

HOC VOLVMINE HAEC CONTINENTVR.

Omnia nuper diligentissime recognita.

ANTONIVS FRANCINVS VARCHIENSIS FRANCISCO SPINELLO IVVENI ERVDITISSIMO. S.

C Vm autumno superiori humanissime Francisce in Fesulano Daxij nostri, ad Kalen. Octobris essemus sedentes quasi in hemicyclio, Eclogam illam Theocriti quæ χάριτες ἢ ἱέρων iscribitur, legebamus, adeo autem huiusmodi lectione delectabamur, ut omnino (id Daxio affirmante, cui merito primas tribuebamus cum nemini hac nostra tempestate uel græce uel latine cedat) à Theocrito albis, ut aiunt, equis Maronē in Bucolicis superari iudicaremus. nato deinde iucundo quodam sermone de Poetarū tum græcorum tum latinorum uirtutibus, & ne longior sim, alijs alia dicentibus, inquis, equidem Claudij Claudiani Panegyricis alijsq; poematibus, nisi uere claudus, truncatus, suisq; numeris pturbatus esset, delectarer. Ego uero, ut hanc apud te gratiam inirem, studiosisq; aliquo pacto prodessem, Florētiā reuersus statim Bernardo Iuntæ nostro litterarum litteratorumq;, ut scis, amantissimo, psuadeo, cum alios ferè omnes poetas atq; oratores excuserit, hūc quoq; castigandū excudēdūq; curare. Collatis ergo in unum multis antiquissimis exemplaribus, quæ ...imus uulnera Claudiano sanauimus ad hoc

acri Daxij iudicio usi, adeo ut cōpertum habeā te non amplius eum claudum nuncupaturum, non nulla quæ supersunt in ueram lectionem restituetur cum melior dabitur codex. Has autem quales quales sunt lucubratiūculas excusas tibi Claudiā amātissimo merito dicamus, cum inter Florentinos iuuenes omnibus animi, fortunæ corporisq; bonis cumulatissimus polleas. Omitto egregiam tuā græcæ Romanæq; linguæ peritiam humanitatem singularem qua omnes quibus cum uersaris indies ex amicis tibi amicissimos reddis, nam hæc aliàs à nobis cumulatius dicentur. Tu interim bona aui Claudianum nostrum imo tuum suscipias, quē si, sensero tibi non displicere (nam ut laudari postulem nimis impudenter ingenio suo blandientis esset) breui alia huiusmodi sequentur, quæ speramus fore non inutilia.

Vale & nos (quod facis) ama.

EX LIBRO QVINTO PETRI CRINITI DE POETIS LATINIS.

CL. CLAVDIANI VITA.

L. Claudianus Poeta insignis Archadij et Theodosii temporibus floruit, patria fuit Alexandrinus nobilissima urbe Aegypti, quidam Florentinum faciunt parum diligenter obseruantes ueterum cōmentarios: auctores graeci (qui de Poeta Claudiano meminierunt) Alexandrinum appellant, cui sententiae idem auctor astipulatur, dum Nilum suum uocat, ut nihil ꝑterea dubitari possit ei patriā fuisse Alexādriam. Ingenio excellēti fuit, maximeq; apto ad carmen cōponendum, nam & assurgit fœliciter, uariisq; figuris ac sententijs mirifice delectat, ut uideatur à natura ipsa instructus ad Poeticā facultatem, uerisimile est eū Romae diu uersatum, multasq; Italiae urbes peragrasse, qđ cum alia multa testantur, tum hi uersus, quos de Balneis Aponi composuit, opera illius satis nota sunt, sed ꝑcipuam laudē iudicio multoꝝ sibi uindicat his carminibus, qbus principes uiros summis laudatiōibus seu Panegyricis extulit, de raptu Proserpinae libros quattuor scripsit, eosq; ad Florentinum misit, ueluti monumentū suae beniuolentiae atq; optimae uoluntatis, nam cum eo arctissima familiaritate coniunctus uixit, praetereo eiusdem poemata, epistolas & epigrāmata. In quibus de Nilo, de Phœnice, de Magnete, de Cristallo,

de Balneis Aponi, de Torpedine, de Gallicis mulabus deq; alijs multis apte & eleganter carmen descripsit. Augustinus & alij ueteres plurimum commēdarunt ingenium atq; eruditionem Claudiani referentes illius uersus de laude & uictoria principis Theodosii contra Eugenium Gallorū Regē, constat enim Theodosium ipsum parua manu contra ingentes Barbarorum copias dimicasse, caesisq; magna ex parte hostibus clarissima uictoria potitū non tam suis auspicijs, quam ope & ꝑsidio oborta tēpestatis saeuientibus uentis contra hostium aciem, quo circa sic Claudianus elegantissime scribit.

Te propter gelidis aquilo de monte procellis
Obruit aduersas acies, reuolutaq; tela
Vertit in auctores, & turbine reppulit hastas.
O' nimium dilecte deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hiemes, cui militat ether,
Et coniurati ueniunt ad classica uenti.

Idem Claudianus magna ueneratione coluit Probum, Probinum & Olibriū uiros consulares. Gennadium ꝑterea Honorium, Stiliconem ac Manlium Theodorum singulari studio & incredibili diligentia prosequitur, testatus officium suum libellis à se compositis de illorum laudibus, haec sunt quae de Poeta Claudiano obseruauimus, de obitu ipsius nihil apud ueteres auctores legimus, de Claudiano Mamerco (qui libros de anima scripsit) commode à nobis dicetur.

PAVLVS CATINIANVS SVB Claudiani persona ad lectorem.

Ille ego qui miseras Cereris cantare querelas
Ausus & ad stygios pignora ferre lacus,
Hactenus infœlix tineis, carieq; peresus
Quod merui lachrymas, suppliciumq; dedi.
At nunc insigni peragentis more triumphum
Scandere Parnasum, Castaliūq; licet.
Nāq; Deæ tandem sedatæ iussus inertes
Francinus sordes, uulneraq; arte leuat.
Parce igitur inutilum lector deflere poetam,
Non sum qualis eram, sed decus omne redit.

CLAVDII CLAVDIANI IN RVFFINVM.

PROLOGVS.

P
Hæbao domitus Python quum
decidit arcu,
Membráq; Cyrrhæo fudit anhe
la iugo.
Qui spiris tegeret montes, hau
riret hiatu
Flumina sanguineis tingeret astra iubis.
Iam liber parnasus erat, nexuq; soluto
Cœperat erecta surgere fronde nemus.
Concussæq; diu spaciosis tractibus orni
Securas uentis explicuere comas.
Et qui uipereo spumauit sæpe ueneno
Cephisus, liquidis purior ibat aquis.
Omnis iò pæan regio sonat omnia Phœbum
Rura canunt, tripodas plenior aura rotat.
Auditoq; procul musarum carmine dulci,
Ad themidis coeunt antra seuera dei.
Nanc alio domini telis Pythone perempto
Conuenit ad nostram sacra caterua lyram.
Qui stabilem seruant augustis fratribus orbem,
Iusticia pacem, uiribus arma regunt.

CL. CLAVDIANI IN RVFFINVM LIBER PRIMVS INCIPIT.

Saepe mihi dubiā traxit sententia mētē
Curarēt supi terras, an nullus inesset
Rector, et īcerto fluerēt mortalia casu.
Nā cū dispositi q̄sissem fœdera mundi,
Præscriptosq; maris fines, anniq; meatus,
Et lucis, noctisq; uices, tunc omnia rebar
Consilio firmata dei, qui lege moueri
Sydera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Qui uariam Phœben alieno iusserit igne
Compleri, solemq; suo, porrexerit undis
Littora, tellurem medio librauerit axe.
Sed quum res hominum tanta caligine uolui
Aspicerem, lætosq; diu florere nocentes,
Vexariq; pios, rursus labefacta cadebat
Relligio, causæq; uiam non sponte sequebar
Alterius, uacuo quæ semina currere motu
Affirmat, magnumq; nouas per inane figuras
Fortuna non arte regi, quæ numina sensu
Ambiguo, uel nulla putat, uel nescia nostri.
Abstulit hunc tandem Ruffini pœna tumultū,
Absoluitq; deos, iam non ad culmina rerum
Iniustos creuisse queror, tolluntur in altum
Vt lapsu grauiore ruant, uos pandite uati
Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
Inuidiæ quondam stimulis incanduit atrox
Alecto placidas late quum cerneret urbes.

Protinus infernas ad limina tetra sorores,
Concilium deforme uocat, glomerantur in unum
Innumeræ pestes herebi, quascunq; sinistro
Nox genuit fœtu, nutrix discordia belli,
Imperiosa fames, leto uicina senectus,
Impatiensq; sui morbus, liuorq; secundis
Anxius, & scisso mœrens uelamine luctus,
Et timor, & cæco præceps audacia uultu,
Et luxus populator opum, cui sẽp adhærens
Infœlix humili gressu comitatur egestas.
Fœdaq; auaritiæ complexæ pectora matris,
Insomnes longo ueniunt examine curæ.
Complentur uario ferrata sedilia cœtu,
Toruaq; collectis stipatur curia monstris.
Alecto stetit in medijs, uulgusq; tacere
Iussit, & obstantes in tergum reppulit angues,
Perq; humeros errare dedit, tum corde sub imo
Inclusam rabidis patefecit uocibus iram.
Siccine tranquillo produci sæcula cursu?
Sic fortunatas patiemur uiuere gentes?
Quæ noua corrupit nostros clementia mores?
Quo rabies innata perit? quid inania prosunt
Verbera? quid facibus nequicq̃ cingimur atris?
Heu nimis ignaue, quas cœlo Iuppiter arcet,
Theudosius terris, en aurea nascitur ætas?
Et proles antiqua redit, concordia uirtus,
Cumq; fide pietas alta ceruice uagantur,
Insignemq; canunt nostra de plebe triumphum.
Proh dolor, ipsa mihi liquidas delapsa ꝑ auras
Iustitia insultat, uitijsq; à stirpe recisis
Elicit oppressas tenebroso in carcere leges.

At nos indecores longo torpebimus æuo?
Omnibus eiectæ regnis? agnoscite tandem
Quid furias deceat, consuetas sumite uires.
Conuentúq; nefas tanto decernite dignum.
Iam cupio stigijs inuadere nubibus astra,
Iam flatu uiolare diem, laxare profundo
Frena mari, fluuios ruptis immittere ripis,
Et rerum laxare fidem. sic fata cruentum
Mugijt, & totos serpentum erexit hiatus.
Noxiaq; effudit concusso crine uenena.
Anceps motus erat uulgi, pars maxima bellum
Indicit superis, pars ditis iura ueretur,
Dissensúq; alitur rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi, quum flamine fracto
Durat adhuc sæuitq; tumor, dubiumq; p æstum
Lassa recedentis fluitant uestigia uenti.
Improba mox surgit tristi de sede Megæra,
Quā penes insani fremitus, animiq; prophanus
Error, & undantes spumis furialibus iræ.
Non nisi quæsitum cognata cæde cruorem,
Illicitumq; bibit, patrius quem fuderit ensis,
Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora.
Hæc defensores terrarum polluit arcus.
Hæc athamanteæ direxit spicula dextræ,
Hæc agamemnonios inter bacchata penates,
Alternis lusit iugulis, hæc auspice thedæ
Oedipoden matri, natæ iunxere Thiesten.
Quæ tunc horrisonis effatur talia dictis.
Signa quidem ô sociæ diuos attollere contra
Nec fas est, nec posse reor, sed lædere mundum
Si libet & populis commune intendere letum,

Est mihi prodigium cunctis immanius hydris,
Tigride mobilius fœta, uiolentius austris,
Acrius harpyis, fluuiis incertius undis,
Ruffinus, quē prima meo de matre cadentem,
Suscepi gremio, paruus reptauit in isto
Sæpe sinu, teneroq; per ardua colla uolutus,
Vbera quæsiuit fletu, linguisq; trisulcis
Mollia lambentes finxerunt membra cerastæ,
Me tradente dolos, gestus artemq; nocendi,
Edidicit simulare fidem, sensusq; minaces
Protegere, & blando fraudem prætexere risu
Plenus sæuitiæ, lucriq; cupidine feruens,
Non tarthesiacis illum satiaret harenis
Tempestas preciosa tagi, non stagna rubentis
Aurea pactoli, totumq; exhauserit hermum
Ardebit maiore siti, qua fallere mentes
Doctus & unanimes odijs turbare sodales.
Talem progenies hominum si prisca tulisset,
Pyrithoum fugeret Theseus, offensus Orestem
Desereret Pilades, odisset castora pollux.
Ipsa quidem fateor uinci, rabidoq; magistram
Præuenit ingenio, nec plus sermone morabor.
Solus habet scelerum quicqd possedimus omnes.
Hunc ego, si uestræ res est accommoda turbæ,
Regalem ad summi perducam principis aulam,
Sit licet ille Numa grauior, sit denicq; Minos.
Cedet, & insidijs nostri flectetur alumni.
Orantem sequitur clamor, cunctæq; prophanas,
Porrexere manus, inuentaq; tristia laudant.
Illa ubi ceruleo uestes connexuit angue,
Nodauitq; adamāte comas, phlegetonta sonorū

Poscit, & ambusto flagrantis ab aggere ripæ
Ingentem piceo succendit gurgite pinum,
Pigraq; ueloces per tartara concutit alas.
Est locus extremum pandit qua gallia littus
Oceani prætentus aquis, quo fertur Vlyxes
Sanguine libato populum mouisse silentum.
Illic umbrarum tenui stridore uolantum
Flebilis auditur questus, simulacra coloni
Pallida, defunctasq; uident migrare figuras.
Hinc dea prosiluit, Phœbiq; egressa serenos
Infecit radios, ululatuq; æthera rupit
Terrifico, sensit ferale britannia murmur.
Et senonum quatit arua fragor, reuolutaq; tethys
Subsistit, & rhenus proiecta torpuit unda.
Tunc in caniciem mutatis sponte colubris
Longæuum mentita senem, rugisq; seueras
Persulcata genas, & ficto languida passu
Inuadit muros Elysæ notissima dudum.
Tecta petens, oculisq; diu liuentibus hæsit
Peiorem murata uirum, tunc talia fatur.
Ocia te Ruffine iuuant, frustraq; iuuentæ
Consumis florem patrijs inglorius aruis.
Heu nescis quid fata tibi, quid sydera donent,
Quid fortuna paret, toti dominabere mundo,
Si parere uelis, artus ne sperne seniles,
Namq; mihi magicæ uires, æuiq; futuri
Præscius ardor inest, noui quo thessala cantu,
Eripiat lunare iubar, quid signa sagacis
Ægypti ualeant, qua gens chaldæa uocatis
Imperat arte deis, nec me latere fluentes
Arboribus succi, funestarumq; potistas

Herbarum, quicquid letali germine pollens
Caucasus & scythicæ uernant in gramine rupes,
Quas legit Medea ferox, & callida Circe.
Sæpius horrendos manes, sacrisq; litaui
Nocturnis hecatē, & condita funera traxi
Carminibus uictura meis, multosq; canendo
Quāuis parcarum restarent fila peremi.
Ire uagas quercus, & flamina stare coegi.
Versaq; non prono curuaui flumina lapsu
In fontes reditura suos, neu uana locutum
Me fortasse putes, mutatos cerne penates.
Dixerat, & niueæ (mirum) cœpere columnæ
Ditari, subitoq; trabes lucere metallo.
Illecebris capitur, nimiumq; elatus auaro
Pascitur intuitu. sic rex ad prima tumebat
Mæonius, pulchro quum uerteret omnia tactu.
Sed postq̄ riguisse dapes, fuluamq; reuinctos
In glaciem uidit latices, tunc munus acerbum
Sensit, & inuiso uotum damnauit in auro.
Ergo animi uictus, sequimur quocunq; uocabis.
Seu tu uir, seu numen ait, patriaq; relicta
Eoas iussu furiæ tendebat ad arces.
Instabilesq; olim symplegadas, & freta remis
Inclyta thessalicis, celsa qua bosphorus arce
Splendet, & othrysijs Asiam discriminat oris.
Vt longum permensus iter, ductusq; maligno
Stamine fatorum, claram subrepsit in aulam.
Illicet ambitio nasci, discedere rectum.
Venum cuncta dari, profert arcana, clientes
Fallit, & ambitos à principe uendit honores.

Ingeminat crimen, commoti pectoris ignem
Nutrit, & exiguum stimulando uulnus acerbat.
Ac ueluti innumeros amnes accedere nereus
Nescit, et undantem quãuis hinc hauriat istrum.
Hinc bibat æstiuum septeno gurgite Nilum.
Par semper similisq; meat, sic fluctibus auri
Expleri calor ille nequit, cuicunq; monile,
Contextum gemmis, aut prædia culta fuissent
Ruffino populandus erat, dominoq; parabat
Exitium fœcundus ager, metuenda colonis
Fertilitas, laribus pellit, detrudit auitis,
Finibus, aut aufert uiuis, aut occupat hæres,
Congestæ cumulantur opes, orbisq; ruinas
Accipit una domus, populi seruire coacti.
Plenaq; priuato succumbunt oppida regno.
Quo uesane ruis? teneas utrunq; licebit
Oceanum, laxet rutilos tibi Lydia fontes,
Iungantur solium Crœsi, Cyriq; tyaræ,
Nunquam diues eris, nunq̃ saciabere quæstu.
Semper inops quicunq; cupit, contentus honesto
Fabricius paruo spernebat munera regum.
Sudabatq; graui consul Seranus aratro.
Et casa pugnaces Curios angusta tenebat.
Hæc mihi paupertas augustior, hæc mihi tecta
Culminibus maiora tuis, tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos, mihi donat inemptas
Terra dapes, rapiunt tyrios tibi uellera succos.
Hic picturatæ saturantur murice uestes.
Hic radiant flores, & prati uiua uoluptas
Ingenio uariata suo, fulgentibus illic

Surgunt strata toris, hic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura soporem.
Turba salutantum latas ibi perstrepit ædes,
Hic animi cantus, labentis murmura riui.
Viuitur exiguo melius, natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognouerit uti,
Hæc si nota forent, frueremur simplice cultu.
Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret
Non uentus quateret puppes, non machina muros.
Crescebat scelerata sitis, prædæq; recentis
Incestus flagrabat amor, nullusq; petendi
Cogendiue pudor, crebris periuria nectit
Blandicijs, sociat perituro fœdere dextras.
Si semel è tantis poscenti quisq; negasset,
Effera prætumido quatiebat corda furore.
Quæ sic getuli iaculo percussa leæna,
Aut hyrcana premens raptorem bellua partus,
Aut serpens calcata furit? iurata deorum
Maiestas teritur, nunq̃ reuerentia mensæ,
Non coniunx, non ipse simul, non pignora cæsa,
Sufficiunt odijs, non extinxisse propinquos,
Non notos egisse sat est, extinguere ciues
Funditus, & nomen gentis delere laborat.
Nec celeri mittit leto, crudelibus ante,
Supplicijs fruitur, cruciatus, uincla, tenebras
Dilato mucrone parat, prob sæuior ense
Parcendi rabies, concessaq; uita dolori,
Mors adeo ne parum est? causis fallacibus instat,
Arguit attonitos se iudice, cætera segnis,
Ad facinus uelox, penitus regione remotas

Impiger ire uias, non illum ſyrius ardens
Bruma'ue ryphæo ſtridens aquilone retardat,
Effera torquebant auidæ præcordia curæ,
Effugeret ne quis gladios, ne perderet ullum
Augusto miſerante nefas, non flectitur annis.
Non ætate labat, iuuenum rorantia colla
Ante patrum uultus ſtricta cecidere ſecuri.
Ibat grandæuus nato moriente ſuperſtes
Poſt trabeas exul, quis prodere tanta relatu
Funera? quis cædes poſſet deflere nefandas?
Quid tale immanes unquam geſſiſſe feruntur
Vel Scinis iſthmiaca pinu? uel rupe profunda
Scyron? uel phalaris tauro? uel carcere Sylla.
O mites Diomedis equi, buſiridis aræ
Clementes, iam Cinna pius, iam Spartbace lenis
Ruffino collatus eris, deiecerat amens
Occultis odijs terror, tacitiq; ſepultos
Suſpirant gemitus, indignariq; uerentur.
At non magnanimi uirtus Stiliconis eodem
Fracta metu, ſolus medioq; in turbine rerum
Contra letiferos rictus, contraq; rapacem
Mouit tela feram, uolucris non præpete curſu
Vectus equi, non pegaſeis adiutus habenis.
Hic cunctis optata quies, hic ſola pericli
Turris erat, clypeusq; trucem porrectus in hoſtē,
Hic profugis ſedes, aduerſaq; regna furori,
Seruandis hic caſtra bonis, hucusq; minatus
Harebat, retroq; fuga cedebat inerti.
Haud ſecus hiberno tumidus cum uertice torrens
Saxa rotat, uoluitq; nemus, ponteſq; reuellit,
Frangitur

Frangitur obiectu scopuli, quærensq; meatum
Spumat, & illisa montem circumsonat unda.
Qua dignum te laude feram, qui pene ruenti,
Lapsuroq; tuos humeros obieceris orbi.
Te nobis trepidæ ceu sydus dulce carinæ,
O stendere dei, geminis quæ lapsa procellis
Tunditur, & uicto trahitur iam cæca magistro.
Inachius quondam perhibetur in æquore Perseus
Neptuni domuisse pecus, sed tutior alis,
Te non penna uehit, rigida cum gorgone Perseus,
Tu non uipereo defensus crine Medusæ.
Illum uilis amor suspensæ uirginis egit,
Te Romana salus, taceat superata uetustas,
Herculeos conferre tuis iam desinat actus.
Vna Cleonæum pascebat sylua leonem.
Arcadiæ saltum uastabat dentibus unum
Sæuus aper, tuq; o compressa matre rebellis
Non ultra libyæ fines anthee nocebas.
Solaq; fulmineo resonabat creta iuuenco
Lerneamq; uirens obsederat hydra paludem,
Hoc monstrū non una palus. non una tremebat
Insula. sed latia quicquid ditione subactum
Viuit, & à primis ganges horrebat hiberis.
Hoc neq; geryon triplex, nec turbidus orci
Ianctor æquabat, nec si concurrat in unum
Vis hydræ scyllæq; fames, & flamma chymæræ.
Certamen sublime diu. sed moribus impar
Virtutum scelerumq; fuit iugulare minatur.
Tu prohibes. ditem spoliat. tu reddis egenti.
Eruit. instauras. accendit prælia uincis.

Ac uelut infecto morbus crudescere cœlo
Incipiens, primo pecudum depascitur artus,
Mox populos urbesq; rapit, uentisq; perustis
Corruptos stigiam pestem desudat in amnes.
Sic auidus prædo iam non per singula sæuit,
Sed sceptris inferre minas, omniq; perempto
Milite romanas audet prosternere uires.
Iam gentes istrumq; mouet scythiamq; receptat
Auxilio, traditq; suas hostilibus armis
Relliquias, mixtis descendit sarmata dacis.
Et qui cornipedes in pocula uulnerat audax
Massagetes, patriumq; bibens mœotis orontem,
Membraq; qui ferro gaudet pinxisse gelonus.
Ruffino collecta manus, uetat ille domari,
Innectitq; moras, & congrua tempora differt.
Nam tua quum geticas strauisset dextera turmas
Vlta ducis socii letum, parsq; una maneret
Debilior facilisq; capi. tunc proditor ille
Impius imperii, coniuratusq; getarum.
Distulit instantes eluso principe pugnas.
Hunnorum laturus opem, quos affore bello
Norat, & inuisis mox se coniungere castris.
Est genus extremos scythiæ uergentis in ortus
Trans gelidum tanaim. quo non deformius ullum
Arctos alit. tristes habitus. obscænaq; uisu
Corpora. mens duro nunq̃ cessura labori,
Præda cibus, uitanda ceres, fratresq; necare
Ludus, & occasos pulchrum iurare parentes.
Nec plus nubigenas duplex natura biformis
Cognatis aptauit equis, acerrima nullo

Ordine mobilitas, insperatiq; recursus.
Quos tamen impauidos contra spumantis ad hebri
Tendit aquas, sic ante tubas ferrumq; precatus.
Mauors nubifero seu tu procumbis in hemo,
Seu te cana gelu rhodope, seu remige medo
Sollicitatus athos, seu caligantia nigris
Ilicibus pangea tenent, accingere mecum
Et thracas defende tuos, si lætior adsit
Gloria, uestita spolijs donabere quercu.
Audijt illa pater, scopulisq; niualibus hemi
Surgit, & hortatur celeres clamore ministros.
Fer galeam Bellona mihi, nexuq; rotarum
Tende pauor, rapidos frenet formido iugales,
Festinas urgete manus, meus ecce paratur
Ad bellum Stilico, qui me de more trophæis
Ditat & hostiles suspendit in arbore cristas,
Communes semper litui communia nobis
Signa canunt, iunictoq; sequor tentoria curru.
Sic fatus campo insilijt, lateq; fugatas
Hinc Stilico turbas, illinc gradiuus agebat
Et clypeis, & mole pares, stat cassis utriq;
Sidereis hirsuta iubis, loricaq; cursu
Extuat, & largo satiatur uulnere cornus.
Acrior interea noto, multisq; megæra
Luxuriata malis, mœstam deprehendit in arce
Iustitiam, atq; prior diro sic ore lacessit.
En tibi prisca quies, reuocataq; secula rursus
Vt trebare uigent, en nostra potentia cessit?
Nec locus est usq; furijs, huc lumina flecte,
Aspice barbaricis iaceant quot mœnia flammis,

Quas mihi ruffinus strages, quantumq; cruoris
P rabeat, & quantis epulentur cædibus hydri.
L inq; homines sortemq; meam, pete sidera notis
A utumni te redde plagis, qua uergit in austrum
S ignifer, æstiuo sedes uicina leoni.
I am pridem gelidæ cessant confinia libræ.
A tq; utinam per magna sequi conuexa liceret.
D iua refert. non ulterius bacchabere demens
I am pœnas dabit iste tuus, iam debitus ultor
I mminet, & terras qui nunc ipsumq; fatigat
A etera. nec uili moriens condetur harena.
I amq; aderit læto promissus honorius æuo,
N ec forti genitore minor, nec fratre corusco,
Qui subiget medos, & cuspide proteret indos,
S ub iuga uenturi reges calcabitur asper
P hasis æquo, pontemq; pati cogetur araxes
T uq; simul grauibus ferri religata cathenis
E xpellere die, debellatasq; draconum
T onsa comas, imo baratri claudere recessu,
T unc tellus communis erit, tunc limite nullo
D iscernetur ager, nec uomere sulcus adunco
F indetur, subitis messor gaudebit aristis.
R orabunt querceta fauis stagnantia passim
V ina fluent, oleiq; lacus, nec murice tinctis
V elleribus quæretur honor, sed sponte rubebunt
A ttonito pastore greges, pontumq; per omnem
R idebunt uirides gemmis nascentibus algæ.

CL. CLAVDIANI ALEXANDRI-NI IN RVFFINVM. LIB.II.

IAM post edomitas alpes defensaq; regna
Hesperiæ, merita cōplexus sede parentē
Auctior adiecto fulgebat sidere mundus
Iamq; tuis Stilico romana potentia curis
Et rerum commissus apex tibi credita fratrum
Vtraq; maiestas, geminæq; exercitus aulæ
Ruffinus (neq; enim patiuntur sæua quietem
Crimina, pollutæq; negant arescere fauces)
Infandis iterum terras accendere bellis
Inchoat, & solito pacem turbare tumultu.
Hæc etiam secum, qua nam ratione tuebor.
Spem uitæ fragilem? qua tot depellere fluctus
Arte queā? premor hinc odijs, hinc milite cingor.
Heu quid agam? non arma mihi nō principis ullus
Auxiliatur amor, matura pericula surgunt
Vndiq; & impositis radiant ceruicibus enses.
Quid restat, nisi cuncta nouo confundere luctu
Insontesq; meæ populos miscere ruinæ?
Euerso iuuat orbe mori. solatia leto
Exitium commune dabit, nec territus ante
Discedam cum luce simul linquenda potestas.
Hæc fatus, uentis ueluti si frena remittat
Aeolus, abrupto gētes sic obice fudit,
Laxauitq; uiam bellis & nequa maneret
Immunis regio, cladem diuisit in orbem,
Disposuitq; nefas, alij per terga ferocis
Danubij solidata ruunt, expertaq; remos

Frangunt stagna rotis, alij per caspia claustra,
Armeniasq; niues inopino tramite ducti
Inuadunt orientis opes, iam pascua fumant
Cappadocum, uolucrumq; parens argeus equorum,
Iam rubet altus halis, nec se defendit iniquo
Monte cilix, syriæ tractus uastantur amœni,
Assuetumq; choris, & læta plebe canorum
Proterit imbellem sonipes hostilis orontem,
Hinc planctus asiæ, geticis europa cateruis
Ludibrio, prædaq; datur, frondentis ad usq;
Dalmatiæ fines, omnis qua mobile ponti
Aequor, & adriacas tellus interiacet undas
Squalet inops pecudum, nullis habitata colonis
Instar anhelantis libyæ, quæ torrida semper
Solibus, humano nescit mansuescere cultu,
Thessalus ardet ager, reticet pastore fugato
Pelion, emathias ignis populatur aristas.
Iam plaga pannoniæ, miserandaq; mœnia thracũ
Aruaq; mysorum, iam nulli flebile damnum
Sed cursus solennis erat, campusq; furori
Expositus, sensumq; malis detraxerat usus,
Heheu q̃ breuibus pereunt ingentia causis,
Imperium tanto quæsitum sanguine tanto
Seruatum, quod mille ducum peperere labores,
Quod tantis romana manus contexuit annis,
Proditor unus iners, angusto tempore uertit.
Vrbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ,
Et calcedonias contra despectat arenas,
Iam non finitimo martis terrore mouetur
Sed propius lucere faces, & rauca sonare

Cornua, uibratisq; peti fastigia telis
Aspicit. ij uigili muros statione tueri,
Ii iunctis properant portus munire carinis,
O obsessa tamen ille ferus lætatur in urbe,
Exultatq; malis, summoq; à culmine turris
Impia uicini cernit certamina campi,
V inclasire nurus, hunc per uada cerula mergi,
Semineccem, hunc subito percussum uulnere labi,
Dum fugit, hunc animam portis efflare sub ipsis,
Nec canos prodesse seni, puerisq; cruore
Maternos undare sinus, immensa uoluptas,
Et risus plerunq; subit, dolor afficit unus,
Quod feriat non ipse manu, uidet omnia late
Præceptis incensa suis, & crimine tanto
Luxuriat, charumq; sibi non abnegat hostem,
I actabatq; ultro, soli quod castra paterent,
Sermonumq; foret uicibus permissa potestas.
E gregij quoties exisset fœderis auctor
Stipatus socijs, circumq; armata clientum
Agmina, priuatis ibant simulantia signis.
Ipse inter medios, ne qua de parte relinquat
Barbariem, reuocat fuluas in pectore pelles,
Frenaq;, & immanes pharetras, arcusq; sonoros
Assimulat, mentemq; palam testatur amictus.
Nec pudet Ausonios currus, & iura regentem
Sumere deformes ritus, uestemq; getarum,
Insignemq; habitum latij mutare, togaq;.
Mœrent captiuæ pellito iudice leges,
Quis populi tunc uultus erat? q̃ murmura furtim?
Nam miseris nec flere quidem, aut lenire dolores

Colloquijs impune licet, quo nam usq; frememus
Exitiale iugum? duræ quis terminus unq̃
Sortis erit? quis nos funesto turbine rerum
Aut tantis soluet lachrymis? quos barbarus illinc
Hinc ruffinus agit, quibus arua, fretumq; negatur.
Magna quidem per rura lues, sed maior oberrat.
Inter tecta timor, tandem succurre ruenti
Heu patriæ stilico, dilecta hic pignora certe
Hic domus, hic thalamis propriũ genialibus omnẽ,
Hic tibi fœlices erexit regia thedas.
Vel solus sperate ueni, te prælia uiso
Languescent, auidiq; cadet dementia monstri.
Talibus urgetur discors aurora procellis.
At Stilico zephyris quum primum bruma remitti
Et iuga diffusis nudari cœpta pruinis,
Partibus italiæ tranquilla in pace locatis,
Vtraq; castra mouens phœbi properabat ad ortus,
Gallica discretis, eoaq; robora turmis,
Complexus. nunq̃ tantæ ditione sub una
Conuenere manus, nec tot discrimina uocum,
Illic armeniæ uibratis crinibus alæ
Feruida collectæ facili uelamina nodo.
Inde truces flauo comitantur uertice galli,
Quos rhodanus uelox, araris quos tardior ambit
Et quos nascentes explorat gurgite rhenus.
Quosq; rigat retro pernicior unda garumnæ,
Oceani pleno quoties impellitur æstu.
Mens eadem cunctis, animiq; recentia ponunt
Vulnera, non odit uictus uictorue superbit.
Et quamuis præsens tumor, & ciuilia nuper

Classica, bellatrixq; etiam nunc ira caleret.
In ducis eximium conspirauere fauorem.
Haud aliter xerxem toto simul orbe sequutus
Narratur rapuisse uagos exercitus amnes,
Et telis umbrasse diem, cum classibus iret
Per scopulos, tectumq; pedes contemneret æquor,
Vix alpes transgressus erat, nec iam amplius errat
Barbarus, aduentumq; tremens, se cogit in unam
Planiciem, tutoq; includit pascua gyro.
Tum duplici fossa non exuperabile uallum,
Asperat alternis sudibus, muriq; locatum
In speciem cæsis, obtendit plaustra iuuencis.
At procul exanguis Ruffinum perculit horror
Infectæ pallore genæ, stetit ore gelato
Incertus peteret ne fugam, ueniam ne subactus
Posceret, an tantos sese transferret in hostes.
Quid nunc diuitiæ? quid fului uasta metalli
Congeries? quid purpureis effulcta columnis
Atria? prolatæ ue iuuant ad sidera moles?
Audit iter, numeratq; dies spacioq; uiarum
Metitur uitam, torquetur peste futura.
Nec recipit somnos & sæpe cubilibus amens
Excutitur, pœnamq; luit formidine pœnæ.
Sed redit in faciem, scelerumq; immane resumit
Ingenium, sacrasq; fores prædiuitis aulæ
Intrat, & Arcadium immixto terrore precatur,
Per fratris regale iubar, per fata parentis
Atherei, floremq; tui te deprecor aui
Eripe me gladijs, liceat Stiliconis iniquas
Euitare manus, in nostram gallia cædem

C oniurata uenit, quicquid ligat ultima tethys,
E xtremos ultra uolitat gens si qua britannos
N ota mihi, tantis capiendi credimur armis,
T ot signis unum petitur caput, unde cruoris
I sta sitis? geminum stilico sibi uendicat axem,
E t nullum uult esse parem, succumbere poscit
C uncta sibi, regit italiam, libiamq; cohercet.
H ispanis gallisq; iubet, non orbita solis,
N on illum natura capit, quascunq; parauit,
H ic augustus opes & quas post bella recæpit,
S olus habet, possessa semel non reddere curat.
S cilicet ille quidem tranquilla pace fruatur?
N os premat obsidio? quid partem inuadere tentat
D eserat illyricos fines, eoa remittat
A gmina, fraternas ex æquo diuidat hastas,
N ec sceptri fueris tantum, sed militis hæres.
Quod si dissimulas nostræ succurrere morti,
N ec prohibere paras, manes & sidera testor.
H æc ceruix non sola cadet, miscebitur alter
S anguis, nec stigias ferar incomitatus ad umbras,
N ec mea securus ridebit funera uictor.
H æc ubi, dictatur facinus, missusq; repente
Qui ferat extortas inuito principe uoces.
I nterea Stilico iam lætior hoste propinquo,
N ec multo spacij distantibus æquore uallis
P ugnandi cupidas accendit uoce cohortes.
A rmenijs frons læua datur, per cornua gallos
D exteriora locat, spumis ignescere frena,
P ulueris extolli nimbos, lateq; uideres
S urgere purpureis undantes anguibus hastas,

S erpentumq; uago cœlum sæuire uolatu.
I mplet thessaliam ferri nitor, antraq; docti,
C ornipedis, teneroq; amnis reptatus achilli,
E t nemus œtæum resonat clamore, niualis
O ssa tonat, pulsoq; fragor geminatur olympo.
I ntumuit uirtus, & lucis prodigus arsit
I mpetus, haud illos rupes, haud alta uetarent,
F lumina, præcipiti strauissent omnia cursu,
S i tunc his animis acies collata fuisset,
P rodita non tantas uidisset gracia clades.
O ppida semoto pelopeia marte uigerent.
S tarent arcadiæ, starent lacedæmonis arces,
N on mare fumasset geminum flagrante corintho,
N ec fera cecropias traxissent uincula matres.
I lla dies potuit nostris imponere finem
C ladibus, & sceleris causas auferre futuri.
I nuida proh quantum rapuit fortuna triũphum,
I nter equos, interq; tubas mandata feruntur
R egia, & armati ueniunt ductoris ad aures.
O bstupuit, simul ira uirum simul, obruit ingens
M œror, & ignauo tantum licuisse nocenti
M iratur, dubios anceps sententia uoluit
E uentus, peragat pugnas, an fortia cœpta
D eserat, illyricis ardet succurrere damnis,
P ræceptis obstare timet, reuerentia frangit
V irtutis stimulos, hinc publica commoda suadent
H inc metus inuidiæ, tandem indignatus ad astra
E xtollit palmas, & ab imo pectore fatur.
N umina Romanis nondum saciata ruinis
S i iuuat imperium penitus de stirpe reuelli,

V nosi placuit deleri sæcula lapsu,
S i piget humani generis, prorumpat in arua
Libertas effrena maris, uel limite nullo,
D euius errantes phaeton confundat habenas.
C ur per Ruffinum geritur? procumbere mundum
H oc auctore pudet. medijs reuocamur ab armis,
P roh dolor, & strictos deponere cogimur enses.
V os arsuræ urbes, perituraq́; mœnia testor.
C ædo equidē, & miserum pmitto cladibus orbē.
F lectite signa duces, redeat iam miles eous.
P arendum est, taceant litui, prohibete sagittas.
P arcite, contiguo ruffinus præcipit hosti.
H is dictis omnes unà fremuere manipli,
Quantum non italo percussa ceraunia fluctu.
Q uantum non madidis illisa tonitrua coris,
S ecereniq́; negant, ereptaq́; prælia poscunt.
I nsignemq́; ducem populus defendit uterq;.
E t sibi quisq; trahit, magno certatur amore,
A lternamq́; fidem, non illaudata lacessit
S editio, taliq́; simul clamore mouetur.
Quis mihi nudatos enses? quis tela lacertis
E xcutit? & solui curuatos imperat arcus?
Quis nam audet stricto leges imponere ferro?
I nflammata semel nescit mitescere uirtus.
I am iam barbaricos sitientia pila cruores
S ponte uolant, ultrixq́; manus mucrone furente
D ucitur, & siccum gladium uagina recusat.
N on patiar. semper ne getis discordia nostra
P roderit? en iterum belli ciuilis imago.
Quid consanguineas acies? quid diuidis olim

Concordes aquilas? non dissociabile corpus
Coniunctumq; sumus, te quo libet ire sequemur,
Te uel hiperboreo damnatam sidere thulem.
Te uel ad incensas libyæ comitabor harenas,
Indorum si stagna petas, rubriq; recessus
Littoris, auriferum ueniam poturus hidaspen,
Si calcare notum, secretaq; littora nili
Nascentis iubeas, mundum post terga relinquam.
Et quocunq; loco Stilico tentoria figet,
Hic patria est. dux inde uetat, desistite quæso,
Atq; auidam differte manum, cadat iste minacis
Inuidiæ cumulus, non est uictoria tanti,
Vt uidear uicisse mihi, uos fida iuuentus
Ite mei quondam socij. nec plura locutus
Flexit iter. uacuo qualis discedit hiatu
Impatiens remeare leo, quam plurima cuspis.
Et pastorales pepulerunt igne cateruæ,
Inclinatq; iubas, demissaq; lumina uelat,
Et trepidas mœsto rimatur murmure syluas,
Vt sese legio uidit disiuncta relinqui
Ingentem tollit gemitum, galeasq; solutis
Humectat lachrymis, pressamq; morantia uocem
Thoracum ualidos pulsant suspiria nexus,
Tradimur heu, tãtumq; sequi prohibemur amorẽ
Exclamant, tradis ne tuas dux optime dexteras?
Quas tibi uictrices toties bellona probauit.
Nos adeo uiles? adeo fœlicior axis
Hesperius? meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam? quid chara reuisere tandem
Pignora? dilectosue iuuat coluisse penates?

Te sine dulce nihil, iam formidata tyranni,
Tempestas subeunda mihi, qui forte nefandas
Iam parat insidias, qui nos aut turpibus hunnis
Aut implacatis famulos praestabit alanis.
Quanq̃ non adeo robur defecerit omne,
Tanta ue gestandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneas sub cardine solis,
Tu mihi dux semper stilico, nostráq; uel absens
Experiere fidem, dabitur tibi debita pridem
Victima, promissis longe placabere sacris.
Tristior ammonijs miles progressus ab oris,
Tangebat macedum fines, murosq; subibat
Thessalonica tuos, sensu dolor haeret in alto
Abditus, & tacitas uindictae praestruit iras.
Spectaturq; fauens odij locus, aptaq; leto
Tempora. nec quisq̃ tanta de plebe repertus,
Proderet incautis qui corda minantia uerbis,
Quae non posteritas, quae non mirabitur aetas
Tanti consilium uulgi potuisse taceri?
Aut facinus tam grande tegi, mentisq; calorem
Non sermone uiae non inter pocula rumpi?
Aequalis tantam tenuit constantia turbam,
Et fuit arcanum populo, percurritur hebrus,
Descritur rhodope, thracumq; per ardua tendunt.
Donec ad herculei peruentum nominis urbem.
Ut cessisse ducem, propius uenisse cohortes
Cognita ruffino, magna ceruice triumphat,
Omnia tuta ratus, sceptrumq; capescere feruet
Et coniuratos hortatur uoce clientes,
Vicimus, expulimus, facilis iam copia regni,

Nullus ab hoste timor, qs enim, quē uincere solum
Horruit? hunc tanto munitum milite uincat?
Quis ferat armatum? quē non superauit inermem?
I nunc exitium nobis meditare remotus
I ncassum Stilico. dum nos longissima tellus
Diuidat, & medijs nereus interstrepat undis,
Alpinas transire tibi me sospite rupes
Haud dabitur, iaculis illinc me figere tenta.
Quare ferox ensem qui nostra ad mœnia tendi
Pössit ab italia, non te monumenta priorum,
Non exempla uetant, quis nam conatus adire
Has iactat uitasse manus? detrusimus orbe
Te medio, tantisq; simul spoliauimus armis.
Nunc epulas tempus, socij, nunc larga parare
Munera, donandumq; nouis legionibus aurum.
Opportuna meis oritur lux crastina uotis.
Quod nolit rex ipse uelit, iubeatq; coactus
In partem mihi regna dari, contingat in uno
Priuati fugisse modum, crimenq; tyranni.
Talibus acclamat dictis infame nocentum
Concilium, qui perpetuis creuere rapinis,
Et quos una facit Ruffino causa sodales,
Illicitum duxisse nihil, delicta fuere
Nexus amicitiæ, iam iam connubia læti
Despondent aliena sibi, frustraq; uicissim
Promittunt quas quisq; petat, quas deuoret urbes.
Cœperat humanos alto sopire labores,
Nox gremio, pigrasq; sopor diffuderat alas.
Ille diu curis animum stimulantibus æger
Labitur in somnos. uix toto corde quierat.

Ecce uidet diras alludere protinus umbras,
Quas dedit ipse neci, quarum quæ clarior una
Visa loqui, proh surge toro, quid plurima uoluis,
Anxius, hæc requiem rebus, finemq; labori,
Allatura dies, omni iam plebe redibis
Altior, & læti manibus portabere uulgi.
Has canit ambages, occulto fallitur ille
Omine, nec capitis fixi præsagia sensit.
Iam summum radijs stringebat lucifer hemum,
Festinamq; rotam solito properantior urget.
Tandem Ruffini uisurus funera titan
Prosiluit stratis, densaq; capacia turbæ
Atria regifico iussit splendere paratu
Excaptura dapes, & quod post uota daretur
Inscribi proprijs aurum fatale figuris.
Ipse salutatum reduces post prælia turmas
Iam regale tuinens, & principe celsior ibat,
Collaq; fœmineo gestabat mollia gestu
Imperij certus, tegeret ceu purpura dudum
Corpus, & ambirent ardentes tempora gemmæ
Vrbis ab angusto tractu, quæ uergit in austrum
Planicies uicina patet, nam cætera pontus
Circuit, exiguo dirimi se tramite passus.
Hic ultrix acies ornatu fulgida ferri
Explicuit cuneos. pedites in parte sinistra
Consistunt, equites illinc poscentia cursum
Ora reluctantur pressis sedare lupatis.
Hic alij sæuum christato uertice nutant,
Et tremulos humeris gaudent uibrare colores,
Quos operit, formatq; calybs coniuncta per artem

Flexilis

F lexilis inductis hamatur lamina membris,
(Horribilis uisu) credas simulachra moueri
F errea, cognatoq; uiros spirare metallo,
P ar uestitus equis, ferrata fronte minantur,
F erratosq; mouent securi uulneris armos,
E t iusso stat quisq; loco, metuenda uoluptas
C ernenti, pulcherq; timor, spirisq; remissis
M ansuescunt uarij uento cessante dracones.
A ugustus ueneranda prior uexilla salutat,
R uffinus sequitur, qui fallere cuncta solebat
C allidus affatu, deuotaq; brachia laudat
N omine quemq; uocans, notosq; patresq; reuersis
N unciat incolumes, illi dum plurima ficto
C ertatim sermone petunt, intendere longos
A tergo amplexus, insperatoq; suprema
C ircuitu sociare parant, decrescere campus
I ncipit & clypeis in se redeuntia iunctis
C uruo paulatim sinuantur cornua ductu.
S ic ligat immensa uirides indagine syluas
V enator, sic attonitos ad littora pisces
A equoreus populator agit, rarosq; plagarum
C ontrahit anfractus, & hiantes colligit oras,
E xcludunt alios, cingi se feruidus ille
N escit adhuc, grauiterq; apprensa ueste morantem
I ncrepat Augustum, scandat sublime tribunal
P articipem sceptri, socium declaret honoris.
Quũ subito stringunt gladios, uox desuper ingens
I nfremuit, nobis etiam deterrime nobis
S perasti famulas imponere posse cathenas?
V nde redi nescis? patiar ne audire satelles?

Qui leges alijs, libertatemq; reduxi?
Bis domitum ciuile nefas, bis rupimus alpes,
Tot nos bella docent, nulli seruire tyranno.
Diriguit: spes nulla fugæ, seges undiq; ferri
Circunfusa micat, dextra leuaq; reuinctus
Hæsit, & ensiferæ stupuit mucrone coronæ,
Vt fera, quæ montes nuper dimisit auitos,
Altorumq; exul nemorum, damnatur harenæ
Muneribus commota ruit. uir murmure contra
Hortatur, nixusq; genu uenabula tendit,
Illa pauet strepitus, cuneosq; erecta theatri
Despicit, & tanti miratur sibila uulgi.
Vnus per medios audendi pronior ense
Prosilit erecto, dictisq; & uulnere toruus
Appetit. hac Stilico, quem iactas pellere dextra,
Te ferit, hoc absens inuadit uiscera ferro.
Sic fatus. meritoq; latus transuerberat ictu.
Fœlix illa manus, talem quæ prima cruorem
Hauserit, & fessi pœnam libauerit orbis.
Mox omnes fodiunt hastis, artusq; trementes
Dilaniant, uno tot corpore pila tepescunt,
Et non infecto puduit mucrone reuerti,
Hi uultus auidos, & adhuc spirantia uellunt
Lumina. truncatos alij rapuere lacertos,
Amputat ille pedes. humerum quatit ille solutis
Nexibus. hic fracti reserat curuamina dorsi.
Hic iecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
Pulmonis latebras. spacium non inuenit ira
Nec locus est odijs, consumpto funere uix tum
Deseritur, sparsumq; perit per tela cadauer.

S ic mons aonius rubuit quum penthea ferrent
M œnades.ac subito mutatum actæona cornu
T raderet insanis latonia uirgo molossis.
C riminibus ne tuis credis fortuna mederi?
E t male donatum speras æquare fauorem,
S uplicijs,una tot millia morte rependis.
E uersis age dum Ruffinum diuide terris
D a caput Othrysiis truncum mereantur achiui.
Quid reliq̃ dabitur?nec singula mẽbra perẽptis
S ufficiunt populis,uacuo plebs undiq; muro
I am secura ruit.senibus non obstitit ætas
V irginibusue pudor uiduæ quibus ille maritos,
A bstulit,orbatæq; ruunt ad gaudia matres,
I nsultantq; alacres laceros iuuat ire per artus
P ressaq; calcato uestigia sanguine tingi.
N ec minus assiduis certant elidere saxis
P rodigiale caput,quod iam de cuspide summa
N utabat digna rediens ad mœnia pompa.
D extera quin etiam ludo concessa uagatur
A era petens.pœnasq; animi persoluit auari
T erribili lucro.uiuosq; imitata retentus
C ogitur adductis digitos inflectere neruis.
D esinat elatis quisq; confidere rebus
I nstabilesq; deos,ac lubrica numina discat.
I lla manus quæ sceptra sibi gestanda parabat
C uius se toties submisit ad oscula supplex
N obilitas.inhumata diu,miseroq; reuulsa
C orpore.feralem quæstum post fata poposcit.
A spiciat ne quis nimium sublata secundis.
C olla gerat triuijs calcandus spargitur ecce

Et iustis dirimit sontes, quos nolle fateri
Viderit, ad mala mox transmittit uerbera fratris,
Nam iuxta rhadamantus agit, congesta superni
Curriculi, totosq; diu prospexerit actus.
Exaequat damnum meritis, & muta ferarum
Cogit uincla pati. truculentos ingerit ursis
Praedonesq; lupis. fallaces uulpibus addit.
At qui desidia semper, uinoq; grauatus
Indulgens ueneri, uoluit torpescere luxu.
Hunc suis immundae pingues detrudit in artus,
Qui iusto plus esse loquax, arcanaq; sueuit
Prodere, piscosas fertur uicturus in undas.
Vt nimiam pensent aeterna silentia uocem.
Quos ubi per uarios annos, per mille figuras
Egit letheo purgatos flumine, tandem
Rursus ad humanae reuocat primordia formae.
Tum quoq; dum lites stigijq; negocia soluit
Dura fori. ueteresq; reos ex ordine quaerit.
Ruffinum procul ecce notat, uisuq; seuero.
Lustrat, & eximo concussa sede profatur.
Huc superum labes, huc insaciabilis auri
Proluuies, precioq; nihil non ause parato.
Quodq; mihi summū scelus est. huc improbe legū
Venditor, arctoi stimulator perfide martis
Cuius ob innumeras strages angustus auerni
Iam sinus & plena lassatur portitor alno.
Quid demens manifesta negas, en pectus inustae
Deformant maculae, uicijsq; inoleuit imago
Nec sese commissa tegunt, genus omne dolorum,
In te ferre lubet, dubio tibi pendula rupes

I mmineat lapsu uolucer te torqueat axis.
T e refugi fallant latices, atq; ore natanti
A rescat decaepta sitis, dapibusq; relictis
I n tua mansurus migret praecordia uultur.
Quãq; omnes alij quos haec tormenta fatigant
P ars quota sint Ruffine tui, quid tale uel audax
F ulmine salmoneus, uel lingua tantalus egit?
A ut inconcesso tytius deliquit amore?
C unctorum si facta simul iungantur in unum
P raecedes numero. quo tanta piacula quisquam
S upplicio conferre ualet? quid deniq; dignum
O mnibus inueniã? uincant quum singula poenas.
T ollite de medijs animarum dedecus umbris
A spexisse sat est. oculis iam parcite nostris
E t ditis purgate domos, agitate flagellis.
T rans stiga trans herebũ, uacuo mandate baratro
I nfra titanum tenebras, infraq; recessus
T artareos, nostrumq; chaos, quo ditis opaci
F undamenta latent, praeceps ubi mersus anhelet,
D um rotat astra polus, feriunt dum littora uẽti.

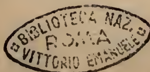
PROLOGVS CLAVDIANI IN LIBRVM DE BELLO GILDONICO.

Audite defensum reduces helicona sorores,
Pandite præmissis iam licet ire choris.
Nulla per aonios hostilis buccina campos,
Carmina mugitu deteriore uetat.
Tu quoq; securis pulsa formidine delphis,
Floribus ultorem delie cinge tuum.
Nullus castalios latices, & præscia fati
Flumina polluto barbarus ore bibit.
Alphæus late rubuit. siculumq; per æquor
Sanguineas belli retulit unda notas.
Agnouitq; nouos absens arethusa triumphos
Gildonis sensit teste cruore necem.
Tmnensis stilico succedant ocia curis
Et nostræ patiens corda remitte lyræ.
Nec pudeat longos interrupisse labores.
Et tenuem musis constituisse moram,
Fertur & indomitus tandem post prælia mauors,
Lassa pe: othrisias fundere membra niues.
Oblitusq; sui posita clementior hasta
Pierys aures pacificare modis.

DE BELLO GILDONICO.

R Edditus imperijs auster subiectaq; rursus
Alterius conuexa poli rectore sub uno.
Conspirant gemini frenis cōmunibus orbes.
Iunximus europam libyæ, concordia fratrum
Plena redit, patrijs quod solum defuit armis.
Tertius occubuit nati uirtute tyrannus.
Horret adhuc animus, manifestaq; gaudia differt.
Dum stupet & tanto cunctatur credere uoto.
Nec dum cinyphias exercitus attigit oras.
Iam domitus gildon nullis uictoria nodis
Hæsit, non spatio terræ, non obice ponti
Congressum, profugum, captum uox nunciat una,
Rumoremq; sui præuenit laurea belli.
Quo (precor) hæc effecta deo? robustaq; uetusq;
Tempore tam paruo potuit dementia uinci,
Quem ueniēs induxit hyems, uer pculit hostem,
Exitium iam roma timens, & fessa negatis
Frugibus, ad rapidi limen tendebat oylmpi,
Non solito uultu, nec qualis iura britannis
Diuidit, aut trepidos submittit fascibus indos,
Vox tenuis, tardiq; gradus, oculiq; iacentes
Interius fugere genæ, ieiuna lacertos
Exedit macies, humeris uix sustinet ægris
Squalentem clypeum, laxata casside prodit
Caniciem, plenamq; trahit rubiginis hastam,

Attigit ut tandem cœlum, genibusq; tonantis
Procubuit, talesq; orditur mœsta querelas.
Si mea mansuris meruerunt mœnia nasci
Iuppiter auguriis, si stant immota sibyllæ
Carmina, tarpeias si nec dum despicis arces,
Aduenio supplex, non ut proculcet oaxem
Consul ouans nostræq; pmant pharetrata secures
Susa, nec ut rubris aquilas figamus harenis.
Hæc nobis, hæc ante dabas, nunc pabula tantum
Roma precor, miserere tuæ pater optime gentis.
Extremam defende famem, satiauimus iram,
Si qua fuit, lugenda getis, & flenda sueuis
Hausimus, ipsa meos horreret parthia casus.
Quid referam morbi ue luem, tumulos ue repletos
Stragibus, & crebras corrupto sidere mortes?
An fluuium per tecta uagum, summisq; minantem
Collibus, ingentes uexi subuersa carinas,
Remorumq; sonos, & pyrrhæ sæcula sensi,
Hei mihi, quo latiæ uires, urbisq; potestas
Decidit, in qualem paulatim fluximus umbrā,
Armatis quondam populis, patrumq; uigebam
Consiliis, domui terras, hominesq; reuinxi
Legibus, ad solem uictrix utrūq; cucurri.
Postq̄ iura ferox in se communia cæsar
Transtulit, elapsi mores, desuetaq; priscis
Artibus, in gremium pacis seruile recessi,
Tot mihi pro meritis libyam, nilumq; dedere,
Vt dominam plebem, bellatoremq; senatum
Classibus æstiuis alerent, geminoq; uicissim
Littore diuersi complerent horrea uenti,

Stabat certa salus, memphis si forte negasset
Pensabam pharium getulis messibus annum.
Frugiferas certare rates, lateq; uidebam
Punica niliacis concurrere carbasa uelis,
Quum subito par roma mihi diuisaq; sumpsit
Æquales aurora togas, ægyptia rura,
In partem cessere nouam. spes unica nobis
Restabat libye, quæ uix ægreq; fouebat
Solo ducta noto, nunq̃ secura futuri,
Semper inops, uentiq; fidem poscebat & anni.
Hanc quoq; nunc gildo rapuit sub fine cadentis,
Autumni, pauide metimur cerula uoto.
Puppis si qua uenit, si quid fortasse potenti
Vel pudor extorsit domino, uel præda reliquit,
Pascimur arbitrio mauri, nec debita reddi,
Sed sua concedi iactat, gaudetq; diurnos
Vt famulæ præbere cibos, uitamq; famemq;
Librat barbarico fastu, uulgiq; superbit
Fletibus & tantæ suspendit fata ruinæ.
Romuleas uendit segetes, & possidet arua
Vulneribus quæsita meis, ideo ne tot annos
Flebile cum tumida bellum carthagine gessi?
Idcirco uoluit contenta luce reuerti,
Regulus? hæc damnis genitor canensibus emi
Incassum toties lituis naualibus arsit
Hispanum siculumq; fretum. uastataq; tellus,
Totq; duces cæsi. ruptaq; emissus ab alpe
Pœnus, & attonitæ iam proximus hanibal urbi.
Scilicet ut domitis frueretur barbarus afris.
Muro sustinui martem, noctesq; cruentas

Collina pro turre tuli, gildonis ad usum
Carthago ter uicta ruit, hæc mille gementis
Italiæ clades, impensaq; sæcula bellis,
Hoc fabius, fortisq; simul marcellus agebant,
Vt gildo cumularet opes, haurire uenena
Compulimus dirum siphacem, fractumq; metello
Traximus immanẽ marij sub uincla iugurtham,
Et numide gildonis erunt? proh funera tanta
Proh dolor in bochi regnum sudauit uterq;
Scipio. Romano uicistis sanguine mauri.
Ille diu miles populus, qui præfuit orbi,
Qui trabeas, & sceptra dabat, quẽ semp in armis
Horribilem gentes, placidum sensere subactæ,
Nunc inhonorus egens, perfert miserabile pacis
Supplicium, nulloq; palàm circundatus hoste,
Obsessi discrimen habet, per singula letum,
Impendet momenta mihi, dubitandaq; pauca
Præscribunt alimenta dies, heu prospera fata
Quid mihi septenos montes, turbamq; dedistis
Quæ paruo non posset ali. fœlicior essem
Angustis opibus. mallem tolerare sabinos
Et ueios, breuior duxi securius æuum.
Ipsa nocet moles, utinam remeare liceret
Ad ueteres fines, & mœnia pauperis anci.
Sufficerent hetrusca mihi, campanaq; culta,
Et quinti, curijq; seges patriæq; petenti
Rusticus, & proprias ferret dictator aristas.
Nunc quid agam? libyam gildo tenet, altera nilũ.
Ast ego quæ terras humeris, põtumq; subegi
Deseror, emeritæ iam præmia nulla senectæ.

Di quibus iratis creui, succurrite tandem,
Exorate patrem, tuq; ô si sponte per altum
Vecta palatinis mutasti collibus idam,
Prælatoq; lauas phrigios almone leones.
Maternis precibus natum iam flecte cybelle.
Si in probibent parcæ, falsisq; elusa uetustas
Auspicijs, alio saltem prosternite casu,
Et pœnæ mutate genus porsenna reducat
Tarquinios. renouet feriales allia cædes.
Me potius sæui manibus prosternite pyrrhi,
Me senonum furijs, brenni me reddite flammis,
Cuncta fame leuiora mihi. sic fata refusis
Obticuit lachrymis, mater cytherea parensq;.
Flet mauors, sanctæq; memor tritonia uestæ,
Nec sicco cybele, nec stabat lumine iuno.
Mœrent indigetes, & si quos roma recæpit,
Aut dedit ipsa deos, genitor iam corde remitti
Cœperat, & sacrum dextra sedare tumultum.
Quum procul insanis quatiens ululatibus axem.
Et contusa genas, medijs apparet in astris
Africa rescissæ uestes, & spicea passim
Serta iacent, lacero crinales uertice dentes
Et fractum pendebat ebur. taliq; superbas
Irrupit clamore fores. quid magne moraris.
Iuppiter, auulso nexu, pelagiq; solutis
Legibus, iratum populis immittere fratrem?
Mergi prima peto, ueniant prærupta pachynon
Aequora laxatis subsidant syrtibus urbes.
Si mihi gildonem nequeunt abducere fata,
Me rape gildoni. fœlicior illa perustæ

Pars libyæ.nimio quæ se munita calore
Defendit,tantiq; uacat secura tyranni.
Crescat zona rubens.medius flagrantis olympi
Me quoq; limes agat.melius deserta iacebo
Vomeris impatiens,pulsis dominentur aratris,
Dypsades,& sitiens attollat gleba cerastas,
Quid me temperies iuuit?quid mitior æther?
Gildoni fœcunda fui,iam solis habenæ
Bissenas torquent hyemes,ceruicibus ex quo
Hæret triste iugum.nostris iam luctibus ille
Consenuit,regnumq; sibi tot uendicat annis.
Atq; utinam regnum,priuato iure tenemur
Exigui speciefundi,quod nilus & athlas
Dissidet,occiduis,quod gadibus arida barce.
Quodq; paretonio secedit littore ganges.
Hoc sibi transcribit proprium,pars tertia mundi
Vnius prædonis ager.distantibus idem,
Inter se uitijs cinctus,quodcunq; profunda
Traxit auaricia,luxu peiore refundit.
Instat terribilis uiuis,morientibus hæres,
Virginibus raptor,thalamis obscœnus adulter.
Nulla quies,oritur præda cessante libido,
Diuitibusq; dies,& nox metuenda maritis.
Quisquis uel locuplex,pulchra uel cõiuge notus
Crimine pulsatur falso,si crimina desunt
Accitus conuiua perit,mors nulla refugit
Artificem,uarios succos,spumasq; requirit
Serpentum uirides,& adhuc ignota nouercis
Gramina,si quisq̃ uultu præsentia damnet
Liberius ue gemat,dapibus crudelis in ipsis

E micat ad nutum stricto mucrone minister.
F ixus quisq; toro tacita formidine libat
C arnifices epulas, incertaq; pocula pallens
H aurit, & intentos capiti circunspicit enses,
S plendet tartareo furialis mensa paratu
C æde madens, atrox gladio suspecta ueneno.
V t uino calefacta uenus, tum sæuior ardet
L uxuries, mixtis redolent unguenta coronis.
C rinitos inter famulos pubemq; canoram
O rbatas iubet ire nurus, nuperq; peremptis
A rridere uiris. phalarim tormentaq; flammæ
P rofuit, & siculi mugitus ferre iuuenci,
Quàm tales audire choros, nec damna pudoris
T urpia sufficiunt, mauris clarissima quæque
F astidita datur, media carthagine ductæ
B arbara sydoniæ subeunt connubia matres,
A ethiopem nobis generum, nasamona maritum
I ngerit, exterret cunabula discolor infans,
H is fretus socijs, ipso iam principe maior
I ncedit, peditum præcurrunt agmina longe.
C ircundant equitum turmæ, regesq; clientes,
Quos nostris ditat spolijs. perturbat auita
Quêque domo, ueteres detrudit rure colonos.
E xilijs dispersa feror, nunq̃ ne reuerti
F as erit? errantesq; solo iam reddere ciues?
I ret adhuc in uerba dolor, nisi iuppiter alto
C œpisset solio, uoces adamante notabat
A tropos, & Lachesis iungebat stamina dictis,
N ec te Roma diu, nec te patiemur inultam

Africa cõmunem prosternet honorius hostem.
Pergite securæ uestrum uis nulla tenorem
Separat, & soli famulabitur Africa Romæ.
Dixit, & afflauit Romam meliore iuuenta.
Continuo redit ille uigor, seniiq; colorem
Mutauere comæ. solidatam crista resurgens
Erexit galeam, clypeiq; recanduit orbis.
Et leuis excussa micuit rubigine conus.
Humentes iam noctis equos letheaq; somnus
Frena regens, tacito uoluebat sidera cursu.
Iam duo diuorum proceres, maiorq; minorq;
Thedosij pacem laturi gentibus ibant,
Qui Iouis archanos monitus, mandataq; ferrent,
Fratribus, & geminis sancirent fœdera regnis.
Sic cum præcipites arcem uicere procellæ,
Assiduoq; gemens undarum uerbere nutat
Descensura ratis, cæca sub nocte uocati
Naufraga ledæi sustentãt uela lacones.
Circulus ut patuit lunæ, secuere meatus
Diuersos, italas senior tendebat ad oras.
At pater intrantem pontum. qua bosborus arctat,
Archadij thalamis, urbiq; illapsus heoæ,
Quem simul ut uidit natus (nam clara nitebat
Cynthia) permixto tremuerunt gaudia fletu,
Complexuq; fouens quos non sperauerat artus.
O mihi post alpes, nunc primum reddite dixit
Vnde tuis optatus ades, da tangere dextram,
Qua gentes cecidere feræ, quis tale remouit
Præsidium terris? ut te mortalia pridem

I mplorant, lugentq; pium, fortemq; requirunt.
C ui pater in tales rupit suspiria uoces.
H oc erat in fratres medio discordia mauro
N ascitur? & mundus, germanaq; dissidet aula?
G ildonis ne salus tanti sit causa furoris?
S cilicet egregius morum magnoq; tuendus,
E t cuius meritis pietas infracta recedat?
I n primo genitore uide, ciuile calebat
D issidium, dubio stabant Romana sub ictu.
Q uis procul armenius? uel quis mœotide ripa
R ex ignotus agit? qui me non iuuit euntem?
A uxilio fouere getæ, uenere geloni.
S olus at hic non puppe data, non milite misso
S ubsedit fluitante fide, si signa petisset
O buia detecto summissius hoste, dolerem
R estitit in speculis fati, turbaq; reductus
L ibrauit geminas euentu iudice uires,
A d rerum momenta cliens, seseq; daturus
V ictori, fortuna simul cum morte pependit.
O si non cupidis essem præreptus ab astris,
E xemplum sequerer tulli, laniandaq; dumis
I mpia diuersis aptarem membra quadrigis.
G ermani nunc usq; tui responsa colebat
E n iterum calcat. tali te credere monstro
P ost patrem, fratremq; paras? sed magna repẽdit,
I nq; tuam sortem numerosas transtulit urbes.
E rgo fas precio cedet? mercede placebit
P roditio? taceo læsi q transfuga fratris
Quod leuis ingenio, quãuis discrimine summo
P roditor apportet suspensa morte salutem.

Nunq̃

Nunq̃ gratus erat, damnamus luce reperta
Perfidiam, nec nos patimur committere tali
Hoc genus emptori, ciues cum mœnibus offert.
Hic uendit patriam, pleriq; in tempus abusi
Mox odere tamen. tenuit sic graia philippus
Oppida, pellæo libertas concidit auro.
Romani scelerum semper spreuere ministros,
Noxia pollicitum domino miscere uenena
Fabricius regi nudata fraude remisit,
In festo quem marte petit, bellumq; negauit
Per famuli patrare nefas. ductosq; camillus
Trans murum pueros obsessæ redidit urbi,
Traduntur pœnis alij quum prælia soluant.
Hic manet, ut moueat, qđ respuit alter in hostem,
Suscipis in fratrem, longi proh dedecus æui,
Cui placet australes Gildo condonat habenas,
Tantaq; mutatos sequitur prouincia mores,
Quaslibet ad partes animum nutauerit anceps,
Transfundit secum lybiam, refluumq; malignus
Commodat imperium. mauri fuit Africa munus,
Tollite massilas fraudes, remouete bilingues
Insidias, & uerba soli spirantia uirus,
Ne consanguineis certetur comminus armis
Ne pcor, hæc trucibus thebis, hæc digna mycenis.
In mauros hoc crimen eat, quid noster iniquum
Molitur Stilico? quando non ille iubenti
Paruit? an quisq̃ nobis deuinctior extat?
Vt sileam uarios, quos mecum gesserit, actus,
Quæ uidi post fata loquar, quum diuus abirem
Res incompositas fateor, tumidasq; reliqui.

S tringebat uetitos etiamnum exercitus enses
A lpinis odijs, alternaq; iurgia uicti,
V ictoresq; dabant, uix hæc amentia nostris
E xcubijs, nedum puero rectore quiescet.
H eu quantum timui nobis, quod libera tanti
M ilitis auderet moles, quum cæca remoto
F erueret iam læta metu, dissensus acerbus,
E t grauior consensus erat. tunc ipse paterna
S uccessit pietate mihi, teneruma; rudemq;
F ouit, & in ueros eduxit principis annos,
R uffinumq; tibi, quem tu tremuisse fateris,
D epulit, hunc solum memorem solumq; fidelem
E xperior, uolui si quid dum uita maneret
A ut uisus uoluisse gerit, uenerabilis illi
C eu præsens numenq; uocor. Si tanta recusas,
A t soceri reuerere faces, at respice fratris
C onnubium, pignusq; meæ regale Serenæ.
D ebueras etiam fraternis obuius ire,
H ostibus, ille tuis, quæ gens, qui rhenus, & hister
V os cospirantes opibus iunctosq; tulisset?
S ed tantum permitte cadat, nil poscimus ultra.
I lle licet sese prætentis syrtibus armet
O ppositoq; atlante tegat, licet arua referta
A nguibus, & solis medios obiecerit æstus.
N oui consilium, noui Stiliconis in omnes
A equalem casus animum, penetrabit arenas,
I nueniet uirtute uiam. sic diuus, & inde
S ic natus, iussis genitor parebitur ultro.
A mplector præcepta libens, nec charior alter
C ognato Stilicone mihi, commissa prophanus

Ille luat, redeat iam tutior Africa fratri.
Talia dum longo secum sermone uolutant,
Hesperiam peruenit auus, castumq; cubile
Ingreditur, tyrio quo fusus honorius ostro
Carpebat teneros Maria cum coniuge somnos,
Assistit capiti, tunc sic per somnia fatur.
Tanta ne deuictos tenuit fiducia mauros
Chare nepos? iterum post me coniurat in arma
Progenies nefana Iubæ, bellumq; resumit
Victoris cum stirpe sui? Firmum ne iacentem
Obliti? lybiam nostro sudore receptam
Rursus habent? ausus latio contendere Gildo?
Germani nec fata timet? nunc ire profecto
Nunc uellem, notosq; senex ostendere uultus.
Nonne, meam fugiet maurus quũ uiderit umbrã
Quid dubitas? exurge toris inuade rebelles
Captiuum mihi redde meum, desiste morari,
Hoc generi fatale tuo, dum sanguis in orbe
Noster erit semper pallebit Regia Bocchi.
Iungantur spolijs Firmi Gildonis opima
Exornet geminos maurusia laurea currus.
Vna domus toties una de gente triumphet.
Dij bene q tantis inter labentibus annis
Seruati, Firmusq; mihi, fraterq; nepoti.
Dixit, & afflatus uicino sole refugit.
At iuuenem stimulis immanibus æmula uirtus
Exacuit, iam puppe uehi iam stagna secare
Feruet, & absentes inuadere cuspide Mauros.
Tunc iubet acciri socerum, dextramq; uocato
Conserit, & quæ sit potior sententia quærit.

P er ſomnos mihi ſancte pater iam ſæpe futura
P anduntur multæq; canunt præſagia noctes.
N amq; procul libycos uenatu cingere ſaltus,
E t iuga rimari canibus getula uidebar.
M œrebat regio ſæui uaſtata leonis
I ncurſu, pecudum, ſtrages, paſſimq; iuuenci
S eminecer, & adhuc infecta mapalia tabo,
S parſaq; ſanguineis paſtorum funera campis.
A ggredior latebras monſtri, mirumq; relatu
C onſpicio, dilapſus honos, ceruice minaces
D efluxere iubæ, fractosq; inglorius armos
S uppoſuit ſeruile gemens, iniectaq; uincla
V nguibus, & ſubitæ collo ſonuere cathenæ.
N unc etiam paribus ſecum certare trophæis
H ortator me cogit auus, quo nam uſq; remoti
C onctamur? decuit pridem complere biremes
E t pelagi ſuperare moras, tranſmittere primus
I pſe paro, quæ cunq; meo gens barbara nutu
S tringitur adueniat germania tota feratur
N auibus, & ſocia comitentur claſſe ſicambri.
P allida traſlatum iam ſentiat Africa rhenum.
A n patiar tot probra ſedens? iuuenisq; relinquã,
Quæ tenui nexiq; puer? bis noſter ad alpes
V lterius genitor defenſum regna cucurrit.
N os prædæ faciles inſultantiq; iacemus.
F inierat. Stilico contra cui talia reddit,
A duerſi ne tubam princeps dignabere mauri
A fferet ignauus clari ſolatia leti?
T e bellante mori, decurret honorius inde,
H inc Gildo. prius aſtra chaos miſcebit auerno.

V indictam mandasse sat est, plus nominis horror
Quàm tuus ensis aget. minuunt præsentia famã,
Qui stetit, æquatur campo, collataq; nescit
M aiestatem acies, sed quod magis utile facto,
A tq; hosti grauius (sensus aduerte) docebo.
E st illi patribus, sed non & moribus ijsdem
M acezer fugiens, qui dira piacula fratris
S pesq; suas, uitamq; tuo cõmisit asylo,
H unc ubi tentatis frustra mactare nequiuit,
I nsidijs, patrias in pignora contulit iras,
Quosq; manu pueros paruos gestauerat una,
O ccidit, iuuenes, inhumataq; corpora uulgo
D ispulit, & tumulo cognatas arcuit umbras,
N aturamq; simul, fratremq;, hominemq; cruentus
E xuit, & tenuem cæsis inuidit harenam.
H oc facinus refugo damnauit sole mycenas,
A uertitq; diem sceleri, sed reddidit atreus
C rimen, & infandas excusat coniuge mensas.
H inc odium, non pœna fuit. te perdita iura,
T e pater ultorem, te nudi puluere manes,
T e pietas polluta rogat, si flentibus aram,
E t proprium miseris nomen statuistis athenæ,
S i pandionias planctu traxere phalanges
I nachides, belloq; rogos meruere maritis,
S i mœstas squalore comas, lachrymisq; senatum
I n numidas pulsus solio commouit adherbal,
N unc quoq;, nunc Gildo, tanto quem funere mersit
N unc doleat uenisse ducem, seseq; minorem
S upplicibus sciat esse tuis, quem sede fugauit,
N unc preceps fugiat, fregit quem clade, tumescat,

Agnoscatq; suum, trahitur dum uictima, fratrem.
Hæc ubi sederunt genero, notissima marti
Robora, præcipuos electa pube maniplos
Disponit, portusq; rates instaurat hetrusco.
Heracleam suis alcides, iouiamq; cohortem
Rex ducit superum. premitur nec signifer ullo
Pondere, festinant adeo uexilla moueri.
Neruius insequitur, meritusq; uocabula Fœlix
Dictaq; ab Augusto legio, nomenq; probantes
Inuicti clypeoq; animosi teste Leones.
Dictis ante tamen princeps confirmat ituros,
Aggere conspicuus, stat circunfusa iuuentus
Nixa hastis, pronasq; ferox accõmodat aures,
Gildonem domitura manus, promissa minasq;
Tempus age si quid pro me meruistis in armis,
Ostentate mihi, iusto magnoq; triumpho
Ciuiles abolete notas, sciat orbis heous,
Sitq; palam, gallos causa non robore uinci.
Nec uos, barbariem quamuis collegerit omnem,
Terreat, aut mauri fremitus raucosq; repulsus
Vmbonum, & nostros passuri comminus enses.
Non contra clypeis tectos galeisq; micantes
Ibitis, in solis longe fiducia telis,
Exarmatus erit quum missile torserit hostis.
Dextra mouet iaculum, ptentat pallia læua.
Cætera nudus eques, sonipes ignarus habenæ
Virga regit, non ulla fides, non agminis ordo.
Arma oneri, fuga præsidio, connubia mille,
Non illis generis nexus, non pignora curæ.
Sed numero languet pietas, hæc copia uulgi

Vmbratus dux ipse rosis & marcidus ibit
Vnguentis, crudusq; cibo titubansq; lyæo.
Confectus senio, morbis stuprisq; solutus,
Excitet incestos turmalis buccina somnos,
Imploret citharas cantatricesq; choreas,
Offensus stridore tubæ, discatq; coactus
Quas uigilat ueneri, castris impendere noctes.
Nonne mori satius, uitæ quàm ferre pudorem?
Nam quæ iam regio restat si dedita mauris
Regibus, illyricis accesserit africa damnis?
Ius latium quod tunc Meroe rubroq; solebat
Oceano cingi, tyrrhena clauditur unda.
Et cui non nilus non intulit india metas
Romani iam finis erit trinacria regni?
Ite recapturi, prædo quem sustulit, axem,
Ereptumq; nouum caput insuperabile rerum,
Aut ruet in uestris, aut stabit Roma lacertis.
Tot mihi debetis populos, tot iura, tot urbes
Amissas, uno lybiam defendite bello.
Vestros imperium remos, & uestra sequatur
Carbasa, despectas trans æquora ducite leges.
Tertia iam ceruix solito mucrone rotetur.
Tandem funereis finem positura tyrannis:
Omnia conueniunt dicto, fuluusq; tonantis
Armiger, ad liquidam cunctis spectantibus æthrâ
Correptum pedibus curuis innexuit hydrum.
Dumq; reluctantem morsu partitur obunco
Hæsit in ungue caput, truncatus decidit anguis.
I licet augurijs alacres per saxa citati,
Torrentesq; ruunt, non mons, non sylua retardat.

Pendula ceu paruis moturæ bella colonis
Ingenti clamore grues,æstiua relinquunt
Thracia,quum tepido permutant strimona nilo.
Ordinibus uarijs per nubila texitur alis
Littera.pennarumq; notis inscribitur aer.
Vt fluctus tetigere maris,tunc acrior arsit
Impetus,arripiunt naues,ipsiq; rudentes
Expediunt,& uela legunt,& cornua summis
Associant malis,quatitur tyrrhena tumultu
Ora,nec alpheæ capiunt naualia pisæ.
Sic Agamennoniã uindex quum græcia classem
Solueret,innumeris feruebat uocibus Aulis.
Non illos strepitus,impendentisq; procellæ
Signa,nec aduentus dubij deterruit austri.
Soluite iam socij.clamant,aut rumpite funem
Per uada Gildonem,quamuis aduersa petamus
Ad bellum nos trudat hyems,per deuia ponti
Quassatis cupio tellurem figere rostris.
Heu nimium segnes,capta qui mente notatis,
Si reuolant mergi,graditur si littore cornix.
Ora licet maculis asperserit occiduus sol,
Lunaq; conceptis liuescat turbida choris.
Et confusa uagos iaculentur sidera crines.
Hymbribus humescant hœdi,nimbosaq; taurum
Ducat hyas,totusq; fretis descendat orion.
Certa fides cœli.sed maior honorius auctor.
Illius auspicijs immensa per æquora miles,
Non plaustris arctoq; regor cotemne booten
Nauita,turbinibus medijs permitte carinas.
Si mihi tempestas lybiam,uẽtiq; negabunt,

Augusti fortuna dabit, iam classis in altum
Prouehitur, dextra ligures, hetruria laeua
Linquitur, & caecis uitatur corsica saxis.
Humanae speciem plantae se magna figurat
Insula. sardiniam ueteres dixere coloni.
Diues ager frugum. poenos italos ue petenti
Opportuna situ. quae pars uicinior afris
Plana solo. ratibus clemens. quae respicit arcton
Immitis, scopulosa, procax. subitisq; sonora
Flactibus. insanos infamat nauita montes.
Hinc hominum pecudumq; lues. hinc pestifer aer
Saeuit, & exclusis regnant aquilonibus austri.
Quos ubi luctatis procul effugere carinis,
Per diuersa ruunt sinuosae littora terrae.
Pars adit antiqua ductos carthagine muros.
Partem littoreo complectitur obuia muro.
Vrbs lybiam contra tyrio fundata potenti
Tenditur in longum caralis. tenuemq; per undas
Obuia dimittit fracturum flamina collem,
Efficitur portus medium mare, tutaq; uentis
Omnibus ingenti mansuescunt stagna recessu.
Hanc omni petiere manu, prorisq; reductis
Suspensa zephyros expectant classe fauentes.

CL. CLAVDIANI EPITHALAMIVM IN NVPTIIS HONORII AVG. ET MARIÆ.

p Rinceps coruſco ſidere pulcrior.
Parthis ſagittas tendere certior.
Eques gelonis imperioſior.
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Quæ digna formæ laus erit igneæ?
Te læda mallet quàm dare caſtorem.
Præfert achilli te proprio thetis.
Victum fatetur delos apollinem,
Credit minorem lidia liberum,
Tum quum per altas impiger ilices
Præda citatum cornipedem reges,
Ludentq; uentis inſtabiles comæ,
Telis iacebunt ſponte tuis feræ,
Gaudensq; ſacris uulneribus leo
Admittet haſtam morte ſuperbior.
Venus reuerſum ſpernit adonidem.
Damnat reductum cynthia uirbium.
Quum poſt labores ſub platani cubes
Virentis umbra, uel gelido ſpecu
Torrentiorem fallere ſyrium,
Et membra ſomno feſſa reſolueris.
O quantus uret tum Dryades calor,
Quot æſtuantes ancipiti gradu
Furtiua carpent oſcula Naiades,
Quis uero acerbis horridor ſcythis?
Quis belluarum corde furentior?

Qui cum micantem te prope uiderit,
N on optet ultro seruicium pati.
Q uis non cathenas arripiat libens?
C olloq; poscat uincula libero?
T u si niualis per iuga caucasi
S æuas petisses pulcher amazonas,
P eltata pugnas desereret cohors
S exu recapto, patris & immemor
I nter frementes hippolyte tubas
S trictam securim languida poneret.
E t seminudo pectore cingulum
F orti negatum solueret herculi,
B ellumq; solus conficeret decor.
B eata quæ te mox faciet uirum.
P rimisq; sese iunget amoribus.
Ge concta nuptiali,
Redimita uere tellus
Celebra toros heriles.
O mne nemus cum fluuijs
O mne canat profundum
L igures fauete campi.
V eneti fauete montes
S ubitisq; se rosetis
V estiat alpinus apex.
E t rubeant pruinæ.
A thesis strepat choreis,
C alamisq; flexuosus.
L ene mincius susurret,
E t padus electriferis,
A dmoduletur alnis.

E pulisq; iam repleto
R esonet quirine tybris
D ominiq; læta uotis
A urea septem geminas
R oma coronet arces,
P rocul audiant hiberi,
F uit unde semen aulæ.
V bi plena laurearum
I mperio fœta domus,
V ix numerat triumphos.
H abet hinc patrem maritus.
H abet hinc puella matrem.
G eminaq; parte ductum
C æsareum flamineo
S temma recurrit ortu.
Decorent uireta bethim.
T agus intumescat auro.
G enerisq; procreator
S ub uitreis oceanus
L uxurietur undis.
O riensq; regna fratrum.
S imul occidensq; plaudat.
P lacidæ lætentur urbes
Quæq; nouo,quæq; nitent
D eficiente phœbo.
A quiloniæ procellæ,
R apidi taceto cori.
T aceat sonorus auster,
S olus ouantem Zephyrus
P erdominetur annum.

O litas galea fulgere comas.
5 Stilico molli necte corona,
Cessent litui, sæuumq; procul,
Martem felix tæda releget.
Tractus ab aula rursus in aulam
Redeat sanguis patris officijs.
Iunge potenti pignora dextra.
Gener augusti pridem fueras,
Nunc rursus eris socer augusti.
Quæ iam rabies liuoris erit?
Vel quis dabitur color inuidiæ?
Stilico socer est, pater est stilico.
Ttollens thalamis idalium iubar
4 Dilectus ueneri nascitur hesperus,
Iam nuptæ trepidat solicitus pudor,
Iam prodũt lachrymas flãmea simpli(ces
Ne cessa iuuenis comminus aggredi
Iam pacata licet sæuiat unguibus.
Non quisquam fruitur ueris odoribus.
Hybleos latebris nec spoliat fauos
Si fronti caueat, si timeat rubos.
Armat spina rosas, mella tegunt apes,
Crescunt difficili gaudia iurgio.
Accenditq; magis, quæ refugit uenus.
Quod flenti tuleris, plus sapit osculum,
Dices ò quoties hoc mihi dulcius,
Quàm flauos decies uincere sarmatas.
Aspirate nouam pectoribus fidem.
Mansuramq; facem tradite sensibus.
Tam iunctis manibus nectite uincula.

Quàm frondens hedera stringitur æsculus.
Quàm lento premitur palmite populus.
E *t murmur querula blandius alite,*
L *inguis assidue reddite mutuis.*
E *t labris animum conciliantibus*
A *lternum rapiat somnus anhelitum,*
A *mplexu careat purpura regio.*
E *t uestes tyrio sanguine fulgidas.*
A *lter uirgineus nobilitet cruor,*
T *um uictor madido prosilias toro,*
N *octurni referens uulnera prælij.*
D *ucant peruigiles carmina tybiæ.*
P *ermissisq; iocis turba licentior*
E *xultet tetricis libera legibus.*
P *assim cum ducibus ludite milites.*
P *assim cum pueris ludite uirgines.*
H *æc uox æthereis insonet axibus*
H *æc uox per populos, per mare transeat*
F *ormosus Mariam ducit Honorius.*

CL. CLAVDIANI PRÆFATIO IN NVPTIAS HONORII ET MARIÆ.

Vrgeret in thalamum ducto qūum pelion arcu.
Nec caperet tantos hospita terra deos.
Quū socer æquoreus, numerosaq; turba sororum
Certarent epulis continuare dies.
Præberetq; Ioui communia pocula chiron.
Molliter obliqua parte refusus equi.
Peneus gelidos mutaret nectare fontes.
Oetæis fluerent spumea uina iugis.
Terpsicore facilem lasciuo pollice mouit
Barbiton, & mollis duxit in antra choros.
Carmina nec superis, nec displicuere tonanti.
Quum teneris nossent congrua uota modis.
Centauri, fauniq; negant, quæ flectere craton,
Quæ rigidum poterat plectra mouere pholum.
Septima lux aderat cœlo, totiesq; renatus
Viderat exactos hesperus igne choros.
Tum phœbus quo saxa domat, quo ptrahit ornos,
Pectine tentauit nobiliore lyram.
Venturumq; sacris fidibus iam spondet Achillem.
Iam phrygias cædes, iam simoenta canit.
Frondoso strepuit fœlix hymenæus olympo:
Reginam resonant othris & ossa thetim.

Auferat insolitos promissae uirginis ignes.

b *Augustus primoq; rudis flagrauerat aestu.*

Nec nouus unde calor, nec quid suspiria uellent

Nouerat incipiens, & adhuc ignarus amandi,
Non illi uenator equus, non spicula curae,
Non iaculum torquere libet, mens omnis aberrat
In uultus quos finxit amor, quam saepe medullis
Erupit gemitus, quoties incanduit ore
Confessus secreta rubor? nomenq; beatum
Iniussae scripsere manus, iam munera nuptae,
Praeparat, & pulchros Mariae sed luce minores
Eligit ornatus, quicquid uenerabilis olim
Liuia, diuorumq; nurus gessere superbae.
Incusat spes aegra moras, longiq; uidentur
Stare dies, segnemq; rotam non uoluere phoebe.
Scyria sic tenerum uirgo flāmabat Achillem,
Fraudis adhuc expers, bellatricesq; docebat
Ducere fila manus, & mox quos horruit idem
Thessalico roseos nectebat pectine crines.
Haec etiam queritur secum. Quonā usq; uerendus,
Cunctatur mea uota socer, qui iungere differt
Quam pepigit? castasq; preces implere recusat?
Non ego luxuriam regum moremq; sequutus
Quaesiui uultum thalamis, ut nuncia formae

Laeua

Laeua per innumeros iret pictura penates.
Nec uarijs dubium thalamis lecturus amorem
Ardua commisi falsae connubia cerae.
Non rapio praeceps alienae foedera taede.
Sed quae sponsa mihi pridem, patrisq; relicta
Mandatis, uno materni sanguinis ortu
Communem partitur auum, fastigia supplex
Deposui, gessiq; procum de limine sacro,
Oratum misi proceres, qui proxima nobis
Iura tenent, Stilico fateor non parua poposci,
Sed certe mereor princeps, hic principe natus
Qui sibi te generum fraterna prole reuinxit,
Cui Mariam debes, foedus mihi solue paternum.
Redde suos aulae, mater fortasse rogari
Mollior, o patrui germen cui nominis haeres
Successi sublime decus torrentis iberi.
Stirpe soror, pietate parens, tibi credimus infans,
Inq; tuo creui gremio, partuq; remoto
Tu potius flacilla mihi, Quid diuidis ergo
Pignora? quid iuueni natam non tradis alumno?
Optatus ne dies aderit? dabitur ne iugalis
Nox unq̃? tali solatur uulnera questu.
Risit amor, placidaeq; uolat trans aequora matri
Nuncius, & totas iactantior explicat alas.
Mons latus eoum cypreae rupis obumbrat
Inuius humano gressu, phariumq; cubile
Protheos, & septem despectans cornua nili.
Hunc neq; candentes audent uestire pruinae.
Hunc uenti pulsare timent. hunc laedere nimbi.
Luxuriae ueneriq; uacat. pars acrior anni

E xulat, æterni patet indulgentia ueris.
I n campum se fundit apex. hũc aurea sæpes
C ircuit, & fuluo defendit, prata metallo.
M ulciber, ut perhibent, his oscula coniugis emit
M œnibus, & tales uxorius obtulit arces.
I ntus rura micant, manibus quæ subdita nullis
P erpetuum florent, Zephyro cõtenta colono,
V mbrosumq; nemus, quo non admittitur ales,
N i probet ante suos diua sub iudice cantus.
Quæ placuit, fruitur ramis, quæ uicta recedit.
V iuunt in uenerem frondes, omnisq; uicissim
F œlix arbor amat, nutant ad mutua palmæ
F œdera, populeo suspirat populus ictu,
E t platani platanis, alnoq; assibilat alnus.
L abuntur gemini fontes, hic dulcis, amarus
A lter, & infusis corrumpunt mella uenenis,
V nde cupidineas armauit fama sagittas.
M ille pharetrati ludunt in margine fratres
O re pares, æuo similes, gens mollis amorum.
H os nymphæ pariunt, illum uenus aurea, solum
E didit, ille deos cœlumq; & sydera cornu
T emperat, & summos dignatur figere reges.
H i plebem feriunt, nec cætera numina desunt,
H ic habitat nullo constricta licentia nodo,
E t flecti faciles iræ, uinoq; madentes
E xcubiæ, lachrymæq; rudes, & gratus amantum
P allor, & in primis titubans audacia furtis.
I ocundiq; metus, & non secura uoluptas,
E t lasciua uolant leuibus periuria pennis.
H os inter petulans alta ceruice iuuentas

E xcludit senium luco, procul atria diuæ
P ermutant radios, siluaq́; obstante uirescunt.
L emnius, hæc etiam gemmis extruxit & auro,
A dmiscens artem precio, grauibusq́; smaragdis
S upposuit cæsas hyacinthi rupe columnas.
B erillo paries, & iaspide lubrica surgunt
L imina, despectusq́; solo calcatur achates.
I n medio glebis redolentibus area diues
P ræbet odoratas messes, hic mitis amomi,
H ic casiæ matura seges, panchæaq́; surgunt
C innama, nec sicco frondescunt uimina costo,
T ardaq́; sudanti prorepunt balsama succo.
Quo postq̃ dilapsus amor, longasq́; peregit
P enna uias, alacer passuq́; superbior intrat.
C æsariem, tunc forte uenus subnixa corusco
F ingebat solio, dextra, læuaq́; sorores
S tabant idaliæ, largos hæc nectaris hymbres
I rrigat, hæc morsu numerosi dentis eburno
M ultifidum discrimen arat, sed tertia retro
D at uarios nexus, & iusto diuidit orbes
O rdine, neglectam partem studiosa relinquens,
P lus error decuit, speculi nec uultus egebat
I udicio, similis tecto monstratur in omni,
E t rapitur quodcunq; uidet. dum singula cernit,
S eq́; probat, nati uenientis conspicit umbram.
A mbrosioq́; sinu, puerum complexa ferocem.
Quid tantum gauisus ait? quæ prælia sudas
I mprobe, quis iacuit telis? iterum ne, tonantem
I nter sydonias cogis mugire iuuencas?
A n titana domas? an pastoralia lunam

Rursus in antra uocas? durum magnumq; uideris
Debellasse deum, suspensus in oscula matris
Ille refert, laetare parens, immane trophaeum
Retulimus, nostrum iam sensit Honorius arcum.
Scis Mariam patremq; ducem. qui cuspide gallos
Italiamq; fouet, nec te praeclara Serenae
Fama latet, propera, regalibus annue uotis
Iunge toros, natum gremio cytherea remouit
Et crines festina ligat, peplumq; fluentem
Alleuat, & blando spirantem numine ceston
Cingitur, impulsos pluuijs quo mitigat amnes,
Quo mare, quo uentos, irataq; flumina soluit.
Vt stetit ad litus, paruos affatur alumnos.
Heus quis erit pueri, uitreas qui lapsus in undas
Huc rapidum tritona uocet? quo uecta per altum
Deferar, haud unq̃ tanto mihi uenerit usu,
Sacri quos petimus thalamũ pernicius omnes
Quaerite, seu concha libycum circumtonat aequor.
Aegaeas seu frangit aquas, quicunq; repertum
Duxerit, aurata donabitur ille pharetra.
Dixerat, & sparsi diuersa plebe feruntur
Exploratores pelagi, sub fluctibus ibat
Carpatijs triton, obluctantemq; petebat
Cymothoen, timet illa ferum, seseq; sequenti
Surripit & duris elabitur uda lacertis.
Heus inquit speculatus amor, non uestra sub imis
Furta tegi potuere uadis, accingere nostram
Vecturus dominam. precium non uile laboris
Cymothoen facilem, quae nunc detrectat habebis,
Hac mercede ueni. prorumpit gurgite toruus

S emiſer, undoſi uelabant brachia crines.
H iſpida tendebat bifido ueſtigia cornu.
Qua piſtrix commiſſa uiro, ter pectora mouit
I am quarto paphias tractu ſulcabat harenas,
V mbratura deam retro ſinuatur in arcum
B ellua, tum uiuo ſqualentia murice terga
P urpureis mollita thoris, hoc nauigat antro
F ulta uenus, niueæ delibant æquora plantæ,
P roſequitur uolucrum late comitatus amorum.
Tranquillūq; choris quatitur mare, ſerta per oēs
N eptuni diſperſa domos cadmeia ludit,
L eucothe, frenataq; roſis delphina palæmon.
A lternas uiolis nereus interſerit algas.
C aniciem glaucus ligat immortalibus herbis,
N ecnon & uarijs uectæ nereides ibant
A udito tritone feris, hanc piſce uolutam
S ubleuat oceani monſtrum tarthesia tigris,
H anc timor ægæi rapturus fronte carinas
Trux aries, hæc cœrulea ſuſpenſa leæna
I nnatat, hæc uiridem trahitur complexa iuuencū,
C ertatimq; nouis onerant connubia donis.
Cingula cimothoe, rarum galathea monile,
E t grauibus ſpathale baccis diadema ferebat,
I ntextum rubro quas legerat ipſa profundo.
M ergit ſe ſubito uellitq; coralia doto.
V imen erat dum ſtagna ſubit, proceſſerat undis,
G emma fuit, nudæ uenerem cinxere cateruæ
P laudentesq; ſimul tali cum uoce ſequuntur.
H os Mariæ cultus, hæc munera noſtra precamur,
R eginæ regina feras, dic talia nunquam

Promeruisse thetim, nec quum soror amphitrite
Nostro nupta ioui, deuotum sentiant æquor.
Agnoscat famulum uirgo filiconia pontuni.
Victrices nos sæpe rates, classemq; paternam
Veximus, ad tristes quum tenderet ultor achiuos,
Iam ligurum terris spumantia pectora triton
Appulerat, lassosq; fretis extenderat orbes,
Continuo sublime uolans ad mœnia gallis
Condita lanigeris, ouis ostentantia pellem
Peruenit. aduentu ueneris spissata recedunt
Nubila, clarescunt puris aquilonibus alpes,
Læticiæ causas ignorat dicere miles
Lætaturq; tamen, mauortia signa rubescunt
Floribus, & subitis animantur frondibus hastæ.
Illa suum dictis affatur talibus agmen.
Gradiuum nostri comites arcete parumper,
Vt soli uacet aula mihi. procul igneus horror
Thoracum, gladiosq; tegat uagina minaces.
Stent bellatrices aquilæ, sæuiq; dracones.
Fas sit castra meis hodie succumbere signis.
Tibia pro lituis, & pro clangore tubarum
Molle lyræ festumq; canant, epulentur ad ipsas
Excubias, medijs spirent crateres in armis.
Laxet terribiles maiestas regia fastus,
Et sociam plebem non indignata potestas.
Confundant turbæ proceres, soluantur habenis
Gaudia, nec leges pudeat ridere seueras.
Tu festas hymenææ faces, tu gratia flores
Elige, tu geminas concordia necte coronas.
Vos pennata cohors, quocunq; uocauerit usus

Diuisa properate manu, neu marceat ulla
Segnities, alij funalibus ordine ductis.
Plurima uenturæ suspendite lumina nocti.
Hi nostra nitidos postes obducere myrto
Contendant. pars nectareis aspergere tecta
Fontibus, & flamma lucos adolere sabæos.
Pars infecta croco uelamina luthea Serum
Pandite, sydoniasq; solo prosternite uestes.
Ast alij thalamum docto componite textu,
Stamine gemmato, picturatisq; columnis
Aedificetur apex, qualem non lydia diues
Erexit pelopi, nec quem struxere lyæo
Indorum spolijs, & opaco palmite bacchæ.
Illic exuuias omnes cumulate parentum
Quicquid auus senior mauro, uel saxone uictis,
Quicquid ab innumeris socio Stilicone tremendus
Quæsiuit genitor bellis, quæcunq; gelonus
Armenius ue dedit, quantum crinita sagittis
Atulit extremo meroe circumflua nilo,
Misit achemenio quicquid de tigride medus,
Quum supplex emeret Romanam parthia pacem.
Nobilibus gazis, opibusq; cubilia surgant
Barbaricis, omnes thalamo conferte triumphos.
Sic ait, & sponsæ petit improuisa penates.
Illa autem secura tori, thedasq; parari
Nescia, diuinæ fruitur sermone parentis.
Maternosq; bibit mores, exemplaq; discit
Prisca pudicitiæ, latios nec uoluere libros
Desinit, aut graios ipsa genitrice magistra.
Mæonius quæcunq; senex, aut thracius orpheus,

A ut mythileneo modulatur pectine sapho,
S ic triuiam. Latona monet, sic mitis in antro
M nemosyne docili tradidit præcepta thaliæ.
Quum procul augeri nitor, & iocundior aer
A ttonitam lustrare domum, fundiq; comarum
G ratus odor, mox uera fides, numenq; refulsit.
C unctatur stupefacta uenus, nunc ora puellæ
N unc flauam niueo miratur uertice matrem.
H æc noua crescenti, plenæ par altera lunæ
A ssurgit, ceu forte minor sub matre uirenti
L aurus, & ingentes ramos, olimq; futuras
P romittit iam paruà comas, uel flore sub uno
C eu geminæ pæstana rosæ per iugera regnant.
H æc largo matura die, saturataq; uernis
R oribus indulget spacio. latet altera nodo,
N ec teneris audet folijs admittere soles,
A stitit, & blande Mariam cytherea salutat.
S alue sydereæ proles augusta Serenæ,
M agnorum soboles regum, pariturq; reges,
T e propter paphias ædes, cyprumq; reliqui.
T e propter libuit tantos explere labores,
E t tantum transnasse maris, ne uilior ultra
P riuatos patiare lares, neu tempore longo
D ilatos iuuenis nutriret Honorius ignes.
A ccipe fortunam, generis diadema resume,
Quod tribuas natis, & in hæc penetralia rursus,
V nde parens progressa redi, fac nulla subesse
V incula cognatæ, quamuis aliena fuisses
P rincipibus, regnum poteras hoc ore mereri,
Quæ propior sceptris facies? quis dignior aula

Vultus erit? non labra rosæ, non colla pruinæ,
Non crines æquant violæ, non lumina flammæ,
Quam vincto leuiter sese discrimine confert
Vmbra supercilij? miscet quam iusta pudorem
Temperies? nimio nec sanguine candor abundat.
Auroræ uincis digitos, humerosq; dianæ,
Ipsam iam superas matrem, si bacchus amator
Dotali potuit cœlum signare corona,
Cur nullis uirgo redimitur pulchrior astris?
Iam tibi molitur stellantia serta bootes,
Inq; decus Mariæ iam sydera parturit ether.
O digno nectenda uiro, tantiq; per orbem
Consors imperij, iam te uenerabitur ister
Nomen adorabunt populi. iam rhenus & albis
Seruiet, in medios ibis regina sicambros.
Quid numerem gentes? atlanteosq; recessus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.
Dixit, & ornatus dederant quos nuper ouantes
Nereides, collo membrisq; micantibus aptat.
Ipsa caput distinguit acu, substringit amictus,
Flammea uirgineis accomodat ipsa capilis.
Ante fores iam pompa sonat, pilentaq; sacra
Præradiant ductura nurum, calet obuius ire
Iam princeps, tardumq; cupit discedere solem.
Nobilis haud aliter sonipes, quem primus amoris
Sollicitauit odor, tumidus quatiensq; decoras
Curuata ceruice iubas, pharsalia rura
Peruolat, & notos hinnitu flagitat amnes,
Naribus accensis, mulcet fœcunda magistros
Spes gregis, & pulchro gaudent armēta marito.

Candidus interea positis exercitus armis
Exultat socerum iuxta, nec signifer ullus,
Nec miles pluuiæ flores dispergere ritu
Cessat, purpureoq; ducem perfundere nimbo.
Hæc quoq; uelati lauro, myrtoq; canebant,
Diue parens seu te complectitur axis olympi,
Seu colis helisias animarum premia ualles,
En promissa tibi Stilico iam uota peregit,
Iam gratæ rediere uices, connubia pensat
Acceptum reddit thalamum, natoq; reponit
Quod dederat genitor. nunq̃ te sanctæ pigebit
Iudicij, nec te pietas suprema fefellit.
Dignus cui leges, dignus cui pignora tanti
Principis, & rerum commendarentur habenæ.
Dicere possemus quæ prælia gesta sub hemo,
Quæq; cruentarint fumantem strimonia pugnæ,
Quam notus clypeo, quanta ui fulminet hostem.
Ni prohiberet hymen, quæ tempestiua relatu
Nunc canimus, quis consilio, quis iuris & æqui
Nosse modum melior? quod semper desidet in te
Conuenit, ingenio robur, prudentia forti.
Fronte quis æquali? quem sic romana decerent
Culmina? sufficerent tantis quæ pectora curis?
Stes licet in populo, clamat quicunq; uidebit,
Hic ille est Stilico, sic te testatur & offert,
Celsa potestatis species. non uoce feroci,
Non alto simulata gradu, non improba gestu.
Affectant alij quicquid fingiq; laborant,
Hæc donat natura tibi, pudor emicat una,
Formosusq; rigor, uultusq; auctura uerendos

Canicies festina uenit, consorte remota
Contingit senij grauitas, uiresq; iuuentæ
Vtraq; te cingit, proprijs insignibus ætas.
Ornatur fortuna uiro, non ulla nocendi
Tela, nec infecti iugulis ciuilibus enses.
Non odium terrore moues, nec frena resoluit
Gratia, diligimus pariter, pariterq; timemus.
Ipse metus te noster amat, iustissime legum
Arbiter, egregie pacis fidissime custos.
Optime ductorum, fortunatissime patrum,
Plus iam, plus domino cuncti debere fatemur
Quod gener est inuicte tuus, Vincire corona
Insere te nostris contempto iure choreis.
Sic puer Eucherius superet uirtute parentem.
Aurea sic uideat similes thermantia thedas.
Sic uterus crescat Mariæ, sic natus in ostro
Paruus Honoriades genibus confidat auitis.

CL. CLAVDIANI PANEGYRIS IN LAVDES STILICONIS. LIBER. V.

C Ontinuant superi pleno Romana fauore
Gaudia, successus quæ nouis successibus augent.
Coniugij nec dum festiuos regia cantus
Sopierat, cecinit fuso gildone triumphos,
Et calidis thalami successit laurea sertis,
Sumeret ut pariter princeps nomenq; mariti,
Victorisq; decus, lybiæ post prælia crimen
Concidit eouum, rursusq; oriente subacto
Consule defensæ surgunt stilicone secures.
Ordine uota meant. equidem si carmen in unum
Tantarum sperem cumulos aduoluere rerum,
Promptius imponam glaciali pelion ossæ.
Si partem tacuisse uelim, quodcunq; relinquam,
Maius erit. ueteres actus, primamq; iuuentam
Prosequar, ad sese mentem præsentia ducunt.
Narrem iustitiam, resplendet gloria martis.
Armati referam uires, plus egit inermis.
Quod floret latium, latio quod reddita seruit
Africa, uicinum quod nescit iberia maurum,
Tuta quod imbellem miratur gallia rhenum.
An gelidam thracem, decertatosq; labores
Hebro teste canam, magnum mihi pāditur æquor
Ipsaq; pierios lassant procliuia currus
Laudibus innumeris, etenim mortalibus exquo

Tellus cœpta coli, nunq̃ sincera bonorum
Sors ulli concessa uiro, quem uultus honestat
Dedecorant mores, animus quem pulchrior ornat,
Corpus destituit. Bellis insignior ille.
Sed pacem fœdat uitijs, in publica fœlix
Sed priuata minus, partitum singula quemq;
Nobilitant, hũc forma decens, hũc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris.
Hunc soboles, castiq; tori, sparguntur in omnes
In te mixta fluunt, & quæ diuisa beatos
Efficiunt, collecta tenes, quid facta reuoluam?
Militiamq̃; patris, cuius protendere famam,
Si nihil egisset clarum, nec fida ualenti
Dextera duxisset rutilantes crinibus alas,
Sufficeret natus Stilico, mens ardua semper,
A puero, tenerisq̃; etiam fulgebat in annis.
Fortunæ maioris honos, erectus & acer
Nil breue moliri, nullis hærere potentum
Liminibus, fastisq̃; loqui iam digna futuris,
Iam tunc conspicuus, iam tunc uenerabilis ibas
Spondebatq̃; ducem celsi nitor igneus oris
Membrorumq̃; modus, qualẽ nec carmina fingũt
Semideis, quacunq; alte gradereris in urbe
Cedentes spacijs, assurgentesq̃; uidebas.
Quamuis miles adhuc, taciti suffragia uulgi
Iam sibi detulerant, quicquid mox reddidit aula,
Vix primæuus eras, pacis quum mitteris auctor
Assyriæ, tanta fœdus cum gente ferire
Commissum iuueni. tigrim transgressus, & altum
Euphratem, babylona petis, stupuere seueri

P arthorum proceres, & plebs pharetrata uidēdi
F lagrauit studio. defixaq; hospite pulchro
P ersides, arcanum suspirauere calorem.
T huris odoratæ cumulis & messe sabea
P acem conciliant aræ, penetralibus ignem
S acratum rapuere aditis, ritúq; iuuencos
C aldæo strauere magi, rex ipse micantem
I nclinat dextra pateram, secretaq; belli,
E t uaga testatur uoluentem sydera mytram,
S i quando socijs tecum uenatibus ibant.
Quis Stilicone prior ferro penetrare leones
C omminus, aut longe uirga transfigere tigres?
F lectenti faciles medius tibi cessit habenas.
T orquebas, refugum parthis mirantibus arcum.
N ubilis interea maturæ uirginis ætas
V rgebat patrias suspenso principe curas
Quem simul imperióq; ducem, nataq; maritum
P rospiceret dubius, toto quærebat ab axe
D ignum coniugio generum thalamisq; Serenæ.
I udicium uirtutis erat, per castra, per urbes
P er populos animi cunctantis libra cucurrit.
Tu legeris; tantosq; uiros quos obtulit orbis,
I ntra consilium uincis, sensumq; legentis.
E t gener Augustus olim socer ipse futurus
A ccedis, radijs auri, tyriaq; superbit
M aiestate torus, comitata parentibus exit
P urpureis uirgo, stabat pater inde trophæis
I nclytus, inde pium matris regina gerebat
O bsequiū, grauibus subnectens flāmea gemmis,
T unc & solis equos, tunc exultasse choreis

A stra ferunt, mellisq; lacus, & flumina lactis
E rupisse solo, quum floribus æquora uernis
B osborus indueret, roscisq; euincta coronis
C ertantes Asiæ thedas Europa leuaret.
F œlix arbitrij princeps, qui congrua mundo
I udicat, & primus censet quod cernimus omnes.
T alem quippe uirum natis adiunxit, & aulæ,
C ui nec luxuries bello, nec blanda periclis
O cia, nec lucis fructus preciosior unq̄,
L aude fuit, quis enim mysos in plaustra feroces
R eppulit? aut sæua proponti cæde tumentes
B asternas una potuit delere ruina?
P allantis iugulum turno moriente piauit
A eneas, tractusq; rotis ultricibus Hector
I rato uindicta fuit, uel questus Achilli.
T u neq; uesano raptas uenalia curru
F unera, nec uanam corpus meditaris in unum
S æuiciam. turmas equitum, peditumq; cateruas
H ostilesq; globos tumulo prosternis amici.
I nferijs gens tota datur, nec mulciber auctor
M endacis clypei, fabricataq; uatibus arma
C onatus iuuere tuos, tot barbara solus
M illia, iam pridem miseram uastantia thracem
F inibus exiguæ uallis conclusa tenebas.
N ec te terrisonus stridor uenientis alani,
N ec uaga hunorum feritas, non falce gelonus
N on arcu pepulere getæ, non sarmata conto.
E xtinctiq; forent penitus, ni more maligno
F alleret augustas occultus proditor aures,
O bstrueretq; moras, strictumq; reconderet ensem.

Solueret obsessos, praeberet foedera captis.
Assiduus castris aderat rarissimus urbi,
Si quando trepida princeps pietate uocaret,
Vixq; salutatis laribus, uix coniuge uisa
Deterso necdum repetebat sanguine campum.
Nec stetit eucherij, dum carperet oscula saltem,
Per galeam patris stimulos, ignesq; mariti
Vincit cura ducis, quoties sub pellibus egit
Edonias hyemes, & tardi flabra bootae,
Sub diuo ryphaea tulit, quumq; igne propinquo
Frigora uix ferrent alij, tunc iste rigentem
Danubium calcabat eques, niuibusq; profundum
Scandebat cristatus athon, lateq; corusco
Curuatas glacie syluas, umbone ruebat.
Nunc propè cimmerij tendebat littora ponti
Nunc dabat hybernum rhodope nimbosa cubile.
Vos hemi gelidae ualles, quas saepe cruentis
Stragibus aequauit Stilico, uos thracia testor
Flumina, quae largo mutastis sanguine fluctus,
Dicite Bisalte, uel qui pangaea iuuencis
Scinditis, offenso quantae sub uomere putres
Dissiliant glebis galeae, uel qualia rastris
Ossa peremptorum resonent immania regum.
Singula complecti cuperem, sed densior instat,
Gestorum series, laudumq; sequentibus undis
Obruimur. genitor caesi post bella tyranni
Iam tibi commissis conscenderat aethera terris.
Ancipites rerum ruituro culmine lapsus
Aequali ceruice subis. Sic hercule quondam
Sustentante polum, melius librata pependit
Machina

M achina, nec dubijs titubauit signifer astris,
P erpetuaq; senex subductus mole parumper
O bstupuit proprij spectator ponderis atlas.
N il ibi barbariæ motus, nil turbida rupto
O rdine tentauit nouitas, tantoq; remoto
P rincipe mutatas orbis non sensit habenas.
N il inter geminas acies, seu libera frenis
A usa manus, certe nec tantis dissona linguis
T urba, nec armorum cultu diuersior unq̃.
C onfluxit populus. totam pater undiq; secum
M ouerat auroram, mixtis hic colchus iberis
H ic mytra uelatus arabs, hic crine decoro
A rmenius, hic picta saces, fucataq; mœdus.
H ic gemmata niger tentoria fixerat indus.
H ic rhodani procera cohors, hic miles alumnus
O ceani, ductor Stilico tot gentibus unus.
Quas uel progrediens, uel conspicit occiduus sol.
I n quo tam uario uocum generumq; tumultu
T anta quies, iurisq; metus seruator honesti
T e moderante fuit, nullis ut uinea furtis,
V t seges erepta, fraudaret messe colonum,
V t nihil aut sæuum rabies, aut turpe libido
S uaderet, placidi seruirent legibus enses.
S cilicet in uulgus manant exempla regentum.
V tq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.
D eniq; fœlices aquilas, quocunq; moueres
A rebant tantis epoti millibus amnes.
I llyricum peteres, campi, montesq; latebant.
V exillum nauale dares, sub puppibus ibat
I onium, nullis succincta ceraunia nimbis.

N ec iuga leucate feriens spumantia fluctu
D eterrebat hyems. tu si glaciale iuberes
V estigare fretum, securo milite ducti
S tagna reluctantes quaterent saturnia remi.
S i deserta noti fontem si quærere nili,
A ethiopum medios penetrassent uela uapores.
T e memor eurotas, te rustica musa lycæi,
T e pastorali modulantur mænala cantu,
P arth nimmq; nemus. quod te pugnante resurgẽs,
A egra caput medijs erexit græcia flammis.
P lurima parrhasius tunc inter corpora ladon,
H æsit & alphæus geticis angustus aceruis
T ardior ad siculos etiam nunc pergit amores.
M iramur rapidis hostem succumbere bellis
Quum solo terrore ruant, nunc classica francis
I ntulimus, iacuere tamen nos marte sueuos
Contudimus quis iura damus, quis credere possit?
A nte tubam nobis audax germania seruit.
C edant druse tui, cedant Traiane labores
V estra manus dubio quicquid discrimine gessit.
T ranscurrens egit Stilico, totidemq; diebus
E domuit rhenum, quot uos potuistis in annis.
Quem ferro alloquijs, quem uos cum milite, solus
I mpiger a primo descendens fluminis ortu
A d bifidos tractus, & iuncta paludibus ora
F ulmineum perstrinxit iter, ducis impetus undas
V incebat celeres & pax a fonte profecta
C um rheni crescebat aquis, ingentia quondam
N omina, crinigero flauentes uertice reges
Qui nec principibus donis precibusq; uocati

P aruerant,iussi properant,segniq; uerentur
O ffendisse mora,transuecti lintribus amnem,
O ccursant,ubicunq; uelis,nec fama fefellit
I usticiæ,uidere pium,uidere fidelem.
Quem ueniens timuit,rediens germanus amauit.
I lli terribiles quibus ocia uendere semper
M os erat,& fœda requiem mercede pacisci
N atis obsidibus pacem tam supplice uultu,
C aptiuoq; rogant,quam si post terga reuincti
T arpeias pressis subeant ceruicibus arces.
O mne quod oceanum,fontemq; interiacet istri,
V nius incursu tremuit.sine cæde subactus
S eruitio boreas,exarmatiq; triones
T empore tam paruo.tot prælia sanguine nullo
P erficis,& luna nuper nascente profectus
A nte redis,quàm plena fuit,rhenumq; minacem
C ornibus infractis adeo mitescere cogis,
V t sueuus iam rura colat,flexosq; sicambri
I n falcem curuent gladios,geminasq; uiator
Quum uideat ripas.quæ sit Romana requirat.
V t iam trans fluuium non indignante cayco
P ascat belga pecus.mediumq; ingressa per albim
G allica francorum montes armenta pererrent.
V t procul hercinia per uasta silentia syluæ,
V enari tuto liceat,lucosq; uetusta
R elligione truces,& robora numinis instar
B arbarici,nostræ feriant impune bipennes.
V ltro quinetiam deuota mente tuentur
V ictoriq; fauent.quoties sociare cateruas
O rauit iungiq; tuis alemania signis.

N ec doluit, contempta tamen, spretoq́; recessit
A uxilio laudata fides, prouincia missos
E xpellet citius fasces q̃ francia reges.
Quos dederis feriat, nec iam pulsare rebelles
S ed uinclis punire licet, sub iudice nostro
R egia Romanus disquirit crimina carcer.
M arcomanes, somnoq́; docēt. quoꝝ alter hetruscū
P ertulit exilium. quum se promitteret alter
E xulis ultorem, iacuit mucrone suorum.
R es auidi conscire nouas, odioq́; furentes
P acis, & ingenio scelerumq́; cupidine fratres.
P ost domitas arctos alio prorumpit ab axe
T empestas, & nequa tuis intacta trophæis
P ars foret, australis sonuit tuba. mouerat omnes
M aurorum Gildo populos, quibus imminet atlas
E t quos interior nimio plaga sole relegat.
Quos uagus humectat cinyps, & proximus hortis
H esperidum triton, & gir notissimus annis
A ethiopum, simili mentitus gurgite nilum.
V enerat & paruis redimitus Iuba sagittis
E t uelox garamas, nec q̃uis tristibus hammon
R esponsis, alacrem potuit nasamona morari.
S tipantur numidæ campis, stant puluere syrtes
G etulæ, pœnis iaculis obtexitur aer.
H i uirga moderantur equos. his fulua leones
V elamenta dabant, ignotarumq́; ferarum
E xuuiæ, uastis meroe quas nutrit harenis
S erpentum gestant patulos pro casside rictus.
S plendēt uipereæ squamosa pelle pharetræ,
N on sic intremuit Simois, quum montibus idæ

Nigra coloratus produceret agmina memnon.
Non ganges, quum tela procul uibrantibus indis
Immanis medium uectaret bellua Porum.
Porus Alexandro, prostratus memnon Achilli.
Gildo nempe tibi, nec solum feruidus austrum,
Sed partes etiam mauors agitabat eoas.
Quãuis obstreperet pietas, his ille regendæ
Transtulerat nomen libyæ, sceleriq; prophano
Fallax legitimam regni prætenderat umbram.
Surgebat uaria geminum formidine bellum.
Hoc armis, hoc triste dolis, hoc africa sæuis
Cinxerat auxilijs, hoc coniuratus alebat
Insidijs oriens, illinc edicta meabant
Corruptura duces, hinc frugibus atra negatis
Vrgebat, trepidamq; fames obsederat urbem,
Exitiale palam libycum, ciuile pudoris
Obtentu tacitum, tales utrinq; procellæ
Quum fremerent, latiumq; alternis ictibus anceps
Imperium pulsaret hyæms, nil fessa remisit
Officij uirtus, contraq; minantia fata
Peruigil euentusq; sibi latura secundos
Maior in aduersis micuit, uelut arbiter alni,
Nubibus ægæo quam turbine uersat orion
Exiguo claui flexu declinat aquarum.
Verbera, nunc recta, nunc obliquante carina
Callidus, & pelagi, cœliq; obnititur iræ.
Quid primum mirer Stilico? quod cautus ad oẽs
Restiteris fraudes, ut te nec noxia furto
Littera, nec precio manus inflammata lateret?
Quod nil in tanto rerum terrore locutus

I ndignum latio, responsa quod ardua semper
E ois dederis? quæ mox effecta probasti
S ecurus, quamuis & opes, & rura tenerent.
I nsignesq; domos, leuis hæc iactura, nec unquam
P ublica priuatæ cesserunt commoda causæ.
D iuidis ingentes curas, teq; omnibus unum
O bijcis inueniens animo quæ mente gerenda,
E fficiens patranda manu, dictare paratus,
Quæ scriptis pagenda forent, quæ brachia centum
Quis briareus alijs numero crescente lacertis,
T ot simul obiectis posset confligere rebus
E uitare dolos? ueteres firmare cohortes
E xplorare nouas, duplices disponere classes,
Quæ fruges, uel bella ferant, aulæq; tumultum
E t Romæ lenire famem. quot nube soporis
I mmunes oculi, per tot discurrere partes?
T ot loca sufficerent, & tot longinqua tueri?
A rgum fama canit, centeno lumine cinctum
C orporis excubijs unam seruasse iuuencam.
V nde tot allatæ segetes? quæ sylua carinas
T exuit? unde rudis tanto tyrone iuuentus
E nituit, senioq; iterum uernante resumpsit
G allia bis fractas alpino uulnere uires.
N on ego dilectu tyrij, sed uomere cadmi
T am subitas acies concæpto dente draconis
E xiluisse reor. dirceis qualis in aruis
M essis, cum proprio mox bellatura colono,
C ognatos strinxit gladios cum semine iacto
T errigenæ galea matrem nascente ferirent
A rmifer, & uiridi floreret milite sulcus.

Hoc quoq; non parua fas est cum laude relinqui.
Quod non ante fretis exercitus astitit ultor,
Ordine quàm prisco censeret bella senatus.
Neglectum Stilico tot iam per sæcula morem
Retulit, ut ducibus mandarent prælia patres,
Decretoq; togæ fœlix legionibus iret
Tessera, romuleas leges rediisse fatemur.
Quũ procerum iussis famulantia cernimus arma.
Tyrrhenum poteras cunctis transmittere signis
Et ratibus syrtes libyam complere maniplis.
Consilio stetit ira minor, ne territus ille
Te duce, suscæpto martis grauiore paratu.
Aut in arenosos æstus, zonamq; rubentem
Tenderet, aut solis fugiens transiret in ortus.
Missurus ue sibi certæ solatia mortis,
Oppida dirueret flammis, res mira relatu.
Ne timeare times, & quem uindicta manebat,
Desperare uetas, quantum fiducia nobis
Profuit hostilis, saluæ carthaginis arces
Illæsis tyrij gaudent cultoribus agri.
Quos potuit uastare fuga, spe captus inani.
Nec se surripuit pœnæ, nostrisq; pepercit
Demens, qui numero tantum, non robore mensus
Romanos, rapidis ibat ceu protinus omnes,
Calcaturus equis mersurus puluere gallos,
Solibus effœtos & quod iactare solebat.
Sed didicit non æthiopum geminata uenenis
Vulnera, non fusum crebris hastilibus imbrem.
Non equitum latijs nimbos obsistere pilis.
Sternitur ignauus nasamon, nec spicula supplex

Intorquet garamas, repetunt deserta fugaces
Autololes pauidus proiecit missile mazas.
Cornipidem maurus nequicq̃ hortatur anhelum.
Prædonem lembo profugum uentisq; repulsum
Suscæpit merito fatalis tabraca portu
Expertum, quod nulla tuis elementa paterent
Hostibus, & lætæ passurum iurgia plebis,
Fracturumq; reos humili sub iudice uultus.
Nil tribuat fortuna sibi, sit prospera semper
Illa quidem, sed non uni certamina pugnæ
Credidimus, totis nec constitit alea castris
Natura semel, si quid licuisset iniquis
Casibus, instabant aliæ post terga biremes.
Venturus dux maior erat, uictoria nulla
Clarior, aut hominum uotis optatior unquam
Contigit, an quisquam tigranen armaq; ponti
Vel pyrrhũ antiochiq; fugam, uel uincla iugurthæ
Conferat, aut persen, debellatumq; philippum.
Hi propagandi fuerant pro limite regni,
Hic stabat Romana salus, ibi tempora tuto
Traxerunt dilata moras, hic uincere tarde
Vinci pene fuit, discrimine Roma supremo
Inter supplicium populi deforme pependit.
Et tantum lybiam fructu maiore recæpit
Quam peperit, quantum grauiorem amissa dolorẽ
Quam nec dum q̃sita mouent, qs punica gestat?
Quis uos scipiadæ? quis te iam regule nosset?
Quis lentum caneret fabium, si iure perempto
Insultaret atrox famula carthagine maurus?
Hæc omnes ueterum reuocauit adorea laurus.

Restituit Stilico cunctos tibi Roma triumphos.

CL. CLAVDIANI SECVNDA PANÆGYRIS IN LAVDES STILICONIS. LIB.VI.

Hactenus armatæ laudes, nunc quali-
bus orbem
Moribus, & quanto frenet moderatus amore,
Quo tandem flexus trabeas actore rogantes
Induerit, fastisq; suum concesserit annum,
Mitior incipiat fidibus iam musa remissis.
Principio magni custos clementia mundi
Quæ iouis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris & flammæ mediam quæ maxima natu
Cœlicolum, nam prima chaos clementia soluit
Congeriem miserata rudem, uultuq; sereno,
Discussis tenebris in lucem sæcula fudit,
Hæc dea pro templis, & turæ calentibus aris
Te fruitur, posuitq; suas hoc pectore sedes.
Hæc docet ut pœnis hominum, uel sanguine pasci
Turpe ferumq; putes, ut ferrum marte cruentum
Sic, cum pace premas, ut non infensus alendis
Materiam præstes odijs, ut fontibus ultro
Ignouisse uelis, deponas ocyus iram,
Quã moueas, precibus, nunq̃ implacabilis obstes,
Obula prosternas, prostrataq; more Leonum
Despicias, alacres ardent cum sternere tauros
Transiliunt prædas humiles. hac ipse magistra

D as ueniam uictis. hac exhortante calores
H orrificos & quæ nunq̃ nocitura timentur,
I urgia contentus solo terrore coherces.
A etherei patris exemplo. qui cuncta sonoro
C oncutiens tonitru cyclopum spicula differt,
I n scopulos, & monstra maris. nostriq; cruoris
P arcus, in oetæis exercet fulmina syluis.
H uic diuæ germana fides, eademq; sororis
C orde tuo delubra tenens sese omnibus actis
I nserit, hæc nullo docuit liuescere fuco,
N unq̃ falsa loqui, nunq̃ promissa morari.
I nuisos odisse palam, non uirus in alto
C ondere, non lætam speciem prætendere fraudi.
S ed certum, mentiq; parem componere uultum.
O cculto sæuire uetat, prodesse remittit.
H æc & amicitias longo post tempore firmat.
M ansuroq; adamante ligat, nec mobile mutat
I ngenium, paruo strepitu, nec uincula noxæ,
D issolui patitur, nec fastidire priorem.
A llicitur ueniente nouo, benefacta tenere,
R espuere offensas, facilis pariterq; minoris
O fficij magniq; memor, superare laborat.
V tq; hostes armis, meritis sic uincit amicos.
H æc fouet absentes, hæc longe sola remotis
C onsulit, hæc nullis auidam rumoribus aurem
P andit, & ignarum nunq̃ læsura clientem.
I nsidiosa tuos alienent murmura sensus.
N on uiuis adnexus amor, meminisse sepultos
D esinit, in prolem transcurrit gratia patrum,
H ac tu Theudosium tenuit dum sceptra colebas,

Hac etiam post fata colis, nec pignora curas
Plus tua, q̃ natos dederat quos ille monendos,
Tutandosq; tibi. iustos nimiumq; fideles
Fama putat, qui quum possint cõmissa negare,
Maluerint nullo uiolati reddere quaesitu.
At Stilico non diuitias, auriq; relictum
Pondus, sed geminos axes, tantumq; reseruat
Depositum teneris, quantum sol igneus ambit.
Quid non intrepidus credas? cui regia tuto
Creditur, hoc clypeo munitus honorius altum
Non gemuit patrem, uitaeq; & lucis in ipso
Limine contentus, nunq̃ dat iura subactis
Gentibus, & secum sentit creuisse triumphos.
Quem tu sic placida formas, sic mente seuera,
Vt neq; desidiae tradas, dum pronus ad omne
Quodlibet obsequeris, nec contra nixus ouantem
Confringas animum, secretus consona regno,
Ceu iuuenem doceas, moles quid publica poscat
Ceu sanctum uenerere senem. patrijsq; gubernes
Imperium monitis, dominum submissus adores,
Obsequio moderere ducem, pietate parentem.
Hinc fuit ut primos in coniuge disceret ignes
Ordiriq; uirum non luxuriante iuuenta,
Sed cum lege tori casto cum foedere uellet.
Principe tu foelix genero, foelicior ille
Te socero, fratrem leuior nec cura tuetur
Arcadium, nec si quod iners aut impia turba
Praetendens proprio nomen regale furori
Audeat adscribi iuueni, discordia quippe
Quum fremuit, nunq̃ Stiliconis canduit ira.

Sæpe lacessitus probris, gladijsq; petitus
Vt bello furias ultum quas pertulit iret,
Illicito, causamq; daret ciuilibus armis,
Cuius fulta fide medijs dissensibus aulæ
Intemeratorum stabat reuarentia fratrum.
Quin & sydonias clamydes & cingula baccis
Aspera gemmatasq; togas uiridesq; smaragdis
Loricas, galeasq; renidentes iacynthis,
Gestatosq; patri scapulis radiantibus enses,
Et uario lapidum distinctas igne coronas
Diuidis ex æquo, ne non angusta supellex,
Ornatusq; pares, geminis hæredibus essent,
Mittitur & miles quamuis certamine partes
Iam tumeant, hostem muniri robore mauis.
Quàm peccare fide, permittis iusta petenti
Idq; negas solum cuius mox ipse repulsa
Gaudeat, & quicquid fuerat deformè mereri.
Omnes præterea puro quæ crimina pellunt
Ore deæ uinxere choros, unoq; recæptæ
Pectore, diuersos tecum cinguntur in usus,
Iustitia utilibus rectum præponere suadet.
Communesq; sequi leges, iniustaq; nunquam
Largiri socijs, durum patientia corpus
Instruit, ut nulli cupiat cesisse labori.
Temperies ut casta petas. prudentia ne quid
Inconsultus agas, constantia futile nequid,
Infirmumq; geras, procul importuna fugantur
Numina, monstriferis quæ tartarus edidit antris.
At primum scelerum matrem, quæ sem̄p habēdo
Plus sitiens patulis rimatur faucibus aurum,

Trudis auaritiam, cuius fidissima nutrix
Ambitio, quæ uestibulis foribusq; potentum
Excubat, & precijs commercia poscit honorum,
Pulsa simul, nec te gurges corruptior æui
Traxit ad exemplum, quod iam firmauerat annis
Crimen, & in legem rapiendi uerterat usum.
Deniq; non diues sub te pro rure paterno,
Vel laribus pallet, non insidiator oberrat
Facturus quemcunq; reum, non obruta uirtus
Paupertate latet, lectos ex omnibus oris
Euehis, & nunq̃ meriti cunabula quæris.
Et qualis, non unde satus. sub teste benigno
Viuitur. egregios inuitant premia mores.
Hinc priscæ redeunt artes, fœlicibus inde
Ingenijs aperitur iter, despectaq; musæ
Colla leuant, opibusq; fluens, & pauper eodem
Nititur ad fructum studio, cum cernat uterq;,
Quod nec inops iaceat probitas, nec inertia surgat
Diuitijs, nec te iocunda fronte fefellit
Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper
Corporis arbitrijs, hebetat caligine sensus,
Memmbraq; circæis effœminat acrius herbis.
Blanda quidem uultu, sed qua non tetrior ulla
Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circũlinit hydros.
Illa uoluptatum multos innexuit hamis.
Te nunq̃ conata capit. non praua libido
Aduigilat stupris, non tempora somnus agendi
Frustratur, nullo cytharæ conuiuia cantu,
Non pueri lasciua sonant. quis cernere curis,

T e uacuum potuit? quis tota mente remissum
A ut indulgentem dapibus? ni causa iuberet
L æticiæ. non indecores æraria lassant
E xpensæ, paruo non improba littera libro
A bsentem condonat opes, à milite parcus
D iligeris, neq; enim neglectas pace cohortes
T um ditas, quum bella fremunt, scis nulla placere
M unera, quæ metuēs illis, quos spreuerit offert
S erus, & incassum seruati prodigus auri.
A nteuenis tempus, non expectantibus ultro
M unificus, mensæq; adhibes, & nomine quēq;
C ompellas, clari sub te, quod gesserat olim
A dmonitum facti, figendaq; sensibus addis
V erba, quibus magni geminatur gratia doni.
N ec si quid tribuas iactactum sæpius idem
E xprobrare soles, nec quos promoueris alto
T urgidus alloqueris fastu, nec prospera flatus
A ttollunt nimios, quin ipsa superbia longe
D iscessit, uitium rebus solenne secundis,
V irtutumq; ingrata comes. contingere passim
A ffariq; licet, non inter pocula sermo
C aptatur, pura sed libertate loquendi,
S eria quisq; iocis nulla formidine miscet.
Quem uidet augusti socerum, regniq; parentem,
M iratur conuiua parem, quum tanta potestas
C iuem lenis agat, te doctus prisca loquentem,
T e matura senex audit, te fortia miles
A spersis salibus, quibus haud amphiona quisq̄
P ræferat, aonios meditantem carmine muros.

Nec uelit orphæo migrantes pectine syluas.
Hinc amor, hinc ueris, & non fallentibus omnes
Pro te solliciti uotis, hinc nomen ubiq;
Plausibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Quæ non incudes streperent, quæ flamma uacaret
Fabrilis, quæ sufficerent fornacibus æra
Effigies ductura tuas? quis deuius esset
Angulus, aut regio? quæ non pro numine uultus
Dilectos colerent? talem ni semper honorem
Respueres, decus hoc rapiat, quem falsa timentum
Munera decipiunt, qui se diffidit amari,
Hic solus spreuisse potest, qui iure meretur.
Vndiq; legati properant, generiq; sub ore
In tua centenas aptant præconia uoces.
Grates gallus agit, quod milite tutus inermi,
Et metuens hostile nihil, noua culmina totis
Ædificet ripis, & sæuum gentibus amnem
Tybridis in morem domibus præuelet amœnis.
Hinc pœni cumulant laudes, quod rura tyranno
Libera possideant. hinc obsidione solutus
Pannonius potorq; Saui, qui clausa tot annis,
Oppida laxatis ausus iam pandere portis,
Rursum cote nouat nigras rubigine falces,
Exesosq; situ cogit splendere ligones.
Agnoscit causas, & collibus oscula notis
Figit, & impresso glebis non cedit aratro.
Exectis inculta dabant quas sæcula syluis,
Restituit terras, & opacum uitibus istrum
Conserit, & patrium uectigal soluere gaudet.

I mmunis qui clade fuit, te sospite fas est
V exatum laceri corpus iuuenescere regni.
S ub tot principibus quæcunq; amisimus olim
T u reddis, solo poterit Stilicone medente
C rescere Romanum, uulnus, tectura cicatrix,
I nq; suos fines tandem redeunte colono
I llyricis iterum ditabitur aula tributis.
N ec tamen humano cedit cœleste fauori
I udicium, cingunt superi concordibus unum
P ræsidijs, hostesq; tuos aut littore produnt,
A ut totum oppositi claudunt fugientibus æquor.
A ut in se uertunt furijs, aut militis ense
B acchati laniant penthæo corpora ritu,
I nsidias retegunt, & in ipsa cubilia fraudum
D ucunt, ceu teneram uenantem nare molossi
O minibus uentura notant, aut alite monstrant,
A ut monitos certa dignantur imagine somnos.
P ro quibus innumeræ trabearum insignia terræ
C ertatim petiere tibi poscentibus ipse
R estiteras, & mens aliorum prona fauori
I udex dura sui facibus succensa pudoris
T arda uerecundis excusat premia causis.
E rgo auidæ, tantosq; noui spe consulis annos
E lusæ, dominæ pergunt ad limina Romæ.
S i minus annueris precibus. uel cogere certe
C unctantem uotoq; moras auferre paratæ
C onueniunt ad tecta deæ, quæ candida lucent
M onte palatino, glaucis tum prima mineruæ
N exa comam folijs, fuluaq; intexta micantem
V este tagum tales profert hispania uoces.

C uncta

C uncta mihi semper Stilico quaecunq; poposci
C oncessit, tantumq; suos inuidit honores.
Augusti potuit soceri contemnere fasces,
I am negat & genero, si non ut ductor ab orbe
Quem regit accipiet saltem cognatus ab aula.
E xiguum ne putat quod sic complexus iberam
P rogeniem, nostros immoto iure nepotes
S ustinet, ut patrium commendet purpura betym.
Quod pulchro Mariae foecundet germine regnum,
Quod domini speratur auus. tum flaua repexo
G allia crine ferox, euinctaq; torq; decoro,
B inaq; gesa tenens animoso pectore fatur.
Qui mihi germanos solus, francosq; subegit
C ur nondum legitur fastis? cur pagina tantum
N escit adhuc nomen? quod iã numerare decebat,
V sq; adeo ne leuis pacati gloria rheni?
I nde caledonio uelata britannia monstro,
F erro picta genas, cuius uestigia uerrit
C aerulus, oceaniq; aestum mentitur amictus.
M e quoq; uicinis pereuntem gentibus inquit
M uniuit Stilico, totam quum scotus hibernam
M ouit, & infesto spumauit remige tethys.
I llius effectum curis ne bella timerem
S cotica, ne pictum tremerem, ne littore toto
P rospicerem dubijs uenturum saxona uentis.
T unc spicis, & dente comas illustris eburno,
E t calido rubicunda die, sic africa fatur.
S perabam nullas trabeis, Gildone perempto
N asci posse moras etiam nunc ille repugnat,
E t tanto dubitat fasces praebere triumpho.

Qui mihi maurorum penitus lachrymabile nomen
I gnorare dedit. post haec oenotria lentis
V itibus intorquens hederas, & palmite largo
V ina fluens, si uos adeo Stilicone curules
A ugeri flagratis ait quas sola iuuare,
F ama potest, quanto me dignius incitat ardor.
V t praesente fruar, conscendentemq; tribunal
P rosequar, atq; anni pandentem claustra salutem.
T alibus alternant studijs, Romamq; precantes
P ro cunctis hortantur eat. Nec segnius illa
P aruit officio, sed raptis protinus armis
O cyor excusso per nubila sydere tendit.
T ransuehitur thuscos, Apeninusq; uolatu
S ringitur, eridanus clypei iam fulgurat umbra.
C onstitit ante ducem, tetrica nec pallade uultu
D eterior, nec marte minor, tremit ore corusco
I am domus, & summae tangunt laquearia cristae.
T um prior attonitum gratis affata querelis.
S eruatas Stiliro per te uenerande curules
O rnatas nec dum fateor. quid profuit anni
S eruilem pepulisse notam? defendis honorem
Quem fugis & spernis, tanta quem mole tueris
R espuis oblatum. pro quo labente restitis.
Quae nam causa morae? quo nam cunctabere rursus
I ngenio? nullus boreae metus, omnis & austri
O ra silet, cecidit maurus, germania cessit,
E t ianum pax alta ligat, te consule, necdum
D igna feror, titulum ne leuem paruiq; nitoris
C redimus, augusti quo se decorare fatentur?
S ub iuga quo gentis captiuis regibus egi.

N on si prodigijs casus natura futuros
S ignat polluimur macula, quod rebus heois
O men erat. quanq̃ nullis mihi cognita rebus
F abula uix, tanto, risit de crimine rumor.
O pprobrijs stat nulla fides; nec littera uenit
V ulgatura nefas. in quo uel maxima uirtus,
E st tua, quod nostros qui consulis omnia patres
D e monstris taceas, pellendi deniq; nulla
D edecoris sanctum uiolant oracula cœtum,
N ec mea funestum uersauit curia nomen,
P ars sceleris dubitasse fuit. quæcunq; profana
P agina de primo uenisset limite phœbi.
A nte fretum deleta mihi ne turpia castis
A uribus italiæ factorum exempla nocerent.
P ublicus ille furor, quantum tua cura peregit
S ecretum meruit, lætetur quisquis hecus,
S cribere desierit fastos, portenta gabinos
I sta latent, propriam labem tersisse laborent.
C ur ego quæ nunq̃ didicit sensiue creatum
G ratulor exemptum? delicti pœnitet illos.
N ec nos credidimus, fuerit tamen omnibus unum
C rimen, & ad nostras manauerit usq; secures.
P lus ideo sumenda tibi fastigia iuris,
N e pereat iam priscus honos. qui portus honorum
S emper erat, nullo sarciri consule damnum
E xcæpto Stilicone potest, bene præscia tempus
M ens tua distulerat, titulo tunc crescere posses,
N unc per te titulus, consul succurre grauatis
C onsulibus, quicunq; fuit, quicunq; futurus
A nnum redde tuum, quem mox secura sequatur.

Posteritas, nec iam doleat defensa uetustas.
Sit trabeis ultor Stilico, brutusq; repertor.
Libertas populi primo tunc cosule Bruto
Reddita per fasces. hic fascibus expulit ipsis
Seruitium. instituit sublimen Brutus honorem.
Asseruit Stilico. plus est seruasse repertum,
Quàm quæsisse nouum, quid tardius ore uerendo
Annuis? insolitus frontem circunfluit ignis.
Tandem uince tuum, qui uincis cuncta pudorem.
Hoc etiam q̃uis corrumpi munere nullo
Te certum est, mirare libens, ac suscipe cinctus,
Quos tibi diuino mecum tritonia duxit
Pectine, tincta simul repetito murice fila
Contulimus pensis, & eodem neuimus auro,
Aurea quo lachesis sub te mihi sæcula texit.
Hic ego promissam sobolem, speratáq; mundo
Pignora prælusi, ueram mox ipse probabis.
Me uatem, nostræq; fidem uenientia telæ
Fata dabunt dixit, gremióq; rigentia profert
Dona, graues auro trabeas, insigne mineruæ
Spirat opus, rutilis hic pingitur aula columnis,
Et sacri Mariæ partus; lucina dolores
Solatur, residet fulgente puerpera lecto.
Sollicitæ iuxta pallescunt gaudia matris
Susceptum puerum redimitæ tempora nymphæ
Auri fonte lauant, teneros de flamine risus!
Vagitusq; audire putes. iam creuerat infans
O referens patrem, Stilico maturior æuo
Martia recturo tradit præcepta nepoti.
Parte alia spumis fumantem serica frena

P urpureo primæ signatus flore iuuentæ
E ucherius flectebat equum, iaculisq; uel arcu
A urea purpureos tollentes cornua ceruos
A ureus ipse ferit. uenus hic inuecta columbis
T ertia regali iungit connubia nexu,
P ennatiq; nurum circunstipantur amores
P rogenitam augustis, augustorumq; sororem.
E ucherius timido iam flammea subleuat ore
V irginis, arridet læto Therimantia fratri.
N am domus hæc utroq; petit diademata sexu.
R eginasq; parit, reginarumq; maritos.
T alibus inuitat donis, dextræq; regendum
D iua simul porrexit ebur, solennibus urnam
C ommouet auspicijs, auibusq; incœpta secundat.
T unc habiles humeros armis dea uestibus ambit.
R omuleis. latij sederunt pectore cultus
L oricæq; locum decuit toga. talis ab istro
V el scythico uictor rediens gradiuus ab axe
D eposito mitis clypeo, candentibus urbem
I ngreditur trabeatus equis, spaciosa quirinus
F rena regit, currumq; patris Bellona cruentat
D itibus exuuijs, tendentem ad sydera quercum
P ræcedit, lictorq; metus cum fratre pauore
B arbara ferratis innectunt terga cathenis,
V elati galeas lauro. propiusq; iugales
F ormido ingentem uibrat succincta securim.
V idit ut optato se consule Roma potitam.
N unc ait elysij lucos irrumpere campi
N unc libet, ut tanti Curijs miracula uoti
F abricijsq; feram, famæ qui uulnere nuper

Calcatam fleuere togam. iam prata choreis
Pulsent, nec rigidos pudeat lusisse Catones.
Audiat hoc senior Brutus, pœnisq; tremendi
Scipiadæ, geminis tandem qui libera damnis
Vnius auxilio fasces lybiamq; recæpi,
Quod superest unum precibus fortissime consul
Adde meis, urbiq; tuum largire parumper
Quem rogat aduentum. quam tu belloq; fameq;
Depulsa terris iterum regnare dedisti,
Splendida suscipiant, alium te rostra camillum
Vltorem uideant, seruatoremq; quirites.
Vt populus quem ductor amas, qbus africa p te,
Nec prius auditas rhodanus iam donat aristas.
Vt mihi uel massila ceres, uel gallica prosit
Fertilitas, messesq; ferat nunc humidus auster
Nunc aquilo, cunctis ditescant horrea uentis.
Quæ tunc flaminiam stipabunt millia uulgi.
Fallax ò quoties rumor deludet amorem
Suspensum, ueniens omni dum crederis hora
Spectabunt cupidæ matres, spargentur & omnes
Flore uiæ, superet quum pythia limina consul
Arduus, antiqui species Romana senatus,
Pompeiana dabunt, quantos proscenia plausus
Ad cœlum, quoties uallis tibi martia ducet
Nomen, auentino pallantæoq; recessu.
Nunc te conspiciam castris permitte relictis,
Mox & cum genero trabeis uisura secundis.
Hæc dum roma refert, iam fama loquacibus alis
Peruolat oceanum, linguis & mille citatos
Festinare iubet proceres, nullisq; senectus

Non iter, hybernis obstant nec flatibus alpes.
Vincit amor meriti pridem, clariq; uetustis
Fascibus ad socij properant, & uindicis annum.
Sic ubi fœcunda reparauit morte iuuentam,
Et patrios idem cineres, collectaq; portat
Unguibus ossa pijs, niliq; ad littora tandem
Unicus extremo phœnix procedit ab euro.
Conueniunt aquilæ, cunctæq; ex orbe uolucres,
Vt solis mirentur auem. procul ignea lucet
Ales, odorati redolent cui cinnama busti.
Nec minor in cœlo chorus est. Exultat uterq;
Theudosius, diuiq; tui. sol ipse quadrigis
Vere coronatus, dignum tibi præparat annum.
Est ignota procul, nostræq; imperuia menti
Vix adeunda deis, annorum squalida mater
Immensi spelunca æui, quæ tempora uasto
Suppeditat, reuocatq; sinu, complectitur antrum
Omnia qui placido consumit numine serpens.
Perpetuumq; uiret squamis, caudamq; reducto
Ore uorat tacito relegens exordia lapsu.
Vestibuli custos uultu longæua decoro,
Ante fores natura sedet, cunctisq; uolantes
Dependent membris animæ, mansura uerendus
Scribit iura senex, numeros qui diuidit astris
Et cursus, stabilesq; moras, quibus omnia uiuunt,
Ac pereunt fixis cum legibus ille recenset.
Incertum quid martis iter, certumq; tonantis
Proficiat mundo, quid uelox semita lunæ,
Pigraq; saturni, quantum cytherea sereno
Curriculo, phœbiq; comes cyllenius erret.

I llius ut phœbus ad limen constitit antri
O occurrit natura potens, seniorq; superbis
C anitiem inclinat radijs, tunc sponte reclusos
L axauit postes adamas, penetrale profundum
P anditur, & sedes æuiq; arcana patescunt.
H ic habitant uario facies distincta metallo
S æcula certa locis, illic glomerantur ahena
H inc ferrata rigent, illinc argentea cadent
E ximia regione domus, contingere terris
D ifficilis, stabat rutili grex aureus anni.
Quorum præcipuum precioso corpore titan
S ignandum silicone legit, tunc imperat omnes
P one sequi, dictisq; simul compellat euntes.
E n cui distulimus melioris sæcla metalli
C onsul adest, ite optati mortalibus anni
D ucite uirtutes hominum, florescite rursus
I ngenijs hilares Baccho frugumq; feraces.
N on inter geminos anguis glaciale triones
S ibilet, immodico nec frigore sæuiat ursa.
N on toruo fremat igne leo nec brachia canchri
V rat atrox æstas, madidæ nec prodigus urnæ
S emina prærupto dissoluat aquarius imbre.
P hrixæus roseo producat fertile cornu
V er aries, pingues nec grandine tundat oliuas
S corpius, autumni maturet gramina uirgo.
L enior & grauidis allatret syrius uuis.
S ic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
I ngreditur, uallemq; suam, quam flāmeus ambit
R iuus, & irriguis largum iubar ingerit herbis.
Quas solis pascuntur equi, flagrantibus inde

Cæsariem sertis, & lutea lora, iubasq;
Subligat alipedum: gelidas hinc lucifer ornat
Hinc aurora, comas, iuxtaq; arridet habenis,
Aureus, & nomen prætendit consulis annus.
Inq; nouos iterum reuoluto cardine cursus
Scribunt æthereis stiliconem sydera fastis.

CL. CLAVDIANI PRÆFATIO IN laudes Stiliconis.

Maior scipiades, italis qui sclus ab oris.
In propriũ uertit punica bella caput.
Nõ sine pierijs exercuit artibus arma,
Semp erat uatũ maxima cura duci.
Gaudet enim uirtus testes sibi iungere musas
Carmen amat quisquis, carmine digna gerit.
Ergo seu patrijs primæuus manibus ultor,
Subderet hispanum legibus oceanum.
Seu tyrias certa fracturus cuspide uires,
Inferret libyco signa tremenda mari.
Hærebat doctus lateri, castrisq; solebat
Omnibus in medias Ennius ire tubas.
Illi post lituos pedites fauere canenti
Laudauitq; noua cæde cruentus eques.
Quumq; triumpharet gemina carthagine uictã
Hanc uindex patris, uicerat hanc patriæ.
Quum longi libyam tandem post funera belli
Ante suas mœstam cogeret ire rotas.
Aduexit reduces secum uictoria musas,
Et sertum uati martia laurus erat.

Noster scipiades Stilico. quo concidit alter
Annibal. antiquo sæuior Annibale.
Te mihi post quintos annorum Roma recursus
Redditit. & uotis iussit adesse suis.

CL. CLAVDIANI PANEGYRIS ALIA IN LAVDES STILICONIS. LIB. VII.

Quem populi plausu, procerum quem uoce petebas
Aspice roma uirum. iam tempora desine longæ
Dinumerare uiæ, uisoq; assurgere semper
Puluere non dubijs ultra torquebere uotis.
Totus adest oculis, aderat qui mentibus olim
Spe maior, fama melior, uenerare curulem,
Quæ tibi restituit fasces. complectere dextram
Sub iuga quæ pœnos iterum romana redegit.
Excipe magnanimum pectus quo frena reguntur
Imperij, cuius libratur sensibus orbis.
Os sacrum quod in ære colis. miraris in auro.
Cerne libens, hic est fœlix bellator ubiq;.
Defensor libyæ, rheni pacator & istri.
Ostentare suos prisco si more labores
Et gentes cuperet uulgo monstrare subactas.
Certarent utroq; pares à cardine laurus.
Hæc alemanorum spolijs, australibus illa
Ditior exuuijs, illinc flauente sicambri.

Cæsarie, nigris hinc mauri crinibus irent.
Ipse albis ueheretur equis, currumq; sequutus
Laurigerum, festo frenuisset carmine miles,
Hi famulos traherent reges. hi facta metallis
Oppida, uel montes captiuaq; flumina ferrent.
Hinc libyci fractis lugerent cornibus amnes.
Inde cathenato gemeret germania rheno.
Sed non immodicus proprij iactator honoris
Consul roma tuus, non illum pmia tantum,
Quam labor ipse iuuat, strepitus fastidit inanes,
Inq; animis hominum pompa meliore triũphat.
Non alium certe Romanæ clarius arces
Suscæpere ducem, nec quum cedente rediret
Fabricius Pyrrho, nec quum capitolia curru
Pelleæ domitor paulus conscenderet aulæ.
Nec similis latias patefecit gloria portas.
Post numidas Mario, post classica martis heoi,
Pompeio, nulli pars æmula defuit unquam
Quæ grauis obstrepet laudi stimulisq; malignis,
Facta sequebatur quamuis ingentia liuor.
Solus hic inuidiæ fines uirtute reliquit.
Humanumq; modum. qs enim liuescere possit?
Quod nunq̃ pereant stellæ, quod iuppiter olim
Possideat cælum? quod nouerit omnia phœbus.
Est aliquod meriti spacium, quod nulla furentis
Inuidiæ mensura capit, ductoribus illis
Præterea diuersus erat fauor, æquior ille
Patribus, inuisus plebi. popularibus illi
Munito studijs, languebat gratia patrum.
Omnis in hoc uno uarijs discordia cessit

O rdinibus, laetatur eques, plauditq; senator,
V otaq; patricio certant plebea fauori.
O foelix seruata uocat quem roma parentem.
O mundi communis amor, cui militat omnis
G allia, quem regum thalamis hispania nectit.
C uius & aduentum crebris petiere quirites
V ocibus, & meruit genero praestante senatus.
N on sic uirginibus flores, non frugibus imbres
P rospera, non fessis optantur flamina nautis.
V t tuus aspectus populo, quae numine tanto
L ittora fatidicas attolunt delia lauros,
V enturi quoties affulsit apollinis arcus,
Quae sic aurifero pactoli fonte tumescit
L ydia, quum domitis apparuit euchyus indis.
N onne uides? & plebe uias & tecta latere
M atribus. hic subito cunctis inopina reluxit,
T e uictore salus, septem circunspice montes
Qui solis radios auri fulgore lacessunt,
I ndutosq; arcus spolijs. aequataq; templa
N ubibus, & quicquid tanti struxere triumphi.
Quantum profueris, quantam seruaueris urbem
A ttonitis metire oculis. haec fabula certe
C uncta forent, si poenus adhuc incūberet austro.
M oserat in ueterum castris, ut tempora quercu
V elaret ualidis fuso qui uiribus hoste,
C asurum potuit morti subducere ciuem.
A t tibi quae poterit pro tantis ciuica reddi
M oenibus? aut quantae pensabunt facta coronae?
N on solum populi uitam debere fatetur
A rmis roma tuis, sed quod iucundior esset,

Lucis honoratæ fructus uenerabile famæ,
Pondus. & amissas uires & regna recæpit.
Iam non prætumidi supplex orientis ademptam
Legatis poscit libyam. famulos ue precatur
Dictu turpe suos, sed robore freta gabino.
Te duce Romana tandem se uindicat ira.
Ipsa iubet signis, bellaturoq; togatus
Imperat, & spectant aquilæ decreta senatus.
Ipsa tibi trabeas ultro dedit, ipsa curulem
Obtulit, hæc ultro fastos ornare coegit.
Nil perdit decoris prisci, nec libera quærit
Sæcula, quum donet fasces, quum prælia mādet.
Seq; etiam creuisse uidet, quis gallica rura?
Quis meminit latio senonum seruisse ligones?
Aut quibus exemplis fœcunda thybris ab arcto
Vexit lingonico sudatas uomere messes?
Auxilium nō illa seges modo præbuit urbi,
Sed fuit indicio, quantum tibi Roma liceret,
Ammonuit dominæ gentes, instarq; trophæi
Retulit ignotum gelidis uectigal ab oris.
Hoc quoq; maiestas augescit plena quirini.
Rectores libyæ, populo quod iudice pallent,
Et post emeritas moderator quisq; secures
Discrimen letale subit, quod pœnus arator
Intulerit, madidus quantum transmiserit auster.
Ardua qui late terris responsa dedere,
Hinc trepidant humiles, tremuit quos africa nuper,
Cernunt rostra reos. cani uirtutibus æui
Materiam pandit Stilico, populumq; uetusti
Culminis immemorem, dominandi rursus inusum

Excitat, ut magnos calcet metuendus honores.
Pendat iusticia crimen, pietate remittat.
Errorem, purosq; probet, damnetq; nocentes,
Et patrias iterum clemens exerceat artes.
Fallitur egregio quisquis sub principe, credit
Seruitium, nunq̃ libertas gratior extat,
Quàm sub rege pio, quos præficit ipse regendis
Rebus, ad arbitrium plebis, patrumq; reducit
Conceditq; libens, meritus seu præmia poscant,
Seu punire uelint, posito iam purpura fastu
De se iudicium non indignatur haberi.
Sic docuit regnare socer, sic casta iuuentæ
Frena dedit, teneros his moribus imbuit annos.
Verior augusti genitor, fiducia Belli,
Pacis consilium, per quem squalore remoto
Pristina romuleis infloruit artibus ætas,
Per quem fracta diu, translataq; penè potestas
Non oblita sui, seruilibus exulat aruis.
In proprium seducta larem, uictricia reddit
Fata solo, finitimq; iterum quibus hæserat olim
Auspicijs, capitiq; ettantia membra reponit.
Proxime dijs consul, tantæ qui prospicis urbi
Qua nihil in terris complectitur altius æther.
Cuius nec spacium uisus, nec corda decorem
Nec laudem uox ulla capit, quæ luce metalli
Aemula uicinis fastigia conserit astris.
Quæ septem scopulis zonas imitatur olympi
Armorum, legumq; parens, quæ fundit in omnes
Imperium, primiq; dedit cunabula iuris.
Hæc est exiguis, quæ finibus orta tetendit,

I n geminos axes, paruaq; à sede profecta
D ispersit cum sole manus, hæc obuia fatis
I nnumeras uno gereret cum tempore pugnas.
H ispanas caperet, siculas submitteret urbes,
E t gallum terris prosterneret, æquore pœnum.
N unq̃ succubuit damnis, & territa nullo
V ulnere, post cannas maior, trebiamq; fremebat.
E t quum iam premerent flammæ murũq; feriret
H ostis, in extremos aciem mittebat iberos.
N ec stetit oceano, remisq; ingressa profundum
V incendos alio quæsiuit in orbe britanos.
H æc est in gremium uictos quæ sola recœpit,
H umanumq; genus communi nomine fouit
M atris, non dominæ ritu, ciuesq; uocauit
Quos domuit, nexuq; pio longinqua reuinxit.
H uius pacificis debemus moribus omnes,
Quod ueluti patrijs regionibus utitur hospes.
Quod sedem mutare licet, quod cernere thulen.
R ursus & horrẽdos quondam penetrare recessus.
Quod bibimus passim rhodanũ, potamus orõtem,
Quod cuncti gens una sumus, nec terminus unq̃
R omanæ ditionis erit. nam cætera regna
L uxuries uitijs, odijsq; superbia uertit.
S ic male sublimes fregit Spartanus athenas
A tq; idem thebis cecidit. sic medus ademit
A ssyrio, medoq; tulit moderamina perses.
S ubiecit persen macedo, cessurus & ipse
R omanis. hæc augurijs firmata sibyllæ
H æc sacris animata numæ est, hinc fulmina uibrat
I uppiter hanc tota tritonia gorgone uelat.

Arcanas huc uesta faces, huc orgia secum
Transtulit & phrygios genitrix turrita leones.
Huc depulsurus morbos epidaurius hospes
Reptauit placido tractu, uectumq; per undas
Insula pœonium texit tyberina draconem.
Hanc tu cum superis Stilico praeclare meris.
Protegis hanc clypeo matrem regumq; ducumq;,
Praecipueq; tuam, dedit haec exordia lucis
Ucherio, puerumq; ferens hic regia mater
Augusto monstrauit auo, laetatus at ille
Sustulit in tyria reptantem ueste nepotem,
Romaq; uenturi gaudebat praescia fati.
Quod te iam toto meruisset pignore ciuem.
Nec tamen ingratum, nec qui tua facta referre
Nesciat, hūc credas populum si uoluere priscos
Annales libeat, quoties hinc praelia sumpsit
Pro socijs quoties dono concessit amicis
Regibus Ausonio quaesitas sanguine terras.
Publica sed nunq̄ tanto se gratia fudit
Assensu (quis enim princeps haec omnibus egit
Obsequijs) sese dominum patremq; uocari.
Quin tibi continuis resonent conuexa diebus.
Macte nouis consul titulis, mauortia plebes
Te dominum bruto non indignante fatetur.
Et quod adhuc nullo potuit terrore coacta
Libertas Romana pati. Stiliconis amori
Detulit. exultant auidi quocunq; decorus
Conspiciare loco. nomenq; ad sydera tollunt,
Nec uaga dilecto satiantur lumina uultu,
Seu circum trabeis fulgentibus aureus intres.

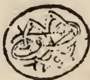
Seu celebres

Seu celebres ludos, solio seu fultus eburno
Cingas iure forum, denso seu turbine uulgi
Circunfusa tuæ conscendant rostra secures.
Quæ uero procerum uoces, quã certa fuere
Gaudia? quum totis exurgens ardua pennis
Ipsa duci sacras uictoria panderet ædes,
Et palma uiridi gaudens, & amicta trophæis.
Custos imperij uirgo, quæ sola mederis
Vulneribus, nullumq; doces sentire laborem.
Seu tibi dictææ placuerunt astra coronæ
Seu magis æstiuo sedes uicina leoni,
Seu sceptrum sublime Iouis, seu palladis ambis
Aegida, seu fessi mulces suspiria martis
Adsis, perpetuum latio, uotisq; senatus
Annue diua tui, Stilico tua sæpius ornet
Limina. teq; simul rediens in castra reducat.
Hunc bellis comitare fauens, hunc redde togatum
Consilijs, semper placidis te moribus egit.
Seruauitq; piam uictis, nec polluit unq̃
Laurum sæuitia, ciuem nec fronte superba
Despicit, aut trepidam uexat legionibus urbem.
Sed uerus patriæ consul cessantibus armis
Contentus lictore uenit, nec inutile quærit
Ferri præsidium, solo munitus amore
Magnaq; nec parcus opum, geminare profundas
Distulit impensas, & post miracula castris
Edita, uel genero Romæ maiora reseruat,
Auratos rhodijs imbres, nascente minerua
Indulsisse Iouem perhibent. Bacchoq; paternum
Iam pulsante femur, mutatus palluit hermus

In precium, uotiq; famem passurus auari.
Ditabat rutilo quicquid mida tangeret auro.
Fabula seu uerum canitur, tua copia uincit
Fontem hermi, tactumq; midæ, pluuiasq; tonantis.
Obscurat ueteres, obscurabitq; futuros
Par donis armisq; manus. si solueret ignis
Quas dedit immanes uili pro pondere massas.
Argenti potuere lacus & flumina fundi.
Nec tibi, quæ pariter syluis dominaris, & astris
Exiguam Stilico mouit latonia curam.
Tu quoq; nobilibus spectacula nostra laboras
Illustrare feris, summoq; in uertice rupis
Alpinæ socias arcu cessante pudicas.
Et pharetratarum comitum inuiolabile cogis
Concilium, ueniunt humeros & brachia nudæ
Armatæq; manus iaculis, & terga sagittis
Incomptæ pulchræq; tamen. sudoribus ora
Puluerulenta rubent. sexum nec cruda fatetur
Virginitas, sine lege comæ, duo cingula uestem
Crure tenus pendere uetant. præcedit amicas
Flaua Leontodame, sequitur nutrita licæo
Nebrophone, telisq; domat quæ mænala thero,
Ignea cretæa properat britomartis ab ida,
Et cursu zephyris nunq̃ cessura licaste.
Iungunt se geminæ metuenda feris Hecaerge
Et soror optatum numen uenatibus Opis,
Progenies scythiæ, diuas nemorumq; potentes
Fecit hyperboreis delos prælata pruinis.
Hæ septem uenire duces exercitus alter
Nympharum incedunt, acies formosa Dianæ

Centum taygeti, centum de uertice cynthi
Et totidem casto genuit quas flumine ladon.
Quas ubi collectas uidit, sic delia cœpit.
O sociæ, mecum thalami quæ iura perosæ
Virgineo gelidos percurritis agmine montes,
Cernitis ut latio superi communibus ornent
Hunc annum studijs, quantos neptunus equorum
Donet ab urbe greges, laudi quam nulla canendæ
Fratris plectra uacent, nostram quoq; sentiat idẽ,
Quam meritis debemus opem, non spicula poscit
Iste labor, maneant clausis nunc sicca pharetris,
Omnis, & a solitis noster uenatibus arcus
Temperet, in solam cruor hic seruetur harenam.
Retibus, & claustris dilata morte tenendæ,
Ducendæq; feræ, cupidas arcete sagittas,
Consulis in plausum casuris parcite monstris.
Acceleret diuisa manus, mihi cursus anhelas
Tenditur ad syrtes, mecum dicta a Lycaste
Et comes opis eat. steriles iuuat ire per æstus.
Namq; feras alijs tellus maurusia donum
Præbuit. huic soli debet ceu uicta tributum,
Dum nos horribiles lybiæ, scrutamur alumnos,
Europæ uos interea perquirite saltus,
Et scopulos. posita ludat formidine pastor,
Securisq; canat Stiliconem fistula syluis.
Parent numinibus montes. ut legibus urbes.
Dixit, & extemplo frondosa fertur ab alpe
Trans pelagus. cerui currum subiere iugales,
Quos decus esse deæ primi sub lumine cœli
Roscida fœcundis concæpit luna cauernis.

Par nitor intactis niuibus, frons discolor auro
Germinat, & spacio summas æquantia fagos.
Cornua ramoso surgunt procera metallo.
Opis frena tenet. fert retia rara lycaste,
Auratasq; plagas, immortalesq; molossi,
Latrantes medijs circum iuga nubibus ibant.
Quinq; aliæ paribus (phœbe sic iusserat) armis,
Diuersa regione ruunt, ducitq; cohortem
Quæq; suam, uariæ formis & gente sequuntur,
Ingenioq; canes. ille grauioribus aptæ
Morsibus, hæ pedibus celeres, hæ nare sagaces,
Hirsutæq; fremunt cressæ, tenuesq; lacænæ,
Magnaq; taurorum fractura colla britanæ,
Dalmatiæ lucos abruptaq; brachia pindi.
Sparsa comam Britomartis agit. tu gallica cingis
Lustra leõtodame, germanorumq; paludes
Eruis, & siquis defensus arundine rheni
Vastus aper nimio dentes curuauerat æuo.
Nubiferas alpes, apeniniq; recessus.
Garganiq; niues Hecaerge prompta fatigat.
Speluncas canibus Thero rimatur iberas,
Informesq; cauis ursos detrudit ab antris.
Quorum sæpe tagus manantes sanguine rictus
Non saciauit aquis, & quos iam frigore segnes
Pyrenæa tegit latebrosis frondibus ilex.
Cirnæis siculisq; iugis uenata uirago.
Nebrophone ceruos, aliasq; in uincula cogit
Non sæuas pecudes, sed luxuriantis harenæ
Delicias pompam nemorum quodcũq; tremendũ
Dentibus, aut insigne iubis, aut nobile cornu,

A ut rigidum setis capitur, decus omne timorq;
S yluarum. non cauta latent, non mole resistunt
F ortia, non uolucri fugiunt pernicia cursu.
H æc laqueis innexa gemunt, hæc clausa feruntur
I lignis domibus, fabri nec tigna polire
S ufficiunt, rudibus fagis texuntur & ornis
F rondentes caueæ, ratibus pars ibat honustis
P er freta uel fluuios. exanguis dextera torpet
R emigis, & propriam metuebat nauita mercem.
P er terram pars ducta rotis, longoq; morantur
O rdine plaustra uias, montanis plena triumphis.
E t fera sollicitis uehitur captiua iuuencis,
E xplebat quibus ante famem, quotiesq; reflexi
C onspexere boues, pauidi temone recedunt.
I amq; pererratis libyæ flagrantibus oris,
L egerat eximios phœbi germana leones,
H esperidas qui sæpe fugant, uentoq; citatis
T errificant atlanta iubis, armentaq; longe
V astant æthiopum, quorumq; impune fragosa
M urmura pastores nunq̃ excæpere per aures.
N on illos thedæ ardentes, non strata superne
L apsuro uirgulta solo, non uocibus hœdi
P endentis stimulata fames, non fossa fefellit,
V ltro se uoluere capi, gaudentq; uideri,
T antæ præda deæ, respirant pascua tandem,
A gricolæ reserant iam tuta mapalia mauri.
T um uirides pardos, & cætera colligit austri
P rodigia, immanesq; simul latonia dentes,
Qui secti ferro in tabulas, auroq; micantes
I nscripti rutilum cœlato consule nomen,

Per proceres & uulgus eant, stupor omnibus idis.
Plurimus ereptis elephas inglorius errat
Dentibus, insedit nigra ceruice gementum,
Et fixum dea quassat ebur, penitusq; cruentis
Stirpibus auulsis patulos exarmat hiatus.
Ipsos quin etiam nobis miracula uellet
Ducere. sed pigra cunctari mole ueretur
Tyrrhenas fœtus libycos amplexa per undas.
Classica turba sonat, caudamq; a puppe retorquēs
In proram iacet usq; leo, uix subleuat unum
Tarda ratis, fremitus stagnis auditur in imis.
Cunctaq; prosiliunt cete, tyrrhenaq; nereus
Confert monstra suis, sed non æquare fatetur.
Aequora sic uictor quoties per rubra lyæus
Nauigat, intorquet clauum silenus, & acres
Insudant tonsis satyri, taurinaq; pulsu
Baccharum bromios inuitant tympana remos.
Transtra ligant hederæ, malum circunflua uestit
Pampinus, antennis illabitur ebria serpens.
Perq; mero madidos currunt soluuntq; rudentes
Linces, & insolitæ mirantur carbasa tygres.

CL. CLAVDIANI PRÆFATIO IN SEXTVM HONORII AVGVSTI CONSVLATVM.

Mnia quæ sensu uoluũtur uota diurno
o Pectore sopito reddit amica quies.
Venator defensa toro quum membra reponit,
Mens tamen ad syluas, & sua lustra redit.
I udicibus lites, aurigæ somnia currus,
Vanaq; nocturnus meta cauetur equis.
F urto gaudet amans, permutat nauita merces,
Et uigil elapsas quærit auarus opes.
B landaq; largitur frustra sitientibus ægris
Irriguus gelido pocula fonte sopor.
M e quoq; musarum studium sub nocte silenti
Artibus assuetis sollicitare solet.
N amq; poli media stellantis in arce uidebar
Ante pedes summi carmina ferre iouis.
V tq; fauet somnus, plaudebant numina dictis,
Et circumfusi sacra corona chori.
E ncheladus mihi carmẽ erat. uictusq; typhoeus.
Hunc p̃mit Inarimes hũc grauis Ætna domat.
Quam lætus post bella Iouem suscæperit æther
Phlegrææ referens premia militiæ.
A dditur ecce fides. nec me mea lusit imago,
Irrita nec falsum somnia misit ebur.
E n princeps, en orbis apex, æquatus olympo.
En quales memini turba uerenda deos.
F ingere nil maius potuit sopor, altaq; uati
Conuentum cœlo præbuit aula parem.

CL. CLAVDIANI PANÆGYRIS IN SEXTVM HONORII AV/ GVSTI CONSVLATVM.
LIBER VIII.

Vrea fortunæ reduci si templa priores
Ob reditum uouere ducum, non digni/
us unquam
Hæc dea pro meritis amplas sibi po/
sceret ædes,
Quam sua quum pariter trabeis repetatur & urbi
Maiestas. nec enim campus solennis & urna
Luditur in morem, species nec dissona cœtu
Aut peregrina nitet simulati iuris imago.
Indigenas habitus natiua palatia sumunt.
Et patrijs plebem castris sociante quirino.
Mars, augusta sibi renouat suffragia campi.
Qualis erit terris, quem mons euandrius offert
Romanis auibus, quem tybris inaugurat annus
Quamq́ omnes quicunq; tui cognominis anni.
Semper inoffensum dederint successibus omen
Sintq; trophæa tuas semper comitata secures.
Hic tamen ante omnes miro promittitur ortu
Vrbis & augusti geminato nomine fœlix.
Namq; uelut stellas babylonia cura salubres
Optima tunc spondet mortalibus edere fata,
Cœlicolæ quum celsa tenent, summoq; feruntur
Cardine, nec radios humili statione recondunt.
Haud aliter latiæ sublimis signefer aulæ,

Imperij sydus prima cum sede locauit,
Auget spes italas, & certius omnia surgunt
Victrici concæpta solo, quum pulcher Apollo
Lustrat hyperboreas delphis cessantibus aras.
Nil tum castaliæ riuis communibus undæ,
Dissimiles, uili nec discrepat arbore laurus.
Antraq; mœsta silent, incosultiq; recessus.
At si phœbus adest, & frenis gripha iugalem
Ryphæo tripodas repetens detorsit ab axe
Tunc syluæ, tunc antra loqui, tunc uiuere fontes
Tunc sacer horror aquis, aditisq; effunditur echo
Clarior, & doctæ spirant præsagia rupes.
Ecce palatino creuit reuerentia monti,
Exultatq; habitante deo, potioraq; delphis
Supplicibus late populis oracula pandit.
Atq; suas ad signa iubet reuirescere lauros.
Non alium certe decuit rectoribus orbis
Esse larem, nulloq; magis se colle potestas
Aestimat, & summi sentit fastigia iuris,
Attollens apicem subiectis regia rostris.
Tot circum delubra uidet, tantisq; deorum
Cingitur excubijs, iuuat intra tecta tonantis
Cernere tarpeia pendentes rupe gigantes,
Cælatasq; fores, medijsq; uolantia signa
Nubibus, & densum stipantibus æthera templis,
Aeraq; uestitis, numerosa puppe columnis
Consita, subnixasq; iugis immanibus ædes
Naturam cumulante manu, spolijsq; micantes
Innumeros arcus, acies stupet igne metalli,
Et circunfuso trepidans obtunditur auro.

A gnoscis ne tuos princeps uenerande penates?
H æc sunt quæ primis olim miratus in annis
P atre pio monstrante petis. nil optimus ille
D iuorum toto meruit fœlicius æuo,
Qu àm quod romuleis uictor sub mœnibus egit
T e consorte dies, quum se melioribus addens
E xemplis, ciuem gereret terrore remoto,
A lternos cum plebe iocos, dilectaq; passus
I urgia, patriciasq; domos, priuataq; passim
V isere deposito dignatus limina fastu.
P ublicus hinc ardescit amor, cum moribus æquis
I nclinat populo regale modestia culmen.
T eq; rudem uitæ quamuis diademate nec dum
C ingebare comas, socium sumebat honorum
P urpureo fotum gremio, paruumq; triumphis
I nduit, & magnis docuit, præludere fastis.
T e linguis uariæ gentes, missiq; rogatum
F œdera. persarum proceres cum patre sedentem
H ac quondam uidere domo, positaq; tiara
S ubmisere genu. tecum prælarga uocauit
D itandas ad dona tribus fulgentia tecum
C ollecti trabeatus adit delubra senatus,
R omano puerum gaudens offerre fauori.
V t nouus imperio iam tunc assuesceret hæres.
H inc tibi concreta radice tenacius hæsit,
E t penitus totis inoleuit Roma medullis,
D ilectæq; urbis teneris conceptus ab annis
T ecum creuit amor. nec te mutare reuersum
E ualuit propria nutritor bosphorus arce.
E t quoties optare tibi, quæ mœnia malles

A lludens genitor regni pro parte dediſſet,
D iuitis auroræ ſolium, ſortemq; paratam
S ponte remittebas fratri. regat ille uolentes
A ſſyrios. habeat pharium cum tigride nilum.
C ontingat mea Roma mihi. nec uota fefellit
E uentus, fortuna nouum molita tyrannum
I am tibi quærebat latium, belloq; ſecundo
P rotinus eoa uelox accitus ab aula
S uſcipis heſperiam patrio bis marte receptam.
I pſa per illyricas urbes oriente relicto
I re Serena comes, nullo deterrita caſu
M aterna te mente fouens, latioq; futurum
R ectorem generumq; ſibi, ſeniore ſupernas
I am repetente plagas, illo ſub cardine rerum
S edula ſeruatum per tot diſcrimina pignus
R eſtituit ſceptris patrui, caſtriſq; mariti.
C ertauit pietate domus, fideq; reductum
C oniugis officijs Stiliconis cura recæpit.
F œlix ille parens, qui te ſecurus olympum
S uccedente petit, quam lætus ab æthere cernit
S e factis creuiſſe tuis. duo namq; fuere
E uropæ, libyæq; hoſtes. mauriſius atlas
G ildonis furias. Alaricum barbara peuce
N utrierat, qui ſæpe tuum ſpreuere prophana
M ente patrem. thracum ueniens è finibus alter
H ebri clauſit aquis, alter præcæpta uocantis
R eſpuit, auxilijſq; ad proxima bella negatis
A biurata palàm libyæ poſſederat arua.
Quorum nunc meritam repetens non imemor iram
S upplicijs fruitur, natoq; ultore triumphat.

E nse Thyestiade pœnas exegit orestes,
S ed mixtum pietate nefas, dubitandaq; cædis
G loria maternæ, laudem cum crimine pensat,
P auit iulæos inuiso sanguine manes
A ugustus, sed falsa pij præconia sumpsit.
I n luctum patriæ ciuili strage parentis.
A t tibi causa patris rerum coniuncta saluti
B ellorum duplicat lauros. ijsdemq; trophæis
R eddita libertas orbi, uindicta parenti.
S ed mihi iam pridem captum parnasia maurum
P ierijs egit fidibus chelis, arma getarum
N uper apud socerum plectro celebrata recenti,
A duentus nunc sacra tui libet edere musis,
G rataq; patratis exordia sumere bellis.
I am pollentini tenuatus funere campi
C oncessiq; sibi (rerum sic ammonet usus.)
L uce tot amissis socijs atq; omnibus una
D ireptis opibus latio discedere iussus
H ostis, & immensi reuolutus culmine fati,
T urpe retexit iter. Qualis piratica puppis,
Quæ cunctis infensa fretis, scelerumq; referta
D iuitijs, multasq; diu populata carinas
I ncidit in magnam, bellatricemq; triremem.
D um prædam de more putat, uiduataq; cæsis
R emigibus, scissis uelorum debilis alis,
O rba gubernaclis, antennis saucia fractis
L udibrium pelagi uento iactatur & unda,
V astato tandem pœnas luitura profundo.
T alis ab urbe minas retro flectebat inanes
I taliam fugiens, & quæ uenientibus ante

Prona fuit, iam difficilis, iam dura reuersis.
Clausa putat sibi cuncta pauor, retroque relictos
Quos modo terrebat rediens exhorruit amnes.
Vndosa tum forte domo, uitreisq; sub antris
Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas
Voluebat pater eridanus. Quis bella maneret
Exitus, imperium ne ioui, legesq; placerent,
Et uitæ Romana quies, an iura perosus
Ad priscos pecudum damnaret sæcula ritus.
Talia dum secum mouet anxius, aduolat una
Naiadum resoluta comam, complexaq; patrem
En Alaricus ait, non qualem nuper ouantem
Vidimus exangues genitor mirabere uultus
Percensere manum, tantaq; ex gente iuuabit
Relliquias numerasse breues. iam desine mœsta
Fronte queri, nymphasq; choris iam redde sorores.
Dixerat. ille caput placidis sublime fluentis
Extulit & totis lucem spargentia ripis,
Aurea roranti micuerunt cornua uultu.
Non illi madidum uulgaris arundine crinem
Velat honos, rami caput umbrauere uirentes
Heliadum, totisq; fluunt electra capillis.
Palla tegit latos humeros, curruq; paterno,
Intextus phaeton glaucos incendit amictus,
Fultaq; sub gremio cœlatis nobilis astris
Aethereum probat urna decus. namq; oia luctus
Argumenta sui titan signauit olympo,
Mutatumq; senem plumis, & fronde sorores,
Et fluuium, nati qui uulnera lauit anheli.
Stat gelidis auriga plagis, uestigia fratris

Germanæ seruant hyades, cigniq; sodalis
Lacteus extentas aspergit circulus alas.
Stellifer eridanus sinuatis fluctibus errans
Clara noti conuexa rigat, gladioq; tremendum
Gurgite sydereo subterluit oriona.
Hoc deus effulgens habitu prospexit euntes
Deiecta ceruice getas, tunc talia fatur.
Siccine mutatis properas Alarice reuerti
Consilijs? italæ sic te iam pœnitet oræ?
Nec iam cornipedem tyberino gramine pascis,
Vt rebare tuum. thuscis nec figis aratrum
Collibus, o cunctis herebi dignissime pœnis
Tu ne gigantæis urbem tentare deorum
Aggressus furijs? nec te meus improbe saltem
Terruit exemplo phaeton? qui fulmina præceps
In nostris efflauit aquis, dum flammea cœli
Flectere terrenis meditatur frena lacertis,
Mortaliq; diem sperat diffundere uultu?
Crede mihi simili bacchatur crimine quisquis
Aspirat Romæ spolijs, aut solis habenis.
Sic fatus ligures uenetosq; erectior amnes
Magna uoce ciet, frondentibus humida ripis
Colla leuant, pulcher ticinus, & addua uisu
Cærulus, & uelox athesis, tardusq; meatu
Mincius, inq; nouem consurgens ora timauus.
Insultant omnes profugo, pacataq; lætum
Inuitant ad prata pecus, iam pana lycæum,
Iam dryades reuocãt. & rustica numina phaunos.
Tu quoq; non paruum getico Verona triumpho
Adiungis cumulum, nec plus Pollentia rebus
Contulit Ausonijs, aut mœnia uindicis Astæ.

H ic rursus dum pacta mouet, damnisq́; coactus
E xtremo mutare parat præsentia casu.
N il sibi periurum sensit prodesse furorem.
C onuerti nec fata loco. multisq́; suorum
D iras pauit aues, inimicaq́; corpora uoluens
I onios athesis mutauit sanguine fluctus.
O blatum Stilico uiolato fœdere martem
O mnibus arripuit uotis, ubi Roma periclo
I am procul, & belli medius padus arbiter ibat,
I amq́; opportunam motu strepuisse rebelli
G audet perfidiam, præbensq́; exempla labori
S ustinet accensos æstiuo puluere soles.
I pse manu metuendus adest, inopinaq́; cunctis
I nstruit arma locis, & qua uocat usus ab omni
P arte uenit, fesso si deficit agmine miles
V titur auxilijs, damni securus & astu
D ebilitat sæuum cognatis uiribus istrum.
E t duplici lucro committens prælia uertit
I n se brabariem, nobis utrinq; cadentem.
I psum te caperet, letoq́; Alarice dedisset
N i calor incauti male festinatus alani
D ispositum turbasset opus, propè captus anhelum
V erbere cogis equum. nec te uitasse dolemus.
I, potius gentis reliquum, tantisq́; superstes
D anubij populis, & nostrum uiue trophæum.
N on tamen ingenium tantis se cladibus atrox
D eijcit, occulto tentabat tramite montis.
S i quas per scopulos subitas exquirere posset
I n rhetos gallosq́; uias. sed fortior obstat
C ura ducis (quis enim diuinum fallere pectus
P ossit) excubijs uigilantia lumina regni.

Cuius consilium non unq̃ repperit hostis
Nec potuit texisse suum. secreta getarum
Nosse, prior, celeriq; dolis occurrere sensu
Omnibus exclusus cœptis consedit in imo
Colle tremens, frondesq; licet depastus amaras
Arboreo figat sonipes in cortice morsus,
Et tetris collecta cibis, anniq; uapore
Saeuiat aucta lues, & miles probra superbus
Ingerat obsesso, captiuaq; pignora monstret.
Non tamen aut morbi tabes, aut omne periclum
Docta subire fames, aut prædæ luctus ademptæ,
Aut pudor, aut dictis mouere procacibus iræ.
Vt male tentato toties se credere campo
Comminus auderet, nulla est uictoria maior,
Quàm quæ confessos animo quoq; subiugat hostes.
Iamq; frequens rerum decerpere transfuga robur
Cœperat, inq; dies numerus decrescere castris.
Nec iam deditio paucis occulta parari,
Sed cunei, totæq; palam discedere turmæ.
Consequitur, uanoq; fremens clamore retentat,
Cumq; suis iam bella gerit; mox numina supplex
Cum precibus, fletuq; ciet, ueterumq; laborum
Admonet, & frustra iugulum parcentibus offert,
Defixoq; malis animo sua membra, suasq;
Cernit abire manus. qualis cybeleia quassans
Hyblæus procul æra senex, reuocare fugaces
Tinnitu conatur apes, quæ sponte relictis
Desciuere fauis, sonituq; exhaustus inani,
Raptas mellis opes, solitæq; oblita latebræ
Perfida deplorat uacuis examina ceris.

Ergo

E rgo ubi præclusæ uoci laxata remisit
F rena dolor, notasq; oculis humentibus alpes
A spicit, & nimium diuersi flamine fati
P ræsentes reditus, fortunatosq; reuoluit
I ngressus, solo peragens cum murmure bellum,
P rotento leuiter frangebat mœnia conto.
I rridens scopulos, nunc desolatus, & expes
D ebita pulsato reddit spectacula monti.
T unc sic ausonium respectans æthera fatur.
H eu regio funesta getis, heu terra sinistris
A ugurijs calcata mihi, saciare nocentum
C ladibus, & tandem nostris inflectere pœnis.
E n ego qui toto sublimior orbe ferebar,
A nte tuum fœlix aditum ceu legibus exul,
A ddictusq; reus flatu propiore sequentum
T erga premor, quæ prima miser, quæ funera dictis
P osteriora querar? nec me Pollentia tantum
N ec captæ cruciatis opes, hæc aspera fati
S ors tulerit martisq; uices, non funditus armis
C oncideram, stipatus adhuc equitumq; cateruis
I nteger, ad montes reliquo cum robore cessi,
Quos apēninum perhibent, hunc esse ferebat
I ncola, qui siculum porrectus ad usq; pelorum
F inibus ad ligurum populos amplectitur omnes
I taliæ, geminumq; latus stringentia longe,
V traq; perpetuo discriminat æquora tractu.
H unc ego continuum si per iuga tendere cursum,
V t prior iratæ fuerat sententia menti
I am desperata uoluissem luce, quid ultra?
O mnibus oppeterem fama meliore perustis.

E t certe moriens propius te Roma uiderem
I psa per cultas segetes mors nostra sequuto
V ictori damnosa foret. sed pignora nobis
R omanus, charasq; nurus prædamq; tenebat.
H oc magis exertum raperem succinctior agmen.
H eu quibus insidijs, qua me circundedit arte
F atalis semper est Stilico. dum parcere fingit
R ettulit hostiles animos, bellumq; remenso
E naluit transferre pado, proh fœdera sæuo
D eteriora iugo, tunc uis extincta getarum,
T unc mihi tunc letum pepigi uiolentior armis
O mnibus expugnat nostram clementia gentem.
M ars grauior sub pace latet. capiorq; uicissim
F raudibus ipse meis. quis iam solatia fesso
C onsiliumue ferat socijs suspectior hoste?
A tq; utinam cunctos licuisset perdere bello.
N am quisquis duro cecidit certamine, nunq̃
D esinet esse meus, melius mucrone perirent
A uferretq; mihi luctu leuiore sodales
V icta manus q̃ læsa fides, nullus ne clientum
P ermanet? infensi comites odere propinqui.
Quid moror in uisam lucem? qua sede recondam
N aufragij fragmenta mei? quaue arua requiram,
I n quibus haud unq̃ Stilico. nimiumq; potentis
I taliæ nostras nomen circumsonat aures.
H æc memorans instante fugam Stilicone tetendit
E' xpertas horrens aquilas, comitatur euntem
P allor, & atra fames, & saucia liuidus ora
L uctus, & inferno stridentes agmine morbi.
L ustralem sic triste facem cui lumen odorum

Sulfure cœruleo, nigroq; bitumine fumat
Circum membra rotat doctus purganda sacerdos
Rore pio spargens. & dira fugantibus herbis
Numina terrificumq; Iouem, triuiamq; precatus
Trans caput auersus manibus iaculatur in austrū
Secum rapturas cantata piacula thedas.
Acrior interea uisendi principis ardor
Accendit cum plebe patres, & sæpe negatum
Flagitat aduentum, nec tali publica uota
Consensu tradunt ataui caluisse per urbem.
Dacia bellipotens quum fregerit ulpius arma,
Atq; indignantes in iura redegerit arctos,
Quum cinxere faces hypanim, mirataq; leges
Romanum stupuit mœotica terra tribunal.
Non tantis patriæ studijs ad templa uocatus
Clemens marte redis, quū gentibus undiq; cinctā
Exuit hesperiam paribus fortuna periclis.
Laus ibi nulla ducū, nā flāmeus hymber in hostē
Decidit, hunc dorso trepidum flammāte ferebat
Ambustus sonipes, hic tabescente solutus
Subsedit galea, liquefactaq; fulgure cuspis
Canduit, & subitis fluxere uaporibus enses.
Tunc contenta polo mortalis nescia teli
Pugna fuit, chaldea mago seu carmina ritu
Armauere deos, seu, quod reor, omne tonantis
Obsequium marti mores potu remereri.
Nunc quoq; præsidium latio non deesset olympi,
Deficeret si nostra manus. sed prouidus æther
Noluit humano titulos auferre labori.
Ne tibi iam princeps soceri sudore paratam

Quàm metuit uirtus, ambiret fulmina laurum.
I am toties missi proceres, responsa morandi
R etulerant, donec differri longius urbis
C ommunes non passa preces penetralibus altis
P rosiliit, uultuq; palam confessa corusco
I mpulit ipsa suis cunctantem Roma querelis.
D issimulata diu tristes in amore repulsas
V estra parens auguste queror, quo nã usq; tenebit
P rælatus mea uota ligur? uetitumq; propinqua
L uce frui spaciis decernens gaudia paruis
T orquebit rubicon uicino nomine tybrim.
N onne semel spreuisse sat est, quum reddita bellis
A frica uenturi spe lusit principis urbem.
N ec duras tantis precibus permouimus aures.
A st ego frenabam geminos, quibus altior ires
E lecti candoris equos, & nominis arcum
I am molita tui, per quem radiante decorus
I ngrederere toga pugnæ monumenta dicabam
D efensam titulo libyam testata perenni.
I amq; parabantur pompæ simulacra futuræ
T arpeio spectanda Ioui. celata metallo
C lassis, ut auratos sulcaret remige fluctus,
V t massila tuos anteirent oppida currus,
P alladiaq; comas innexus arundine triton
E domitis ueheretur equis, & in ære trementem
S uccinctæ famulum ferrent atlanta cohores.
I pse Iugurthinam subiturus carcere pœnam
P ræberet fera colla iugo, ui captus & armis,
N ec bocchi syllaue dolis, sed prima remitto.
N unc præsens etiam geticæ me laurea belli

Declinare potest, sedes ne capacior ulla
Tanta laudis erit? tua te benefacta morantem
Conueniunt, meritisq; suis obnoxia uirtus
Quos seruauit amat, iam flauescentia centum
Messibus aestiuae detondent gargara falces.
Spectatosq; iterum nulli celebrantia ludos
Circumflexa rapit centenus saecula consul.
His annis qui lustra mihi bisdena recensent
Nostra ter augustos intra pomeria uidi,
Temporibus uarijs, eadem sed causa trophaei.
Ciuilis dissensus erat, uenere superbi
Scilicet ut laeto respersos sanguine currus
Aspicerem, quisq̃ ne piae laetanda parenti
Natorum lamenta putat? fauere tyrannis
Sed nobis periere tamen quum gallica uulgo
Praelia iactaret, tacuit pharsalica Caesar.
Namq; inter socias acies, cognataq; signa
Ut uinci miserum, nunq̃ uicisse decorum.
Restituat priscum, per te iam gloria morem
Verior, & fructum syncerae laudis ab hoste,
Desuetum iam redde mihi, sumptisq; furoris
Externi spolijs sontes absolue triumphos.
Quem precor ad finem laribus seiuncta potestas
Exulat, imperiumq; suis à sedibus errat.
Cur mea quae cunctis tribuere palatia nomen
Neglecto squalent senio? nec creditur orbis
Illic posse regi, medium non deserit unq̃
Coeli phoebus iter. radijs tamen omnia lustrat.
Segnius an ueteres istrum, rhenumq; tenebant?
Qui nostram coluere domum, leuiusne timebant

Tigris, et euphrates, quũ fœdera medus, & indus
Hinc peteret, pacemq; mea speraret ab arce.
Hic illi mansere uiri, quos mutua uirtus
Legit & in nomen romanis rebus adoptans
Iudicio pulchram seriem non sanguine duxit.
Hic proles atauum deducens hælia neruam
Tranquilliq; pij, bellatoresq; seueri,
Hic ciuis dignare forum. conspectaq; dudum.
Ora refer pompam recolens sub mente priorem,
Quem tenero patris comitem susceperat æuo.
Nunc duce cum socero iuuenem te tybris adoret.
Orantem medio princeps sermone refouit.
Nunq̃ aliquid frustra per me uoluisse dolebis
O dea, nec legum fas est occurrere matri.
Sed nec post libyam, falsis ne perge querelis
Incusare tuos, patriæ mandata uocantis
Spreuimus, aduectæ misso Stilicone curules
Vt nostras tibi roma uices pro principe consul
Impleret, generoq; socer, uidistis in illo
Me quoq;, sic credit pietas nec sanguine solo,
Sed claris potius factis experta parentem.
Cuncta qdem centum nequeã pstringere linguis,
Quæ pro me mundoq; gerit, sed ab omnibus unũ
Si fama nondum patuit te roma docebo.
Subiectum nostris oculis & cuius agendi
Spectator uel causa fui, populator achiuæ,
Bistoniæq; plagæ crebris successibus amens,
Et ruptas animis spirans immanibus alpes
Iam ligurum trepidis admouerat agmina muris
Tutior auxilio brumæ, quod gentibus illis

F rigore consuetis fauet inclementia cœli,
M eq; minabatur calcato obsidere uallo.
S pem uano terrore fouens, si forte remotis
P ræsidijs urgente metu, qua uellet obirem,
C onditione fidem, nec me timor impulit ullus
E t duce uenturo fretum, memorem q; tuorum
R oma ducum, qbus haud unq̃ uel morte parata
F œdus lucis amor pepigit dispendia famæ.
M ox & per latium stellarum more uidebã
B arbaricos ardere focos, iam classica primos
Exciderant uigiles, gelida quum pulcher ab arcto
A duentat stilico, medius sed clauserat hostis
I nter me & socerum, pontẽq; uiamq; tenebat
Addua quo scissas spumosior incitat undas.
Quid faceret? differret iter? discrimina nullas
N ostra dabant adeũda moras, prumperet agmẽ,
S ed paucis comitatus erat, nam plurima retro
D um nobis properat succurrere, liquerat arma
E xtera, uel nostras acies, hæc ille loquutus
A ncipiti, longum socias, tardumq; putauit
E xpectasse manus, & nostra pericula tendit
P osthabitis pulsare suis, mediumq; per hostem
F lammatus uirtute pia, propriæq; salutis
I mmemor & stricto prosternens obuia ferro
B arbara fulmineo secuit tentoria cursu.
N unc mihi tydiden attollant carmina uatum.
Q uod iuncto fidens ithaco patefacta dolonis
I ndicio dapibusq; simul, religataq; somno
T hracia sçpiti penetrauerit agmina rhœsi.
G raiaq; retulerit captos ad castra iugales.

Quorum (si qua fides augentibus omnia musis)
Impetus excessit Zephyros, candorq; pruinas.
Ecce uirum, tacitu nulla qui fraude soporis
Ense palam sibi pandit iter, remeatq; cruentus
Et diomedæis tantum preclarior ausis,
Quantū lux tenebris, manifestaq; prælia furtis.
Adde quod & ripis steterat munitior hostis
Et cui non uigilem fas est componere rhœsum
Traxerat. hic thracum domitor. non tela retardāt,
Obice non hæsit fluuij. Sic ille minacem
Tyrrhenam labente manū, pro ponte repellens
Traiecit clypeo tybrim quo texerat urbem
Tarquino mirante cocles, medijsq; superbus
Porsennam respexit aquis, celer addua nostro
Sulcatur socero, sed cum transnaret hetruscis
Ille dabat tergum, geticis hic pectora bellis.
Exere nunc doctos tantæ certamine laudis
Roma choros, & quanta tuis facundia pollet
Ingenijs, nostrum digno sonet ore parentem.
Dixit, & antiquæ muros egressa rauennæ
Signa mouēt, iamq; ora padi, portusq; relinquit
Flumineos, certis ubi legibus aduena nereus
Æstuat, & pronas puppes, nunc amne secundo
Nunc redeunte uehit, nudataq; littora fluctu
Deserit. oceani lunaribus æmula damnis.
Lætior hinc fano recipit fortuna uetusto,
Despiciturq; uagis prærupta ualle metaurus
Qua mons arte patens uiuo se perforat arcu,
Admisitq; uiam sectæ per uiscera rupis,
Exuperans delubra iouis, saxoq; minantes,

A pennini genis cultas pastoribus aras.
Quin & clitumni sacras uictoribus undas
Candida quæ latijs præbent armenta triumphis
Visere cura fuit. nec te miracula fontis
Prætereunt tacito passu quem si quis adiret,
Lentus erat, si uoce gradum maiore citasset
Commixtis feruebat aquis. cūq; omnibus una
Sit natura uadis, similes ut corporis umbras
Ostendat, hæc sola nouam iactantia sortem
Humanos properant imitari flumina mores.
Celsa dehinc patulum prospectans narnia cāpū
Regali calcatur equo, rariq; coloris
Nō procul amnis abest urbi, qui nominis auctor
Ilice sub densa syluis arctatur opacis,
Inter utrunq; iugum tortis anfractibus albet.
Inde salutato libatis tybride lymphis
Excipiunt arcus, operosaq; semita uastis
Molibus, & quicquid tantæ præmittitur urbi.
Ac uelut officijs trepidantibus ora puellæ
Spe propiore tori mater solertior ornat
Adueniente proco, uestesq; & cingula comit
Sæpe manu, uiridiq; angustat iaspide pectus,
Substringitq; comam gemmis, & colla monili
Circuit, & baccis onerat candentibus aures.
Sic oculis placitura tuis, insignior auctis
Collibus & nota maior se roma uidendam
Obtulit, addebant pulchrum noua mœnia uultū,
Audito perfecta recens rumore getarum.
Profecitq; opifex decori timor, & uice mira,
Quam pax intulerat, bello discussa senectus.

Erexit subitas turres, cinctosq; coegit
Septem continuo montes, iuuenescere muro.
Ipse fauens uotis, solitoq; decentior aer
Quanuis assiduo noctem fœdauerat hymbre,
Principis, & solis radijs detersa remouit
Nubila. nam pluuijs ideo turbauerat omnes
Ante dies, lunamq; rudem madefecerat auster,
Vt tibi seruatum scirent conuexa serenum.
Omne palatino, qua pons a colle recedit,
Miluius, & quantum licuit consurgere tectis
Vna replet turba facies undare uideres.
Ima uiris, altas effulgere matribus ædes.
Exultant iuuenes æquaeni principis annis
Temnunt prisca senes, & in hũc sibi prospera fati
Gratantur durasse diem, moderataq; laudant
Tempora, quod clemẽs aditu, quo tẽpore solus
Romanos uetuit currum præcedere patres.
Quum tñ Eucherius cui regius undiq; sanguis
Atq; augusta soror, fratri praeberet ouanti
Militis officium. Sic illum dura parentis
Instituit pietas, in se uel pignora parci.
Quiq; neget nato, procerũ quod pstet honori
Hoc sibi cura senum, maturaq; comprobat ætas,
Idq; inter ueteris speciem præsentis & aulæ
Iudicat hunc ciuem, dominos uenisse priores
Conspicuas cum flore genas, diademate crinem
Membraq; gemmato trabeæ uiridantia cinctu,
Et fortes humeros & certatura lyæo
Inter erythreos surgentia colla smaragdos.
Mirari sine fine nurus, ignaraq; uirgo,

Cui simplex calet ore pudor, per singula cernens
Nutricem consultat anum, quid fixa draconum
Ora uelint, uentis fluitent, an uera minentur
Sibila, suspensum rapturi faucibus hostem.
Vt calibe indutos equites, & in ære latentes
Vidit cornipedes, quanam de gente rogabat
Ferrati uenere uiri, quæ terra metallo
Nascentes i format equos? num lemnius auctor
Addidit hinnitum ferro simulacraq; bellis
Viua dedit? gaudet metuens, & pollice monstrat,
Quod picturatas galeæ iunonia cristas,
Ornet auis, uel quod rigidos uibrata per armos
Rubra sub aurato crispentur serica dorso.
Tunc tibi magnorum mercem fortuna laborum
Persoluit stilico, curru quum uectus eodem
Vrbe triumphantem generum florente iuuenta
Conspiceres, illumq; diem sub corde referres,
Quo tibi confusa dubijs formidine rebus
Infantem genitor, moriens commisit alendum.
Virtute suariæ fructus sensere receptos,
Depositum seruasse fides, constantia paruum
Præfecisse orbi, pietas fouisse propinquum.
Hic est ille puer, qui nunc ad rostra quirites
Euocat & solio fultus genitoris eburno
Gestarum patribus causas ex ordine rerum,
Euentusq; refert ueterumq; exempla sequutus
Digerit imperij sub iudice facta senatu.
Nil cumulat uerbisq; nihil fiducia celat.
Fucati sermonis opem, mens conscia laudis
Abnuit, agroscunt proceres, habituq; gabino

Principis, & ducibus circum stipata togatis
Iure paludatæ iam curia militat aulæ.
Affuit ipsa suis, talis uictoria templis
Romanæ tutela togæ, quæ diuite penna
Patricij reuerenda fouet sacraria cœtus.
Castrorumq; eadem comes indefessa tuorum
Nunc tandem fruitur uotis atq; omne futurum,
Te romæ, seseq; tibi promittit in æuum.
Hinc te iam patrijs laribus uia nomine uero
Sacra refert, flagrat studijs concordia uulgi
Quam non illecebris dispersi colligis auri,
Nec tibi uenales captant æraria plausus
Corruptura fidem, meritis offertur inemptus
Pura mente fauor. nam munere charior omni
Astringit sua quemq; salus. procul ambitus errat.
Non quærit precium uitam qui debet amori.
O quantum populo secreti numinis addit
Imperij præsens species. quantamq; rependit
Maiestas alterna uicem, cum regia circi
Connexum gradibus ueneratur purpura uulgus,
Consensuq; cauæ sublatus in æthera uallis
Plebis adoratæ reboat fragor, unaq; totis
Intonat augustum septenis arcibus echo.
Nec solis hic cursus equis, assueta quadrigis
Cingunt arua tigres, subitæq; aspersus harenæ
Diffudit libycos aliena ualle cruores.
Hic & belligeros exercuit area lusus.
Armatos hic sæpe choros, certaq; uagandi
Textas lege fugas, inconfusesq; recursus
Et pulchras errorum artes, iocundaq; martis

Cernimus, insonuit cum uerbere signa magister,
Mutatos edunt pariter tunc pectora motus.
In latus illisis clypeis, aut rursus in altum
Vibratis, graue parma sonat mucronis acuti
Murmur. & umbonum pulsu modulāte resultās,
Ferreus alterno concentus clauditur ense.
Vna omnis submissa phalanx, tantæq; salutant
Te princeps galeæ, partitis inde cateruis
In uarios docto discurritur ordine gyros,
Quos neq; semiferi cortinia tecta iuuenci,
Flumina nec crebro uincant mæandria flexu.
Discreto reuoluta gradu. torquentur in orbes
Agmina, perpetuisq; immoto cardine claustris
Ianus bella premens læta sub imagine pugnæ
Armorum innocuos paci largitur honores.
Iamq; nouum fastis aperit fœlicibus annum
Ore coronatus gemino iam tybris in uno
Et bruti cernit trabeas & sceptra quirini.
Consule lætatur post plurima sæcula uiso
Pallantæus apex, agnoscunt rostra curules
Auditas quondam proauis, desuetaq; cingit
Regius auratis fora fascibus ulpia lictor,
Et sextas getica præuelans fronde secures
Colla triumphati proculcat honorius istri.
Exeat in populos cunctis illustrior annus
Natus fonte suo, quem non aliena per arua
Induit hospes honor, cuius cunabula fouit
Curia, quem primi tandem uidere quirites.
Quem domitis auspex peperit uictoria bellis.
Hunc & priuati titulis famulantibus anni,

Et quos armipotens genitor, regesq; priores
Diuersis gessere locis ceu numen adorent.
Hunc, & quinq; tui, uel quos habiturus in urbe,
Post alios auguste colant, licet unus in omnes
Consul eas, magno sextus tamen iste superbit
Nomine praeteritis melior uenientibus auctor

CL. CLAVDIANI LIBER NONVS INCIPIT IN EVTROPIVM.

Semiferos partus metuendaq; pignora matri
Mœnibus in medijs auditū nocte luporum
Murmur & attonito pecudes pastore loquutas
Et lapidum duras hyemes nymboq; minacem
Sanguineo rubuisse Iouem, puteosq; cruore
Mutatos, uisasq; polo concurrere lunas,
Et geminos soles mirari desinat orbis.
Omnia cesserunt eunucho consule monstra.
Heu terrae cœliq; pudor. trabeata per urbes
Ostentatur anus, titulumq; effœminat anni.
Pandite pontifices cumanae carmina uatis
Fulmineos, solers hetruria consulatignes,
Immensumq; nefas fibris exploret aruspex.
Quae noua portendant superi, nilus ne meatu,
Deuius, & nostri tentat iam transfuga mundi,
Se rubro miscere mari, ruptone niphate
Rursus barbaricis oriens uastabitur armis?
An morbi uentura lues? an nulla colono
Responsura seges? quae tantas expiet iras

V ictima, quo diras iugulo placabimus aras.
C onsule lustrandi fasces, ipsoq; litandum
P rodigio, quæcunq; parant hoc omine fata
E utropius ceruice luat. sic omnia nobis
Hæc regni fortuna tenes, quæ nam ista iocandi
S æuitia? humanis quantum bacchabere rebus?
S i tibi seruili placuit fœdare curules
C rimine. procedat laxata compede consul.
R upta quirinales fumant ergastula cinctus.
D as saltem quęcunq; uirum, discrimina quædam,
S unt famulis, splendorq; suus maculamq; minorē
C onditionis habet, domino qui uixerit uno.
S i pelagi fluctus, libyæ si discis harenas,
E utropij numerabis heros, quot iura, quot ille
M utauit tabulas, uel quanta uocabula uertit.
N udatusquoties medicum dum consulit emptor,
N e qua per occultum lateat iactura dolorem.
O mnes pœnituit precij, uenumq; redibat,
D um uendi potuit, postq̄ deforme cadauer
M ansit, & in rugas totus defluxit aniles,
I am specie doni certatim limine pellunt,
E t fœdum ignaris properant obtrudere munus.
T ot translata iugis summisit colla, uetustum
S eruitium, semperq; nouum. nec destitit unq̄
C œpit sæpe tamen cunabula prima cruentis
D ebita supplicijs, rapitur castrandus ab ipso
V bere, suscipiunt matris post uiscera pœnæ,
A duolat armenius certo mucrone recisos
E doctus mollire mares, damnoq; nefandum
A ucturus precium. fœcundum corporis ignem.

S edibus exhaurit geminis, unoq; sub ictu
E ripit officiumq; patris, nomenq; mariti.
A mbiguus uitæ iacuit, penitusq; supremum
I n cerebrum secti traxerunt frigora nerui.
L audemus ne manum, quæ uires abstulit hosti?
A n potius fato causam tribuisse queramur?
P rofuerat mansisse uirum. fœlicior extat
O pprobrio, seruiret adhuc, si fortior esset.
I nde per assyriæ trahitur commertia ripæ.
H inc fora uenalis galata ductore frequentat,
P ermutatq; domos uarias, quis nomina possit
T anta sequi? miles stabulis ptolomæus in illis
N otior, hic longo lassatus pellicis usu
D onat Arithæo, neq; enim iam dignus haberi
N ec maturus emi, quum fastiditus abiret
Quæ genuit? quanto planxit diuortia luctu.
H æc erat heu ptolomææ fides, hoc profuit ætas
I n gremio consumpta tuo. lectusq; iugalis,
E t ducti toties inter præsepia somni.
L ibertas promissa perit, uiduum ne relinquis
E utropium, tantasq; premunt obliuia noctes?
C rudelis, generis proh sors durissima nostri.
F œmina cum senuit retinet connubia partu,
V xorisq; decus matris reuerentia pensat.
N os lucina fugit. nec pignore nititur ullo
C um forma dilapsus amor, defloruit oris
G ratia, qua miseri scapulas tutabimur arte.
Q ua placeam ratione senex. sic fatus acutum
A ggreditur lenonis opus, nec segnis ad artem
M ens erat, officijq; capax. omnesq; pudoris
Hauserat

H auferat insidias, custodia nulla tuendo
F ida toro, nulli poterant excludere uectes.
I lle uel aerata danaen sub turre latentem
E liceret, fletus domini fingebat amantis,
I ndomitasq; mora, precio lenibat auaras.
L asciuasq; iocis, nec blandior ullus euntis
A ncillae tetigisse latus, leuiterq; reductis
V estibus occulto crimen mandasse susurro.
N ec furtis quaesisse locum. nec fraude reperta
C autior, elusi fremitus uitare mariti.
H aud aliter iuuenum flammis ephyreia lais
E gemino ditata mari, quum serta refundit
C anicies, iam turba procax, noctisq; recedit
A mbitus, & raro pulsatur ianua tactu,
S eq; reformidat speculo damnante senectus.
S tat tamen, atq; alias succingit lena ministras.
D ilectumq; diu quamuis longaeua lupanar
C ircuit, & retinet mores, quos perdidit aetas.
H inc honor eutropio, quũq; omnibus unica uirtus
E sset in eunuchis, thalamos seruare pudicos,
S olus adulterijs creuit, nec uerbera tergo
C essauere tamen. quoties decepta libido
I rati caluisset heri, frustraq; rogantem,
I actantemq; suos tot iam per lustra labores
D otalem gẽnero, nutritcrem'ue puellae
T radidit, eous rector consulq; futurus
P ectebat dominae crines, & saepe lauanti
N udus in argento lympham gestabat alumnae.
E t quum serapido fessam proiecerat aestu
P atricius roseis, pauonum uentilat alis.

Iamq; æuo lassata cutis, sulcisq; genarum
Corruerat, passa facies rugosior uua.
Flaua minus, presso finduntur uomere rura.
Nec uento sic uela tremunt. miserabile turpes
Exedere caput tineæ, desecta patebant
Interualla comæ, qualis sitientibus aruis
Arida ieiunæ seges interlucet aristæ.
Vel qualis gelidis pluma labente pruinis
Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis iniuria cresceret olim,
Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris
Luxuriæ fortuna suæ. quum pallida nudis
Ossibus, horrorem dominis præberet imago.
Decolor & macies occursu læderet omnes.
Aut pueris latura metus, aut tædia mensis
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen.
Et nihil exhausto caperent in stipite lucri.
Sternere quippe toros, uel cædere ligna culinæ
Membra negant. aurum uestes arcana tueri
Mens infida uetat. quis enim committere uellet
Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum
Infaustamq; suis trusere pœnatibus umbram.
Contemptui iam liber erat. Sic pastor obesum
Lacte canem, ferroq; ligat pascitq; reuinctum,
Dum ualidus seruare gregem, uigiliq; rapaces
Latratu terrere lupos, quum tardior idem
Iam scabie laceras demisit sordibus aures,
Soluit, & exuto lucratur uincula collo.
Est ubi despectus nimius iuuat, undiq; pulso
Per cunctas licuit fraudes impune uagari

Et fatis aperire uiam. proh quisquis olympi
Summa tenes? tanto ne libet mortalia risu
Vertere? qui serui non est admissus in usum,
Suscipitur regnis, & quem priuata ministrum
Dedignata domus, moderantem sustinet aula.
Vt primum uetulam texere palatia uulpem
Quis non ingemuit? quis non irrepere sacris
Obsequijs doluit toties uenale cadauer?
Ipsi quin etiam tali consorte fremebant
Regales famuli, quibus est illustrior ordo
Seruitij, sociumq; diu spreuere superbi.
Cernite quem latijs poscant annectere fastis
Cuius & eunuchos puduit. sed uilior ante
Obscuræ latuit pars ignotissima turbæ.
Donec abundanti furijs qui rebus heois
Exitium, primumq; sibi produxit ab imis
Euectus thalamis, summos inuasit honores.
Quàm bene dispositum terris? ut dignus iniqui
Fructus consilij primis auctoribus instet.
Sic multos fluuio uates arente per annos
Hospite qui cæso monuit placare tonantem,
Inuentas primum busiridis imbuit aras
Et cecidit sæui, quo dixerat, hostia sacri.
Sic opifex tauri tormentorumq; repertor,
Qui funesta nouo fabricauerat æra dolori,
Primus inexpertum siculo cogente tyranno
Sensit opus, docuitq; suum mugire iuuencum.
Nullius eutropius quam qui se protulit ante
Direptas possedit opes, nullumq; priorem
Perculit exilio, solumq; hoc rite peregit,

A uctorem damnare suum, post q̄ obsitus auo
S emiuir excelsum rerum sublatus in arcem.
Quod nec uota pati, nec fingere somnia possunt.
V idit sub pedibus leges, subiectaq; colla
N obilium, tantumq; sibi permittere fata.
Qui nihil optasset plus libertate mereri,
I am iam dissimulat dominos, altaq; tumescunt
S eruiles animi, procerum squalore repletus,
C arcer, & exulibus meroe campiq; gemiscunt
A ethiopū, pœnis hominum plaga psonat ardens,
M armaricus claris uiolatur cædibus hāmon.
A sperius nihil est humili, quum surgit in altum.
C uncta ferit, dū cuncta timet, desæuit in omnes,
V t se posse putent, nec bellua tetrior ulla est
Quàm serui rabies, in libera colla furentis.
A gnoscit gemitus, & pœnæ parcere nescit
Quam subijt, dominiq; memor quē uerberat, odit.
A dde q̄ eunuchus nulla pietate mouetur
N ec generi natis ue cauet. clementia cunctis
I nsimiles, animosq; ligant consortia damni.
I lle nec eunuchis placidus, sed peius in aurum
A estuat, hoc uno fruitur succisa libido.
Quid neruos secuisse iuuat? uis nulla cruentam
C astrat auaritiam, paruis exercita furtis,
Quæ uastare penum neglectaq; fueuarat arce,
C laustra remoliri, non uberiore rapina
P eccet in orbe manus? quicquid se tigris ab hemo
D iuidit, hoc certa proponit merce locandum
I nstitor imperij, caupo famosus honorum.
H ic Asiam Villa pactus regit, ille redemit

C oniugis ornatu, syriam. dolet ille paterna
B ithynos mutasse domo suffixa parenti
V estibulo, precijs distinguit regula gentis.
T ot galatæ, tot pontus eat, tot lydia nummis.
S i lyciam tenuisse uelis, tot millia ponas.
S i phrygas adde parum propriæ solatia sortis.
Communes uult esse notas. & uenditus ipse
V endere cuncta cupit, certantum sæpe duorum
D iuersum suspendit onus, cum pondere iudex
V ergit, & in geminas nutat prouincia lances.
N on pudet heu superi populos uenisse sub hasta
V endentis, certe pudeat quod iure sepultum
M ancipium tot regna tenet, tot distrahit urbes.
P ollentem solio crœsum uictoria cyri,
F regit ut eunucho fluerent pactolus, & hermus?
A ttalus hæredem uoluit te Roma relinqui.
R estitit antiochus præscripto margine tauri.
I ndomitos curru seruilius egit Isauros,
E t pharos augusto iacuit, uel creta metello.
N e non eutropio quæstus numerosior esset.
I n merces ueniunt cilices, iudæa sophene.
R omanusq; labor. pompeianiq; triumphi.
Quo struis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
S uccedunt opibus? nubas ducas ue licebit,
N unq̃ mater erit, nunq̃ pater, hoc tibi ferrum,
H oc natura negat. te grandibus india gemmis,
T e folijs arabes, ditent te uellere seres
N ullus inops adeo, nullum sic urget egestas,
V t uelit eutropij fortunam & membra pacisci.
I amq; oblita sui, nec sobria diuitijs mens

In miseras leges hominumq; negocia ludit.
Iudicat eunuchus. quid iam de consule miror?
Prodigium est quodcũq; gerit, quæ pagina lites
Fœmineas meminit, quibus unq̃ sæcula terris,
Eunuchi uidere forum? sed nequa uacaret,
Pars ignominia. neu quid restaret inausum,
Arma etiam uiolare parat, portentaq; monstris
Aggregat. & secum petulans amentia certat.
Erubuit mauors aduersaq; risit enyo.
Dedecus eorum quoties intenta sagittis.
Et pharetra fulgens anus exercetur amazon.
Arbiter aut quoties belli pacisq; recurrit
Alloquiturq; getas, gaudet cum uiderit hostis
Et sentit iam deesse uiros. incendia fumant.
Muris nulla fides. squalent populatibus agri.
Et medio spes sola mari, trans phasin aguntur
Cappadocum matres, stabulisq; abducta paternis
Caucaseas captiua bibunt armenta pruinas,
Et scythicis mutant argei pabula syluis.
Extra cimmerias taurorum claustra paludes.
Flos syriæ seruet spolijs, nec sufficit atrox
Barbarus, in cædem uertit fastidia prædæ.
Ille tamen (quid enim seruum molleq; pudebit?
Aut quid in hoc poterit uultu flagrare ruboris?)
Pro uictore redit, peditum uexilla sequuntur
Et turmæ similes eunuchorumq; manipli
Hellespontiacis legio dignissima signis.
Obuius ire cliens defensoremq; reuersum
Complecti placet ipse sibi, laxasq; laborat
Distendisse genas, fictumq; inflatus anhelat

Puluere respersus tineas, & solibus ora.
Pallidior, uerbisq; sonat plorabile quiddam.
Vltra nequiciam fractis, & prælia narrat.
Perq; suam trenula testatur uoce sororem
Defecisse uagas ad publica commoda uires.
Cedere liuori nec sustentare procellas
Inuidiæ, mergiq; fretis spumantibus orat.
Exoretq; utinam. dum talia fatur ineptas
Detergit lachrymas. atq; inter singula dicta
Flebile suspirat, qualis uenit arida socrus
Longinquam uisura nurum, uix lassa resedit,
Et iam uina petit, quid te turpissime bellis
Inseris? aut saeui pertentas pallada campi?
Tu potes alterius studijs hærere mineruæ
Tu telas, non tela pati. tu stamina nosse.
Tu segnes operum solers urgere puellas.
Et niueam dominæ pensis inuoluere lanam.
Vel si sacra placent habeas pro marte cybellem.
Rauca celenæos ad tympana disce furores.
Cymbala ferre licet pectusq; illidere pinu.
Inguinis et reliquum phrygijs abscindere cultris.
Arma relinq; uiris, geminam, qd diuidis aulam?
Conarisq; pios odijs committere fratres.
Te magis ah demens. ueterem si respicis artem
Conciliare decet: gestis pro talibus annum
Flagitat eutropius, ne quid non polluat unus
Duxi acies, iudex prætoria, tempora consul.
Nil adeo fœdum est, quod non ex acta uetustas
Ediderit, longiq; labor commiserit æui.
Oedipodes matrem, natam duxisse thyestes

C antatur. peperit fratres Iocasta marito
E t pelopea sibi, thebas ac funera troiæ
T ristis ericthæi deplorat scena theatri.
I n uolucrem tereus. cadmus se uertit in anguem.
S cylla nouos mirata canes, hanc arbore figit,
E leuat hanc pluma. squamis hanc fabula uestit.
H unc soluit fluuio. nunq̃ spado consul in orbe,
N ec iudex ductorue fuit. quodcunq; uirorum
E st decus eunuchi scelus est, exempla creantur
Quæ socci superent risus, luctusq; cothurni.
Quã pulchre conspectus erat? quũ tenderet artus
E xangues onerare togæ, cinctuq; grauatus,
I nductoq; senex obscænior iret in auro?
H umani qualis simulator simius oris
Quem puer arridens precioso stamine serum
V elauit, nudasq; nates, ac terga reliquit,
L udibrium mensis erecto pectore diues.
A mbulat, et claro sese deformat amictu.
C andida pollutos comitatur curia fasces.
F orsitan & dominus præbet miracula lictor
C onsule nobilior, libertatemq; daturus
Quam nondum meruit, scãdit sublime tribunal,
A tq; inter proprias laudes ægyptia iactat
S omnia, prostratosq; canit se uate tyrannos.
S cilicet in dubio uindex bellona pependit,
D um spado tyresias, eneruatusq; melampus
R eptat ab extremo referens oracula nilo.
O bstrepuere auium uoces exhorruit annus
N omen, & insanum gemino proclamat ab ore.
E unuchũq; uetat fastis accedere ianus.

Sumeret illcitos & enim si fœmina fasces,
Esset turpe minus, mediis leuibusq; sabæis
Impetrat hic sexus, reginarumq; sub armis
Barbariæ pars magna iacet, gens nulla probatur
Eunuchi quæ sceptra ferat. tritonia phœbe,
Vesta, ceres, cibele, iuno, latona, coluntur.
Eunuchi quæ templa dei? quas uidimus aras?
Inde sacerdotes, hæc intrat pectora phœbus,
Inde canunt delphi, troianam scla mineruam,
Virginitas uestalis adit, flammasq; tuetur.
Iinullas meriti uittas semperq; prophani.
Nascitur ad fructum mulier, prolemq; futuram
Hoc genus inuentum est ut seruiat. herculis arcu
Concidit hyppolite, danai fugere bipennem
Penthesilea tuam, claras carthaginis arces
Creditur, & centum portis babylona superbam
Fœmineus struxisse labor. Quid nobile gessit
Eunuchus? quæ bella tulit? quas condidit arces?
Illas prætereà rerum natura creauit.
Hos fecere manus, Seu prima semiramis astu
Assyriis mentita uirum, neu uocis acutæ
Mollicies, leuesq; genæ se prodere possent.
Hos sibi coniunxit similes, seu parthica ferro
Luxuries uetuit nasci lanuginis umbram
Seruatoq; diu puerili flore coegit
Arte retardatam ueneri seruire iuuentam.
Fama prius falso similis, uanoq; uideri
Ficta ioco. leuior uolitare per oppida rumor
Rideriq; nefas, ueluti nigrantibus alis
Audiretur olor, coruo certante ligustris.

Atq; aliquis grauior morum, si talibus inquit
Creditur, & nimijs turgent mendacia monstris
Iam testudo uolat, profert iam cornua uultur,
Prora petunt retro fluuij uada, gadibus ortum
Armenij texere diem, iam frugibus aptum
Aequor, & assuetum syluis delphina uidebo.
Iam chocleis homines iunctos, & quicquid inane
Nutrit, iudaicis quæ pingitur india uelis.
Subijcit, & mixtis salibus lasciuior alter,
Miraris? nihil est quod non in pectore magnum
Concipit eutropius, semper noua, grandia semper
Diligit, & celeri degustat singula sensu.
Nil timet a tergo. Vigilantibus undiq; curis
Nocte dieq; patet, lenis facilisq; moueri
Supplicibus, mediaq; tamen mollissimus ira.
Nil negat, & sese uel non poscentibus offert.
Quodlibet ingenio subigit. traditq; fruendum.
Quicqd amas, dabit illa manus, cõmuniter omnĩ
Fungitur officio, gaudetq; potentia flecti.
Hoc quoq; consilijs peperit, meritoq; laborum
Accipit, & trabeas argutæ premia dextræ.
Postq̃ uera fides facinus uulgauit beoum.
Gentibus, & romæ iam tertius impulit aures
Eutropium ne etiam nostra dignabitur ira?
Hic quoq; romani meruit pars esse doloris?
Sic effata, rapit cœli per inania cursum
Diua potens, unoq; padum translapsa uolatu.
Castra sui rectoris adit. Tum forte decorus
Cum stilicone gener, pacem implorãtibus ultro
Germanis responsa dabat legesq; caycis

Arduus, & flauis signabat iura sueuis.
His tribuit leges. his obside fœdera sancit
Indicto, bellorum alios transcribit in usus.
Militet ut nostris detonsa sicambria signis.
Læta subit romam pietas, & gaudia pene
Mouerunt lachrymas, tantoq; exultat alumno.
Sic armenta suo iam defensante iuuenco
Celsius assurgunt erectæ cornua matri.
Sic iam terribilem stabulis, dominumq; ferarum
Crescere miratur genitrix massila leonem.
Dimouit nebulam, iuueniq; apparuit ingens.
Tunc sic orsa loqui. Quantũ te principe possum
Non lõginqua docent. domito quod saxone tethys
Mitior, aut fracto secura britania picto
Ante pedes humili franco, tristiq; sueuo
Perfruor. & nostrum uideo germanicæ rhenum.
Sed quid agam? discors oriens fœlicibus actis
Inuidet, atq; alio phœbi de cardine surgunt
Crimina, ne toto conspiret corpore regnum.
Gildonis taceo magna cum laude receptam
Perfidiam, & fretos eoo robore mauros.
Quæ suscæpta fames, quãtũ discriminis urbi?
Ni tua uel soceri nunq̃ non prouida uirtus,
Australem arctois pensasset frugibus annum.
Inuectæ rhodani tyberina per hostia classes
Cynipheisq; ferax araris successit aristis.
Theutonicus uomer, pyreneiq; iuuenci
Sudauere mihi. segetes mirantur iberas
Horrea, nec libyæ senserunt damna rebellis,
Iam transalpina contenti messe quirites.

I lle quidem soluit meritas (scit tabraca pœnas
V t pereat quicunq; tuis conflixerit armis.
E cce recens iisdem clades à partibus exit,
T errorisq; minus, sed plus habitura pudoris.
E utropius consul, pridem tolerare fatemur,
H oc genus arsacio postq̃ se regia fastu
S ustulit, & nostros corrupit parthia mores.
P ræfecti sed adhuc gemmis, uestisq; dabantur
C ustodes, sacroq; adhibere silentia somno.
M ilitia eunuchi nunq̃ progressa cubile,
N on uita spondente fidem, sed inertia tantum
M entis pignus erat, secreta monilia seruent,
O rnatus curent tyrios, à fronte recedant
I mperij. tenero tractari pectore nescit
P ublica maiestas, nunq̃ uel in æquore puppim
V idimus eunuchi clauo parere magistri.
N os adeo sperni faciles? orbisq; carina
V ilior? auroram sanè quæ talia ferre
G audet & assuetas sceptris muliebribus urbes,
P ossideant, quid belliferam communibus urunt
I taliam maculis? nocituraq; probra sueris
A dmiscent populis? peregrina piacula forti
P ellantur longe latio, ne transeat alpes
D edecus, in solis quibus extitit hæreat aruis,
S cribat halis, scribat famæ contemptor orontes.
P er te perq; tuos obtestor Roma triumphos
N esciat hoc tybris, nunq̃ poscentibus olim,
Qui dare dentatis annos, fabijsq; solebat,
M artius eunuchi repetat suffragia campus.
A emilios inter, seruatoresq; camillos.

E utropius iam chryſogonis tua breue poteſtas
N arciſiſq; datur. natos hoc dedere pœnæ
P rofuit, et miſero ciuem præponere patri.
H oc mihi ianiculo poſitis hetruria caſtris
Quæſiit, & tantum fluuio Porſenna remotus.
H oc meruit uel ponte cocles, uel mutius igne.
V iſceribus fruſtra caſtum Lucretia ferrum
M erſit, & attonitum tranauit clœlia tybrim.
E utropio faſces obſeruabantur adempti
T arquinijs? quicunq; meæ uexere curules
L axato ueniat ſocij ſpectator auerno.
I mpenſi ſacris Decij prorumpite buſtis,
T orquatiq; truces, animoſaq; pauperis umbra
F abritij, tuq; o ſi forte inferna piorum
I ugera & elyſias ſcindis Serane nouales.
P œno ſcipiade. pœno præclare Lutati.
S icania Marcelle ferox, gens claudia ſurgat.
E t curij ueteres, & qui ſub iure negaſti
V iuere Cæſareo paruo procede ſepulchro
E utropium paſſure Cato. remeate tenebris
A gmina brutorum, coruinorumq; cateruæ.
E unuchi ueſtros habitus inſignia ſumunt.
A mbigui Romana mares. rapuere tremendas
A nnibali, pyrrhoq; togas, flabella peroſi
A ſpirant trabeis, iam non umbracula geſtant
V irginibus. latias auſi uibrare ſecures.
L inquite fœmineas infœlix turba latebras
A lter quos pepulit ſexus, nec ſuſcipit alter
E xecti ueneris ſtimulos & uulnere caſti.
M ixta duplex ætas, inter puerumq; ſenemq;.

N il medium.falsi complete sedilia patres.
I te noui proceres,infœcundoq; senatu
E uptropium stipate,ducem celebrate tribunal
P ro thalamis,uerso iam discite more curules
N on matrum pilenta sequi,ne prisca reuoluam,
N eu numerem quantis iniuria mille per annos
S it retro ducibus,quanti fœdabitur æui
C anities?unam subeant quot sæcula culpam?
I nter Arithei fastus,& nomen herile
S eruus erit.dominoq; suos æqualis honores,
I nferet,heu semper Ptolemæi noxia mundo
M ancipia,en alio lædor grauiore photino,
E t patior maius phario scelus.ille cruorem
C onsulis unius pellæis ensibus hausit,
I nquinat hic omnes,si nil priuata mouebunt.
A t tu principibus,nostra tu prospice causæ
R egalesq; aduerte notas.hunc accipit unum
A ula magistratum,uobis patribusq; recurrit
H ic alternus honos,in crimen euntibus annis
P arce quater consul contagia fascibus oro
D efendas ignaua tuis.neu tradita libris
O mnia,uestitusq; meos,quibus omne qđ ambit
O ceanus domui,tanta caligine mergi,
C alcariq; sinas.nam quæ iam bella feramus
M ollibus auspicijs,aut quæ connubia prolem?
A ut frugem laturus ager?quid fertile terris?
Quid plenum sterili possit sub consule nasci?
E unuchi si iura dabunt,legesq; tenebunt,
D ucant pensa uiri,mutatoq; ordine rerum
V iuat Amazonio confusa licentia ritu.

Quid trahor ulterius? Stilico quid uincere differt
Dum certare pudet? nescis q̄ turpior hostis
Laeticia maiore cadit, piratica magnum
Erigit. illustrat seruilis laurea crassum.
Annuis. agnosco fremitum, quo palluit eurus,
Quo mauri, Gildoq; ruit. quid martia signa
Sollicitas? non est iaculis hastisue petendus.
Conscia succumbent audito uerbere terga.
Vt scytha post multas rediens exercitus annos,
Quum sibi seruilis pro finibus obuia pubes
Iret, & arceret dominos tellure reuersos,
Armatam ostensis aciem fudere flagellis.
Notus ab inceptis ignobilis obtulit horror
Vulgus, & addictus sub uerbere torpuit ensis.

CL. CLAVDIANI PROLOGVS DECIMI LIBRI IN EVTROPIVM.

Qui modo sublimes rerum flectebat habenas
Patricius, rursus uerbera nota timet.
Et solitos tarde passurus compedis orbes
In dominos uanas luget abisse minas.
Culmine deiectum uitae fortuna priori
Reddidit insano iam satiata ioco.
Scindere nunc alia meditatur ligna securi,
Fascibus & tandem uapulat ille suis.
Illicitas consul poenas, se consule soluit,
Annus qui trabeas, hic dedit exilium.

Infaustum populis in se quoq; uertitur omen.
  Saeuit in authorem prodigiosus honor.
Ablato penitus respirant nomine fasti,
  Maturamq; luem sanior aula uomit.
Dissimulant socij, coniuratiq; recedunt,
  Procubit pariter cum duce tota cohors.
Non acie uicti, non seditione coacti,
  Ne pereant ritu quo periere uiri.
Concidit exiguae dementia uulnere chartae,
  Confecit saeuum littera martis opus.
Mollis foeminea detruditur arte tyrannus,
  Et thalamo pulsus perdidit imperium.
Sic iuuenis nutante fide, ueteriq; reducta
  Pellice, defletam linquit amica domum.
Caniciem raram largo de puluere turpat,
  Et lachrymis rugas implet anile gemens.
Suppliciterq; pias humilis prostratus ad aras
  Mitigat iratas uoce tremente nurus.
Innumeri glomerantur heri, sibi quisq; petentes
  Mancipium solis utile supplicijs.
Quamuis foedus enim menteq; obscoenior ore
  Ira dabat precium, poena meretur emi.
Quas spado nūc terras aut quē transibis in axem,
  Cingeris hinc odijs, inde recessit amor.
Vtraq; te gemino subsidere regia damnat.
  Hesperius nunq̄, iam nec heous eris.
Miror cur alijs qui pandere fata solebas.
  Ad propriam cladem caeca sibylla taces?
Iam tibi nulla uidet fallax insomnia nilus.
  Peruigilant uates nec miserande tui.

Quid soror?

Quid soror? audebit tecum conscendere puppem?
Et ueniet longum per mare fida comes?
An fortasse thoros eunuchi pauperis odit?
Et te nunc inopem diues amare negat?
Eunuchi iugulum primus secuisse fateris,
Sed tamen exemplo non feriere tuo.
Viue pudor fatis, en quem tremuere tot urbes.
En cuius populi sustinuere iugum.
Direptas quid plangit opes? quas natus habebit?
Non aliter poteras principis esse pater.
Improbe quid pulsas muliebribus astra querelis?
Quid sibi sub cypri littore parta quies.
Omnia barbarico per te concussa tumultu.
Crede mihi terris tutius aequor erit.
Iam non armenios iaculis terrebis & arcu,
Per campos uolucrem non agitabis equum.
Dilecto caruit bizantius ore senatus.
Curia consilijs aestuat orba tuis.
Emeritam suspende togam, suspende pharetram
Ad ueneris partes ingeniumq; redi.
Non bene gradiuo lenonia dextera seruit.
Suscipiet famulum te cytherea libens.
Insula laeta choris, blandorum mater amorum,
Nulla pudicitiae cura placere potest.
Prospectant paphiae celsa de rupe puellae,
Sollicitae saluam dum ferat unda ratem.
Sed uereor teneant ne te tritones in alto
Lasciuas doctum fallere Nereidas,
Aut idem cupiant pelago te mergere uenti,
Gildonis nuper qui tenuere fugam.

Inclyta captiuo memoratur Tabraca mauro
N aufragio Cyprus sit memoranda tuo,
V ectorum moriens frustra delphina uocabis
A d terram solos deuehit ille uiros.
Quisquis adhuc similes eunuchus tendit ad actus,
R espiciens Cyprum desinat esse ferox.

CLAV.CLAVDIANI ALEXAN.LIB.
X.INCIPIT IN EVTROPIVM

m Ygdoni cineres, & siquid restat heoi
Quod peat regni, certe nō augure falso
Prodigij patuere minæ, frustraq; pacto
Vulnere, mōstriferi psagia discitis anni
C autior ante tamen uiolentum nauita chorum
P rospicit, & tumidæ subducit uela procellæ.
Quid iuuat errores mersa iam puppe fateri?
Quid lachrymæ delicta leuant? stant omina uestri
Consulis, immotis hæsere piacula fatis.
T unc decuit sentire nefas, tunc ire recentes
D etersum maculas, ueteri post obruta morbo
C orpora, pæonias nequicq̄ admoueris herbas,
V lcera possessis alte suffusa medullis,
N on leuiore manu, ferro sanantur & igni.
N e noceat frustra mox erruptura cicatrix
A d uiuū penetrant flammæ, quis fundit⁹ humor
D efluat, & uacuis corrupto sanguine uenis
A rescat fons ille mali, truncantur & artus
V t liceat reliquis securum uiuere membris.
A t uos egregie purgatam creditis aulam,

Eutropium si Cyprus habet, uindictaq; mundi
Semiuir exul erit? quis nos lustrare ualebit
Oceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?
Induerat nec dum trabeas, mugitus ab axe
Redditus inferno, rabies arcana cauernas
Vibrat, & alterno confligunt culmina lapsu.
Bacchatus per operta tremor, calcedona mouit
Pronus, & in geminas nutauit bosporus urbes.
Concurrere freti fauces, radice reuulsa
Vitant instabilem rursus symplegada nautæ.
Scilicet hæc stygiæ præmittunt signa sorores
Et sibi iam tradi populos, hoc consule gaudent.
Mox oritur diuersa lues, hinc mulciber ignes
Sparserat, hinc uicto proruperat obice Nereus.
Hinc flagrāt, hinc tecta natāt, quā numina pœnā
Seruatis sceleris? cuius tot cladibus omen
Constitit, incumbas utinam neptune tridenti
Pollutumq; solum toto cum crimine mergas.
Vnam pro mundo furijs concedimus urbem.
Vtq; semel patuit monstris iter, omnia tempus
Acta suum properant, nasci tum decolor hymber
Infantumq; noui uultus, & dissona partu
Semina, tum lapidum fletus, armentaq; uulgo
Ausa loqui, medijsq; feræ se credere muris.
Tum uates sine more rapi, lymphataq; passim
Pectora fatidici stimulis ignescere Phœbi.
Fac nullos cecinisse deos, adeo ne remisi,
Quisq̄ cordis erit? dubitet qui partibus illis
Affore fatalem castrati consulis annum?
Sed q̄ cæcus inest uitijs amor, omne futurum

Despicitur, suadentq; breuem præsentia fructum.
Et ruit in uetitum damni secura libido.
Dum mora supplicij lucro, serumq; quod instat
Creditur, haud equidem contra tot signa Camillo
Detulerim fasces, ne dum proh sexus inerti
Mancipio, cui cuncta licet responsa iuberent,
Hortantesq; licet sponderent prospera diui.
Turpe fuit cessisse uiros, exquirite retro
Crimina, continui lectis annalibus æui
Prisca recensetis, euoluite sæcula fastis.
Quid senis infandi capreæ, quid scena Neronis
Tale ferunt, spado Romuleo succinctus amictu
Sedit in augustis laribus, uulgata patebat
Aula salutantum studijs, huc plebe senatus
Permixta, trepidiq; duces, omnisq; potestas
Confluit, aduolui genibus, contingere dextram
Ambitus, & uotum deformibus oscula rugis
Figere, præsidium legum, genitorq; uocatur
Principis, & famulum dignatur regia patrem.
Posteritas admitte fidem, monumenta petuntur
Dedecoris, multisq; gemunt incudibus æra
Formatura nefas, hæc iudicis illa togati.
Hic nitet armati species, numerosus ubiq;
Fulget eques, præfert eunuchi curia uultus.
Ac ueluti caueant, ne quo consistere uirtus
Possit pura loco, cunctas hæc ora laborant
Incestare uias, maneant immota precamur,
Certaq; perpetui sint argumenta pudoris.
Subter adulantes tituli, nimiaq; leguntur
Vel maribus laudes, claro quod nobilis ortu

Conniuat domini, quod maxima prælia ſolus
Impleat, & pariter miles, quod tertius urbis
Conditor, hoc bizas conſtantinusq; uidebunt?
Inter quæ tumidus leno producere cœnas
In lucem ſecere mero diſpergere plauſum
Empturas in uulgus opes, totosq; Theatris
Indulgere dies, alieni prodigus auri.
At ſoror, & ſi quid portentis creditur, uxor,
Mulcebat matres epulis, & moræ pudicæ
Coniugis, eunuchi celebrabat uota mariti.
Hanc amat, hanc ſumma de re, uel pace, uel armis
Conſulit, huic curas, & clauſa palatia mandat.
Ceu ſtabulum, uacuamq; domum, ſic magna tueri
Regna nihil, patiensq; iugi deluditur orbis.
Mitior alternum zephyri iam bruma teporem
Senſerat, & primi laxabant germina flores.
Iamq; iter in gremio pacis ſolemne parabant
Abs muros Amphyſa tuos, auctore repertum
Eutropio, pelagi ne tædia longa ſubirent,
Sed uaga laſciuis flueret diſcurſibus æſtas.
Vnde tamen tanta ſublimes laude redibant
Ceu uinctos traherent medos Indumq; bibiſſent.
Ecce autem flauis gradiuus ab uſq; gelonis
Arua cruentato repetebat thracia curru.
Subſidunt pangea rotis, altæq; ſonoro
Stridunt axe niues, ut uertice conſtitit emi.
Fœmineasq; togas preſſis conſpexit habenis.
Subriſit crudele pater, triſtisq; micantem
Quaſſabat galeam, tunc implacabile numen
Bellonam alloquitur, quæ ſanguine ſordida ueſtem

I llyricis pingues pectebat cladibus hydros.
N ec dum mollicia nec dum germana mederi
P ossumus eoæ, nunq̃ corrupta rigescent
S ecula, cappadocum tepidis Argeus aceruis
Æ stuat infœlix etiam nunc pallet Orontes.
D um pereunt, meminere mali si corda parũper
R espirare sinas, nullo tot funera sensu
P ratereunt, tantiq; leuis iactura cruoris.
A spicis obscenum facinus? quid crinibus ora
P rotegis? heu quales sese diffundit in actus
P arua quies? quantum nocuerunt ocia ferri.
Qui caruit bellis eunucho traditur annus.
A ctum de trabeis esset si partibus una
M ens foret hesperijs, rueret derisa uetustas.
N ullaq; calcati starent uestigia iuris.
N i memor imperij Stilico, morumq; priorum
T urpe relegasset defenso tybride nomen.
I ntactamq; nouo seruasset crimine romam.
I lle dedit portum, quo se pulsata referret
M aiestas latij, deformataq; secures.
I lle dedit fasces, ad quos oriente relicto
C onfugeret sparsum maculis seruilibus æuum.
Quam similes hac aula uiros (ad mœnia uisus
D irige) non saltem tacita formidine mussant,
N on damnant animo. plaudentem cerne senatum
E t byzantinos proceres, graiosq; quirites
O patribus plebes, ò digni consule patres.
Quicquid & armati cessant, & nulla uirilis
I nter tot gladios, sexum reminiscitur ira.
H accine nostrorum cinctus abiere nepotum?

S ic Bruti despectus honos, ignosce parentū
R omule, quod serus temaratis fascibus ultor
A duenio iam iam largis hæc gaudia faxo
Compensent lachrymis, qd dudū inflare moraris
T artaream bellona tubam? quid stringere falcem
Qua populos à stirpe metis? molire tumultus,
E xcute delitias, thracum macedumq; ruinæ
T ædet, & in gentes iterum sæuire sepultas.
D āna minus consueta mouēt, trās æquora sæuas,
V erte faces alijs exordia sume rapinis.
N on tibi rhyphæis hostis quærendus ab oris.
N on per caucasias accito turbine ualles
E st opus, ostrogothis colitur, mixtisq; gothūnis
P hryx ager, hos paruæ poterunt impellere causæ,
I n scelus, ad mores facilis natura reuerti.
S ic erat in nostro quando iam milite robur
T orpuit, & molli didicit parere magistro,
V endicet arctous uiolatas aduena leges,
B arbara romano succurrant arma pudori.
S ic fatus, clipeo quantum uix ipse deorum
A rbiter infesto quum percutit æthera nimbo
I ntonuit, responsat athos, hemusq; remugit
I ngeminat rhodope, raucum concussa fragorem
C ornua cana gelu, mirantibus extulit undis
H ebrus, & exanguem glacie timor alligat istrum.
T unc adamāte graue, nodisq; rigentibus hastam
T elum ingens nulliq; deo iaculabile torsit.
F it late ruptis uia nubibus, illa per auras
T ot freta, tot montes, uno contenta uolatu
T ransilit, & phrygiæ medijs affigitur oris.

Sensit humus, gemuit nysæo palmite felix
Hermus, & aurata Pactolus inhorruit unda,
Totaq; submissis fleuerunt dyndima syluis.
Nec dea præmissæ stridorem segnius hastæ
Consequitur, centumq; uias meditata nocendi.
Tandem Tarbigilum (geticæ dux improbus aulæ
Hic erat) aggreditur uiso tum forte redibat
Eutropio, uacuus donis, feritasq; dolore
Creuerat, & teneris etiam quæ crimina suadent
Ingenijs, scythicum pectus flãmabat egestas.
Huic sese uultu simulatæ coniugis offert.
Mentitoq; ferox incedit barbara gressu,
Carbaseos induta sinus, post terga reductas,
Vberibus propior mordebat fibula uestes,
Indeq; orbem tereti mitra redeunte capillum
Strinxerat, & uirides flauescere iusserat angues.
Aduolat, & niueis reducem cõplectitur ulnis,
Infunditq; animo furiale per oscula uirus.
Principe quam largo ueniat, quas inde reportet
Diuitias, astu rabiem motura requirit.
Ille iter ingratum, uanos deflere labores.
Quos sup eunuchi fastus, quæ probra tulisset.
Continuo secat ungue genas, & tempore pãdit
Arepto gemitus, i nunc deuotus aratris
Scinde solum. positoq; tuos mucrone sodales
Ad rastros sudare doce, bene rura gothunnus
Excolet, & certo disponet sydere uites.
Fœlices aliæ quas debellata maritis
Oppida, quas magnis quæsitæ uiribus ornant
Exuuiæ, quibus argiuæ, pulchræq; ministrant

Tessalides, famulas & quæ metuere lacænas.
Me nimium timido, nimium iunxere remisso
Fata uiro, totum qui degener exuit istrum.
Qui refugit patriæ ritus, quem detinet æqui
Gloria, concessoq; cupit uixisse colonus,
Quã dominus rapto. qd pulchra uocabula pigris,
Pertentas uitijs? probitatis inertia nomen
Iustitiæ formido subit, tolerabis iniquam
Pauperiem? cum tela geras? & flebis inultus
Quum pateant tantæ nullis custodibus urbes,
Quippe metus pœnæ, pridem mos ille uigebat,
Vt meritos colerent, impacatisq; rebelles
Vrgerent odijs, at nunc qui fœdera rumpit
Ditatur, qui seruat eget, uastator achiuæ,
Gentis & epirum nuper populatus inultam
Possidet illyricos iam quos obsedit amicus.
Ingreditur muros illis responsa daturus
Quorum coniugibus potitur, natosq; peremit.
Sic hostes punire solent. hæc premia soluunt
Excidijs, cunctaris adhuc? numerumq; tuorum
Respicis? exi[illegible]mq; manum? tu rumpe quietem.
Bella dab[illegible] nec te tam prona monerem,
Si contra paterere uiros, nunc alter in armis
Sexus, & eunuchis se defensoribus orbis
Credidit, hos aquilæ, romanaq; signa sequuntur.
Incipe barbaricæ tandem te reddere uitæ.
Te quoq; iam timeant, admirenturq; nocentem
Quem spreuere pium, spolijs prædaq; repletus
Quum libeat, romanus eris, sic fata repente
In diram se uertit auem, rostroq; recuruo

Turpis, & infernas tenebris obscurior alas
Auspicium ueteri sedit ferale sepulchro.
Ille pauor postq̃ resoluto corde quieuit
Et rigidæ sedere comæ, non distulit atrox
Iussa deæ, socijs quæ uiderit, ordine pandit,
Inuitatq; sequi, coniurat barbara pubes
Nacta ducem, latijsq; palam desciuit ab armis.
Pars phrygiæ, scythicis q̃cunq; trionibus alget
Proxima bithynos, soleni quæ condit Ionas
Quæ laua attingit galatas, utrinq; propinqui
Finibus obliquis lydi, pisidæq; feroces
Continuant australe latus, gens una fuere
Tot quondam populi, priscũ cognomen & unum
Appellata phryges, sed quid non longa ualebit
Permutare dies? dicti post Mæona regem
Mæones, ægæos insedit græcia portus.
Thyni thraces erant, quæ nunc bithynia fertur.
Nuper ab oceano gallorum exercitus ingens
Illis ante uagus tandem regionibus hæsit,
Gesaq; deposuit iam graio mitis amictu
Pro rheno poturus halim, dat cuncta uetustas.
Principium phrygibus, nec rex ægyptius ultra
Restitit humani postq̃ puer uberis expers
In phrygiam primum laxauit murmura uocem.
Hic cecidit lybicis iactata paludibus olim
Tibia, fœdatam quum reddidit umbra mineruam.
Hic & apollinea uictus testudine pastor
Suspensa memores illustrat pelle celenas,
Quattuor hic magnis procedunt fontibus amnes
Auriferi, nec miror aquas radiare metallo.

Quæ toties lauere midam, diuersus ad austrum
Currus, et arctoū fluuijs mare, Dindyma fundunt
S angarium uitrei puro qui gurgite galli
A uctus, amazonij defertur ad hostia ponti.
I carium pelagus, mychalæaq; littora iuncti
M arsia, Meanderq; petunt, sed Marsia uelox
D um suus est flexuq; carēs, iam flumine mixtus
M ollitur meandre tuo, contraria passus
Quam rhodano stimulatus arar, quos inter aprica
P lanicies, cereriq; fauet, densisq; ligatur
V itibus, & glaucos fructus attollit oliuæ.
D iues equis, fœlix pecori, preciosaq; picto
M armore, purpureis cedit cui Sinada uenis.
T alem tum phrygiam geticis populantibus uri
P ermisere dei, securas barbarus urbes
I rrupit, facilesq; capi, spes nulla salutis
N ulla fugæ, putribus iam propugnacula saxis
L ongo corruerant æuo, pascisq; senecta.
I nterea gelidæ secretis partibus idæ
D um sedet, & thyasos spectat de more cybelle
C uretumq; alacres ad tympana suscitat enses
A urea sanctarum decus immortale comarum
D efluxit capiti turris, summoq; uolutus,
V ertice crinalis uiolatur puluere murus
O bstupuere truces omen coribantes, & imo
F ixa metu tacitas presserunt origia buxos.
I ndoluit genitrix, tunc sic irata profatur.
H oc mihi iampridem Lachesis longæua canebat
A ugurium, phrygiæ casus uenisse supremos
D elapsus testatur apex, heu sanguine qualis

Ibit Sangarius? quantasq; cadauera lenti
Meandri passura moras immobilis haeret
Terminus. haec dudum nato placuere tonanti.
Paret finitimis luctus, frustraq; lyaei,
Non defensuros implorat lydia thyrsos.
Iamq; uale phrygiae tellus perituraq; flammis
Moenia conspicuas quae nunc attollitis arces
Mox campi, nudumq; solum, dilecta ualete
Flumina, nec uestris ultra bacchabor in antris.
Nec iuga sulcabit noster berecinthia currus.
Dixit. & ad tristes conuertit tympana planctus.
Labentem patriam sacris ululatibus atys
Personat, & lachrymis torui maduere leones.
Eutropius nequeat quamuis metuenda taceri
Clades & trepidus uulgauerit omnia rumor
Ignorare tamen fingit, regniq; ruinas
Dissimulat, paruam latronũ errare cateruam
Ad sentes, tormenta magis q̃ tela parari.
Nec duce frangendas iactat, sed iudice uires.
Vasta uelut libyae uenantum uocibus ales
Quum premitur calidas cursu transmittit harenas
Inq; modum ueli sinuatis flamine pennis
Puluerulenta uolat, si iam uestigia retro
Clara sonent, oblita fugae stat lumine clauso.
Ridendum, reuoluta caput, creditq; latere,
Quae non ipsa uidet, furtim tamen ardua mittit
Cum donis promissa nouis. si forte rogatus
Desinat, ille semel nota dulcedine praedae
Se famulo seruire negat, nec grata timentum
Munera, militiam nullam. nec prima superbus

C ingula dignari, nam quis non consule tali
V ilis honos, postq̃ precibus mitescere nullis
N on auro cessisse uidet. creberq́; recurrit
N uncius in cassum. nec spes iam fœderis extat.
T andem consilium belli confessus agendi
A d sua tecta uocat iuuenes, uenere proterui
L asciuiq́; senes, quibus est insignis edendi
G loria, corruptasq́; dapes uariasse decorum.
Qui uentrem inuitant precio, traduntq́; palato
S ydereas iunonis aues, & siqua loquendi
G nara coloratis uiridis defertur ab Indis,
Quæsitus trans regna cibus. quorumq́; profundam
I ngluuiem, non ægæus, non alta propontis,
N on freta longinquis mœotida piscibus explent.
V estis odoratæ studium, laus, maxima risum
P er uarios mouisse sales, minimeq́; uiriles
M unditiæ, compti uultus, oneriq́; uel ipsa
S erica, sin bonnus feriat, sin sarmata portas
S olliciti scenæ, romam contemnere sueti
M irariq́; suas quas bosporus obruit ædes.
S altandi dociles, aurigarumq́; periti.
P ars humili de plebe duces, pars compede suras,
C ruraq́; signati, nigro liuentia ferro,
I ura regunt, facies q̃uis inscripta repugnet,
S eq́; suo prodat titulo. sed prima potestas
E utropium præfert. Hosio subnixa secundo
D ulcior hic sane cunctis, prudensq́; mouendi
I uris, & admoto qui temperat omnia naso.
F eruidus, accensam sed qui bene decoquat iram.
C onsidunt apices gemini ditionis heoæ

Hic coquus, hic leno, defossi uerbere terga.
Seruitio, non arte pares, hic sæpius emptus,
Alter ad Hispanos nutritus uerna penates.
Ergo ubi collecti proceres, qui rebus in arctis
Consulerent, tantisq; darent solatia morbis,
Obliti subito phrigiæ, belloq; relicto
Ad solitos cœpere iocos, & iurgia Circi
Tenderent, quicquam magna confligitur ira,
Quis melius uibrata puer uertigine molli
Membra rotet, uertat quis marmora crine supino,
Quis magis enodes laterum detorqueat artus?
Quis uoci digitos, oculos quis moribus aptet.
Hi tragicos meminere modos, his fabula tereus.
His necdum commissa choro cantatur Agaue.
Increpat Eutropius, non hæc spectacula tempus
Poscere, nunc alias armorum incumbere curas.
Se satis Armenio fessum pro limite cingi.
Nec tantis unum subsistere posse periclis.
Ignoscant senio, iuuenes, ad prælia mittant.
Qualis pauperibus nutrix inuisa puellis
Adsidet, & tela communem quærere uictum
Rauca monet, festis illæ lusisse diebus
Orant, & positis æquæuas uisere pensis,
Irataq; operi iam lasso pollice fila
Turbant, & teneros detergunt stamine fletus.
Emicat extemplo cunctis trepidantibus audax
Crassa mole leo, quem uix Cyclopea solum
Æquatura fames, quem non ieiuna celæno
Vinceret, hinc nomen fertur meruisse leonis,
Acer in absentes, lingua iactator, abundans

Corporis, exiguusq; animi, doctissimus artis
Quondam lanificæ, moderator pectinis unci,
Non alius lanam purgatis sordibus æque
Præbuerat calathis, similis nec pinguia quisquam
Vellera, per tenues ferri producere rimas.
Tunc aiax erat Eutropij, lateq; fremebat
Non septem uasto quatiens umbone iuuencos,
Sed quam perpetuis dapibus, pigroq; sedili,
Inter anus, interq; colos onerauerat aluum.
Assurgit tandem, uocemq; expromit anhelam.
Quis nouus hic torpor socij? quo nam usq; sedemus
Fœmineis clausi thalamis, patimurq; periclum
Gliscere desidia? grauiorum turba malorum
Texitur, ignauis trahimus dum tempora uotis.
Me petit hic sudor, nunq̃ mea dextera segnis
Ad ferrum, faueat tantum tritonia cœptis,
Incœptum peragetur opus, iam cuncta furore
Qui grauat, efficiam leuiorem pondere lanæ
Tabrigilum tumidum, desertoresq; gruthunnos
Vt miseras populabor oues, & pace relata
Pristina restituam phrygias ad stamina matres.
His dictis iterum sedit, fit plausus & ingens
Consilij clamor, qualis resonantibus olim
Exoritur caueis, quoties crinitus ephebus
Aut rigidam niobem, aut flentem troada fingit.
Protinus excitis iter irremeabile signis
Arripit, infestoq; iubet bubone moueri
Agmina, mygdonias mox impletura uolucres.
Pulcher, & urbanæ cupiens exercitus umbræ,
Assiduus ludis, auidus splendere lauacris,

Nec soles, imbres'ue pati, multumq; priori
Dispar, sub clypeo thracum qui ferre pruinas
Dum Stilico regeret, nudoq; hyemare sub axe
Sueuerat & duris haurire bipennibus hebrum.
Cum duce mutatæ uires, biZantia robur
Fregit luxuries, anciraniq; triumphi.
Non peditem præcedit eques non commoda castris
Eligitur regio uicibus custodia nullis
Aduigilat uallo, non explorantur eundæ
Vitandæq; uiæ, nullo se cornua flectunt
Ordine, confusi passim per opaca uagantur
Lustra, per ignotas angusto tramite ualles.
Sic uacui rectoris equi, sic orba magistro
Fertur in abruptum casu, non sydere puppis.
Sic ruit in rupes amisso pisce sodali
Bellua, sulcandas cui præuius edocet undas,
Immensumq; pecus parua moderamine caudæ
Temperat, & tanto coniungit fœdera monstro.
Illa natat rationis inops, & cæca profundi
Iam breuibus deprehensa uadis ignara reuerti
Palpitat, & uanos scopulis illidit hiatus.
Tarbigilus simulare fugam, flatusq; leonis
Spe nutrire leuis, improuisusq; repente,
Dum grauibus marcent epulis hostiq; cathenas
Inter uina crepant, largo sopita lyæo
Castra subit, pereunt, alij dum membra cubili
Tarda leuant, alij læto iunxere soporem.
Ast alios uicina palus sine more ruentes
Excipit, & cumulis immanibus aggerat undas.
Ipse leo dama, ceruoq; fugacior ibat

Sudanti

Sudanti tremebundus equo, qui pondere postquam
Decidit implicitus limo, cunctantia pronus
Per uada reptabat, cœno subnixa tenaci.
Mergitur, & pingui suspirat corpore moles
More suis, dapibus quæ iam deuota futuris
Turpe gemit, quoties Hosius mucrone corusco
Armatur cingitq; sinus, secumq; uolutat,
Quas figat uerubus partes, quæ frusta calenti
Mandet aquæ, quantoq; cutem distendat Echino,
Flagrat opus, crebro pulsatus perstrepit ictu,
Contexit uarius penetrans Calcedonia nidor.
Ecce leuis frondes à tergo concutit aura
Credit tela leo, ualuit pro uulnere terror,
Impleuitq; uicem iaculi, uitamq; nocentem
Integer, & sola formidine saucius efflat.
Quis tibi tractandos pro pectine degener enses?
Quis solio, campum præponere suasit auito?
Quam bene texentum laudabas carmina tutus,
Et matutinis pellebas frigora mensis.
Hic miserande iaces, hic dum tua uellera uitas,
Tandem fila tibi neuerunt ultima parcæ.
Iam uaga pallentem densis terroribus aulam
Fama quatit, stratas acies, deleta canebat
Agmina, mæonios fœdari cædibus agros
Pamphilios, pisidasq; rapi metuendus ab omni
Trabigilus regione sonat, modo tendere cursum
In galatas, modo Bithynis incumbere fertur.
Sunt qui per cilicas rupto descendere tauro.
Sunt qui correptis ratibus, terraq; mariq;
Aduentare ferant, geminantur uera pauoris

Ingenio, longe spectari puppibus urbes
Accensas, lucere fretum, uentoq; citatas
Omnibus in pelago uelis hærere fauillas.
Hos inter strepitus funestior aduolat alter
Nuncius, armatam rursus Babylona minari
Rege nouo, resides parthos, ignaua perosos
Ocia, Romanæ finem iam quærere paci.
Rarus apud medos regum cruor, unaq; cunctos
Pœna manet generis, quamuis crudelibus æque
Paretur dominis, sed quid non audeat annus
Eutropij? scitum nobis, fidumq; sodalem
Perculit, & persas in regia uulnera mouit,
Rapturasq; fidem, læto pars nequa uacaret
Eumenidum thedas trans flumina Tigridis egit,
Tunc uero cecidere animi, tantisq; procellis
Deficiunt septi latrantibus undiq; bellis
Infensos tandem superos, & consulis omen
Agnouere sui, nec iam reuocabile damnum
Euentu, stolido rerum didicere magistro.
Namq; ferunt geminos uno de semine fratres
Iapetionidas generis primordia nostri
Dissimili finxisse manu, quoscunq; Prometheus
Excoluit, multumq; innexuit æthera limo.
Hi longe uentura notant, dubijsq; parati
Casibus, occurrunt fabro meliore politi
Deteriore luto prauus quos condidit auctor.
Quem merito grai perhibent epimethea uates,
Et nihil ætherei sparsit per membra uigoris,
Hi pecudum ritu non impendentia uitant,
Nec re ante uident, accepta clade queruntur.

Et sero transacta gemunt, iam sola renidet
In Stilicone salus, & cuius semper acerbum,
Ingratumq; sibi factorum conscius horror
Credidit aduentum, quem si procedere tantum
Alpibus audissent, mortem pœnasq; tremebant,
Iam cuncti uenisse uolunt, scelerumq; priorum
Pœnitet, hoc tantis bellorum sydus in undis
Sperant, hoc pariter iusti sontesq; precantur.
Ceu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
Deuehit, intenti ludo, studijsq; soluti.
Lætius amoto passim custode uagantur.
Si grauis auxilio uacuas inuaserit ædes
Vicinus, laribusq; suis, proturbet inultos,
Tum demum patrem implorant, & nomen inani
Voce cient, frustraq; oculos ad littora tendunt.
Omnes supplicio dignos lætoq; fatentur,
Qui se tradiderint famulo, Stilicone relicto.
Mutati stupuere diu, sensuq; reducto
Paulatim proprij mirantur monstra furoris,
Auertuntq; oculos proiectis fascibus horret
Lictor & infames labuntur sponte secures.
Quas Aonio Thebas de monte reuersæ
Mœnades, infectis pentheo sanguine thyrsis,
Quum patuit uenatus atrox, matriq; rotarum
Conspexere caput, gressus caligine figunt,
Et rabiem desisse dolent. Quin protinus ipsa
Tendit ad Italiam supplex aurora potentem,
Non radijs redimita comam, nec flammea uultu
Nec croceum uestita diem, stat liuida luctu.
Qualis erat Phrygio, tegeret quum Mēnona busto.

Quam simul agnouit Stilico(nec causa latebat)
R estitit, illa manum uictricem amplexa moratur,
A tq; ita uix lachrymans inter suspiria fatur.
T anta ne te nostri cæperunt tædia mundi?
S ic me ludibrium famulis risumq; relinquis?
D ux quondam rectorq; meus? sclamq; tueris
H esperiam? domiti nec te post bella tyranni
C ernere iam licuit? sic te uictoria nobis
E ripuit? gallisq; dedit? Ruffinus origo
P rima mali, geminas inter discordia partes
H oc auctore fuit, sed iam maiora mouenti
O ccurrit iusta rediens exercitus ira.
F ortis adhuc ferriq; memor, breuis inde reluxit
F alsaq; libertas, rursum Stiliconis habenis
S perabam me posse regi, proh cæca futuri
G audia fraterno coniungi cœperat orbis
I mperio(quis enim tanto terrore recentis
E xempli, paribus sese committeret ausis)
Quum subito monstrosa mihi, turpisq; relatu
F abula Ruffini, castratus prosilit hæres,
E t similes iterum luctus fortuna reduxit.
V t solum domini sexum mutasse uiderer,
H ic primum thalami claustris delicta tegebat
C lam timideq; iubens, erat inuidiosa potestas
S ed tamen eunuchi, nec dum sibi publica iura
S umere, nec tantas audebat sumere leges,
S ed postquam pulsisq; bonis, & sæce retenta,
P eiores legit socios, dignusq; satelles
H inc Hosius stetit, inde Leo, fiducia creuit,
R egnandiq; palàm flagrauit aperta libido.

Patricius consul, maculat quos uendit honores,
Plus maculat quos ipse regit, iam signa tubæq;
Mollescunt, ipsos ignauia fluxit in enses.
Exultant merito gentes, facilisq; uolenti
Præda sumus iam bistonijs, hemoq; niuali
Vastior expulsis oriens squalebit aratris.
Hei mihi quas urbes, & quanto tempore Martis
Ignaras uno rapuerunt prælia cursu.
Nuper ab extremo ueniens equitatus araxe
Terruit Antiochi muros, ipsumq; decoræ
Penè caput syriæ, flammis hostilibus arsit.
Vtq; grauis spolijs, nulloq; obstante profunda
Lætus cæde redit, sequitur mucrone cruento
Continuũ uulnus, nec iam mihi caucasus hostes,
Nec mittit gelidus phasis, nascuntur in ipso
Bella sinu, legio pridem Romana gothunni
Iura quibus uictis dedimus, quibus arua, domosq;
Præbuimus, lydos, Asiæq; uberrima uastant
Ignibus, & si quid tempestas prima reliquit,
Nec duce, nec numero freti, sed inertia nutrit,
Prodigiumq; ducum, quorum per crimina miles
Captiuus dat terga suis, quos teste subegi
Danubio, partemq; timet, qui reppulit omnes.
Aula choris, epulisq; uacat, nec perdita curant
Dum superest aliquid, ne quid tamen orbe reciso
Venditor amittat, prouincia quæq; superstes
Diuiditur, geminumq; duplex passura tribunal
Cogitur alternis precium sarcire peremptæ.
Sic mihi restituunt populos, hac arte reperta
Rectorum numerum terris pereuntibus augent,

In te iam spes una mihi, pro fronde mineruæ
Has tibi protendo lachrymas, succurre ruenti.
Eripe me tandem, seruilibus eripe regnis,
Neue adeo cunctos paucorum crimine damnes,
Nec noua tot meritis offensa prioribus obstet.
Iam iam flecte animum, suprema pericula semp
Dant ueniam culpæ, quāuis iratus, & exul
Pro patriæ flammis non distulit arma Camillus,
Non te subtrahimus latio defensor utrique
Sufficis armorum, liceat splendore tuorum
In commune frui, clypeus nos protegat idem,
Vnaq; pro gemino desudet cardine uirtus.

CL. CLAVDIANI PRÆFATIO IN Tertium Consulatum Honorij Augu.

P Aruos non aquilis, fas est educere fœtus
Ante fidem Solis, iudiciumque poli,
Nam pater excusso saliit quum germine proles,
Ouaq; maternus rupit hiulca tepor
Protinus implumes conuertit ad æthera nidos,
Et recto flammas imperat ore pati.
Consulit ardentes radios, & luce magistra
Naturam uires, ingeniumq; probat,
Degeneres refugo torsit qui lumine uisus,
Vnguibus hunc sæuis ira paterna ferit.
Exploratores oculis qui pertulit ignes,

Sustinuitq; acie nobiliore diem.
Nutritur, uolucrumq; potens, & fulminis hæres
Gesturus summo tela trisulca Ioui.
Me quoq; pierijs tentatum sæpius antris
Audet magna suo mittere Roma deo.
Iam dominas aures, iam regia tecta meremur
Et chelis Augusto iudice nostra sonat.

CL. CLAVDIANI PANAGYRIS DE tertio Consulatu Honorij Augusti. Liber Vndecimus.

Tertia romulei sumāt exordia fasces.
Terq; tuas ducat bellatrix Roma curules.
Festior annus eat, cinctusq; imitata gabinos.
Diues idaspeis augescat purpura gemmis
Succedant armis trabeæ, tentoria lictor
Ambiat, & latiæ redeant ad signa secures.
Tuq; ô qui patrium curis æqualibus orbem
Eoo cum fratre regis, procede secundis
Alitibus, phœbiq; nouos ordire meatus.
Spes uotumq; poli, quē primo à limine uitæ
Nutrix aula fouet, strictis quem fulgida telis
Inter laurigeros aluerunt castra triūphos.
Ardua priuatos nescit fortuna penates,
Et regimen cum luce dedit, cognata potestas
Excæpit Tyrio uenerabile pignus in ostro.
Lustrauitq; tuos aquilis uictricibus ortus
Miles, & in medijs cunabula præbuit hastis.
Te nascente ferox toto germania rheno

Intremuit, mouitq́; suas formidine syluas
Caucasus, & positis numen confessa pharetris,
Ignauas meroe traxit de crine sagittas.
Reptasti per signa puer, regumq́; feroces
Exuuiæ tibi ludus erant, primusq́; solebas
Aspera complecti toruum post prælia patrem.
Signa triumphato quoties flexisset ab istro
Arctoa de strage calens & poscere patrem
De spolijs scythicos arcus, aut rapta gelonis
Cingula, uel iaculum daci, uel frena sueui.
Ille coruscanti clypeo te sæpe uolentem
Sustulit arridens, & pectore pressit anhelo,
Intrepidum ferri, galeæ nec triste timentem
Fulgur, & ad summas tendentem brachia cristas.
Tunc sic lætus ait, rex ô stellantis olympi
Talis perdomito redeat mihi filius hoste,
Hircanas populatus opes, aut cæde superbus
Assyria, sic ense rubens, sic flamine crebro
Turbidus, & grato respersus puluere belli,
Armaq́; gauiso referat captiua parenti,
Mox ubi firmasti recto uestigia gressu,
Non tibi desidias molles, nec marcida luxu
Ocia, nec somnos genitor permisit inertes,
Sed noua per duros instruxit membra labores.
Et cruda teneras exercuit indole uires.
Frigora sæua pati, grauibus non cedere nimbis.
Æstiuum tolerare iubar, trasnare sonoras
Torrentum furias, ascensu uincere montes,
Planiciem cursu, ualles, & concaua saltu.
Necnon in clypeo uigiles perducere noctes.

I n galea portare niues, nunc spicula cornu
T endere, nunc glandes baleari spargere funda.
Quoq; magis nimium pugnae inflāmaret amorē
F acta tui numerabat aui, quem littus adustae
H orrescit libyae ratibusq; imperuia thule.
I lle leues mauros, nec falso nomine Pictos
E domuit, scotumq; uago mucrone secutus.
F regit hiperboreas remis audacibus undas
E t geminis fulgens utroq; sub axe tropheis
T ethyos alternae refluas calcauit harenas.
H os tibi uirtutum stimulos, haec semina laudum
H aec exempla dabat, non ocyus hausit achilles
S emiferi praecepta senis, seu cuspidis artes,
S iue lyrae cantus, medicas seu disceret herbas.
I nterea turbata fides, ciuilia rursus
B ella tonant, dubiūq; quatit discordia mundum.
P roh crimen superūue prob longi dedecus aui.
B arbarus hesperias exul possederat urbes,
S ceptraq; deiecto dederat romana clienti.
I am princeps molitur iter, gentesq; remotas
C olligit aurorae, tumidus quascunq; pererrat
E uphrates quas lustrat Halis, quas ditat Orontes.
T uriferos arabes saltus, uada caspia medi;
A rmenij phasin, parthi liquere nyphaten.
Quae tibi tunc martis rabies? quantusq; sequendi
A rdor erat? quanto flagrabant pectora uoto?
O ptatas audire tubas, campiq; cruenta
T empestate frui, truncisq; immergere plantas,
V t leo, quem fuluae matris spelunca tegebat,
V beribus solitum pasci, quum crescere sensit

V ngue pedes, & terga iubis, & dentibus ora,
I am negat imbelles epulas, & rupe relicta
G emulo comes ire patri, stabulisq; minari
A estuat, & caesi terga absorbere iuuenci.
I lle uetat, rerumq; tibi commendat habenas,
E t sacro meritos ornat diademate crines,
T antaq; se pietas rudibus ostentat in annis.
S ic aetas animo cessit, quererentur ut omnes
I mperium tibi sero datum, uictoria uelox
A uspicijs effecta tuis, pugnastis uterq;,
T u fatis genitorq; manu, te propter, & alpes
I nuadit faciles, cauto nec profuit hosti
M unitis haesisse locis, spes irrita ualli
C oncidit, & scopulis patuerunt claustra reuulsis.
T e propter gelidis aquilo de monte procellis
O bruit aduersas acies, reuolutaq; tela
V ertit in auctores, & turbine reppulit hastas.
O' nimium dilecte deo, cui fundit ab antris
A eolus armatas hyemes, cui militat aether,
E t coniurati ueniunt ad classica uenti.
A lpinae rubuere niues, & frigidus amnis
M utatis fumauit aquis, turbaq; cadentum
S taret, ni rapidus iuuisset, flumina sanguis.
A t ferus inuentor scelerum traiecerat altum
N on uno mucrone latus, duplexq; tepebat
E nsis, & ultrices in se conuerterat iras.
T andem iusta manus, iam libertate reducta
Quáuis emeritum peteret natura reuerti
N umen, & auratas astrorum panderet arces,
N utaretq; oneri uenturo conscius atlas

D istulit Augustus cupido se reddere cœlo,
D um tibi pacatum præsenti traderet orbem.
N ec mora bistonijs alacer consurgis ab oris
I nter barbaricas ausus transire cohortes.
I n pauido uultu linquis rhodopeia saxa
O rphæis animata modis, iuga deseris oetes
H erculeo damnata rogo, post Pelion intras
N ereis illustre choris, te pulcher Enipheus
C elsaq; Dodone stupuit, rursusq; loquutæ
I n te caoniæ mouerunt carmina quercus,
I llyrci legitur plaga littoris, arua teruntur
D almatiæ, phrygij numerantur stagna Timaui.
G audent Italiæ sublimibus oppida muris
A duentu sacrata tuo, submissus adorat
E ridanus, blandosq; iubet mitescere fluctus,
E t Phaethonteas solitæ deflere ruinas
R oscida frondosæ reuocant electra sorores.
Quanti tum iuuenes, quantæ spreuere pudorem,
S pectandi studio matres, puerisq; seueri.
C ertauere senes, quum tu genitoris amico
E xceptus gremio, mediam ueherere per urbem
V elaretq; pios communis laurea currus,
Quis non luciferum roseo cum sole uideri
Credidit? aut iunctum Bromio radiare tonantem.
F eruet cristatis exercitus undiq; turmis,
Quisq; sua te uoce canens, præstringit ahena
L ux oculos, nudiq; seges mauortia belli
I ngeminat splendore diem, pars nobilis arcu
P ars longe iaculis pars cominus horrida contis,
H i uolucres tollunt aquilas, hi picta draconum

Colla leuant, multusq; tumens per nubila serpens
I ratus stimulante noto uiuitq; receptis
F latibus, & uario mentitur sibila tractu.
V t uentum ad sedes, cunctos discedere tectis
D uxiubet, & generum compellat talibus ultro,
B ellipotens Stilico, cuius mihi robur in armis
P ace probata fides (quid enim per prælia gessi
T e sine?) quę merui te non suadente triumphum?
O thrisium pariter getico fœdauimus hebrum
S anguine, dalmaticas pariter prostrauimus alas
R yphæaq; simul, fessos porreximus artus
I n glacie, stantemq; rota sulcauimus histrum
E rgo age, me quoniam cœlestis regia poscit,
T u curis succede meis, tu pignora solus
N ostra foue, geminos dextra tu protege fratres,
P er consanguineos thalamos noctemq; beatam
P er thedas quas ipsa tuo regina leuauit
C oniugio sociaq; uirum produxit ab aula,
I nduementе patrem, crescentes dilige fœtus
V t ducis, ut soceri, iam iam securus ad astra
T e custode ferar. rupta si mole tryphoeus
V ndis prosiliat, tityus si membra resoluat.
S i furor encheladi proiecta mugiat ætna,
O pposito stilicone cadent, nec plura loquutus
S icut erat liquido signauit tramite nubes,
I ngrediturq; globum lunæ, lumenq; reliquit
A rcadis, & ueneris clementes peruolat aures.
H inc phœbi permensus iter, flāmamq; nocentem
G radiui, placidumq; Iouem, stetit arce suprema
A lgenti, qua zona riget, saturnia tractu

Machina laxatur cæli, rutilæq; patescunt
Sponte fores, arctoa parat conuexa bootes
Australes reserat portas, succinctus orion,
Inuitantq; nouum sydus pendentq; uicissim
Quas partes uelit ille sequi, quibus esse sodalis
Dignetur stellis, aut qua regione moueri.
O decus æthereum, terrarum gloria quondam,
Te tuus oceanus natali gurgite lassum
Excipit & notis hispania proluit undis.
Fortunate parens, primos quum detegis ortus,
Aspicis arcadium, quum te proclinior urges
Occiduum uisus remoratur Honorius ignem
Et quocunq; uagos flectis sub cardine cursus,
Natorum per regna uenis, qui mente serena
Maturoq; regunt iunctas moderamine gentes
Sæcula qui rursus formant meliore metallo.
Luget auaricies stigijs innexa cathenis.
Cũq; duo demens expellitur ambitus auro.
Non dominantur opes, non corrumpentia sensus
Dona ualent, emitur sola uirtute potestas.
Vnanimi fratres, quorum mare, terraq; fatis
Debentur quodcunq; manus euasit auitas
Quod superest patri, uobis iam mulciber arma
Præparat, & sicula cyclops incude laborat.
Brontes innumeris exasperet ægida signis.
Altum fulminea crispare in casside conum
Festinat steropes, nectit thoraca pyragmon.
Ignifluisq; gemit lipare fumosa cauernis.
Vobis ionia uirides neptunus in alga
Nutrit equos, qui summa freti per cœrula possint

Ferre uiam, segetemq; leui percurrere motu.
Nesciat ut spumas, nec proterat ungula culmos.
Iam uideo Babylona rapi, parthumq; coactum
Non ficta trepidare fuga, iam bactra teneri
Legibus & famulis gangem pallescere ripis,
Gemmatosq; humilem dispergere persida cultus.
Ite per extremum Tanaim, pigrosq; triones.
Ite per ardentem libyam superate uapores
Solis & arcanos Nili deprendite fontes.
Herculeum finem bacchi transcurrite metas.
Vestri iuris erit quicquid complectitur axis,
Vobis rubra dabunt preciosas aequora choncas,
Indus ebur, ramos panchaia, uellera seres.

CLAV. CLAVDIANI PANEGYRIS de quarto consulatu Honorij Aug. Liber duodecimus.

AVspicijs iterum sese regalibus annus
Induit & nota fruitur iactantior aula.
Limina nec passi circum priuata morari
Exultant reduces augusto consule fasces.
Cernis ut armorum proceres, legumq; potentes
Patricios sumunt habitus, & more Gabino
Discolor incedit legio, positisq; parumper
Bellorum signis, sequitur uexilla Quirini.
Lictori cedunt aquilae, ridetq; togatus
Miles, & in medijs effulget curia castris.
Ipsa palatino circumuallata senatu

Iam trabeam Bellona gerit, parmamq; remouit
Et galeam sacras humeris uectura curules.
Nec te laurigeras pudeat gradiue secures
Pacata gestare manu, latiaq; micantem
Loricam mutare toga, dum ferreus haeret
Currus, & Eridiani ludunt per prata iugales.
Haud indigna coli, nec nuper cognita marti
Vlpia progenies, & quae diademata mundo
Sparsit ibera domus, nec tantam uilior unda
Promeruit seriem gentis, cunabula fouit
Oceanus, terrae dominos pelagiq; futuros
Immenso decuit rerum de principe nasci,
Hinc processit auus, cui post arctoa frementi
Classica massilas adnexuit Africa lauros.
Ille caledonijs posuit qui castra pruinis,
Qui medio libyae sub casside pertulit aestus,
Terribilis mauro, debellatorq; britanni
Littoris, ac pariter boreae uastator, & austri.
Quid rigor aeternus? coeli quid sydera prosunt?
Ignotumq; fretum? maduerunt saxone fuso
Orcades, incaluit pictonum sanguine thule.
Scotorum cumulos fleuit glacialis hyberna.
Quis calor obsistit forti? per uasta cucurrit
Æthiopum, cinxitq; nouis atlanta maniplis.
Virgineum tritona bibit, sparsosq; uenenis
Gorgoneos uidit thalamos, & uile uirentes
Hesperidum risit, quos ditat fabula ramos.
Arx incensa iubae rabies maurusia ferro
Cessit & antiqui penetralia diruta bocchi.
Sed laudes genitor longe transgressus auitas

Subdidit oceanum sceptris, & margine cœli
Clausit opes, quantum distant à tigride gades.
Inter se tanais quantum Nilusq; relinquunt.
Hæc tamen innumeris per se quæsita trophæis
Non generis dono, non ambitione potitus
Digna legi uirtus, ultro se purpura supplex
Obtulit, & solus meruit regnare rogatus.
Nam quum barbaries penitus commota gementē
Irrueret Rhodopen, & mixto turbine gentes,
Iam deserta suas, in nos transfunderet artos,
Danubij totæ uomerent quum prælia ripæ.
Quum geticis ingens premeretur mysia plaustris,
Flauaq; bistonios operirent agmina campos.
Omnibus afflictis, & uel labentibus ictu,
Vel propè casuris, unus tot funera contra
Restitit, extinxitq; faces, agrosq; colonis
Reddidit, & læti rapuit de faucibus urbes.
Nulla relicta foret Romani nominis umbra,
Ni pater ille tuus, iamiam ruitura subisset
Pondera, turbatamq; ratem, certaq; leuasset
Naufragium commune manu, uelut ordine rupto
Quū procul insanæ traherēt phaethōta quadrigæ,
Sæuiretq; dies, terramq; & stagna propinqui
Haurirent radij, solito cum murmure toruus
Sol occurrit equis, qui postquam rursus heriles
Agnouere sonos, rediȳt meliore magistro
Machina, concentusq; poli, rursusq; recæpit
Imperium, flammæq; modum, sic traditur illi
Seruaturq; oriens, at non pars altera rerum
Tradita, bis possessa manu, bis parta periclis.
Per uarium

P er uarium gemini scelus erupere tyranni
T ractibus occiduis, hunc saeua britannia fudit
H unc sibi germanus famulum delegerat, exul.
A usus uterq; nefas, domini respersus uterq;
I nsontis iugulo, nouitas audere priori
S uadebat, tantumq; dabunt exempla sequenti.
H ic noua moliri praeceps, hic quaerere tuta
P rouidus, hic fusis, collectis uiribus ille,
H ic uagus excurrens, hic inter claustra reductus
D issimiles, sed morte pares, euadere neutri
D edecus, aut mixtis licuit procumbere telis
A missa specie, raptisq; insignibus ambo
I n uultus rediere suos, manibusq; reuinctis
O blati, gladijs submittunt colla paratis,
E t uitam ueniamq; rogant, proh damna pudoris
Qui modo tam densas nutu mouere cohortes,
I n quos iam dubius sese librauerat orbis.
N on hostes uictore cadunt, sed iudice sontes
D amnat uoce reos, petijt quos Marte tyrannos,
A mborum periere duces, hic sponte carina
D ecidit in fluctus. illum suus abstulit ensis.
H unc alpes, hunc pontus habet, solatia caesis
F ratribus, haec ultor tribuit, necis auctor uterq;
L abitur, augustas par uictima mitigat umbras.
H as dedit inferias tumulis, iuuenumq; duorum
P urpureos merito placauit sanguine manes.
I lli iustitiam confirmauere triumphi
P raesentes docuere deos, hinc saecula discant,
I ndomitum nihil esse pio, tutumue nocenti.
N uncius ipse suis longas incognitus egit

P raeuento rumore uias, inopinus utrunq;
P erculit, & clausos montes ut plana reliquit.
E xtruite immanes scopulos, attollite turres,
C ingite uos fluuijs, uastas opponite syluas.
G arganum alpinis, apenninumq; niualem,
P ermixtis sociare iugis, & rupibus hemum
A ddite caucaseis, inuoluite pelion ossae,
N on dabitis murum sceleri, qui uindicat ibit.
O mnia subsident meliori peruia causae.
N ec tamen oblitus ciuem cedentibus atrox
P artibus infremuit, non insultare iacenti
M alebat, mitis precibus, pietatis abundans,
P oenae parcus erat, paci non intulit iram,
P ost acies odijs idem qui terminus armis.
P rofuit hoc uincente capi, multosq; subactos
A spera latura commendauere cathenae,
M agnarum largitor opum, largitor honorum
P ronus, & in melius gaudens conuertere fata.
H inc amor, hinc ualidum, deuoto milite robur.
H inc natis mansura fides, hoc nobilis ortu
N asceris, aequaeua cum maiestate creatus,
N ullaq; priuatae passus contagia sortis.
O mnibus acceptis ultro te regia solum
P rotulit, & patrio foelix adolescis in ostro.
M embraq; uestitu nunq̃ temerata profano
I n sacros cecidere sinus. Hispania patrem
A uriferus eduxit aquis, te gaudet alumno
B osporus, hesperio de limine surgit origo,
S ed nutrix aurora tibi, pro pignore tanto
C ertatur, geminus ciuem te uendicat axis,

Herculis & bromij sustentat gloria thebas.
Haesit apollineo delos latonia partu.
Cretaq; se iactat tenero reptata tonanti,
Sed melior delo, dictaeis clarior oris.
Quae dedit hoc numen regio, non littora nostro
Sufficerent angusta deo, nec inhospita cinthi
Saxa tuos artus duro laesere cubili.
Accliuis genitrix auro circumflua gemmis,
In tyrijs enixa toris, ululata uerendis
Aula puerperijs, quae tunc documenta futuri?
Quae uoces auium? quanti per inane uolatus?
Quis uatum discursus erat? tibi corniger Hamon,
Et dudum taciti rupere silentia delphi.
Te persae cecinere magi, te sensit hetruscus
Augur, & inspectis Babylonius horruit astris.
Chaldaei stupuere senes, cumanaq; rursus
Intonuit rupes, rabidae delubra sibyllae.
Nec te progenitum cibeleius aere sonoro
Lustrauit coribas, exercitus undiq; fulgens
Astitit, ambitur signis augustior infans.
Sensit adorantes galeas, redditq; ferocem
Vagitum lituis, uitam tibi contulit idem,
Imperiumq; dies, inter cunabula consul
Proueheris signans posito modo nomine fastos,
Doraturq; tibi, qui te produxerat, annus.
Ipsa quirinali paruum te cinxit amictu
Mater, & ad primas docuit reptare curules.
Vberibus sanctis, immortaliq; deorum
Crescis adoratus gremio, tibi saepe Diana
Menalios arcus, uenatricesq; pharetras

Suspendit, puerile decus, tu sæpe mineruæ
Lusisti clypeo, fuluamq; impune pererrans
Ægida, tractasti blandos interritus angues.
Sæpe tuas etiam iam tum gaudente marito
Velauit regina comas, festinaq; uoti
Præsumptum diadema dedit, tum læuibus ulnis
Sustulit, & magno porrexit ad oscula patri.
Nec dilatus honos mutatus principe Cæsar.
Protinus æquaris fratri, nec certius unquam
Hortati superi, nullis præsentior æther
Affuit ominibus, tenebris inuoluerat atris
Lumen hyems, densosq; notus collegerat hymbres.
Sed mox cum solita miles te uoce leuasset
Nubila dissoluit phœbus, pariterq; dabantur
Sceptra tibi, mundoq; dies caligine liber,
Bosphorus aduersam patitur calcedona cerni.
Nec tantum uicina nitent, sed tota repulsis
Nubibus exuitur thrace pangea renident.
Insuetosq; palus radios mæotica uibrat,
Nec boreas nimbos aut sol ardentior egit.
Imperij lux illa fuit, præsagus obibat
Cuncta nitor, risitq; tuo natura sereno.
Visa etiam medio populis mirantibus audax
Stella die, dubitanda nihil, nec crine retuso
Languida, sed quantus numeratur nocte bootes.
Emicuitq; plagis alieni temporis hospes
Ignis, & agnosci potuit quum luna lateret,
Siue parens augusta fuit, seu forte reluxit
Diuus auus, seu te claris properantibus astris
Cernere, sol patiens cœlum commune remisit.

A pparet quid signa ferant, uentura potestas
C laruit Ascanio, subita quum luce comarum
I nnocuus flagraret apex, phrygioq; uolutus
V ertice, fatalis redimiret tempora candor.
A t tua cœlestes illustrant omina flammæ
T alis ab idæis primæuus iuppiter antris
P ossessi stetit arce poli, famulosq; recepit
N atura tradente deos, lanugine nondum
V ernabant uultus, nec adhuc per colla fluebant
M oturæ connexa comæ, tum scindere nubes
D iscebat, fulmenq; rudi torquere lacerto.
L ætior augurio genitor, natisq; superbus
I am paribus, duplici fultus consorte redibat,
S plendebatq; pio complexus pignora curru.
H aud aliter summo gemini cum patre lacones
P rogenies ledæa sedent, in utroq; relucet
F rater, utroq; soror similis chlamis effluit auro.
S tellati pariter crines, iuuat ipse tonantem
E rror, & ambiguæ placet ignorantia matri.
E urotas proprios discernere nescit alumnos.
V t domus excepit reduces, ibi talia tecum
P ro rerum stabili fertur ditione locutus.
S i tibi parthorum solium fortuna dedisset
C hare puer, terrisq; procul uenerandus heois
B arbarus arsacio consurgeret ore thiaras.
S ufficeret sublime genus, luxuq; fluentem
D eside, nobilitas posset te sola mereri.
A ltera Romanæ longe rectoribus aulæ,
C onditio uirtute deret, non sanguine niti
M aior, & utilior facto coniuncta potenti,

Vile latens uirtus, quid enim submersa tenebris
Proderit? obscuro ueluti sine remige puppis,
Vel lyra quæ reticet, uel qui non tenditur arcus.
Hanc tamen haud quisq; qui non agnouerit ante
Semet, & incertos animi placauerit æstus
Inueniet, longis illuc ambagibus itur.
Disce orbis, quod quisq; sibi quum conderet artus
Nostros æthereis miscens terrena Prometheus
Sinceram patri mentem furatus olympo:
Continuit claustris, indignantemq; reuixit.
Et quum non aliter possent mortalia fingi,
Adiunxit geminas. Illæ cum corpore lapsæ
Intereunt, hæc sola manet, bustoq; superstes
Euolat, hanc alta capitis fundauit in arce
Mandatricem operum, prospecturamq; labori.
Illas inferius collo, præcæptaq; summæ
Passuras dominæ, digna statione locauit.
Quippe opifex ueritus confundere sacra prophanis
Distribuit partes animæ sedesq; remouit.
Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit imbutam flammis, auidamq; nocendi
Præcipitemq; sui rabie succensa tumescit,
Contrahitur tepefacta metu. quumq; omnia secum
Duceret, & requiem membris uesana negaret,
Inuenit pulmonis opem, madidumq; fluenti
Præbuit, ut tumidæ ruerent in mollia fibræ.
At sibi cuncta petens, nil collatura cupido
In iecur & tractus imos compulsa recessit,
Quæ uelut immanes reserat dum bellua rictus
Expleri pasciq; nequit, nunc uerbere curas

Torquet auaricia stimulis, nunc flagrat amorum,
Nunc gaudet, nunc mœsta dolet, satiataq; rursus
Exoritur, cæsaq; redit pollentius hydra.
Hos igitur potuit siquis sedare tumultus
Inconcussa dabit puræ sacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per indos
Te medus, te mollis arabs te seres adorent.
Si metuis, si parua cupis, si duceris ira,
Seruitij patiere iugum, tolerabis iniquas
Interius leges, tunc omnia iure tenebis,
Quum poteris rex esse tui, proclinior usus
In peiora datur, suadetq; licentia luxum,
Illecebris effrena fauet, tunc uiuere caste
Asperius, quum prompta uenus, tunc durius iræ
Consulimus, quum pœna patet, sed cōprime motus
Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit
Occurrat, mentemq; domet respectus honesti.
Hoc te præterea crebro sermone monebo,
Vt te totius medio telluris in orbe
Viuere cognoscas, cunctis tua gentibus esse
Facta palam, nec posse dari regalibus usquam
Secretum uitijs, nam lux altissima fati
Occultum nil esse sinit, latebrasq; per omnes
Intrat & obtrusos implorat fama recessus.
Sis pius in primis, nam quũ uincamur in omni
Munere sola deos æquat clementia nobis.
Neu dubie suspectus agas, neu falsus amicis
Rumorumue auidus, qui talia curat inanes
Horrebit strepitus, nulla non anxius hora,
Non sic excubiæ, nec circunstantia pila,

Quam titulus amor, non extorquebis amari.
Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.
Non ne uides operum qui se pulcherrimus ipse
Mundus amore ligat? nec ui connexa per æuum
Conspirant elementa sibi? qui limite Phœbus
Cõtentus medio, contentus littore pontus,
Et qui perpetuo terras ambitq; uehitq;.
Nec premat incumbens oneri, nec cesserit aer.
Qui terret plus ipse timet, sors ista tyrannis
Conuenit inuideant claris, fortesq; trucident
Muniti gladijs uiuant, septiq; uenenis
Ancipites habeant arces, trepidiq; minentur
Tu ciuem patremq; geras, tu consule cunctis,
Nec tibi, nec tua te moueant, sed publica uota.
In commune iubes si quid, censesq; tenendum
Primus iussa subi, tunc obseruantior æqui
Fit populus, nec ferre uetat, quum uiderit ipsum
Auctorem parere sibi, componitur orbis
Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus
Humanos edicta ualent, quàm uita regentis.
Mobile mutatur semper cum principe uulgus.
His tamen effectis, nec fastidire minores.
Neu pete præscriptos homini transcendere fines,
Inquinat egregios adiuncta superbia mores.
Non tibi tradidimus dociles seruire sabæos
Armeniæ dominium, nec te præfecimus oræ,
Nec damus assyriam, tenuit quam fœmina gentẽ,
Romani qui cuncta diu rexere regendi,
Qui nec Tarquinij fastus, nec iura tulere
Cæsaris annales ueterum delicta loquuntur

Harebunt maculæ. quis non per sæcula damnat
Cæsareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera? quem rupes caprearum tetra latebit
Incæsto possessa seni? uictura feretur
Gloria Traiani, non tam qui Tigride uicto
Nostra triumphati fuerat prouincia parthi
Alta quod inuectus stratis capitolia dacis
Quam patriæ quod mitis erat, nec desine tales
Nate sequi, si bella tonent, prius agmina duris
Exerce studijs, & sæuo præstrue marti.
Non brumæ requies, non hybernacula segnes
Eneruent torpore manus, ponenda salubri
Castra loco, præbenda uigil custodia uallo.
Disce ubi densari cuneus, ubi cornua tendi
Aequius, aut iterum flecti, quæ montibus aptæ,
Quæ campis acies, fraudi quæ accommoda uallis,
Quæ uia difficilis, fidit si mœnibus hostis,
Tum tibi muralí libretur machina pulsu,
Saxa rotet praeceps aries, protectaq; portas
Testudo feriat, ruat emersura iuuentus
Effossi per operata soli, si longa moretur
Obsidio, tum uota caue secura remittas,
Inclusumue putes, multis damnosa fuere
Gaudia, dispersi pereunt, somnoq; soluti.
Sæpius incautæ nocuit uictoria turbæ.
Neu tibi regificis tentoria larga redundent
Delicijs, neue imbelles ad signa ministros
Luxuries armata trahat, neu flantibus austris
Neu pluuijs cedas, neu defensura calorem
Aurea summoueant rapidos umbracula soles,

Inuentis ætate abis, solabere partes
Aequali sudore tuas, si colis iniquus
Primus ini, syluam si cedere prouocat usus,
Ne pudeat sumpta quercum strauisse bipenni.
Calcatur si pigra palus, tuus ante profundum
Præ tentet Sonipes, fluuios tu protere curru
Hærentes glacie, liquidos, tu scinde natatu,
Nunc eques in medias equitum te consere turmas
Nunc pedes assistas pediti, tum promptius ibunt
Te socio, tum conspicuus gratusq; feretur
Sub te teste labor dicturum plura parentem
Voce subit, eqdem faueant modo numina cœptis
Hæc effecta dabo, nec me fratriq; tibiq;
Dissimilem populi commissaq; regna uidebunt,
Sed cur non potius uerbis quæ differis usu
Experior? gelidas certe nunc tendis in alpes,
Duc tecum comitem, figant sine nostra tyrannum
Spicula, pallescat nostro sine barbarus arcu.
Italiam ne feram furijs prædonis acerbi
Subiectam? patiar Romam seruire clienti?
Vsqueadeo ne puer? nec me polluta potestas
Nec pia cognati tanget uindicta cruoris?
Per strages equitare libet, da protinus arma,
Cur annos obijcis, pugnæ cur arguor impar?
Aequalis mihi Pyrrhus erat, quum pgama solus
Verteret, & patri non degeneraret Achilli,
Deniq; si princeps castris hærere nequibo,
Vel miles ueniam, delibat dulcia nati
Oscula, miratusq; refert. Laudanda petisti,
Sed si stinus amor, ueniet robustior ætas,

N e propera, nec dum decimas emensus aristas
A ggrederis metuenda uiris, uestigia magnæ
I ndolis agnosco, fertur pelleus heroum
Qui domuit Porum quũ prospera sæpe Philippi
A udiret, lætos inter fleuisse sodales,
N il sibi uincendum patris uirtute relinqui.
H os uideo motus, fas sit promittere patri
T antus eris, nostro nec debes regna fauori,
Quæ tibi iam natura dedit, sic mollibus olim
S tridula ductorum pratis examina regem
N ascentem uenerantur apes, & publica mellis
I ura petunt, traduntq; fauos. sic pascua paruus
V endicat, & nec dum firmatis cornibus audax
I am regit armentum uitulus, sed prælia differt
I n iuuenem, patiensq; meum cum fratre tuere
M e bellante locum, uos impacatus araxes
V os celer Euphrates timeat, sit Nilus ubiq;
V ester, & emisso quicquid sol imbuit ortu.
S i pateant alpes, habeat si causa secundos
I ustior euentus, aderis partesq; receptas
S uscipies, animosa tuas ut gallia leges
A udiat, & nostros æquus modereris iberos.
T unc ego securus fati, lætusq; laborum
D iscedam, uobis utrunq; regentibus axem,
I nterea musis animus dum mollior instat
E t quæ mox imitere legas, nec desinat unquam
T ecum graia loqui, tecum romana uetustas,
A ntiquos euolue duces, assuesce futuræ
M ilitiæ, latium retro te confer in æuum.
L ibertas quæsita placet. mirabere Brutum

Perfidiam damnas Metij saciabere pœnis,
Triste rigor nimius, torquati despue mores,
Mors impensa bonum, Decios uenerare ruentes.
Vel solus quid fortis agat, te ponte soluto
Oppositus Cocles, mutij te flamma docebit.
Quid mora perficiat Fabius, quid rebus in arctis
Dux gerat, ostendat gallorum strage Camillus.
Disciitur hinc nullos meritis obsistere casus
Prorogat æternam feritas tibi punica famam.
Regule, successus superant aduersa Catonis.
Disciitur inquantum paupertas sobria possit.
Pauper erat Curius, reges quum uinceret armis.
Pauper Fabricius, Pyrrhi cum sperneret aurum.
Sordida Serranus flexit dictator aratra,
Lustrata lictore casæ, fascesq; salignis
Postibus affixi, collecta consule messes
Et sulcata diu trabeato rura colono.
Hæc genitor præcepta dabat, uelut ille carinæ
Longæuus rector, uarijs quem sæpe procellis
Explorauit hyems, ponto iam fessus, & annis
Aequoreas alni nato commendat habenas.
Et casus artesq; docet, quo dextra regatur
Sydere, quo fluctus possint moderamine falli
Quæ nota nimborum, quæ fraus infida sereni,
Quid sol occiduus prodat, quo saucia uento
Decolor iratos attollat cynthia uultus.
Aspice nunc quacunq; micas seu circulus austri
Magne parens gelidi, seu te meruere triones
Aspice completur uotum, iam natus adæquat
Te meritis, & quod magis est optabile, uincit

Discedens clypeum, defensoremq; dedisti
Pro nobis nihil ille pati, nullumq; recusat
Discrimen tentare sui, non dura uiarum,
Non incerta maris, lybiæ squalentis harenas
Audebit superare pedes, madidaq; cadente
Pleiade, getulas intrabit sirtibus undas.
Hunc tamen in primis populos lenire feroces
Et rhenum pacare iubes, uolat ille citatis
Vectus equis, nullaq; latus stipante caterua
Aspera nubiferas qua rhetia porrigit alpes,
Pergit, & hostiles (tanta est fiducia) ripas
Incomitatus adit, totum properare per amnem
Attonitos reges humili ceruice uideres,
Ante ducem nostrum, flauam sparsere Sicambri
Cæsariem, pauidoq; orantes murmure franci
Procubuere solo, iuratur honorius absens,
Imploratq; tuum supplex alemania nomen.
Basternæ uenere truces, uenit accola syluæ,
Bructurus ercíniæ latisq; paludibus exit
Cimbrus, & ingentes albim liquere cherusci.
Accipit ille preces uarias, tardeq; rogatus
Annuit & magno pacem pro munere donat.
Nobilitant ueteres germanica fœdera drusos
Marte sed ancipiti, sed multis cladibus empta
Quis uictum meminit sola formidine rhenum,
Quod longis alij bellis potuere mereri,
Hoc tibi dat Stiliconis iter, post ocia galli
Limitis, hortaris graias fulcire ruinas.
Ionium tegitur uelis, uentiq; laborant
Tot curuare sinus, seruaturasq; corynthum

Prosequitur facili neptunus gurgite classes.
Et puer isthmiaci iam pridem littoris exul
Secura repetit portus cum matre Palæmon.
Castra cruore natant, moritur pellita iuuentus
Pars morbo, pars ense perit, non lustra licæi,
Non Erimanthææ iam copia sufficit umbræ
Innumeris exusta rogis, nudataq; ferro
Sic flagrasse suas lætantur menala syluas,
Excutiat cineres ephyræ spartanus, & arcas
Tutior, exangues pedibus proculcet aceruos,
Fessaq; pensatis respiret gracia pœnis.
Gens qua non Scythicos diffusior ulla tryones
Incoluit, cui paruus atos, angustaq; thrace
Cum transiret erat, per te uiresq; tuorum
Fracta ducum, lugetq; sibi iam rara superstes.
Et quorum turbæ spacium uix præbuit orbis
Vno colle latent, sitiens inclusaq; uallo
Ereptas quæsiuit aquas, quas hostibus ante
Contiguas, alio Stilico deflexerat arcu,
Mirantemq; nouas ignota per auia ualles
Iusserat aduerso fluuium migrare meatu,
Obuia quid mirum uinci, quum barbarus ultro
Iam cupiat seruire tibi, tua sarmata discors
Sacramenta petit, proiecta fraude gelonus
Militat, in latios ritus transistis alani,
Vt fortes in marte uiros, animisq; paratos
Sic iustos in pace legis, longumq; tueris
Electos, crebris nec succedentibus urges
Iudicibus, notis reginur, fruimurq; quietis.
Militiæq; bonis, ceu bellatore Quirino

Ceu palido moderante numa, non imminet ensis,
Nullæ nobilium cædes, non crimina uulgo
Texuntur, patria mœstus non truditur exul.
Impia continui cessant augumenta tributi.
Non infœlices tabulæ, non hasta refixas
Vendit opes auidis, emptor non uoce citatur
Nec tua priuatis crescunt æraria damnis.
Munificus laudis, sed non & prodigus auri.
Perdurat non empta fides, nec pectora merces
Alligat, ipsa suo pro pignore castra laborant.
Te miles nutritor amat. Quæ deniq; Romæ
Cura tibi? quàm fixa manet reuerentia patrum
Firmatur senium iuris, priscamq; resumunt
Caniciem leges, emendanturq; uetustæ,
Accedduntq; nouæ, talem sensere Solonem
Res pandioniæ, sic armipotens Lacedæmon,
Quæ sub te uel causa grauis, uel iudicis error?
Nec legitur dubijs, quis litibus addere finem
Iustior, & mersum latebris educere uerum?
Quæ pietas? quantusq; rigor? tranquillaq; magni
Vis animi? nulloq; leuis terrore moueri?
Nec noua mirari facilis? quæ docta facultas
Ingenij linguæq; modus? responsa uerentur
Legati, grauibusq; latet sub moribus ætas,
Quantus in ore pater? radiat quam torua uoluptas
Frontis, & augusti maiestas grata pudoris.
Iam patrias imples galeas, iam cornus auita
Tentatur, uibranda tibi promittitur ingens
Dextra rudimentis, Romanaq; uota moratur.
Quis decor? incedis quoties clypeatus, & auro

Squameus, & Rutilus cristis, & Casside maior?
Sic quum threicia primum sudaret in hasta
Flumina lauerunt puerum rhodopeia Martem.
Quæ uires iaculis? uel quum gortynia tendis
Spicula, quàm fœlix arcus, certiq; petitor
Vulneris, & iussum mentiri nescius ictum,
Scis quo more cydon, qua dirigat arte sagittas,
Armenius, refugo quæ sit fiducia partho.
Sic Amphioniæ pulcher sudore palæstræ
Alcides pharetras, dircæaq; tela solebat
Prætentare feris, olim domitura gigantes,
Et pacem latura polo, semperq; cruentus
Ibat, & Alcmenæ prædam referebat ouanti.
Cæruleus tali prostratus apolline python
Implicuit fractis moritura uolumina syluis.
Quum nectaris æquo, simulacraq; martia ludis,
Quis molles sinuare fugas, quis tendere contum
Acrior? aut subitos melior flexisse recursus?
Non te massagetæ, non gens exercita campo
Thessala, non ipsi poterunt æquare bimembres.
Vix comites alæ, uix te suspensa sequuntur
Agmina, feruentesq; tument post terga dracones,
Vtq; tuis primum sonipes calcaribus arsit,
Ignescunt patulæ nares, non sentit arenas,
Vngula, discussæq; iubæ sparguntur in armos,
Turbantur phaleræ, spumosis morsibus aurum
Fumat, anhelantes exundant sanguine gemmæ.
Ipse labor, puluisq; decet, confusaq; motu
Cæsaries, uestis radiato murice solem
Combibit, in gestu crispatur purpura uento.

Si dominus

Si dominus legeretur equis, tua posceret ultro
Verbera Nereidum stabulis nutritus arion,
Seruiretq; tuis contempto Castore frenis
Cyllarus, & flauum Xanthus spreuisset Achillem.
Ipse tibi famulas praeberet Pegasus alas,
Portaretq; libens, melioraq; pondera passus
Bellerophonteas indignaretur habenas.
Quin etiam uelox aurorae nuncius aethon
Qui fugat hinnitu stellas, roseoq; domatur
Lucifero, quoties equitem te cernit ab astris
Inuidet, inq; tuis mauult spumare lupatis,
Nunc quoq; quos habitus, quantae miracula pōpae
Vidimus? Ausonio quum iam succinctus amictu
Per ligurum populos solito conspectior ires?
Atq; inter niueas alte ueherere cohortes?
Obnixisq; simul pubes electa lacertis
Sydereum gestaret onus, sic numina nymphis
In uulgus proferre solet; penetralibus exit
Effigies, breuis illa quidem, sed plurimus infra
Liniger, imposita suspirans ueste sacerdos
Testatur sudore deum, nilotica sistris
Ripa sonat, uariosq; modos aegyptia ducit
Tibia, submissis admugit cornibus apis.
Omnis nobilitas omnis tua sacra frequentat,
Tibridis, & latij soboles, conuenit in unum
Quicquid in orbe fuit procerū, qbus auctor honoris
Vel tu uel genitor, numeroso consule consul
Cingeris, & socios gaudes admittere patres.
Illustri te prole Tagus, te gallia doctis
Ciuibus, & toto stipauit Roma senatu.

Portatur iuuenum ceruicibus aurea sedes.
Ornatuq; nouo grauior deus asperat indus
Velamenta lapis,preciosaq; fila smaragdis
Ducta uirent, Amethystus inest, & fulgor hiberus
Temperat arcanis hyacinthi cœrula flammis.
Nec rudis in tali suffecit gratia textu,
Auget acus meritum,picturatumq; metallis
Viuit opus,multaq; ornantur iaspide uultus.
Et uarijs spirat Nereia baccha figuris,
Quæ tantum potuit digitis mollire rigorem
Ambitiosa colus?uel cuius pectinis arte
Traxerunt solidæ gemmarum stamina telæ?
Inuia quis calidi scrutatus flagra profundi
Tethyos inuasit gremium?quis diuitis algæ
Germina flagrantes inter quæsiuit harenas.
Quis iunxit lapides, ostro quis miscuit ignes?
Sydonij rubriq; maris,tribuere colorem
Phœnices,seres subtegmina,pondus hidaspes.
Hoc si mæonias cinctu gaudere per urbes
In te pampineos proferret Lydia Tyrsos,
In te Nysa choros,dubitarent orgia bacchi
Cui furerent,irent blandæ sub uincula tigres.
Talis Erythræis intextus nebrida gemmis
Liber agit currus,& caspia flectit eburnis
Colla iugis,satyri circum,crinemq; solutæ
Mænades astringunt hederis uictricibus indos.
Ebrius hostili uelatur palmite ganges.
Aspice mox lætum sonuit clamore tribunal,
Te fastos ineunte quater,solennia ludit
Omnia libertas,deductum uindice morem

Lex celebrat, famulusq; iugo laxatus herili,
Ducitur, & grato remeat securior ictu.
Tristis conditio, pulsata fronte recedit
In ciuem, rubuere genæ, tergoq; remouit
Verbera promissi, fœlix iniuria uoti.
Prospera Romuleis sperantur tempora rebus
In nomen uentura tuum, præmissa futuris
Dant exempla fidem, quoties te cursibus aui
Præfecit, toties accessit laurea patri,
Ausi Danubium quondam transnare gothunni.
In lintres fregere nemus, tibi mille ruebant
Per fluuium plenæ cuneis immanibus alni.
Dux Odotheus erat, tantæ conamina classis
Incipiens ætas, & primus contudit annus.
Submersæ sedere rates, fluitantia nunquam
Largius arctoos pauere cadauera pisces.
Corporibus premitur peuce, per quinq; recurrens
Hostia barbaricos uix egerit unda cruores.
Confessusq; parens Odothei regis opima
Retulit, exuuiasq; tibi, ciuile secundis
Conficis auspicijs bellum, tibi debeat orbis
Fata gothunnorum, debellatumq; tyrannum.
Hister sanguineos egit te consule montes.
Sed patrijs olim fueras successibus auctor.
Nunc erit ipse tuis, semper uenere triumphi
Cum trabeis, sequiturq; tuos uictoria fasces.
Sis precor assidue consul marijq; relinquas
Et senis Augusti numerum, quæ gaudia mundi
Per tua lanugo quum serpere cœperit ora,
Quum tibi prodiderit festas nox pronuba thedas,

Quæ tali donata toro, quæ murice fulgens
Ibit in amplexus tanti regina mariti?
Quæ nam tot diuis ueniet nurus? omnibus aruis
Et toto dotanda mari, quantusq; feretur
Idem per Zephyri metas Hymeneus, & Euri.
O mihi si liceat thalamis intendere carmen
Connubiale tuis, si te iam dicere patrem
Tempus erit, quum tu trans Rheni cornua uictor
Arcadius captæ spolijs Babylonis honustus
Communem maiore toga signabitis annum.
Crinitusq; tuo sudabit fasce lyæus.
Vltima fraternas horrebunt bactra secures.

CLAV. CLAVDIANI PROLOGVS IN PANEGYRIM MANLII THEODORI COS.

Vdebis ne precor doctæ subiecta cateruæ
Inter tot proceres nostra thalia loqui?
Nec te fama uetat uero quam celsius acta
Vel seruasse labor, uel minuisse pudor.
An tibi continuis creuit fiducia castris?
Totaq; iam uatis pectora miles habet?
Culmina Romani, maiestatemq; senatus
Et quibus exultat gallia cerne uiros.
Omnibus audimur terris, mundiq; per aures
Ibimus, ah nimius consulis urget amor.
Iuppiter ut perhibent, spacium quum discere uellet
Naturæ, regni nescius ipse sui,

Armigeros utrinq; duos æqualibus alis
Misit ab eois occiduisq; plagis.
Parnasus geminos fertur iunxisse uolatus.
Contulit alternas pythius axis aues.
Princeps non aquilis terram cognoscere curat,
Certius in nobis æstimat imperium.
Hoc ego concilio collectum metior orbem.
Hoc uideo cœtu quicquid ubiq; micat.

CLAV. CLADIANI PANÆGYRIS IN CONSVLATVM MANLII THEODORI. LIB. XIII.

Ipsa quidem uirtus precium sibi, solaque late
Fortunæ secura nitet, nec fascibus ullis
Erigitur, plausu'ue petit clarescere uulgi.
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis
Diuitijs animosa suis, immotaq; cunctis
Casibus, ex alta mortalia despicit arce.
Attamen in uitam blande uestigat & ultro
Ambit honor, docuit toties à rure profectus
Lictor, & in medijs consul quæsitus aratris.
Te quoq; naturæ sacris, mundiq; uacantem
Emeritum pridem, desudatisq; remotum
Indicijs, eadem rursus complexa potestas

Euehit, & reducem notis imponit habenis.
Accedunt trabeæ, nil iam Theodore relictum
Quo uirtus animo creſcat uel ſplendor honore.
Culmen utrunq; tenes, talem te protinus anni
Formauere rudes, & dignum uita curuli
Traxit iter, primaq; ſenes ceſſere iuuencæ.
Iam tunc canicies animi, iam dulce loquendi
Pondus, & attonitas ſermo qui duceret aures.
Mox undare foro uictrix opulentia linguæ,
Tutariq; reos, ipſa hæc ampliſſima ſedes
Orantem ſtupuit, bis laudatura regentem.
Hinc te pars libyæ moderantem iura probauit,
Quæ nunc tota probat, longi ſed pignus amoris
Exiguæ peperere moræ, populumq; clientem
Publica manſuris teſtantur uocibus æra,
Inde tibi macedum tellus, & condita pellæ
Mœnia, quæ famulus quondam ditauit hidaſpes,
Tantaq; commiſſæ reuocaſti gaudia genti
Mitibus arbitrijs, quantum bellante Philippo
Floruit, aut nigri cecidit quum regia pori.
Sed non ulterius te præbuit urbibus aula
Maluit eſſe ſuum, terris edicta daturus
Supplicibus reſponſa uenis, oracula regis
Eloquio creuere tuo, nec dignius unquam
Maieſtas meminit ſeſe romana loquutam.
Hinc ſacræ mandantur opes, orbisq; tributa
Poſſeſſi quicquid fluuijs euoluitur auri.
Quicquid luce procul uenas rimata ſequaces
Abdita pallentis fodit ſolertia Beſſi.
Ac uelut exertus lentandis nauita tonſis

P ræficitur lateri custos, hinc ardua proræ
T emperat, & fluctus tempestatesq; futuras
E docet, assiduo cum Dorida uicerit usu.
I am clauum, totamq; subit torquere carinam.
S ic quum clara diu rerum documenta dedisses
N on te parte sui, sed in omni corpore sumpsit
I mperium, cunctaq; dedit tellure regendos
R ectores, Hispana tibi, Germanaq; tethys
P aruit, & nostro diducta Britania mundo,
D iuersoq; tuas coluerunt gurgite uoces.
L entus arar, rhodanusq; celer, & diues iberus.
O quoties doluit rhenus, qua barbarus ibat,
Quod te non geminis frueretur iudice ripis.
V nius fit cura uiri, quodcunq; rubescit.
O ccasu, quodcunq; dies deuexior ambit.
T am celer assiduos expleuit cursus honores.
V na potestatum spacijs interfuit ætas,
T otq; gradus fati iuuenilibus intulit annis.
P ostq̃ parta quies, & summum nacta cacumen
I am secura petit priuatum gloria portum.
I ngenij redeunt fructus, alijq; labores,
E t uitæ pars nulla perit, quodcunq; recedit
L itibus, incumbit studijs, animusq; uicissim
A ut curam imponit populis, aut ocia musis.
O mnia cecropiæ relegis secreta senectæ,
D iscutiens quid quisq; nouum, mandauerit æuo.
Quantaq; diuersæ producant agmina sectæ.
N amq; alijs princeps rerum disponitur aer,
H ic confidit aquis, hic procreat omnia flammis,
A lter in ætneas casurus sponte fauillas,

Dispergit reuocatq; deum, rursusq; receptis
Nectit amicitijs quicquid discordia soluit.
Corporis hic damnat sensus uerumq; uideri
Pernegat, hic semper lapsuræ pondera terræ
Conatur rapido cœli fulcire rotatu,
Accenditq; diem prærupti turbine saxi.
Ille ferox unoq; tegi non passus olympo,
Immensum per inane uolat, finemq; perosus
Parturit innumeros angusto pectore mundos.
Hi uaga collidunt cæcis primordia plagis.
Numina constituunt alij, casusq; relegant.
Graiorum obscuras romanis floribus artes
Irradias, uicibus gratis formare loquentes
Suetus, & alterno uerum contexere nodo.
Quicquid socratico manauit ab ordine, quicquid
Docta cleanteæ sonuerunt atria turbæ.
Inuentum quodcunq; tuo Chrysippe recessu,
Quicquid Democritus risit, dixitq; tacendo
Pythagoras, uno se pectore cuncta uetustas
Condidit, & maior collectis uiribus exit
Ornantur ueteres, & nobiliore magistro
In latium spretis academia migrat athenis.
Ut tandem propius discat quo fine beatum
Dirigitur, quæ norma boni, quis limes honesti,
Quæ nam membra sui uirtus diuisa domandis
Obiectet uitijs, quæ pars iniusta recidat,
Quæ uincat ratione metus. quæ frenet amores.
At quoties elementa doces, semperq; fluentis
Materiæ causas, quæ uis animauerit astra,
Impleritq; choros, quo uiuat machina motu.

Sydera cur septem retro nitantur in ortus
Obluctata polo, uarijsq; meatibus idem
Arbiter an geminæ conuertant æthera mentes.
Sit ne color proprius rerum, lucisq; repulsu
Eludant aciem, tumidos quæ luna recursus
Nutriat oceani, quo fracta tonitrua uento.
Quis trahat imbriferas nubes quo saxa creentur
Grandinis, unde rigor niuibus, q̄ flagra p auras
Excutiant rutilos tractus, aut fulmina uelox
Torqueat, aut tristem figat crinita cometen,
Iam tibi cōpositam fundauerat anchora puppim
Telluris iam certus eras, facunda placebant
Ocia, nascentes ibant in sæcula libri.
Quum subito liquida cessantem uidit ab æthra
Iustitia & tanto uiduatas iudice leges,
Continuo frontem limbo uelata pudicam
Deserit autumni portas, quà uergit in austrum
Signifer, & noctis reparant dispendia chelæ.
Pax auibus quæcunq; uolat, rabieq; frementes
Deposuere feræ, lætatur terra reuerso
Numine, quod prisci post tempora perdidit auri
Illa per occultum ligurum se mœnibus infert
Et castos leuibus plaustris ingressa penates
Inuenit æthereos signantem in puluere cursus.
Quos pia sollicito deprehendit pollice Memphis.
Quæ moueant momenta Polū, quā certus in astris
Error, quis tenebras soli causisq; meantem
Defectum indicat numerus, quæ linea phœben
Damnet & excluso pallentem fratre relinquat.
Vt procul aspexit fulgentia uirginis ora,

Cognouitq; deam, uultus ueneratur amicos,
Occurrit, scriptasq; notas confundit harenæ.
Tunc sic diua prior, Manli sincera bonorum
Congeries, in quo ueteris uestigia recti,
Et ductos uideo mores meliore metallo.
Iam satis indultum studijs, musæq; tot annos
Eripuere mihi, pridem te iura reposcunt.
Agredere, & nostro rursum te redde labori,
Nec tibi sufficiat transmissæ gloria uitæ,
Humanum curare genus, quis terminus unq̃
Præscripsit? nullas recipit prudentia metas.
Adde quod hæc potuit multis contingere sedes
Sed meritis tantum redeunt, actusq; priores
Commendat repetitus honor, uirtusq; reducit,
Quos fortuna regit, melius magnoq; petendum
Credis, in abstrusa rerum ratione morari?
Scilicet illa tui patriam, præcepta Platonis
Erexere magis, quàm qui responsa sequutus
Obruit eoas classes, urbesq; carinis
Vexit, & arsuras medo subduxit athenas.
Spartanis potuit robur præstare lygurgus
Matribus, & sexum leges uicere sæueræ.
Ciuibus & uetitis ignauo credere muro,
Tutius, obiecit nudam Lacedæmona bellis.
At non pythagoræ monitus anniq; silentes
Famosum æbalij luxum pressere tarenti.
Quis uero insignem tanto sub principe curam
Respuat? aut quando meritis maiora patebunt
Premia? quis demens adeo, qui iungere sensus
Cum Stilicone neget? similem quæ pertulit ætas

C onsilio uel marte uirum? tunc Brutus amaret
V iuere sub regno tali, succumberet aulæ
F abricius, cuperent ipsi seruire Catones.
N onne uides ut nostra soror clementia tristes
Obtundat gladios? fratres amplexa serenos
A ssurgat pietas? fractis ut lugeat armis
P erfidia? & laceris morientes crinibus hydri
L ambant inualido furiarum uincla ueneno?
E xultat cum pace fides, iam sydera cunctæ
L inquimus, & placidas inter, discurrimus urbes.
N obiscum Theodore redi, subit ille loquentem
T alibus agrestem dudum me diua reuerti
C ogis, & infectum longi rubigine ruris
A d tua signa uocas, nunquam mihi cura tot annis
A ltera, quam duras sulcis mollire nouales.
N osce soli uires, nemori quæ commoda rupes
Quis fœlix oleæ tractus, quæ gleba faueret
F rugibus. aut quales tegeret uindemia colles.
T erribiles rursum limos ueteranus adibo?
E t desueta uetus tentabo cerula uector?
C ollectamq; diu, & certis ut cunq; locatam
S edibus in dubium patiar deponere famam?
N ec me quid ualeat natura fortior usus
P rateriit, aut quantum neglectæ defluat arti.
D esidis aurigæ non audit uerbera currus.
N ec manus agnoscit quem non exercuit arcum
E sse sed iniustum fateor quodcunq; negatur
I ustitiæ, tu prima hominem syluestribus antris
E licis, & fœdo detergis sæcula uictu.
T e propter colimus leges, animosq; ferarum

E xuimus, nitidis quisquis te sensibus hausit
I rruet intrepidus flammis hiberna secabit
A equora, consertos hostes superabit inermis.
I lle uel æthiopum pluuijs solabitur æstus.
I llum trans scythi um uernus comitabitur aer.
S ic fatus tradente dea suscæpit habenas,
Quattuor ingenti iuris temone refusas.
P rima padum tyberimq; ligat, crebrisq; micantē
V rbibus Italiam, lydos, pœnosq; secunda
T emperat, Illyrico se tertia porrigit orbi.
V ltima Sardiniam, cirnon, trifidamq; retentat
S icaniam, & quicquid tyrrhena funditur unda,
V el gemit Ionia, nec te tot limina rerum,
A ut tantum turbauit onus, sed ut altus olympi
V ertex, qui spatio uentos hyemesq; relinquit,
P erpetuum nulla temeratus nube serenum,
C elsior exurgit pluuijs, auditq; ruentes
S ub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcat,
S ic patiens animus per tanta negocia liber
E mergit, similisq; sui, iustiq; tenorem
F lectere non odium cogit, non gratia suadet.
N am spertas quis opes, intactaq; pectora lucro
C ommemoret, fuerint alijs hæc forte decora.
N ulla potest laus esse tibi, quæ crimina purget.
S eruat inoffensam diuina modestia uocem
T emperiem seruant oculi, nec lumina feruor
A sperat, aut rabidas diffundit sanguine uenas,
N ullaq; mutati tempestas proditur oris.
Quinetiam sontes expulsa corrigis ira.
E t placidus delicta domas, nec dentibus unquam

Instrepis horrendum, fremitu nec uerbera poscit
Qui fruitur pœna ferus est, legumq; uidetur
Vindictam præstare sibi, quum uiscera felle
Canduerint, ardet stimulis, ferturq; nocendi
Prodigus, ignarus causæ, dijs proximus ille est
Quem ratio, non ira mouet, qui facta rependens
Consilio punire potest mucrone cruento,
Se iactent alij studeant feritate timeri
Addictoq; hominum cumulent æraria censu
Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus extat
Vtilior, nullas confessus murmure uires.
Acrior at rapidus tacitas prætermeat ingens
Danubius ripas, eadem clementia sæui
Gurgitis emmensum deduxit in hostia gangem
Torrentes immane fremant, lapsisq; minentur
Pontibus, inuoluant spumoso uertice syluas.
Pax maiora decet, peregit tranquilla potestas
Quod uiolenta nequit, mandataq; fortius urget
Imperiosa quies, idem prædurus iniquas
Accæpisse preces, rursus quæ digna petitu
Largitor facilis, nec quæ comitatur honores
Ausa tuam leuiter tentare superbia mentem
Frons priuata manet, nō se meruisse fatetur,
Qui creuisse putat, rigidi sed plena pudoris
Elucet grauitas fastu iocunda remoto
Quæ non seditio? quæ non insania uulgi.
Te uiso lenita cadat? quæ dissona ritu
Barbaries, media quam non reuerentia frangat?
Vel quis non sitiens sermonis mella politi,
Deserat Orphæos blanda testudine cantus?

Qualem te legimus teneri primordia mundi
Scribentem, aut partes animæ, per singula talem
Cernimus, & similes agnoscit pagina mores.
Nec dilata tuis augusto iudice merces
Officijs, illumq; habitum, quo iungitur aulæ
Curia, qui socios proceres cum principe nectit,
Quem quater ipse gerit, perfecto detulit anno.
Deposuitq; suas te succedente curules.
Crescite uirtutes, fœcundaq; floreat ætas.
Ingenijs patuit campus, certusq; merenti
Stat fauor, ornatur proprijs industria donis.
Surgite sepitæ, quas obruit ambitus, artes,
Nil licet inuidiæ, Stilico dum prospicit orbi,
Sydereusq; gener non hic uiolata curulis,
Turpia non latios incestant nomina fastos.
Fortibus hæc concessa uiris, solisq; gerenda
Patribus, & Romæ nunq̃ latura pudorem.
Nuncia uotorum celeri iam fama uolatu,
Mouerat Aonios audito cosule lucos,
Concinuit fœlix helicon, fluxitq; Aganippe
Largior, & docti ferunt floribus amnes.
Vranie redimita comas, quæ sæpe magistra
Manlius igniferos radio descripserat axes,
Sic alias hortata deas, patimur ne sorores
Optato procul esse die? nec limina nostri
Consulis, & semper dilectas uisimus ædes?
Et fasces subijsse libet miracula plebi
Colligite, & claris nomen celebrate theatris.
Tu Iouis æquorei submersam fluctibus aulam
Oratum uolucres Erato iam perge quadrigas

A quibus haud unq̃ palmam rapturus Arion.
Illustret circum sonipes, quicunq; superbo
Perstrepit hinnitu betin, qui splendida potat
Stagna tagi, madidoq̃; iubas aspergitur auro.
Calliope liquidas Alcidem posce palæstras.
Cuncta palæmonijs manus explorata coronis
Adsit, & baleo pubes laudata tonanti.
Tu iuga taygeti, frondosaq̃; mænala clio.
I, triuiæ supplex, non aspernata rogantem
Amphitheatrali faueat latonia pompæ.
Audaces legat ipsa uiros, qui colla ferarum
Arte ligent, certoq̃; premant uenabula nixu,
Ipsa truces fœtus, captiuaq̃; ducat ab antris
Prodigia, & cædis sitientem deferat arcum.
Conueniant ursi, magna quos mole ruentes
Torua lycaonijs helice miretur ab astris.
Perfossiq̃; ruant populo pallente leones.
Quales migdonio curru frenare cybelle
Optat, & herculei mallent fregisse lacerti.
Obuia fulminei properent ad uulnera pardi
Semine permixto geniti, quum forte leænæ
Nobiliorem uterum uiridis corrupit adulter.
Hi maculis patres referunt, & robore matres.
Quicquid monstriferis nutrit getulia campis,
Alpina quicquid tegitur niue, gallica siquid
Sylua timet, iaceat, largo ditescat harena
Sanguine, consument totos spectacula montes,
Nec molles egeant nostra dulcedine ludi,
Qui lætis risum salibus mouisse facetus,
Qui nutu, manibusq̃; loquax, cui tibia flatu,

CLAV. CLAVDIANI PRÆFATIO DE BELLO GETICO, IDEST DE VICTORIA STILICONIS CONTRA ALARICVM.

Post resides annos longo uelut excita somno
Romanis fruitur nostra thalia choris.
Optatos renouant eadem mihi culmina cœtus
Personat & noto pythia uate domus.
Consulis hic fasces cecini, libyamq; recaptam
Hic mihi pro stratis bella canenda getis
Sed prior effigiem tribuit successus amœnam
Oraq; patricius nostra dicauit honos.
Annuit hic princeps titulum poscente senatu.
Respice iudicium quam graue musa subis,
Ingenio minuit merces properata fauorem.
Carminibus ueniam præmia tanta negant.
Et magis intento studium Censore laborat,
Quod legimur medio, conspicimurq; foro
Materies tamen ipsa iuuat, solitumq; timorem
Dispuro magna sedula parte leuat.
Nam mihi conciliat gratas impensius aures,
Vel meritum libri, uel Stiliconis amor.

CL. CLAVDIANI DE VICTORIA STILICONIS CONTRA ALARICVM. LIBER XIIII.

Inachii quum claustra freti coeuntibus aequor
Armatum scopulis audax irrumperet argo
Aetā, cholcosq; petēs propiore piclo
Omnibus attonitis solus post numina typhis
Incolumen tenui damno seruasse carinam
Fertur, & ancipitem montis uitasse ruinam.
Deceptoq; uaga concursu rupis in altum
Victricem duxisse ratem, stupuere superbae
Arte uiri domitae symplegades, & noua passae
Iura soli, faciles cunctis iam puppibus haerent,
Vt uinci didicere semel. Quod si ardua typhin
Nauis ob innocuae meritum sic gloria uexit,
Quae tibi pro tanti pulso discrimine regni
Sufficient laudes Stilico? licet omnia uates
In maius celebrata ferant, ipsamq; secandis
Argois trabibus iactent sudasse Mineruam
Nec nemoris tantum uinxisse carentia sensu
Robora, sed caeso monitu Iouis augure luco,
Arbore praesaga tabulas animasse loquaces,
Plurima, sed quãuis uarijs miracula monstris
Ingeminent teneras uincturi carmine mentes
Harpyiasq; truces, in sopitisq; refusum
Tractibus aurati custodem uelleris anguem,

Et iuga taurorum rapidis ambusta fauillis
Et uirides galeis sulcos, fœtasq; nouales,
Martis, & in segetem crescentis semina belli.
Nil ueris æquale dabunt, prohibere rapaces
Scilicet Harpyias, unaq; excludere mensa
Nobilior titulis, quàm tot potuisse paratas
In latij prædam geticas auertere fauces.
An ego terrigenas potius mirabor in ipsis
Procubuisse satis? uitæ quibus attulit idem
Principium, finemq; dies, quam cæsa getarum
Agmina, quos tantis aluit bellona trophæis,
Totaq; sub galeis mauortia canuit ætas.
Per te namq; unum medijs exuta tenebris
Imperio sua forma redit, claustrisq; solutæ
Tristibus exangues audent procedere leges.
Iamq; potestates priscus discriminat ordo
Iusticiæ, quas ante pares effecerat una,
Nube timor, tua nos urgenti dextera læto
Eripuit, tectisq; suis redduntur & agris.
Damnati fato populi, uirtute renati.
Iam non in pecorum morem formidine clausi
Prospicimus sæuos campis ardentibus ignes.
Alta nec incertis metimur flumina uotis;
Excidio latura moram, non poscimus amnes
Vndosam seruare fidem, nubesq; fugaces,
Aut coniuratum querimur splendere serenum,
Ipsa quoq; interius furijs exercita plebis
Securas iam Roma leuat, tranquillior arces,
Surge precor ueneranda parens, & certa secundis
Fide deis, humilemq; metum depone senectæ,

Vrbs æquæua polo, tum demum ferrea sumet
Ius in te Lachesis, quum sic mutauerit axem,
Fœderibus natura nouis, ut flumine uerso
Irriget ægyptum tanais, mœotida Nilus
Eurus ab occasu, Zephyrus se promat ab indis,
Caucaseisq; iugis, calido nigrantibus austro,
Getulas aquilo glacie constringat harenas.
Fatales hucusq; manus, crebrisq; notatæ
Prodigijs abiere minæ, nec sydera pacem
Semper habent, ipsumq; Iouem turbante Typhœo
Si fas est, timuisse ferunt, quum bracchia centum
Montibus armaret totidem, spirasq; retorquens
Lamberet attonitas erectis anguibus arctos.
Quid mirum si regna labor mortalia uexat?
Quum gemini fratres, genuit quos asper Aloeus
Matrem subdiderint uinclis, & in astra negatas
Tentarunt munire uias, steteritq; reuulsis
Penè tribus scopulis, cœlesti machina bello.
Sed caret euentu nimius furor, improba nunquam
Spes lætata diu, nec peruenere iuuentæ
Robur aloidæ, dum uellere pelion othys
Nititur, occubuit Phœbo, moriensq; ephialtes
In latus obliquam proiecit languidus ossam.
Aspice q̃ rarum referens inglorius agmen.
Aspice Roma tuum iam uertice celsior hostem
Italia detrusus eat, quantumq; priori.
Dissimilis, qui cuncta sibi cessura ruenti
Pollicitus patrij numen iurauerat Istri,
Non nisi calcatis loricam ponere rostris.
Q' rerum fatiq; uices, qui fœda parabat

Romanas ad stupra nurus, sua pignora uidit
Coniugibus permixta trahi, qui mente profunda
Hauserat urbis opes, ultro uictoribus ipse
Præda fuit, nostri quondam qui militis auro
Aggressus tentare fidem, desertus ab omni
Gente sua, manibusq; redit truncatus, & armis.
Hoc quoq; quod ueniam læti ualuere mereri
Si positis pendas odijs, ignoscere pulchrum,
Iam misero, pœnæq; genus uidisse precantem.
Quæ uindicta prior, quàm quum formido superbos
Flectit, & assuetum spolijs affligit egestas.
Sed magis ex alijs fluxit clementia causis,
Consulitur dum Roma tibi, tua cura coegit
Inclusis aperire fugam, ne peior in arcto
Sæuiret rabies, uenturæ nuncia mortis,
Nec tanti nomen, stirpemq; abolere getarum,
Vt propius peterere fuit, procul arceat altus
Iuppiter ut delubra Numæ, sedemq; Quirini
Barbaries oculis saltem temerare prophanis
Possit, & arcanum tanti deprehendere regni.
Quanquam (si ueterum certamina rite recordor)
Tunc etiam pulchra quum libertate uigerent
Et proprio late florerent milite patres.
Semper ab his famæ petiere insignia bellis
Quæ diuersa procul tuto trans æquora uires
Exercere dabant, currus, regumq; cathenæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ.
At uero Italiam quoties circumstetit atrox
Tempestas, ipsumq; caput læsura pependit,
Non illis uani ratio uentosa fauoris

Sed grauiter spectata salus, ductorq; placebat,
Non qui præcipiti traheret simul omnia casu
Sed qui maturo uel læta, uel aspera rerum
Consilio momenta regens, nec tristibus impar
Nec pro successu tumidus, spaciumq; morandi
Vincendiq; modum mutatis nosset habenis.
Cautius ingentes morbos, & proxima cordi,
Vlcera, Pœoniæ tractat solertia curæ,
Parcendoq; secat, ferro nec longius acto
Irreuocandus eat, sectis uitalibus error,
Sublimi certe Curium canit ore uetustas.
Aeaciden italo pepulit qui littore Pyrrhum,
Nec magis insignis Marij, Pauliq; triumphus,
Qui captos niueis reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi, quã uincla Iugurthæ.
Et quãuis gemina fessum iam clade fugarit,
Post Decij litios & nulli peruia culpæ
Pectora Fabricij, donis inuicta uel armis,
Plena datur curio pulsi uictoria Pyrrhi.
Quanto maius opus solo Stilicone peractum
Cernimus? hic ualidã gentem quam dura niuosis
Educat ursa plagis, non Chaonas atq; Molossos,
Quos Epirus alit, nec Dodonæa subegit
Agmina, fatidicam frustra iactantia quercum.
Primus fulmineum lento luctamine pœnum
Compressit Fabius, campo post ausus aperto
Marcellus uinci docuit, sed tertia uirtus
Scipiadæ latijs tandem deterruit oris,
Vnus in hoc Stilico, diuersis artibus hoste
Tres potuit complere duces, fregitq; furentem

Cunctando, uictaq; manu, uictumq; relegat,
Atq; hic tanta breui miscentem incendia Pyrrhũ
Sustinuit toto mœrens œnotria lustro,
Et prope ter senas itali per graminis herbas
Massilus pœno sonipes uastante cucurrit.
Annibalemq; senem uix ad sua reppulit arua.
Vindex sera patrum post bellum nata iuuentus,
Hic celer effecit bruma ne longior una
Esset hyems rerum, primis sed messibus æstas
Temperiem cœlo pariter belloq; referret.
Sed qd ego Annibalem circa pyrrhũq; tot annis
Certatum memorem? uilis cũ Sparthacus omne
Per latus Italiæ ferro bacchatus & igni,
Consulibusq; palàm toties congressus inertes
Exuerit castris dominos, & strage pudenda
Fuderit imbelles aquilas, seruilibus armis
Nos terrorum expers, & luxu mollior ætas
Deficimus queruli, si bos adductus aratro,
Si libata seges, non hanc ergastula nobis
Immisere manum, nec coniurantis harenæ
Turba fuit, qualem Stilico deiecerit hostem
Thraces & Hæmonij poterunt mecũq; fateri.
Frigida terdecies nudatum frondibus Hæmum
Tendit hyems uestire gelu, totiesq; solutis
Ver niuibus, uiridem monti reparauit amictum,
Et quoniam patrios gens hæc oblita triones
Atq; istrum transuecta semel uestigia fixit
Threicio funesta solo, seu fata uocabant,
Seu grauis ira deum seriem meditata ruinis.
Ex illo quoscunq; uagos impegit Erinnys

Grandinis, aut morbi ritu per deuia rerum
Praecipites per claustra ruunt, nec contigit ullis
Amnibus, aut scopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil uastus Athos, nil profuit hæmus
O thrisijs, facili contemnunt strimona saltu,
Et frustra rapidum damnant Alignona Bessi.
Nubibus intactum macedo miratur Olympum
More perertatum campi gemit irrita tempe
Thessalus, & domitis irrisam cotibus Oeten
Sperchiusq; & uirginibus dilectus Enypheus,
Barbaricas lauere comas, non obice Pindi
Seruati Driopes, nec nubifer atria texit
Littora Leucates, ipsæ quæ durius olim
Restiterant Medis, primo certamine ruptæ
Termopylæ, uallata maris Scyronia ripis,
Et duo continuo connectens æquora muro
Isthmos, & angusti patuerunt claustra Lycæi.
Nec tibi Parrhasios licuit munire colonos
Frondosis Erymanthe iugis, equitataq; summi
Culmina Taygeti trepidæ uidistis Amyclæ
Tandem supplicium cunctis pro montibus alpes
Exegere getis, tot tandem flumina uictor
Vindicat Eridanus, docuit nunc exitus alte
Fatorum secreta tegi. Quisq̃ ne reclusis
Alpibus ulterius latij fore credidit umbram.
Nonne uelut capta rumor miserabilis urbe
Trans freta, trans gallos Pyrenæumq; cucurrit?
Famaq; nigrantes succincta pauoribus alas,
Secum cuncta trahens à gadibus usq; Britannum
Terruit oceanum, & nostro procul axe remotam

Insolito belli tremefecit murmure Thulen.
Mandemus ne noti flabris, quoscunq; timores
Pertulimus? festae doleant ne tristibus aures.
An potius meminisse iuuat? semperq; uicissim
Gaudia praemissi cumulant inopina dolores.
Vtq; sub occidua iactatis pleiade nautis,
Commendat placidum maris inclementia portũ
Sic mihi tunc maior Stilico, quum laeta periclis
Metior, atq; illi redeunt in corda tumultus.
Nonne uidebantur quãuis adamante rigentes
Turribus inualidis fragiles procumbere muri?
Ferrataeq; getis ultro se pandere portae?
Nec uallum densaeq; sudes arcere uolantes
Cornipedum saltus, iam iã conscendere puppes,
Sardonios habitare sinus, & inhospita Cypri
Saxa parant, uitamq; freto spumante tueri.
Ipsa etiam diffusa breui trinacria ponto.
(Si rerum natura sinat) discedere longe
Optat, & Ionium refugo laxare Peloro,
Fulctaq; despiciens auro laquearia diues
Tutior aeolijs mallet uixisse cauernis,
Iamq; oneri creduntur opes, tandemq; libido
Haesit auaritiae grauioribus obruta curis.
Vtq; est ingenioq; loquax, & plurima fingi
Permittens, crediq; timor, tunc somnia uulgo
Narrari, tunc monstra deũ monitusq; sinistri
Quid meditentur aues, q̃d cũ mortalibus aether
Fulmineo uelit igne loqui, q̃d carmine poscat
Fatidico custos Romani carbasus aeui,
Territat assiduus lunae labor, atraq; Phoebe

Noctibus æriſonas crebris ululata per urbes
Nec credunt uetito fraudatam ſole ſororem
Telluris ſubeunte globo, ſed caſtra ſequutas
Barbara Theſſalidas, patrijs lunare uenenis
Ineſtare iubar, tunc anni ſigna prioris
Et ſi quod fortaſſe quies neglexerat omen,
Addit cura nouis, lapidoſos gradinis ictus,
Molitasq́; examen apes, paſſimq; crematas
Per bacchata domos nullis incendia cauſis,
Et nunq̃ cœlo ſpectatum impune cometen,
Qui primum roſeo Phœbi prolatus ab ortu
Qua micat aſtrigera ſenior cũ coniuge Cepheus,
Inde Lycaonia paulatim expulſus ab arcto
Crine uago getici fœdauit ſydera plauſtri.
Donec in exiguum moriens uaneſceret ignem.
Sed grauius mentes cæſorum oſtenſa luporum
Horrificant, duo quippe lupi ſub principis ora
Dum campis exercet equos, uiolenter adorti
Agmen, & excæpti telis, immane relatu
Prodigium, miramq́; notam duxere futuri.
Nã ſimul humano geminas de corpore palmas
Vtraq; perfoſſis emiſit bellua coſtis
Illo laua tremens, hoc dextera uentre latebant
Intentis ambæ digitis, & ſanguine uiuo
Scrutari ſi uera uelis, fera nuncia Martis
Ore ſub auguſti caſurum prodidit hoſtem,
Vtq; manus utero uirides patuere retecto
Romula poſt ruptas uirtus ſic emicat alpes.
Sed malus interpres rerũ metus omne trahebat
Augurium peiore uia, truncatáq; membra

Nutricemq; lupam Romæ regnoq; minari
Tunc reputant annos, interceptoq; uolatu
Vulturis incidunt properatis sæcula metis,
Solus erat Stilico, qui desperantibus augur
Sponderet meliora manu, dubiæq; salutis
Dux idem uatesq; fuit, durate parumper
Inquit & excussis muliebribus ore querelis
Fatorum toleremus onus, nil nautica prosunt
Turbatæ lamenta rati, nec segnibus undæ
Planctibus, aut uanis mitescunt flamina uotis
Nunc instare manu, toto nunc pectore niti
Communi pro luce decet succurrere uelis,
Exhaurire fretum, uarios aptare rudentes
Omnibus, & docti iussis parere magistri
Non nisi perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere getæ, nostras dum rhetia uires
Occupat, atq; alio desudant marte cohortes,
Idcirco spes omnis abit, mirabile posset
Esse mihi, si fraude noua, uel calle reperto
Barbarus ignotas inuaderet inscius alpes,
Nunc uero geminis clades repetita tyrannis
Famosum uulgauit iter, nec nota fefellit
Semita præstructum bellis ciuilibus hostem,
Per solitas uenere uias, aditusq; sequendos
Barbarico romana dedit discordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita sæclis
Sæpe lacessitam, sed non impune fatemur
Ausoniam, hæc senonũ restrinxit sanguine flãmas,
Hæc & theutonico quondam patefacta furori
Colla cathenati uidit squalentia Cymbri,

Vile decus, quod non erexit præuius horror.
Ingentes geminant discrimina magna triũphos,
Quid turpes iam mente fugas? qd gallica rura
Respicitis? latioq; libet post terga relicto
Longiquum profugis ararim pcingere castris?
Scilicet arctois concessa gentibus urbe
Considet regnum rhodano, captiq; superstes
Truncus erit, uestros stimulant si pignora sensus
Me quoq; non impar naturæ cura remordet,
Nec ferro sic corda rigent, aut nosse recusant
Quam sanctum soceri nomen, q̃ dulce mariti
Quantus prolis amor, sed nunq̃ oblita decoris
Obscœnam latebram pietas ignaua requiret,
Nec uobis fortis monitor mihi cautior uni
Hic coniunx, hic progenies, hic charior omni
Luce gener, pars nulla mei subducta procellæ.
Accipe tu nostræ tellus œnotria mentis
Pignora, cõmunes tecum subeuntia casus.
Exiguamq; moram muris impende tuendis,
Dum redeo lectum referens in classica robur.
His dictis pauidi firmauit inertia uulgi
Pectora migrantisq; fugam compescuit aulæ,
Ausaq; tunc primis tenebris emergere pulsis
Hesperia, ut secum iunxisse pericula uidit
Augustum, tantoq; sui stetit obside fati.
Protinus umbrosa uestit qua littus oliua
Larius & dulci mentitur nerea fluctu.
Parua puppe lacum præteruolat ocyus, inde
Scandit inaccessos brumali sydere montes.
Nil hyemis, cœliue memor, sic ille relinquens

I eiunos antro catulos immanior exit
H yberna sub nocte leo, tacitusq; per altas
I ncedit furiale niues, stant colla pruinis
A pera flauentes astringit stiria setas.
N ec meminit leti, nimbosue aut frigora curat,
D um natis alimenta paret, sublimis in arcton
P rominet hercyniæ confinis rhetia syluæ.
Qu æ se Danubij iactat, rheniq; parentem
V traq; Romuleo prætendens flumina regno.
P rimo fonte breues, alto mox gurgite regnant,
E t fluuios cogunt unda coeunte minores,
I n nomen transire suum, te cymbrica thetys
D iuisum bifido consumit Rhene meatu.
T hracia quinq; uadis istrum uorat Amphytrite.
A mbo habiles remis, ambo glacilia secti
T erga rotis, ambo boreæ martiq; sodales.
S ed latus hesperiæ, quo rhetia iungitur oræ.
P ræruptis ferit astra iugis, panditq; tremendam
V ix æstate uiam, multi ceu gorgone uisa
O briguere gelu, multos hausere profundæ
V asta mole niues, cumq; ipsis sæpe iuuencis
N aufraga candenti merguntur plaustra baratro.
I nterdum subitam glacie labente ruinam
M ons dedit, & tepidis fundamina subruit astris,
P endenti malefida solo, per talia tendit
F rigoribus medijs Stilico loca, nulla Lyæi
P ocula rara ceres, raptos contentus in armis
D elibasse cibos, madidoq; oneratus amictu
A lgentem pulsabat equum, nec mollia fesso
S trata dedere torum, tenebris si ceca repressit

Nox iter, aut ſpelea ſubit metuenda ferarum.
Aut paſtorali iacuit ſub culmine fultus
Ceruicem Clypeo, ſtat pallidus hoſpite magno
Paſtor, & ignoto præclarum nomine uultum
Ruſtica ſordenti genitrix oſtendit alumno.
Illa ſub horrendis pradura cubilia ſyluis
Illis ſub niuibus ſomni, curæq; laborq;
Peruigil hanc requiem terris, hæc ocia rebus
Inſperata dabant, illæ tibi Roma ſalutem
Alpinæ peperere caſæ, iam fœdera gentes
Exuerant, latijq; audita clade feroces
Vindelicos ſaltus, & norica rura tenebant.
Ac ueluti famuli mendax quos mortis Herilis
Nuncius, in luxum falſo rumore reſoluit,
Dum marcent epulis, atq; inter uina chorosq;
Perſultat uacuis effrena licentia tectis,
Si reducem dominum ſors improuiſa reuinxit
Hærent attoniti, libertatemq; peroſus
Conſcia ſeruilis præcordia concutit horror.
Sic ducis aſpectu cuncti ſtupuere rebelles,
Inq; uno princeps latiumq; & tota refulſit
Roma uiro, frons læta parum, non triſtior æquo,
Non deiecta malis, mixta ſed nobilis ira.
Qualis in herculeo quoties infanda iubebat
Euriſtæus fuit ore dolor, uel qualis in atram
Solicitus nubem mœſto Ioue cogitur æther.
Tanta ne uos inquit getici fiducia belli
Erigit? hinc animo fruſtra timuiſtis inani
Non ita Romanum fati uiolentia nomen
Opprimit, ut ueſtros nequeant punire tumultus,

P arte sui, neu nos longe sermone petito
D emorer, exemplum ueteris cognoscite facti.
Quũ ferus Ausonias perstringeret Annibal arces
E t trebiam sæuo geminassent funere cannæ:
N e quicq̃ æmathium pepulit spes uana Philippũ,
V t uelut afflictos ferro tentaret inerti
R omanos commouit atrox iniuria patres.
V rgerent maiora licet, grauiterq; tulere
V rbibus inter se claris de culmine rerum
C ongressis, aliquid gentes audere minores.
N ec pœnam differre placet, se bella gerenti
P unica Leuino, regis quoq; prælia mandant.
P aruit imperijs consul, fususq; Philippus,
V ilia dum grauibus populis interserit arma,
P rætereunte manu, didicit non esse potentum
T entandas, medijs quamuis in luctibus, iras.
H oc monitu pariter nascentia bella repressit,
E t bello quæsiuit opes, legitq; precantes
A uxilio, mensus numerum qui congruus esset,
N ec grauis Italiæ, formidandus ue regenti.
N ec minus accæpto nostræ rumore cohortes
(S ic ducis urget amor) properãtibus undiq; signis
C onueniunt, uisoq; animi Stilicone recæpti
S ingultus uarios, lachrymosaq; gaudia miscent.
S ic armenta boum, uastis quæ turbida syluis
S pargit hyems, cantus, & sibila nota magistri
C ertatim repetunt, uel notæ pascua uallis.
I nq; uicem se uoce regunt, gaudentq; fideles
R eddere mugitus, & qua sonus attigit aurem,
R ara per obscuras apparent cornua frondes.

A ccurrit uicina manus, quam rhetia nuper
V indelicis auctam spolijs defensa probauit.
V enit & extremis legio prætenta, britannis,
Quæ scoto dat frena truci, ferroq; notatas
P erlegit exanimes picto moriente figuras.
A gmina quinetiam flauis obiecta sicambris,
Quæq; domant scinthios, immásuetosq; cheruscos.
H uc omnes uertere minas, tutumq; remotis
E xcubijs rhenum solo terrore relinquunt,
V lla ne posteritas credet? germania quondam
I lla ferox, populisq; uix instantibus olim
P rincipibus tota poterit cum mole teneri.
I am sese placidam præbet Stiliconis habenis.
V t nec præsidijs nudato limite tentet
E xpositum calcare solum nec transeat amnem,
I ncustoditam metuens attingere ripam.
C elsior o cunctis uniq; æquande Camillo,
V estris namq; armis alarici fracta quieuit
A c brenni rabies, confusis rebus uterq;
D iuinam tribuistis opem, sed tardior ille
I am captæ uindex patriæ, tu sospitis ultor.
O quantum mutata tuo fortuna regressu,
V t sese pariter diffudit in omnia regni
M embra uigor, uiuusq; redit calor urbibus ægris,
C reditur herculeis lucem renouasse lacertis
F œminæ, dilecti fatis impensa mariti,
V t iuuenem spretæ laniatum fraude nouercæ,
N on sine circeis latonia reddidit herbis,
C retaq;, si uera narratur fabula uidit
M inoum rupto puerum prodire sepulchro,

Quem

Quem senior uates auium clangore repertum
G ramine restituit, miræ nam munere sortis
D ulcia mella necem, uitam dedit horridus anguis.
A t tuus aduentus non unum corpus ab umbris,
S ed tot cōmuni populos sub morte iacentes,
T otaq; tartareis è faucibus oppida traxit.
I pso Roma die, nec adhuc ostenditur auctor
P ersonuit uenisse ducem, lætisq; quirites
V ocibus auspicium certi plausere triumphi,
M uniti Stilicone suo, quis gaudia ueri?
P rincipis amplexus? alacris quis disserat aulæ?
P ulueris, ambiguam nubem speculamur ab altis
T urribus, incerti socios apportet an hostes,
I lle globus. mentem suspensa silentia librant,
D onec puluereo sub turbine syderis instar
E micuit Stiliconis apex, & cognita fulsit
C anicies, gauisa repens per mœnia clamor
T ollitur ipse uenit, portas secura per omnes
T urba salutatis effunditur obuia signis.
N on iam delectus miseri, nec falce per agros
D eposita, iaculum uibrans ignobile messor.
N on tentat Clypeum proiectis sumere rastris
B ellona ridente ceres, humilisq; nouorum
S editio clamosa ducum, sed uera iuuentus,
V erus ductor adest & uiuida martis imago.
P rospera sed quantum nostræ spes addita menti,
T antum exempta getæ qui uertice proximus astris
P ost alpes iam cuncta sibi promittit apertas,
N il superesse ratus, postq̃ tot flumina pulsis,
C inctaq; fluminibus crebris tot mœnia cernit

Tot subito pedites, equitum tot conspicit alas,
Seq; uelut clausum laqueis sub pectore furtim,
Aestuat, & nimium prono feruore petitæ,
Iam piget Italiæ, speratãq; Roma teneri
Visa procul, magni subeunt iam tædia cœpti.
Occultat tamen ore metum, primosq; suorum
Consultare iubet bellis annisq; uerendos.
Crinigeri sedere patres, pellita getarum
Curia, quos plagis decorat numerosa cicatrix.
Et tremulos regit hasta gradus, & nititur altis
Pro baculo contis, non exarmata senectus.
Hic aliquis grauior natu, cui plurima dictis,
Consilijsq; fides, defixus lumina terræ,
Concutiensq; comam, capuloq; accliuis eburno
Si numero non fallor ait, tricesima currit
Bruma ferè rapidum postq̃ trasnauimus istrum.
Romanamq; manum tantis eludimus annis.
Sed nunq̃ mauors adeo constrinxit in arctum
Res Alarice tuas, per tot certamina ducto
Crede seni. qui te tenero uice patris ab æuo
Gestatum parua solitus donare pharetra,
Atq; aptare breues humeris puerilibus arcus.
Sæpe quidem frustra monui seruator ut icti
Fœderis, æmathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidæ rapuit te flamma iuuentæ.
Nunc saltem (si cura tibi manet ulla tuorum)
His claustris euade precor, dumq; agmina longe,
Dum licet, hesperijs præceps illabere terris.
Ne noua prædari cupiens, & parta reponas,
Pastoriq; lupus scelerum delicta priorum

Intra septa tuas. Quid palmitis uber Hetrusci,
Quid mihi nescio quā proprio cum tybride Romā
Semper in ore geris? referunt si uera parentes
Hanc urbem insano nullus qui marte petiuit
Laetatus uiolasse redit, nec numina sedem
Destituunt, iactata procul, dicuntur in hostem
Fulmina, diuiniq; uolant pro moenibus ignes,
Seu coelum, seu Roma tonat, si temnis olympum,
A' magno Stilicone caue, qui semper iniquos
Fortuna famulante premit, scis ipse perosus
Arcadiae quam densa iugis cumulauerit ossa,
Sanguine quam largo graios calefecerit amnes,
Extinctusq; fores, ni te sub nomine legum
Proditio, regniq; fauor texisset heoi.
Talia grandaeuum flammata fronte loquentem,
Obliquisq; tuens oculis non pertulit ultrá,
Sed rupit rapidas accensa superbia uoces.
Si non mentis inops, fraudataq; mensibus aetas
Praeberet ueniam, nunq̄ haec opprobria lingua
Turpia danubius me scipite ferret inultus.
Anne tot augustos hebro qui teste fugaui,
Te patiar suadente fugam? quum cesserit omnis
Obsequijs natura meis, subsidere nostris
Sub pedibus montes, arescere uidimus amnes.
Non ita dij getici faciant, manesq; parentum,
Ut mea conuerso relegam uestigia cursu.
Hanc ego uel regno uictor uel morte tenebo
Victus humum, per tot populos, urbesq; cucurri,
Fregi alpes, galeisq; padum uictricibus hausi.
Quid restat nisi Roma mihi? gens robore nostra

Tunc quoq; pollebat, nullis quum fideret armis.
At nunc illyricā postq̄ mihi tradita iura,
Meq; suum fecere ducem, tot tela, tot enses,
Tot galeas multo thracum sudore paraui,
Inq; meos usus uectigal uertere ferri,
Oppida legitimo iussu Romana coegi.
Sic me fata fouent, ipsi quos omnibus annis
Vastabam, seruire dati, nocitura gementes
Arma dabunt, flammisq; diu mollitus, & arte
In sua damna calybs, fabro lugente rubebit
Hortantes his adde deos, non somnia nobis
Nec uolucres, sed clara palàm uox reddita luco est
Rumpe omnes alarice moras, hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad urbem.
Huc iter usq; datur, quis nam post talia segnis
Ambigat? aut cœlo dubitet parere uocanti.
Sic ait, hortaturq; suos, belloq; uiæq;
Instruit, attollunt uanos oracula fastus.
O semper tacita, sortes ambage malignæ
Euentuq; patens, & noxia uatibus ipsis
Veri sacra fides, ligurum regione suprema
Peruenit ad fluuium miri cognominis urbem,
Atq; illic domitus uix tandem interprete casu,
Agnouit dubijs illusa uocabula fatis,
Necnon & Stilico pugnam poscentia mouit
Pleno castra gradu, dictisq; instigat euntes.
Nunc nunc ò socij temeratæ sumite tandem
Italiæ pœnas, obsessi principis armis
Excusate nefas, deploratumq; Timauo
Vulnus, & alpinum gladijs abolete pudorem.

Hic est, quem toties campis fudistis achiuis.
Quem discors, odijsq; anceps ciuilibus orbis,
Non sua uis tutata diu, dum fœdera fallax
Ludit, & alternæ periuria uendicat aulæ.
Credite nunc omnes quas dira britania gentes
Quas ister, quas rhenus alit, pendere paratas
In speculis, uno tot prælia uincite bello,
Romanum reparate decus, molemq; labantis
Imperij fulcite humeris, hic omnia campus
Vindicat, hæc mundo pacem uictoria sancit.
Non in threicijs hemi decernimus oris;
Nec super alphæas umbrantia mænala ripas
Constitimus, non hic tegeam argosq; tuemur.
Visceribus medijs ipsisq; in corde uidetis
Bella geri, patrem clypeis defendite tybrim.
Talia nunc pediti, turmæ nunc mixtus equestri
Dicta dabat, simul externis præcepta ferebat
Auxilijs, ibat patiens ditionis alanus,
Qua nostræ iussere tubæ, mortemq; petendam
Pro latio docuit gentis præclarus alanæ,
Cui natura breues animis ingentibus artus
Finxerat, immaniq; oculos infecerat ira,
Vulneribus pars nulla uacat, rescisaq; cunctis
Gloria fœdati splendet iactantior oris.
Ille tamen mandante procul Stilicone citatis
Acceleratur equis, italamq; momordit harenam
Fœlix helysijsq; plagis, & carmine dignus,
Qui male suspectam nobis impensius arsit,
Vel læto purgare fidem, qui iudice ferro
Diluit immeritum laudato sanguine crimen.

M orte uiri turbatus equis, flectebat habenas
T otaq; præciso nutassent agmina cornu.
N i celer instructa Stilico legione sequutus
S ubsidijs peditum pugnā instaurasset equestrem.
Quis musis ipsoq; licet pœane recæpto
E narrare queat, quantum gradiuus in illa
L uce suæ dederit fundator originis urbi.
A ltius haud unq̄ toto descendimus ense
I n iugulum scythiæ, tanta nec clade superbum
C ontudimus Tanaim, uel cornua fregimus istri.
I nuisum miles sitiens haurire cruorem
P er uarias uestes, oneratāq; palustra metallo,
T ransit & argenti cumulos & cædis auarus,
C ontemptas proculcat opes, preciosior auro
S anguis erat, passim neglecti prodiga lucri,
I ra furens, strictis odiū mucronibus explet,
P urpureos cultus assumptas igne ualentes
E xuuias, miserisq; graues crateras ab argis,
R aptaq; flagranti spirantia signa corintho.
C allidus ante pedes uenientibus obijcit hostis
I ncassum, neq; enim feralis præda moratur,
S ed iustos præbent stimulos monimenta doloris.
A sseritur ferro captiuum uulgus & omnes
D iuersæ uocis populis quos traxerat hostis
S eruitio tandem dominorum strage redempti
B landa cruentatis affigunt oscula dextris,
D esertosq; lares & pignora læta reuisunt.
M iratur sua quemq; domus, cladesq; renarrant
O rdine cognati, referunt miracula belli.
Quis tibi nunc Alarice dolor? cū marte perirent

Diuitiæ, spolijsq; diu quæsita supellex,
Pulsaretq; tuas ululatus coniugis aures
Coniugis inuicto dudum quæ freta marito
Demens Ausonidū gemmata monilia matrū,
Romanasq; alta famulas ceruice petebat.
Scilicet argolicas, Ephyreiadesq; puellas
Cœperat, & pulchras iam fastidire lacænas,
Sed dea, quæ nimijs obstat rhamnusia uotis
Ingemuit, flexitq; rotam, domat aspera uictos
Pauperies, unoq; die Romana rependit:
Quicquid terdenis acies amisimus annis,
O celebranda mihi cunctis pollentia sæclis.
O meritum nomen fœlicibus apta triumphis,
Virtutis fatale solum, memorabile bustum
Barbariæ, nam sæpe locis, ac finibus illis
Plena lacessito rediit uindicta Quirino.
Illic oceani stagnis excita supremis
Cymbrica tempestas, aliasq; immissa per alpes
Adueniens geminæ gentis permisceat ossa
Et duplices signet titulos, commune Trophæum,
Hic cymbros, fortesq; getas Stilicone peremptos
Et Mario, claris ducibus tegit itala tellus.
Discite uesanæ Romam non temnere gentes.

PANEGYRIS IN PROBVM ET PROBINVM ATQVE OLI/BRIVM FRATRES LI/BER. XV.

Sol qui flammiferis mundum complexus habenis
Voluis inexhausto redeuntia sæcula motu
Sparge diem meliore coma, criniemq; repexi
Blandius elato surgant temone iugales,
Efflantes roseum frenis spumantibus ignem.
Iam noua germanis uestigia torqueat annus,
Consulibus, lætiq; petant exordia menses,
Scis genus Auchenium, nec te latuere parentes
Auniadæ, nam sæpe soles doctoribus illis
Instaurare uias, & cursibus addere nomen.
His neq; p dubium pendet fortuna pauorem
Nec nouit mutare uices, sed fixus in omnes
Cognatos procedit honos, quemcunq; requires
Hac de stirpe uirum, certum est de consule nasci.
Per fasces numerantur aui, semperq; renata
Nobilitate uirent, & prolem fata sequuntur,
Continuum simili seruantia lege tenorem,
Nec quisq̃ procerum tentat, licet ære uetusto
Floreat, & claro cingatur Roma senatu,
Se iactare parem, sed prima sede relicta
Auchenijs, de iure licet certare secundo.

Haud secus ac tacitam luna regnante per arcton
Syderea cedunt acies cum fratre remoto;
Aemulus aduersis flagrauerit ignibus orbis.
Tunc iubar arcturi languet tunc fulua leonis
Ira perit, plaustro iam rara intermicat arctos
Indignata tegi, iam caligantibus armis
Debilis orion dextram miratur inermem.
Quē prius aggrediar? ueteris quis fata Probini
Nesciat? aut nimias laudes ignoret Olibri?
Viuit adhuc completq; uagis sermonibus aures
Gloria fusa Probi, quam nec uentura silebunt
Lustra, nec ignota rapiet sub nube uetustas.
Illum fama uehit trans aequora, transq; remotas
Thetyos ambages, atlanteosq; recessus.
Audit & gelido si quem mœotica pascit
Sub Ioue uel calido. si quis coniunctus in axe
Nascentem te Nile bibit. uirtutibus ille
Fortunam domuit, nunquāq; leuantibus alte
Intumuit rebus, sed mens circunflua luxu
Nouerat intactum uitio seruare uigorem.
Hic non diuitias nigrantibus abdidit antris,
Nec tenebris damnauit opes, sed largior hymbre
Sueuerat innumeras hominum ditare cateruas.
Quippe uelut denso currentia munera nimbo
Cernere semper erat populis undare penates,
Assiduos intrare inopes remeare beatos,
Praeceps illa manus fluuios superabat iberos.
Aurea dona uomens, si quis tellure reuulsa
Sollicitis fodiens miratur collibus aurum.
Quantum stagna tagi rudibus stillantia uenis

E ffluxere decus? quanto preciosa metalli
H ermi ripa micat, quantas per Lydia culta
D espumat rutilas diues pactolus harenas.
N on mihi centenis resonent si uocibus ora
M ultifidusq; ruat centum per pectora Phœbus
A cta Probi narrare queam, quot in ordine gentes
R exerit, ad summi quoties fastigia iuris
V enerit, Italiæ late cum frena teneret,
I llyricosq; sinus, & quos arat Africa campos
E t nati uicere patrem, soliq; merentur
V ictores audire Probi, non contigit illi
T alis honor, prima cum parte uiresceret æui.
N on consul cum fratre fuit. Vos nulla fatigat
C ura diu maiora petens, non anxia mentem.
S pes agit, & longo tendit præcordia uoto.
C æpistis quo finis erat primordia uestra
V ix pauci meruere senes, metasq; tenetis,
A nte genas dulces q̃ flos iuuenilis inumbret
O raq; ridenti lanugine uestiat ætas.
T u precor ignarum doceas parnasia u tem.
Quis deus ambobus tanti sit muneris auctor.
P ostq̃ fulmineis impellens uiribus hostem
B elliger augustus trepidas laxauerat alpes,
R oma Probo cupiens dignas persoluere grates,
S edula pro natis dominum flexura rogãdo
I re parat, famuli currum iunxere uolantẽ
I mpetus, horribilisq; metus, qui semper agentes
P rælia cum fremitu Romã comitantur anhelo,
S iue petat parthos seu cuspide turbet hidaspen.
H ic ligat axe rotas, hic sub iuga ferrea nectit

Cornipides rigidisq; docet seruire lupatis.
Ipsa triumphantum qua possidet æthera regnis
Assilit innuptæ ritus imitata mineruæ,
Nam neq; Cæsariem crinali stringere cultu,
Colla nec ornatu patitur mollire retorto.
Dextrum nuda latus, niueos exerta lacertos.
Audacem retegit mãmam, laxumq; cohercens
Mordet gẽma sinum, nodus qui subleuat ensem
Album puniceo rectus discriminat ostro.
Miscetur decori uirtus, pulcherq; seuero
Armatur terrore pudor, galeæq; minaci
Flaua cruentarum prætenditur umbra iubarum.
Et formidato clypeus titana lacessit
Lumine, quem tota uariarat mulciber arte.
Hic patrius mauortis amor, fætusq; notantur
Romulei, post amnis inest, & bellua nutrix
Electro tyberis, pueri formantur in auro.
Tingunt æra lupam, mauors adamante coruscat.
Iam simul emissis rapido uelocior Euro
Fertur equis, strident Zephiri cursuq; rotarum
Saucia diuiduis clarescunt nubila sulcis,
Nec traxere moras, sed lapsu protinus uno
Quem poscunt tetigere locum, quẽ fine sub uno
Angustare aditum curuis anfractibus alpes,
Claustraq; congestis scopulis durissima tendunt,
Non alia reseranda manu, sed peruia tantum
Augusto geminisq; fidem mentita tyrannis,
Semirutæ turres, auulsaq; mœnia fumant.
Crescunt in cumulum strages, uallẽq; profundam
Aequauere iugis, stagnant immensa cruore

Corpora traduntur permixto funere manes.
Haud procul exacto lætus certamine uictor
Cespite gramineo consederat, arbore fultus
Acclines humeros, dominum gauisa coronat
Terra suum, surgunt toris maioribus herbæ.
Sudor adhuc per membra calet, crebroq; recurrit
Halitus, & placidi radiant in casside uultus.
Qualis letifera populatus cæde gelonos
Procubat horrendus getico gradiuus in arno.
Exuuias Bellona leuat, belliq; tepentes
Puluere soluit equos, immensaq; cornus in hastam
Porrigitur, tremulisq; ferit splendoribus hebrum.
Vt stetit ante ducem discussas Roma per auras
Conscia tunc sonuit rupes, & inhorruit acri
Maiestate nemus, prior hic o numen amicum
Dux ait, & legum genitrix, longeq; regendo
Circunfusa polo, consors adiuncta tonanti
Dic age dum quæ causa uiæ? cur deseris arces
Ausonias cœlumq; tuum? dic maxima rerum,
Nō ego uel libycos cessem tolerare labores
Sarmaticosue pati medio sub frigore choros,
Si tu Roma uelis, pro te quascunq; per horas
Ibimus, & nulla sub tempestate timentes.
Solstitio Mœroen bruma tentabimus istrum.
Tum regina refert, non me latet inclyte rector
Quod tua pro latio uictricia castra laborent.
Nec quod seruitium rursus furiæq; rebelles,
Edomitæ paribus sub te cecidere triumphis.
Sed precor hoc donum cum libertate recenti
Adijcias, si uera manet reuerentia nostri.

Sunt mihi pubentes alto de semine fratres
Pignora chara Probi, festa quos luce creatos
Ipsa meo foui gremio, cunabula paruis
Ipsa dedi, cum matris onus lucina beatum
Solueret, & magnos praeferrent sydera partus.
His ego non Decios pulchros, fortesue Metellos
Praetulerim, non qui poenum domuere ferocem
Scipiadas, gallisq; genus fatale Camillos.
Pierijs pollent studijs, multoq; redundant
Eloquio nec desidijs dapibusue paratis
Indulgere iuuat, nec tanta licentia uitae
Arripuit, aut mores aetas lasciua relaxat
Sed grauibus curis animum sortita senilem
Ignea longaeuo frenatur corde iuuentus.
Illis quam propriam ducunt ab origine sortem
Oramus praebere uelis anniq; futurum
Deuoueas uenientis iter, non improba posco,
Non insueta dabis, domus haec de more requirit.
Annue sic uobis scithicus famuletur araxes.
Sic rhenus per utrunq; latus medisq; subactis.
Nostra semyramiae timeant insignia turres.
Sic fluat attonitus romana per oppida ganges.
Dux ad haec, optata iubes ultroq; uolentem
Diua rogas, non hic precibus tentanda fuissent.
Vsq; adeo ne meam condunt obliuia mentem?
Vt pigeat meminisse Probi? quo iudice totam
Vidimus hesperiam, fessasq; resurgere gentes
Ante dabunt hyemes nilum p flumina damae
Errabunt, glacieq; niger damnabitur indus.
Ante Thyaesteis iterum conterrita mensis

Interciſa dies refugos uertetur in ortus.
Quam probus à noſtro poſſit diſcendere ſenſu.
Dixerat, & uelox iam nuncius aduolat urbem,
Extemplo ſtrepuere chori, collesq́; canoris
Pulſibus impulſi ſeptena uoce reſultant,
Lætatur ueneranda parens, & pollice docto
Iam parat auratas trabeas currusq́; micantes
Stamine, quę molli tundent de ſtipite ſeres,
Frondea lanigeræ carpentes uellera ſyluæ.
Et longum tenues tractus producit in aurum
Filaq́; concreto cogit ſquallere metallo.
Qualis purpureas præbebat candida ueſtes
Numinibus latona ſuis, cum ſacra redirent
Ad loca nutricis, iam non errantia deli,
Illa feros ſaltus & deſolata relinquens
Mænala, laſſato Cretam uenantibus arcu.
Phœbus adhuc nigris rorantia tela uenenis
Extincto pythone ferens, tunc inſula notos
Lambit amica pedes, ridetq́; ægæus alumnis
Lenior & blando teſtatur gaudia fluctu.
Sic proba præcipuo natos exornat amictu.
Quæ decorat mundum, cuius Romana poteſtas
Fœtibus augetur, credas ex æthere lapſam
Stare pudicitiam, uel ſacro thure uocatam
Iunonem inachijs oculos aduertere templis.
Talem nulla refert antiquis pagina libris.
Nec latiæ cecinere tubæ, nec græca uetuſtas.
Coniuge digna Probo, nam tantum cœtibus extat
Fœmineis, quantum ſupereminet ille maritos.
Vt ſceptrum geſſere manu, membrisq́; rigentes

Aptauere togas, signum dat summus biulca
Nube pater gratamq; facem per inane rotantes
Prospera uibrati, tenuerunt omnia nimbi
Accepit sonitus curuisq; tribunus in antris,
Ima ualle sedens arrectis auribus hæsit.
Vnde repentinus populi fragor? illicet herbis
Pallentes thalamos, & structa cubilia musco
Deserit, ac nymphis dominam cōmendat herilem.
Illi glauca nitent hirsuto lumina uultu
Cœruleisq; refecta notis reddentia patrem
Oceanum, crispo densantur gramine colla
Vertice luxuriat toto crinalis harundo.
Quam neq; fas Zephyris, frangi, nec sole perustam
Aestiuo candore mori, sed uiuida frondet
Aequæuum complexa caput, taurina leuantur
Cornua temporibus raucos sudantia riuos.
Distillant per pectus aquæ, frons hispida manat
Imbribus, in liquidos fontes se barba recæpit.
Palla graues humeros, uelat, quam neuerat uxor
Illi percurrens uitreas sub gurgite telas.
Est in Romuleo procumbens insula tybri,
Quo medius geminas interfluit alueus urbes,
Discretas subeunte freto, pariterq; minantes,
Ardua turrigeræ surgunt in culmina ripæ.
Hic stetit, & subitum prospexit ab aggere uotū.
Vnanimes fratres iunctos stipante senatu
Ire forum, strictasq; procul radiare secures.
Atq; uno biiuges tolli de limine fasces.
Obstupuit uisu, suspensaq; gaudia uocem
Oppressam tenuere diu, mox inchoat ore.

R espice si tales iactas aluisse fluentis
E urota, sparteue tuis, quid protulit aequum
F alsus olor, ualido quamuis decernere castu
N orint, & ratibus saeuas arcere procellas.
E nnoua ledaeis soboles fulgentior astris.
E cce mei ciues, quorum iam signifer optat
A duentum, stellisq; parat conuexa futuris.
I am per noctiuagos dominetur olibrius axes
P ro Polluce rubens, pro castore flamma probini.
I psi uela regent, ipsis dominantibus auras
N auita tranquillo moderabitur aequore pinum.
N unc pateras libare deis nunc soluere multo
N ectare corda libet, niueos iam pandite coetus
N aiades & totum uiolis praetexite fontem.
M ella ferant syluae, iam profluat ebrius amnis
M utatis in uina uadis, iam sponte per agros
S udent irriguae spirantia balsama uenae,
C urrat qui sociae roget in conuiuia mensae
I ndigenas fluuios, italis quicunq; suberrant
M ontibus, alpinasq; bibunt de more pruinas
V ulturnusq; rapax & naruitiatus odoro
S ulfure, tardatusq; suis erroribus ufens.
E t phaethontaeae perpessus damna ruinae
E ridanus, flauaeq; tenens querceta maricae,
L yris, & oebaliae qui reparat arua galesus.
S emper honoratus nostris celebrabitur undis
I ste dies, semper dapibus recoletur opimis.
S ic ait, & nymphae patris praecepta secutae
T ecta parant epulis, ostroq; refecta corusco
H umida gemmiferis illuxit regia mensis.

O bene

O bene signatum fraterno nomine tempus.
O consanguineis fœlix auctoribus annus,
Incipe quadrifidum phœbi torquere laborem,
P rima tibi procedit hyems non frigore torpens,
N on canas uestita niues, non aspera uentis
S ed tepido calefacta noto, uer inde serenum
P rotinus, & liquidi clementior aura fauoni
P ratis te croceis pingat, te messibus æstas
I nduat, autumnusq; madentibus imbuat uuis
O mni nobilior lustro, tibi gloria soli
C ontigit, exactum nunq̃ memorata per æuum
G ermanos habuisse duces, te cuncta loquetur
T ellus, te uarijs scribent in floribus oræ.
L ongaq; perpetui ducent in sæcula fasti.

FINIS.

CLAV. CLAVDIANI EPISTOLA AD ADRIANVM.

Sq; adeo ne tuæ producitur impetus iræ?
Nullus erit finis lachrymis subitisq; furorem
P ermutas odijs, quo mens ignara nocendi
Quo sensus abiere pij? tantum ne licebit
I nuidiæ? tantum strepitus ualuere maligni?
M e dolor incautus, me lubrica duxerit ætas,
M e timor impulerit, me deuius egerit ardor.
T e tamen haud decuit paribus concurrere telis.

Humanæ superos nunq̃ tetigere querelæ,
Nec uaga securum penetrant conuicia cœlum.
Excessit iam pœna modum concede iacenti.
En adsum, & ueniam confessus crimina posco.
Manibus hectoreis atrox ignouit Achilles.
Victrices furias matris placauit orestes.
Reddidit Alcides Priamo quas ceperat arces,
Pelleum iuuenem regum flexere ruinæ,
Darium famulis manibus doluisse peremptum
Fertur, & ingenti solatus fata sepulchro,
Tradita captiuo spaciosior india Poro.
Conditor hic patriæ sic hostibus ille pepercit.
Hunc uirtus tua digna sequi, quemcunq; deorum
Læsimus insultet iugulo pascatq; furorem.
Gratia defluxit, sequitur feralis egestas,
Desolata domus, charis spoliamur amicis
Hunc tormenta necant, hic undiq; truditur exul.
Quid superest damnis? quæ sæua pericula restant,
Emollit rabiem prædæ mortisq; facultas.
Prætereunt subiecta feræ, toruiq; leones
Quæ strauisse ualent ea mox prostrata relinquunt.
Nec nisi bellantis gaudent ceruice iuuenci.
Nobiliore fame secuit nascentia uota
Liuor, & ingesto turbauit gaudia luctu.
Iamiam supplicijs fessos humilesq; serenus,
Despice quid tanta dignaris morte clientem?
In breuibus nunq̃ sese probat Æolus undis,
Nec capit angustus boreæ certamina collis
Alpes ille quatit, rhodopeaq; culmina lassat

Incubuit nunq̃ cœlestis flamma salictis,
Nec parui frutices iram meruere tonantis,
Ingentes quercus, annosas fulminat ornos.
Hoc pro supplicibus ramis pro fronde mineruæ,
Hoc carmen pro thure damus, miserere tuorum.
Me p̃cor heu me redde mihi, grauibusq; medere
Vulneribus, uitamq; iube famamq; reuerti.
Quæ per te cecidit, per te fortuna resurgat.
Sanus Achilleis remeauit thelephus herbis,
Cuius pertulerat uires, & sensit in uno
Lætalem, placidamq; manum, medicina per hostẽ
Contigit, & pepulit quos fecerat ipse dolores.
Quod si nec precibus, fletu nec flecteris ullo
Eripe calcatis non prospera cingula musis.
Eripe militiam, comitem, me pelle sodali
Scilicet insigni de paupere uate triumpho
Scilicet egregijs ornabere uictor opimis,
Sæuiat in miseros cognata potentia ciues,
Audiat hæc commune solum, longeq; carinis
Nota pharos, flentemq; attollens gurgite uultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

DE SENATORE VERONENSI.

Foelix q proprijs æuũ trãsegit ĩ aruis.
Ipsa domus puer; Quẽ uidet ipsa senẽ,
Qui baculo nitens, in qua reptauit ha
rena
Vnius numerat sæcula longa casæ.
Illum non uario traxit fortuna tumultu

Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
Non freta mercator, timuit, non classica miles
Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, uicinæ nescius urbis,
A spectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis non consule computat annum
Autumnum pomis, uer sibi flore notat.
Idem condit ager soles, idemq; reducit,
Metiturq; suo rusticus orbe diem.
Ingentem meminit paruo qui gramine quercum
Æquæuum uidet consenuisse nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior indis,
Benacumq; putat, littora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ uires firmisq; lacertis
Ætas robustum tertia cernit auum.
Erret & extremos alter scrutetur hiberos
Plus habet hic uitæ, plus habet ille uiæ.

DE FOENICE.

Oceani sūmo circūfluus æqre lucus.
Trans indos eurumq; uiret, qui primus anhelis
Sollicitatur equis uicinaq; uerbera sentit,
Humida roranti resonant cum limina curru
Vnde rubet uentura dies, longeq; coruscis
Nox afflata rotis refugo pallescit amictu.
Hæc fortunatus nimium titanius ales.
Regna colit, solusq; plaga defensus iniqua

Possidet intactas ægris animalibus oras.
Saeua nec humani patitur contagia mundi.
Par uolucer superis, stellas qui uiuidus æquat
Durando, membrisq; terit redeuntibus æuum,
Non epulis saturare famem, non fontibus ullis
Assuetus prohibere sitim, sed purior illum
Solis feruor alit, uentosaq; pabula libat
Tethios, innocui carpens alimenta uaporis,
Arcanum radiant oculi iubar, igneus ora,
Cingit honos. rutilo, cognatum uertice sydus
Attollit cristatus apex, tenebrasq; serena
Luce secat, tyrio pinguntur crura ueneno.
Anteuolant Zephyros pennæ, quas cœrulus ambit
Flore color, sparsoq; super ditescit in auro,
Hic neq; concepto fœtu, nec semine surgit,
Sed pater est prolesq; sui, nulloq; creante
Emeritos artus fœcunda morte reformat.
Et petit alternam totidem per funera uitam.
Namq; ubi mille uias longinqua retorserit æstas,
Tot fuerint hyemes toties uer cursibus actum.
Quas dedit autumnus dederit cultoribus umbras.
Tunc multis grauior tandem subiungitur annis
Lustrorum numero uictus, ceu lassa procellis
Ardua caucaseo nutat de uertice pinus,
Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
Pars cadit assiduo flatu, pars imbre peresa
Rumpitur, abripuit partem uitiosa uetustas,
Iam breue decrescit lumen, languetq; senili
Segnis stella gelu, qualis cum forte tenetur
Nubibus & dubio uanescit cynthia cornu.

I am ſclitæ medios alæ tranſcurrere nimbos
V ix ima tolluntur humo, tunc conſcius æui
D efuncti reducisq; parans exordia formæ
A rentes tepidis de collibus eligit herbas.
E t cumulum texens precioſa fronde ſabæum
C omponit, buſtumq; ſibi partumq; futurum.
H ic ſedet, & ſolem blando clangore ſalutat
D ebilior, miſcetq; preces, & ſupplice cantu
P ræſtatura nouas uires incendia poſcit.
Quē procul adductis uidit cum Phœbus habenis
S tat ſubito, dictisq; pium ſolatur alumnum.
O' ſenium poſiture rogo, falſisq; ſepulchris
N atales habiture uices, qui ſæpe renaſci
E xitio, proprioq; ſoles pubeſcere leto,
A ccipe principium rurſus, corpusq; coactum
D eſere mutata melior procede figura.
H æc fatus propere flauis è crinibus unum
C oncuſſa ceruice iacit, miſſoq; uolentem
V itali fulgore ferit; nam ſponte crematur
V t redeat, gaudetq; mori feſtinus in ortum.
F eruet odoratus ſtellis cœleſtibus agger.
C onſumitq; ſenem, nitidos ſtupefacta iuuencos
L una premit, pigrosq; polus non concitat axes.
P arturiente rogo curis natura laborat
A eternam ne perdat auem, flammasq; fideles
A dmonet, ut rerum decus immortale remittant.
C ontinuo diſperſa uigor per membra uolutus
A eſtuat, & uenis rediuiuus ſanguis inundat.
V icturi cineres, nullo cogente moueri
I ncipiunt; plumaq; rudem ueſtire fauillam.

Qui fuerat genitor, natus nunc profilit idem,
S uccedítq́; nouus. geminæ confinia uitæ,
E xiguo medius discrimine separat ignis.
P rotinus ad Nilum manes sacrare paternos
A uctoremq; globum phariæ telluris ad oras
F erre iuuat, uelox alienum pergit in orbem.
P ortans gramineo clausum uelamine funus,
I nnumeræ comitantur aues, stipatq́; uolantem
A lituum suspensa cohors, exercitus ingens
O bnubit uario late conuexa meatu.
N ec quisq̃ tantis è millibus obuius audet
I re duci, sed regis iter flagrantis adorant,
N on ferus acipiter, non armiger ipse tonantis
B ella mouent, cõmune facit reuerentia fœdus.
T alis barbaricas fluuio de tygride turmas
D uctor parthus agit, gemmis & diuite culto
L uxurians sertis apicem regalibus ornat.
A uro frenat equum perfusa nutrice uestem
A ssyria signatur acu, tumidasq́; regendo
Celsa per tyrias acies ditione superbit.
C lara per ægyptum placidis notissima sacris
V rbs titana colit, centumq́; immane columnis
I nuehitur templum, Thebano monte reuulsis.
I llic (ut perhibent) patriam de more reponit
C ongeriẽ, uultũq́; dei ueneratus herilem
I am flammæ commendat onus; iã destinat aris
S emina reliquiasq́; sui, mirata relucent
L imina diuino sp rant altaria fumo.
E t pelusiacas productus adusq́; paludes
P eruenit indus odor penetrat completq́; salubri

Tempestate uiros, & nectare dulcior aura
Hostia nigrantis nili septena uaporat.
O felix hæresq; tui, quo soluimur omnes
Hoc tibi suppeditant uires, præbetur origo
Per cinerem, moritur te non pereunte senectus.
Vidisti quodcunq; fuit, te sæcula teste
Cuncta reuoluuntur, nosti quo tempore pontus
Fuderit elatas scopulis stagnantibus undas.
Quis Phaethonteis erroribus arserit annus,
Et clades te nulla rapit, solusq; superstes
Edomita tellure manes, non stamina parcæ
In te dura legunt, non ius habuere nocendi.

DE MAGNETE.

Quisquis solicita mundum ratione secutus
Semina rimatur rerũ, quo luna laborat
Defectu, q̃ cã iubet pallescere solem,
Unde rubescentes ferali crine cometæ
Unde fluant uenti, trepidæ quis uiscera terræ
Commoueat motus, quæ fulgura ducat origo,
Unde tonent nubes, quo lumine floreat arcus.
Hoc mihi quærenti si quid deprendere uerum
Mens ualet, expediat, lapis est cognomine Magnes
Decolor obscurus, uilis, non ille repexam
Cæsariem regum, nec candida uirginis ornat
Colla, nec insigni splendet per cingula morsu,
Sed noua si nigri uideas miracula saxi,
Tunc superat pulchros cultus, & qcquid heois

Indus littoribus rubra scrutatur in alga,
Ex ferro meruit uitam, ferriq; rigore
Vescitur, has dulces epulas, hæc pabula nouit.
Hinc proprias renouat uires, hinc fusa per artus
Aspera secretum seruant alimenta uigorem.
Hoc absente perit, tristi morientia torpent
Membra fame, uenasq; sitis consumit apertas,
Mauors sanguinea qui cuspide uerberat urbes
Et uenus humanas quæ laxat in ocia curas,
Aurati delubra tenent communia templi.
Effigies non una deis. sed ferrea martis
Forma nitet, uenerem magnetica gēma figurat.
Illis connubium celebrat de more sacerdos.
Ducit flamma choros, festa frondentia myrto
Limina cinguntur, roseisq; cubilia surgunt
Floribus, & thalamos dotalis purpura uelat.
Hic mirum consurgit opus, cytherea maritum
Sponte rapit, cœliq; toros imitata priores
Pectora lasciuo flatu mauortia nectit.
Et tantum suspendit onus galeaq; lacertos
Implicat, & uiuis totum complexibus ambit.
Ille lacessitus longo spiraminis actu
Arcanis trahitur gemma de coniuge nodis.
Pronuba fit natura deis, ferrumq; maritat
Aura tenax subitis sociantur numina furtis.
Quis calor infundit geminis alterna metallis
Fœdera? quæ duras iungit concordia mentes?
Flagrat anhela silex, & amicam saucia sentit
Materiam, placidosq; calybs cognoscit amores.
Sic uenus horrificum belli compescere regem

E t uultum mollire solet, cum sanguine præceps
A estuat, & strictis mucronibus asperat iras.
S ola feris occurrit equis, mollitq; tumorem
P ectoris, & blando præcordia temperat igni.
P ax animo tranquilla datur, pugnasq; calentes,
D eserit, & rutilas declinat in oscula cristas.
Quæ tibi sæue puer non est permissa potestas?
T u magnum superas fulmen, cæloq; relicto
F luctibus in medijs cogis mugire tonantem.
I am gelidas rupes uiuoq; carentia sexu
M embra feris, iam saxo tuis obnoxia telis,
E t lapides suus ardor agit, ferrumq; tenetur
I llecebris rigido regnant in marmore flammæ.

DE APONE BALNEIS.

Ons antenoreæ uitã q porrigis urbi
Fāctaq; uicinis noxia pellis aquis.
Cū tua uel mutis tribuāt miracula uocem
C um tibi plebeius carmina dictet honos.
E t si nulla manus cuius non pollice ductæ
Testentur memores prospera uota notæ.
N onne reus musis, pariter nymphisq; tenebor
S i tacitus soli præterëare mihi?
I ndictum neq; enim fas est tacitumq; relinqui
Hunc qui tot populis prouocat ore loqui.
A lto colle minor paruis erectior aruis
Conspicuo cliuus molliter orbe tumet.
A rdentis fœcundus aquæ, quacunq; cauernas
Perforat offenso truditur igne latex.

Spirat putre solum, conclusa subter anhelo
Pumice rimosas perforat unda uias.
Humida flammarum regio uulcania terræ,
Vberea sulfureæ feruida regna plagæ.
Quis sterilem non credat humũ? fumãtia uernant
Pascua, luxuriat gramine cocta silex.
Et cum sic rigido cautes feruore liquescant,
Contentis audax ignibus herba uiret.
Præterea grandes effossi marmore sulci
Saucia longinquo limite saxa secant.
Herculei sic fama refert, monstratur aratri
Semita, uel casus, uomeris egit opus.
In medio pelagi late flagrantis imago,
Cærulus immenso panditur ore lacus,
Ingenti fusus spacio, sed maior in altum
Intrat, & arcana rupis inane subit,
Densus nube sua, tactuq; immitis & haustu,
Sed uitreis idem lucidus usq; uadis.
Consuluit natura sibi, ne tota niteret
Admisitq; oculos quo uetat ire calor.
Turbidus impulsu uenti cum spargitur aer,
Glaucaq; fumifera terga serenat aqua.
Tunc omnem liquidi uallem mirabere fundi.
Tunc ueteres hastæ regia dona micant.
Quas inter nigræ tenebras obscurus harenæ
Discolor abruptum flumen hiatus agit.
Apparent intra latebræ, quos gurges opacus
Implet, & abstrusos ducit in antra sinus:
Tunc montis secreta patent, qui flexus in arcum
Aequora pendenti margine summa ligat.

V iua coronatos astringit saeua uapores,
  Et leuis exili cortice terra natat.
C alcaturq; oneri nunq̃ cessura uirorum
  Sustentat trepidum fida ruina pedem.
F acta manu credas, sic leues circuit oras
  Ambitus, & tenuis perpetuusq; riget.
H aerent stagna loco, plenas aequantia ripas
  Praescriptumq; timent exiluisse modum.
Quod superat fluuio deuexa rupe uolutus
  Egerit & campi dorsa recurua petit.
D euehit exceptum natiuo spuma meatu
  In patulas plumbi labitur inde uias,
N ullo cum strepitu madidis infecta fauillis
  Despumat niueum fistula cana salem.
M ultifidas dispergit opes, artemq; secutus
  Qua iussere manus mobile torquet iter.
E t iunctos rapido pontes subtermeat aestu
  Afflatosq; uago temperat igne tholos.
A crius interius rauci cum murmure saxi
  Spumeus eliso pellitur amne uapor.
H inc pigras repetunt fessi sudore lacunas,
  Frigora quis longae damna dedere morae.
S alue Paeoniae largitor nobilis undae,
  D ardanij, salue gloria magna soli.
P ublica morborum requies, commune meretur
  Auxilium praesens numen inempta salus.
S eu ruptis inferna ruunt incendia ripis,
  Et nostro flegethon deuius orbe calet.
S ulfuris in uenas gelidus seu decidit amnis,
  Accensusq; fluit quod manifestat odor.

Siue pares flãmas undarum lance rependens,
Arbiter in fœdus mons elementa uocat.
Ne cedant superata sibi, sed legibus æquis
Alterius uires possit utrũq; pati.
Quicquid erit causæ, quocũq; remitteris ortu
Non sine consilio currere certa fides.
Quis casum meritis adscribere talibus audet?
Quis negat auctores hæc statuisse deos?
Ille pater rerum qui sæcula diuidit astris,
Inter prima poli te quoq; sacra dedit.
Et fragilem nostri miseratus corporis usum
Telluri medicas fundere iussit aquas.
Parcarumq; colos exhortatura seueras
Flumina laxatis emicuere iugis.
Fœlices proprium qui te meruere coloni,
Fas quibus est Aponum iuris habere sui.
Non illis terrena lues, corrupta nec austri
Flamina, nec sæuo sirius igne nocet.
Sed q̃uis Lachesis letali stamine damnet
Inde sibi fata prosperiora petunt.
Quod si forte malus membris exuberat humor.
Languida uel nimio uiscera felle rubent.
Non uenas reserant, nec uulnere uulnera sanant
Pocula nec tristi gramine mixta bibunt.
Amissum nymphis reparant impune uigorem
Pacaturq; ægro luxuriante dolor.

DE NILO.

F Oelix qui pharias proscindit uomere terras.
Nubila non sperat tenebris condentia cœlum.
Nec grauiter flantes pluuiali frigore choros
I nuocat, aut arcum uariata luce rubentem.
Æ gyptus sine nube ferax, imbresq; serenos
S ola tenet secura poli, non indiga uenti
G audet aquis quas ipsa uehit, Niloq; redundat,
Qui rapido tractu medijs elapsus ab austris,
F lammiferæ patiens zonæ cancriq; calentis
F luctibus ignotis nostrum procurrit in orbem,
S ecreto de fonte cadens, qui semper inani
Quærendus ratione latet, nec contigit ulli
H oc uidisse caput, fertur sine teste creatus,
F lumina profundens alieni conscia cœli.
I nde uago lapsu, libyam dispersus in omnem,
Aethiopum per mille ruit nigrantia regna.
E t loca continuo solis damnata uapore
I rrorat, populisq; salus sitientibus errat.
P er meroem blæmiasq; feros, atramq; syenem.
H unc bibit effrenis Garamas, domitorq; ferarum
C yrreus, qui uasta colit sub rupibus antra.
Qui ramos hebeni, qui dentes uellit eburnos,
E t gens compositis crinem uelata sagittis.
N ec uero similes causas crescentibus undis
V t tempus meruit, glacie non ille soluta.
N ec circunfuso scopulis exuberat imbre.
N am cum tristis hyems alias produxerit undas

Tunc Nilum retinent ripæ, cum languida cessant
Fulmina tunc Nilus mutato iure tumescit.
Quippe quod ex omni fluuio spoliauerit æstus
Hoc Nilo natura refert, totumq; per orbem,
Collectæ partes unum reuocantur in amnem.
Cumq; die titana canis flagrantior armat,
Et rapit humores madidos uenasq; calore
Compescit, radijsq; potentibus æstuat axis,
Nilo bruma uenit, contraria tempora mundo.
Defectis solitum referens cultoribus æquor.
Effluit Aegæo stagnantior, acrior alto
Ionio, seseq; patentibus explicat aruis.
Fluctuat omnis ager, remis sonuere nouales.
Sæpius æstiuo iaceat cum forte sopore,
Cernit cum stabulis armenta natantia pastor.

In Alechium quæstorem.

Sic non æthiopum campos æstate pererrē
Nec brumā scythico sub Ioue nudus agā
Sic nō imbriferā noctē ducentibus hœdis
Ionio credam turgida uela mari.
Sic non tartareo furiarum uerbere pulsus,
Irati relegam carmina grammatici.
Nulla meos traxit petulans audacia sensus
Liberior iusto nec mihi lingua fuit.
Versiculos fateor non cauta uoce notaui,
Heu miser ignorans q̄ graue crimen erat.
Orpheos alij libros impune lacessunt
Nec tua securum, te Maro fama uehit,
Ipse parens uatum princeps heliconis Homerus

Iudicis excepit tela seuera notæ.
Sed non Vergilius, sed non accusat Homerus
Neuter enim quæstor, pauper uterq; fuit.
En moueo plausus, & pallidus omnia laudo,
Et clarum repeto terq; quaterq; sophos.
Intendat placidus tandem flatusq; remittat
Et tuto recitet quolibet ore placet.

DE GIGANTOMACHIA

TErra parens quondam cœlestibus inuida regnis
Titanumq; simul crebros miserata dolores.
Omnia monstrifero complebat tartara cœtu.
Inuisum genitura nephas, phlegramq; retexit
Tanta prole tumens, & in æthera protulit hostes.
Fit sonus, erumpunt crebro nondumq; creati
Iam dextras in bella parant, superosq; lacessunt.
Stridula uoluentes gemino uestigia lapsu.
Pallescunt subito stellæ, flectitq; rubentes
Phœbus equos, docuitq; timor reuocare meatus.
Oceanum petit arctos, inocciduiq; triones
Occasum uoluere pati, tum feruida natos
Talibus hortatur genitrix in prælia dictis.
O pubes domitura deos, quodcunq; uidetis
Pugnando dabitur, præstat uictoria mundum.
Sentiat ille meas tandem Saturnius iras
Agnoscat quid terra potest, si uiribus ullis
Vincor, cur Cibele nobis meliora creauit?
Cur nullus telluris honos? qui semper acerbis
Me damnis

Me damnis urgere solet, quæ forma nocendi
D efuit? hinc uolucrem uiuo sub pectore pascit.
I nfœlix Scythica fixus conualle Prometheus.
H inc atlantis apex flammātia pondera fulcit.
E t per caniciem glacies asperrima durat.
Quid dicam tityon? cuius sub uulture sæuo
V iscera nascuntur, grauibus certantia pœnis?
S ed uos ò tandem ueniens exercitus ultor
S oluite titanas uinclis, defendite matrem.
S unt fera sunt montes, uestris nec parcite membris
I n iouis exitium telum non esse recuso.
I te precor miscete polum, rescindite turres
S ydereas, rapiat fulmen sceptrumq; tiphœus.
E ncheladi iussis mare seruiat, alter habenas
A uroræ pro sole regat, te delphica laurus
S tringat Porphyrion, Cyrrhæaq; templa tenebis.
H is ubi consilijs animos elusit inanes
I am credunt uicisse deos, medijsq; reuinctum,
N eptunum traxisse fretis, hic sternere matrum
C ogitat, hic Phœbi laceros deuellere crines.
H ic sibi promittit Venerem, speratq; Dianæ
C oniugium, castamq; cupit uiolare Mineruam.
I nterea superos prænuncia conuocat iris.
Qui fluuios qui stagna colunt, cinguntur & ipsi
A uxilio manes, nec te proserpina longe
V mbrosæ tenuere fores, rex ille silentem
L etheo uehitur curru, lucemq; timentes
I nsolitam mirantur equi, trepidoq; uolatu
S pissas cœruleis tenebras è naribus efflant.
A c uelut hostilis, cum machina terruit urbem

Vndiq; concurrunt arcem defendere ciues.
Haud secus omnigenis coeuntia numina turmis
Ad patrias uenere domos; tum Iuppiter infit.
O' nunq̃ peritura cohors, ò debita semper
Cœlo progenies, nullisq; obnoxia fatis.
Cernitis ut tellus nostrum coniuret in orbem
Prole noua? dederitq; alios interrita partus?
Ergo quot dederit natos, tot funera matri
Reddamus, longo maneat per singula luctu,
Tanto pro numero paribus damnata sepulchris.
Iam tuba nimborum sonuit, iam signa ruendi
Bis æther, bis terra dedit, confusaq; rursus
Pro domino natura timet discrimina rerum,
Miscet turba potens, nunc insula deserit æquor,
Nunc scopuli latuere mari quot littora restant
Naida quot antiquas mutarunt flumina ripas,
Hic rotat æmonium præduris uiribus œtem,
Hic iuga connixis manibus pangea coruscat,
Hunc armat glacialis athos, hoc ossa mouente
Tollitur, hic rhodopen hebri cum fonte reuellit.
Et socias truncauit aquas, summaq; leuatus
Rupe giganteos humeros irrorat enipheus.
Subsedit patulis tellus sine culmine campis.
In natos diuisa suos, horrendus ubiq;
It fragor, & pugnæ spacium discriminat aer.
Primus terrificum mauors non segnis in agmen
Odrisios impellit equos, quibus ille gelonos
Siue getas turbare solet, splendentior igni
Aureus ardescit clypeus, galeamq; nitentes
Arrexere iubæ, nunc concitus ense pelorum

Transigit aduerso, femorum qua parte uolutus
Duplex semiferis connectitur ilibus anguis.
Atq; uno ternas animas interficit ictu.
Tunc super insultans auidus languentia curru
Membra terit, multumq; rotæ sparsere cruoris.
Occurrit pro fratre mimas, lemnumq; calentem
Cum lare Vulcani spumantibus eruit undis,
Et propè torsisset si non mauortia cuspis
Ante reuelato cerebrum fudisset ab ore.
Ille uiro toto moriens, serpentibus imis
Viuit adhuc stridore ferox, & parte rebelli,
Victorem post fata petit, tritonia uirgo
Prosilit, ostendens rutila cum gorgone pectus,
Aspectu contenta suo, non utitur hasta.
Nam satis est uidisse semel, primumq; furentem
Longius in faciem saxi Pallanta reformat.
Ille procul subitis fixus sine uulnere nodis
Vt se letifero sensit durescere uisu,
Et steterat iam penè lapis, quo uertimur inquit?
Qui serpit per membra silex? qui torpor inertem
Marmorea me peste ligat? uix pauca locutus
Quod timuit iam totus erat, sanusq; Damastor,
Ad depellendos iaculum dum quæreret hostes,
Germani rigidum misit pro rupe cadauer,
Hic uero interitum fratris miratur echion.
Inscius auctorem dum uult tentare nocendo
Te dea respexit, solam quam cernere nulli
Bis licuit, meruit sublata audacia pœnas
Et didicit cum morte deam, sed turbidus idam
Palleneus, oculis aduersa mentibus atrox.

Ingreditur, cæcasq; manus in pallada tendit,
Hunc mucrōe ferit dea cōminus, ac simul angues
Gorgoneo riguere gelu, corpusq; per unum
Pars moritur ferro, partes periere uidendo;
Ecce autem medium spiris delapsus in æquor
Porphyrion trepidam conatur uellere Delon,
Scilicet ad superos ut torqueat improbus axes.
Horruit Ægæus, stagnantibus exilit antris
Longæuo cum patre tethys, desertaq; mansit
Regia neptuni, famulis ueneranda profundis
Exclamant placido cunctæ de uertice nymphæ,
Nymphæ quæ rudibus Phœbum docuere sagittis
Errantes agitare feras, primumq; gementi
Latonæ struxere torum, cum lumina cœli
Parturiens geminis orraret fœtibus orbem.
Implorat pœana suum conterrita delos
Auxiliumq; rogat, si te gratissima fudit
In nostros Latona sinus, succurre precanti,
En iterum conuulsa feror.

DE SALVATORE.

Christe potens rex redeuntis cōditor æui,
Vox sūmi, sensusq; dei, quē fudit ab alta
Mente pater, tantiq; dedit cōsortia regni.
Impia tu nostræ donuisti crimina uitæ
Passus corporea mundum uestire figura.
Affariq; palàm populos hominemq; fateri,
Quemq; utero inclusum Mariæ, mox numine uiso
Virginei tumuere sinus, innuptaq; mater
Arcano stupuit compleri uiscera partu,
Auctorem paritura suum, mortalia corda

Artificem texere poli, mundiq; repertor,
Pars fuit humani generis, latuitq; sub imo
Pectore, qui totum late complectitur orbem.
Et qui non spacijs terrae, non aequoris unda,
Nec capitur coelo, paruos confluxit in artus.
Quin & supplicij nomen nexusq; subisti
Vt nos subriperes leto, mortemq; fugares,
Morte tua, mox aethereas euectus in auras
Purgata repetens, laetum te luce parentem
Augustum foueas festis, ut saepe diebus
Annua sinceri celebret ieiunia sacri.

DE MVLABVS GALLICIS.

Spice morigeras rhodani torrētis alūnas,
Imperio nexas, imperioq; uagas.
Dissona q̃ uarios flectāt ad murmura cursus
Et certas adeāt uoce regente uias.
Quamuis quaeq; sibi nullis discurrat habenis
Et pateant duro libera colla iugo.
Ceu constricta tamen seruit, patiensq; laborum
Barbaricos docili concipit aure sonos.
Absentis longinqua ualent praecepta magistri
Frenorumq; uices lingua uirilis agit.
Haec procul angustat sparsas, spargitq; coactas.
Haec sistit rapidas, haec properare facit.
Laeua iubet laeuo deducunt ordine currum,
Mutauit strepitum, dexteriora petunt.
Nec uinclis famulae, nec libertate feroces
Exutae laqueis sub ditione tamen.
Consensuq; pares, & fuluis pellibus hirtae
Essedа concordes multisonora trahunt.

Miraris si uoce feras pacauerit Orpheus
Cum pronas pecudes gallica uerba regant.

IN CVRETIVM.

f Allaces uitreo stellas cōponere mundo.
Et uaga saturni sydera saepe queri
Vēturūq; Ioue paucis promittere nūmis
Cureti genitor nouerat uranius.
In prolem dilata ruunt periuria patris,
Et poenam merito filius ore luit.
Nam spurcos auidae lambit meretricis hiatus,
Consumens luxu flagitijsq; domum.
Et quas fallacis collegit lingua parentis
Has eadem nati lingua refudit opes.

IN EVNDEM.

f I tua Cureti penitus cognoscere quaeris
Sydera, patre tuo certius ipse loquar
Q d furis aduersi dedit iclemētia martis
Quod procul à musis, debilis arcas erat.
Quod turpem pateris iam cano podice morbum
Foemineis signis Luna Venusq; fuit.
Attriuit Saturnus opes, hoc prorsus in uno
Haereo, quae cunnum lambere causa facit.

In Iacobum magistrum Equitum.

p Er cineres pauli, p cani limina petri
Ne laceres uersus dux Iacobe meos.
Sic tua pro clypeo defēdat pectora thōas
Et comes ad bellū Bartholomeus eat.
Sic ope sanctorum non barbarus irruat alpes,
Sic tibi det uires sancta Susanna suas.
Sic quicunq; ferox gelidum tranauerit istrum

Merguntur, uolucres ceu pharaonis equi.
S ic geticas ultrix feriat romphea cateruas
Romanasq; regant prospera tela manus.
S ic tibi det moriens magnos conuiua triumphos
Atq; tuam uincant dolia fusa sitim.
S ic nunq̃ hostili maculetur sanguine dextra
Ne laceres uersus dux Iacobe meos.

De Apro & Leone.

Oruus aperfuluusq; leo coiere superbis
t Viribus, hic setis sæuior ille iuba.
Hūc mars, hūc cibele laudat, dñatur uterque
Montibus, herculeus sudor uterq; fuit.

DE LOCVSTA.

Orret apex capitis, medio fera lumina surgūt
h Vertice cognatus dorso durescit amictus
Armauit natura cutē, dumiq; rubentes
Cuspidibus paruis multis acuere rubores.

DE TORPEDINE.

Vis nō indomitā mire torpedinis artem
q Audit, & emerito signatas nomine uires?
Illa qdē mollis, segniq; obnixa natatu
R eptat, & attritis uix lãguida serpit arenis.
S ed latus armauit gelido natura ueneno.
E t frigus quo cuncta rigent, armata medullis
M iscuit, & proprias hyemes per uiscera duxit.
N aturam iuuat ipsa dolis, & conscia sertis
V titur ingenio, longeq; extenta per algas
H ac confisa iacet, successu læta resurgit
E t uiuos impune ferox depascitur artus,
S i quando uestitur cibis incautior æra

Hauserit, & curuis frenati senserit hamis.
Non fugit aut uano conatur uellere morsu,
Sed propius nigræ iungit se callida setæ
Et meminit captiua sui, longeq; per undas
Pigra uenenatis effundit flamina uenis.
Per setam uis alta meat, fructusq; relinquit
Absentem uictura uirum, metuendus ab imis
Emicat horror aquis, & pendula fila secutus
Transit arundineos, archano frigore nodos,
Victricemq; ligat concreto sanguine dextram
Damnosum piscator onus, prædamq; rebellem
Iactat & amissa redit exarmatus habena.

Epistola ad Serenam.

ORphea cū primū sociarēt numina thedæ
Ruraq; cōpleret tertia festus hymen.
Certauere feræ picturatæq; uolucres,
Dona suo uati quæ potiora darent.
Quippe antri memores cantus ubi sæpe sonoræ
Præbuerant dulci mira Theatra lyræ.
Caucaseo cristalla ferunt de uertice lynces
Gryphes hyperborei pondera fulua soli.
Furatæ Veneris prato per inane columbæ
Florea connexis serta tulere rosis.
Fractaq; nobilium ramis electra sororum
Cignus oloriferi uexit ab amne padi.
E Nilo pigmeæ grues post bella remenso
Ore legunt rubri germina cara maris.
Venit & extremo phœnix longæuus ab euro
Apportās unco cinnamia rara pede.
Nulla auium pecudumq; fuit quæ ferre negaret

Vectigal merita connubiale lyra.
T unc opibus totoq; heliconis sedula regno,
Ornabat propriam calliopea nurum.
I psam praeterea dominam stellantis olympi
Ad nati thalamos ausa rogare parens.
N ec spreuit regina deum, uel matris honore
Vel iusto uatis ducta fauore pij.
Qui sibi carminibus toties lustrauerat aras,
Iunonis blanda numina uoce canens.
P raliaq; altisoni referens flegrea mariti
Titanum fractas, encheladiq; minas.
I licet aduentum noctem dignata iugalem
Addidit augendis munera sacra toris.
M unera mortales non admittentia cultus,
Munera quae solos fas habuisse deos.
S ed quod threicio Iuno placabilis Orpheo,
Hoc poteris uotis esse Serena meis.
I llius expectant famulantia sydera nutum,
Sub pedibus tegitur terra fretumq; tuis.
N on ego cum peterem solemni more procorum
Promisi gregibus pascua plena meis.
N ec quod mille mihi lateant sub palmite colles
Fluctuet & glauca pinguis oliua coma.
N on quod nostra ceres numerosa falce laboret
Aurataq; ferant culmina celsa trabes.
S ufficit mandasse deam tua littera nobis,
Et pecus & segetes & domus ampla fuit.
I nflexit soceros & maiestate petendi,
Texit pauperiem nominis umbra tui.
Quod non perficeret scribentis uoce Serenae?

Vel genius regni, uel pietatis amor.
A tq; utinam sub luce tui contingeret oris
Coniugis in castris, & solio generi.
O ptatum celebrare diem me iungeret auspex
Purpura me sancto cingeret aula toro.
E t mihi quam scriptis desponderat ante puellam
Coniugis eiusdem pronuba dextra daret.
N unc medium quoniam uotis maioribus aequor,
Inuidet, & libyca dissidet ora plaga:
S altem absens regina faue, reditusq; secundos
Annue sydereo, laeta supercilio.
T errarum tu pande uias, tu mitibus Euris
Aequora pacari posteriora iube:
V t tibi pierides doctumq; fluens aganippe
Debita seruato uota cliente canant.

De Falleris equi.

A Ccipe pia tuae princeps uenerāde sororis
Munera, q manibus texuit ipsa suis.
D ūq; auro falere gemmis dū frena renident
Hac uterum zona cinge frementis equi.
S iue illum armenijs aluerunt gramina campis
Turbidus argea seu niue lauit halis.
S anguineo uirides morsu uexare smaragdos
Et tyrio dignum terga rubere croco.
O quantum formae sibi conscius erigit armos
Spargit & excussis colla superba iubis.
A ugescit, breuitas doni, pietate Serenae
Quae uolucres etiam fratribus ornat equos.
S tamine resplendens & mira textilis arte
Balteus alipedis regia terga ligat.

Quem decus eoo fratri pignusq; propinqui
Sanguinis hesperio misit ab orbe soror.
H oc latus astringi uelox optaret arion
Hoc proprium uellet cingere castor equum.

De Concha.

t Rās ferat huc liqdos fontes heliconia nais
Et patulo conchæ diuitis orbe fluat.
N āq; latex doctæ quā lauerit ora serenæ
Vltra pegaseas numen habebit aquas.

De muneribus Honorio Imperatori missis.

On semp clypei memedū gētibus orbem
n Dilecto studiosa parēs fabricabat Achilli.
Lēnia, nec semp supplex ardentis adibat
A ntra dei, nato galeā factura comantem.
S ed placidos etiam cinctus & mitia pacis
O rnamenta dabat, bello quibus ille peracto,
C onspicuus reges inter fulgeret achiuos.
I psa manu chlamydes ostro texebat & auro.
Frenaq; quæ uolucrem xantum baliūq; decerent,
A equore quæsitis onerabat sedula gemmis.
A t tibi diuersis princeps altissime certant
O bsequijs, socer en Stilico mauortia confert
M unera, barbaricas strages, rheniq; triumphos
R eginæ contenta modum seruare Serena
I n tua solicitis urgens uelamina telas.

De equo Honorij.

Felix sonipes tanti cui frena mereri
o Numinis & sacris licuit seruire lupatis.
Seu tua p cāpos uēto iuba lusit hiberos
S eu te capadocū gelida sub ualle natantem

Argeæ lauere niues, seu lata solebas
Thessaliæ rapido perstringere pascua saltu.
Accipe regales cultus, & crine superbus
Erecto uirides spumis perfunde smaragdos.
Luxurient tumido gemmata monilia collo.
Nobilis auratos iam purpura uestiat armos.
Et medium te zona liget, uariata colorum
Floribus, & castæ manibus sudata Serenæ.
Persarum gentile decus, sic quippe laborat
Maternis studijs, nec dedignatur equestres
Moliri phaleras, genero latura decorem.

Laus Serenæ Reginæ uxoris Stiliconis

DIc mihi Calliope, tãto cur tempore differs
Pierio meritã serto redimere Serenam?
Vile putas donũ solitã cõsurgere gẽmis
Aut rubro radiare mari, si floribus ornes
Reginæ regina comam, sed floribus illis
Quos neq; frigoribus boreas, nec sirius urit
Aestibus, æterno sed ueris honore rubentes.
Fons aganippea permissius educat unda.
Vnde piæ pascuntur apes, & prata legentes
Transmittunt sæclis heliconia mella futuris.
Dignius an uates alios exercuit unum
Fœmineæ uirtutis opus, quod sponte redempto
Casta maritali successit thessala fato.
Inq; suos migrare uirum non abnuit annos.
Hoc graij memorant, latijs mouet ora camœnis
Præscia fatorum Tanaquil, rediensq; per undas

C loelia tybrinas,& eodem flumine ducens
C laudia uirgineo cunctantem crine Cybellem.
A nne aliud toto molitur carminis actu
M æonij mens alta senis? quod stagna carybdis
A rmauit, quod scylla canes, quod pocula circe,
A ntiphatæ uitata fames surdoq; carina
R emige sirenum cantus transuecta tenaces,
L umine fraudatus cyclops contempta Calypso
P enelope decus atq; suum cui tanta paratur
S cena pudicitiæ, terræ pelagiq; labores,
E t sæui totidem bellis quod fluctibus anni
C oniugij docuere fidem, sic claudia fœlix
T este deos castosq; probet sub numine mores
A bsoluens puppisq; moras, crimenq; pudoris.
P enelope trahat arte procos, fallatq; furentes
S tamina nocturnæ relegens solertia telæ.
N on tamen audebunt titulis certare Serenæ.
Quod si nobilitas cunctis exordia pandit
L audibus, atq; omnes redeunt in femina causæ.
Quis uenerabilior sanguis? quæ maior origo
Quam regalis erit? non te priuata dedere
L imina, nec tantum poterat contingere nomen,
A ngustis laribus, patruo te principe celsam
B ellipotens illustrat auus, qui signa britano
I ntulit oceano, getulaq; reppulit arma.
C laram Scipiadum taceat cornelia gentem.
S eq; minus iactet libycis dotata trophæis.
C ardine te gemino laurus prætendis auitas
I nde caledonijs, australibus inde parentum,
G ingeris excubijs, nec dū moderamina mundi

Sumpserat illa domus, cum te Lucina beatis
Adderet astrorum radijs, ô maxima rerum
Gloria, post genitam didicit regnare Serenam.
Quid dignum memorare tuis Hispania terris
Vox humana ualet? primo lauat æquore solem,
India, tu fessos exacta luce iugales
Proluis, inq; tuo respirant sydera fluctu.
Diues equis, frugum facilis, preciosa metallis,
Principibus fœcunda pijs, tibi sæcula debent
Traianum, series his fontibus ælia fluxit,
Hinc senior pater, hinc iuuenū diademata fratrū.
Namq; aliæ gentes quas fœdere Roma recæpit
Aut armis domuit, uarios aptantur in usus
Imperij, pharia segetes & punica messis
Castrorum deuota cibo, dat gallia robur,
Militis illyricis sudant equitatibus alæ.
Sola nouum latijs uectigal hiberia rebus
Contulit augustos, fruges, æraria, miles
Vndiq; conueniunt, totoq; ex orbe leguntur,
Hæc generat qui cuncta regant, nec laude uirorum
Censeri contenta fuit, nisi matribus æque
Vinceret, & gemino certatim splendida sexu.
Flacillam Mariamq; daret pulchramq; serenam.
Te nascente ferunt per pinguia culta tumentem
Diuitijs undasse Tagum, callecia risit
Floribus & roseis formosis duria ripis,
Vellera purpureo passim mutauit ouile.
Cantaber oceanus uicino littore gemmas
Expuit, effossis nec pallidus astur oberrat
Montibus oblatum sacris natalibus aurum

V ulgo uenà uomit, pyrenæisq; sub antris
I gnea fulminibus legere ceraunia nymphæ.
Quæq; rebellantes undas, æstumq; secutæ
I n refluos uenere palàm nereides amnes,
C onfessæ plausu dominam cecinere futuris
A uspicium thalamis, alio tum paruus in axe
C rescebat Stilico, *uotiq; ignarus agebat*
D ebita cui longe coniunx penitusq; remoto
O rbe parabatur, tanti concordia fati.
N ec tua mortalis meruit cunabula nutrix
V bera prima dabant, gremijs redolentibus auræ
T ernaq; te nudis innectens gratia membris
A fflauit docuitq; loqui, quocunq; per herbam
R eptares, fluxere rosæ, candentia nasci
L ilia, si placido cessissent lumina somno,
P urpura fulgebat uiolæ factura cubile
G ramineum, uernatq; tori regalis imago.
O mina non audet genetrix tam magna fateri,
S uccessusq; suos, arcani conscia uoti,
S pe trepidante tegit, gestabat Honorius *arcto*
T e pater amplexu, quoties ad limina princeps
T heudosius, priuatus adhuc, fraterna ueniret,
O scula libabat, teq; in sua tecta ferebat:
L ætior in matrem teneris conuersa querelis
Quis me de proprijs auferre penatibus inquit,
I mperat, hic semper præsagia luserat error,
E t dedit augurium regnis infantia linguæ.
D efuncto genitore tuo sublimis adoptat
T e patruus, magniq; animo solatia luctus
R estituens, propius q̃ si genuisset amauit,

D efuncti fratris sobolem, nec charior olim
M utua ladeos deuinxit cura lacones.
A ddidit, & proprio germana uocabula nato
Quaq; datur fratris, speciem sibi reddit ademptã.
D eniq; cum rerum summas delectus habenas
S usciperet, non ante suis intendit amorem
P ignoribus, q̃ te pariter fidamq; sororem
L ittus ad eoum terris acciret hiberis.
D eseritur iam ripa tagi, Zephyriq; relictis
S edibus, aurora famulos properatur in urbes.
I ncedunt geminæ proles fraterna puellæ.
I nde Serena minor, prior hinc Termantia natu,
E xpertes thalami, quarum cythereia necdum
S ub iuga ceruices niueas hymenæus adegit.
V traq; luminibus timidũ, micat, utraq; pulchras
E xcitat ore faces, qualis latonia uirgo,
E t solo Ioue nata soror, cum forte reuisunt
A equorei sortem patrui, spumantia cedunt
A equora, castarum gressus uenerata dearum.
N on ludit galatea procax, non improbus audet
T angere cimothoen triton, totoq; seueros
I nducit mores pelago, pudor ipsaq; Protheus
A rcet ab amplexu turpi neptunia monstra.
T ales sceptriferi uisura tecta parentis
L imen Honoriades, penetrant regale sorores.
A mbas ille quidem patrio complexus amore,
S ed merito pietas in te procliuior ibat.
E t quoties rerum moles ut publica cogit
T ristior, aut ira tumidus flagrante rediret
C um patrem nati fugerent, atq; ipsa timeret

Commotum

Commotum Flacilla uirum, tu sola frementem,
Frangere, tu blando poteras sermone mederi,
Alloquijs hærere tuis, secreta fideli
Prisca puellares reuerentia transilit annos,
Non talem triuiæ confert laudator Homerus
Alcinoo genitam, quæ dum per littora uestes
Explicat & famulas exercet læta choreas
Auratam iaculata pilam, post naufraga somni
Ocia progressum folijs expauit Vlyssem,
Pierius labor, et ueterum tibi carmina uatum.
Ludus erat, quos smirna dedit, quos Mantua libros
Percurrens, damnas Helenam, nec parcis Helisæ.
Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
Laodomia sequens remeantem rursus ad umbras
Phylaciden, & prona ruens capaneia coniux.
Communes ardente uiro mixtura fauillas,
Et grauis incumbens casto Lucretia ferro,
Vulnere quæ proprio facinus testata tyranni,
Armauit patriæ iustos in bella dolores,
Exule Tarquinio, memorandaq; concidit uno
Vlta pudicitiam libertatemq; cruore.
Talia facta libens non tu uirtute minore,
Sed fato meliore legis, iam nobilis ætas
Principe sollicito, uotis erexerat aulam
Incertis quem tanta tori fortuna maneret.
Antiquos loquitur musarum pagina reges,
Quod dura sub lege procos certare iuberent,
Empturos thalamum dubij discrimine leti,
Et sua crudeles gauderent pignora mortis
Ambitione peti, curru pisæa marino

Fugit tela pelops, nam prouidus obice regis
Prodidit oenomai deceptus Mirtilus axem
Hippomanes trepidus cursu ferroq; secutam
Aurato uolucrem, flexit sceneida pomo.
Herculeas uidit fluuio luctante palaestras,
Moenibus ex altis calidon preciumq; laboris
Deianira fuit, cum pectore uictor anhelo
Alcides fremeret, retroq; Acheloius iret.
Decolor attonitae stringebant uulnera nymphae.
Saucia truncato pallebant flumina cornu.
Te non hesperidum pomis, non amne subacto
Non socerum fallente rota, sed iudice dignus
Augusto, uarijs Stilico spectatus in armis
Accepit, & regni dotes uirtute parauit.
Saepe duces meritis, bello tribuere coronas,
Hunc cingit muralis honos, hunc ciuica quercus
Nexuit, hunc domitis ambit rostrata carinis.
Solus militiae miram mercede iugalem
Promeruit Stilico, socero referente coronam.
Agnouit, patrui similem termantia curam
Nupsit & illa duci, sed longe fata sororis
Inferiora tuis, alio tibi numine thedas
Accendit Romana salus, magnisq; coronis
Coniugium fit cura tuum, delectus equorum,
Quos phrygiae matres, argeaq; gramina pastae,
Semine cappadocum, sacris praesepibus edunt,
Primus honor gemino, mox ide germine duxit
Agmina, commissosq; labor sic gessit honores.
Vt semper merito princeps cum magna dedisset
Deberet maiora tamen, si bellica nubes

Ingrueret, quamuis annis, & iure minori
Cedere grandæuos equitum peditumq; magistros
Aspiceres, totumq; palàm committere martem,
Nec gradus ætatisq; pudor senioribus obstat.
Ne iuueni parere uelint, ceu flumine molli
Tranquillisq; fretis clauum sibi quisq; regendum
Vendicat, incumbat si turbidus auster, & unda
Pulset utrunq; latus, posito certamine nautæ
Contenti meliore manu, seseq; pauere
Confessi, finem studijs fecere procellæ.
Haud aliter Stilico fremuit cum Thracia belli
Tempestas, cunctis pariter cedentibus, unus
Eligitur ductor, suffragia quippe peregit
Iudex uera timor, uictus ratione salutis
Ambitus, & pulsus iacuit formidine liuor.
Quis tibi tūc p membra tremor? quantæq; cadebant
Vbertim lachrymæ? cum sæua uocantibus arma,
Iam limis madido respectans limina uultu
Optares reducem, galeæq; inserta minaci
Oscula cristati raperes festina mariti.
Gaudia, quæ rursus cum post uictricia tandem
Classica, sydereas ferratum pectus in ulnas
Exciperes, castæ tuto per dulcia noctis
Ocia, pugnarum seriem narrare iuberes.
Non illo nitidos, nunquam bellante capillos
Comere, non solitos gemmarum sumere cultus.
Numinibus uotisq; uacas, & supplice crine
Verris humum, tegitur neglectæ gratia formæ,
Cum proprio reditura uiro, nec deside cura
Segnis marcet amor, laudem prudentia belli

Fœminea pro parte subit, dum gentibus ille
Confligit, uigili, tu prospicis omnia sensu.
Ne quid in absentem uirtutibus obuia, semper
Audeat inuidiæ rabies, neu feruor iniquis
Ne qua procul positis furto subsederit armis,
Calliditas nocitura domi, tu sedula quondam
Ruffino meditante nefas, cum quæreret artes
In ducis exitium, coniuratosq; foueret
Contra pila getas, motus rimata latentes,
Mandatis tremebunda uirum scriptisq; monebas.

De Cristallo.

Possedit glacies naturæ signa prioris
Quæ fit parte Lapis, frigora parte negat.
Solers lusit hyems imperfectoq; rigore
Nobilior, mitis gemma tumescit aquis.

De Eodem.

Lymphæ quæ tegitis cognato corpore lymphas,
Et quæ nunc estis, quæq; fuistis aquæ,
Quod uos ingenium iunxit, qua frigoris arte
Torpuit, & maduit prodigiosa silex.
Quis tepor inclusus securas uendicat undas,
Interior glacies quo liquefacta noto.
Gemma quibus claustris arcana, nobilis æstu
Vel concreta fuit uel resoluta gelu?
Solibus indomitum glacies alpina rigorem
Sumebat nimio iam preciosa gelu.
Nec potuit toto mentiri corpore gemmam,
Sed medio mansit proditor orbe latex.
Auctus honor liquidi crescunt miracula saxi

Et conseruatæ plus meruistus aquæ.

A spice correptam splendenti fragmine uenam
Qua trahitur limes lucidiore gelu.
H ic nullum boream nec brumam sentit Opacus,
H umor, sed uarias itq; reditq; uias.
N on illum constrinxit hyems, non sirius axis
Æ tatis spacium non tenuauit edax.
C lauditur immunis conuexo tegmine riuus
D uratisq; uagus fons operitur aquis.
N onne uides proprijs ut spumet gemma lacunis
E t refluos ducant pocula bina sinus?
V daq; pingatur radijs obstantibus iris,
S ecretas hyemes sollicitante die.
M ira silex, mirusq; latex, qui flumina uincit,
E t lapis est merito, quod fluit & lapis est,
D um cristalla puer contingere lubrica gaudet
E t gelidum tenero pollice uersat onus.
V idit perspicuo deprehensas marmore nymphas
D ura quibus solis parcere nouit hyems.
E t siccum relegens labris sitientibus orbem,
I rrita quæsitis oscula figit aquis.
M armoreum nec sperne globum spectacula trãsit
R egia, nec rubro uilior iste mari.
I nformis glacies, saxum rude nulla figuræ
G ratia, sed raras inter habetur opes.

Epistola ad Olibrium ut sibi scribat.

q Vid rear affatus quod non mihi dirigis ullos
Nec redit alterno pollice ducta salus.

S cribendi ne labor, sed q̃ tam prona facultas
Carmina scufundis, seu Cicerone tonas.
C edere diuitijs animi fortuna fatetur,
Et tantas oris copia uincit opes.
A n rarus qui sceptra ferat? quin tempore nullo
Cessant flamminea pulueruIenta uia.
C onfluat ingenium, cum sit q dicta reportet.
Quæ nisi conterminor causa relicta tibi?
D espicis ergo tuum (si fas est credere) uatem,
Perfidus, & spacio debilitatur amor.
E xcidimus ne tibi? lucẽ iam condat hidaspes,
Et tartesiaco sol oriare uado.
C andescat geticis meroe conuersa pruinis,
Claraq; se uetito proluat ursa mari.
E t si iam nostros fastidit Olimbrius ignes,
Constat horesteam nil ualuisse fidem.
Quin age rũpe moras remoraturasq; sodalem,
Absens eloquio fertiliore doce.
C rebraq; fœcundo festinet littera cursu,
Digna tuis animis, insinuanda meis.
D ignatus tenui Cæsar scripsisse Maroni,
Et tibi dedecori scribere? musa uale.

Ad Probinum ut scribat sibi.

Vem pcoriter nos habitura silẽtia finem,
q Quãdo dabit gratas littera nostra uices?
Me timidũ, uel te potius dixisse supbum
Conuenit alterius crimẽ utrunq; tenet.
T ransfluxere dies, & dum scripsisse priorem
Pœnitet, æternas itur in usq; moras.

Sed quid agam cœpisse uetat reuerentia uestri,
Hinc amor hortatur scribere, uincat amor.
Fors iuuat audentes, Chij sententia uatis,
Hac duce non dubitem te reticente loqui.
Audax aut si quid penitus peccasse uidetur
Arguar ingrati non subiturus onus.
Romanos bibimus primo te consule fontes,
Et latæ cessit grata thalia togæ.
Incipiensq; tuis affatibus omnia cœpi,
Fataq; delebo posteriora tibi.
Ergo lacessitus tandem rescribe roganti,
Et patria florens forte Probine uale.

In sphæram archimedis.

Iupiter in paruo cū cerneret æthera uitro
Risit, & ad superos talia dicta dedit.
Huccine mortalis progressa potētia curæ
Iam meus in fragili luditur orbe labor.
Iura poli, rerumq; fidem, legemq; uirorum
Ecce siracusius transtulit arte senex.
Inclusus uarijs famulatur spiritus astris,
Et uiuum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitur signifer annum,
Et simulata nouo cinthia mense redit.
Iamq; suum uoluens audax industria mundum
Gaudet, & humana sydera mente regit.
Quid falso insontem tonitru Salmonea miror
Aemula naturæ parua reperta manus.

De Birrho & Castoreo.

Ominis umbra manet ueteres, iam disce/
N re Birrhum
Sic castor niteat castoreum nequeo.
S ex emptus solidis; qd sit iam scire potestis,
Si mihi nulla fides credite uel precio.

De sepulchro sponsæ quæ in uia posita erat.
Vlcbris stare diu parcarũ lege negatur
P Magna repẽte ruũt, summa cadũt subito.
Hic formosa iacet Veneris sortita figuram
Egregiumq; decus inuidiam meruit.

De Balneis Quintianis.
Ontibus in liquidis paulum requiesce
uiator
Atq; tuum rursus carpe refectus iter.
L impharum dominũ nimiũ miraberis hospes
Inter dura uiæ Balnea qui posuit.

Descriptio portus Zarinensis.
Rbs in conspectu mõtana cacumina uelat
Tranquillo prætenta mari, ducentia
portum.
C ornua pacatas remouent aqlonibus undas
H ic exarmatũ terris cingentibus æquor
C lauditur, & placidam discit seruare quietem.
Quicquid castalio de gurgite Phœbus anhelat,
Quicquid fatidicæ mugit cortina recessu,
C armina fert, sed uerba negant cõmunia musæ.
C armina sola loquor, sicme meus implet Apollo.

Descriptio armenti.

On tales quondam species tulit armen-
n torum.
Tellus tergemino subdita Gerioni.
Non tales clitūne lauas in gurgite tauros
Tarpeio referunt quos pia uota Ioui.
Non tales tyrias sparsisse iuuencus harenas,
Dicitur, optatum quando reuexit onus.
Non creteus ager, nec amati conscia tauri
Gnosos, nec similes pauerit ida feras.
Ipse & dispariles monstro diffusus in artus,
Qui crimen matris condidit ore nouo.
Cres puer haud talem potuisset reddere formam,
Portassent totum si fera membra patrem.

Descriptio Insulæ.

St procul ingenti regio summota recessu
e Insula, q̄ resides fluctus mitescere cogit.
In lōgū producta latus, fractasq; p undas
Ardua tranquillo curuantur brachia portu.

De iracundo.

N iaculū quodcūq; ferit demētia mutat,
i Oibus armatur rabies pro cuspide ferri.
Cuncta uolant dum dextra ferox in uul
nere sæuit,
Pro telo geritur quicquid suggesserit ira.

De quadriga Marmorea.

Vis dedit innumeros uno de marmo-
q re uultus.
Surgit i aurigā currus, paribusq; lupatis
Vnanimes frenantur equi, quos forma diremit,

Materies cognata tenet, discrimine nullo.
Vix redit in currum, ducuntur ab axe iugales
Ex alio se quisq; facit, quæ tanta potestas
Vna silex tot membra ligat, ductusq; per artem
Mons patiens ferri uarios mutatur in artus.

De Policaste & Perdica.

Quid non seuus amor flammarum nunc re cogat.
Sanguinis affectū mater amare timet.
Pectore dum niueo miserū tenet anxia nutrix,
Illicitos ignes iam fouet ipsa parens.
Vltrices pharetras tandem depone cupido,
Consule iam Venerem, forsan & ipsa dolet.

De Histrice.

Audieram memorande tuas stimphale uolucres,
Spicula uulnifico quōdā sparsisse uolatu.
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
Visa diu datur ecce fides, & cognitus histrix
Herculeas affirmat aues, os longius illi
Assimilat porcum, mentitæ cornua setæ
Summa fronte rigent, oculis rubet igneus ardor,
Parua sub hirsuto catuli uestigia dorso.
Hanc tamen exiguam miro natura tueri
Præsidio dignata feram, stat corpore toto
Sylua minax, iaculisq; rigens in prælia crescit,
Picturata seges, quorum cute fixa tenaci
Altera succrescit, alternantesq; colorum
Cincta uices, spacijs intus nigrantibus exit
In solidæ speciem pugnæ, tenuataq; furtim

Leuis in extremum sese producit acumen.
Sed non hæc acies ritu siluestris echinni
Fixa manet, crebris propugnat iactibus ultro.
Et longe sua membra regit, tortumq; per auras
Euolat excusso natiuum missile tergo.
Interdum fugiens parthorum more sequentem
Vulnerat, interdum positis uelut ordine castris
Terrificum densa mucronem uerberat unda,
Et consanguineis hastilibus asperat armos.
Militat omne feræ corpus, uibrataq; rauco
Terga fragore sonant; stimulis accensa tubarum,
Agmina collatis credas confligere signis
Tantus in angusto strepitus furit additus armis.
Calliditas, partusq; sui timor, itaq; nunquam
Prodiga telorum, caute contenta minari,
Nec nisi seruandæ iactus impendere uitæ,
Error abest, certum solertia destinat ictum.
Nil spacio fallente modum, seruatq; tenorem
Muta cutis, doctiq; tegit conamina uisus.
Quis labor humanus tantum ratione sagaci
Proficit? eripiunt trucibus cortinia capris
Cornua subiectis eadem lentescere cogunt
Ignibus, intendunt taurinos mittere neruos,
Instruitur pinnis ferroq; armatur harundo.
Ecce breuis proprijs munitur bestia telis.
Externam nec quærit opem, fert omnia secum.
Se pharetra sese iaculo, sese utitur arcu.
Vnum animal cunctas bellorum possidet artes.
Quod si omnis nostræ paulatim industria uitæ
Fluxit abexemplis, qcquid procul appetit hostê

Hinc reor inuentum, morem hinc traxisse ciconas
Bellandi, parthosq; retro didicesse ferire,
Prima sagittiferæ pecudis documenta secutos.

De eodem.

Orret apex capitis, medio fera lumina
h surgunt
Vertice cognatus dorso durescit amictus.
Armauit natura cutē, dubijsq; rubentem
Cuspidibus, paruis multos acuere rubores.

In podagricū qui carmina non stare dicebat.

Væ tibi cum pedibus ratio? quid carmi-
q na culpas?
Scandere qui nescis uersiculos laceras.
Claudicat hic uersus hæc inqt syllaba nutat
Atq; nihil prorsus stare putat podager.

Ad maximum qui sibi Mel misit.

Vlcia dona mihi tu mittis Maxime semp
d Et quicquid mittis mella putare decet.

De Paupere amante.

Aupertas me sæua domat, dirusq; cupido
p Sed tolerāda fames, ñ tolerādus amor,
Esuriens pauper, telis incendor amoris
Inter utrunq; malum, diligo pauperiem.

De pijs fratribus & statuis eorum.

Spice sudantes uenerādo pōdere fratres,
a Diuino meritos semper honore coli.
Lustra qbus rapide cessit reuerētia flāmæ
Et mirata uagas reppulit ætna faces.
Complexos manibus fultos ceruice parentes
Attollant uultus accelerentq; gradus.

Grandæui gemina sublimes prole feruntur
Et clara natos implicuere mora.
Nonne uides ut sæua senex incendia monstrat
Vt trepido genitrix inuocet ore deos?
Erexit formido comam, perq; omne metallum
Fusus in attonitæ palluit ore color.
In iuuenũ membris animosus cernitur horror
Atq; omen metuens impauidusq; sui.
Reiectæ uento chlamydes dextrã erigit ille
Contentus læua sustinuisse patrem.
Ast illi duplices in nodum colligit ulnas
Cautior in sexu debiliore labor.
Hoc quoq; præteriens oculis ne forte relinquas
Artificis tacitæ quod meruere manus.
Nam consanguineos eadẽ cum forma figuret
Hic propior matri, fit tamen ille patri.
Dissimiles annos solertia temperat artis
Alter in alterius redditur ore parens.
Et noua germanis paribus discrimina præbens
Diuisit uultus cum pietate faber.
O bene naturæ memores documenta supernæ
Iustitiæ, iuuenum numina, uota senum.
Qui spretis opibus medios properastis in ignes
Nil præter sanctam tollere caniciem.
Haud equidem immerito tantas uirtute repressas
Encheladi fauces obriguisse reor.
Ipse redundantem frenauit mulciber ætnam
Læderet exempli ne monumenta pij.
Senserunt elementa fidem, pater affuit æther,
Terraq; maternum sedula iuuit onus.

Quod si notus amor prouexit in astra lacones.
Æ neam phrygio raptus ab igne pater.
S i uetus argolicos illustrat gloria fratres.
Qui sua materno colla dedere iugo.
C ur non Amphynomo, cur non tibi fortis onapi,
Æ ternum siculus templa dicauit honos?
P lura licet summæ dederit trinacria laudi.
N ouerit hoc maius se genuisse nihil.
N ec doleat damnis, quæ deuius intulit ardor
N ec gemat exustas igne furente domos.
N um potuit pietas flamma cessante probari
E mptum est ingenti clade perenne decus.

Epistola ad Gennadium proconsulem.

Taliæ commune decus rubiconis ameni
Incola Romani fama fœcunda fori.
Graiorum populis, & nostro cognite Nilo,
V traq; gens fasces horret amatq; tuos.
C armina ieiunas poscis sclantia fauces,
T estor amicitiam nulla fuisse domi.
N am mihi mox nidum pennis confisa relinquunt
E t lare contempto non reditura uolant.

De Theodoro & Adriano.

Anlius indulget somno, noctesq; diesq;,
Insomnis pharius, sacra profana rapit.
Omnibus hoc italæ gētes exposcite uotis.
M anlius ut uigilet, dormiat ut Pharius.

Præfatio in Epithalamium.

Armina p thalamū quis festina negarē,
N ec uolui genero nec potui socero.
Hic socius dux ille mihi, nostriq; per aulā

O rdinis hic consors emicat ille prior.
H unc mihi coniungit studijs communibus ætas.
H unc mihi præponit uel senium, uel honos.
C armen amor generi, soceri reuerentia poscit.
O fficio uatis militis obsequio.

E pithalamium Palladij & Serenæ.

Ortę uenus blando q̃sitũ frigore somnum
Vitibus intexti gremio successerat antri,
Dẽsaq; sydereos p gramina fuderat artus.
A cclinis florum cumulo crisp antir opaca
P ampinus, & uitem sudantem uentilat uuis,
O ra decet neglecta sopor, fastidit amictum,
A estus, & exuto translucent pectore frondes.
I daliæ iuxta famulæ, triplexq; uicissim
N exa sub ingenti requiescit gratia quercu.
P ennati passim pueri, quo quemq; uocauit
V mbra iacẽt. fluitant arcus, ramisq; propinquãt.
P endentes placido suspirant igne pharetræ.
P ars uigiles ludunt, aut per uirgulta uagantur.
S crutantur nidos auium, uel roscida læti
M ala legunt, donum ueneris flexusq; sequuntur
P almitis, & summas pennis librantur in ulmos.
D efendunt alij lucum, driadesq; procaces
S pectandi cupidas, & rustica numina pellunt.
S yluestresq; deos, longeq; tuentibus antrum
F lammea lasciuis intendunt spicula faunis.
C um subito uarius uicina clamor ab urbe,
E t fausti iuuenum plausus, mixtæq; choreis
A uditæ per rura lyræ, celebrata per omnes
I taliæ canitur montes, omnisq; maritum

P alladium resonabat ager, peruenit ad aures
V ox iocunda deæ, strepituq; excita resedit,
E t reliquum nitido detersit pollice somnum.
V tq; erat interiecta comas, turbata capillos,
M ollibus assurgit stratis, sociumq; requirit
A gmen & in numeros hymenæum qrit amores.
H unc musa genitum legit cytherea, ducemq;
P ræfecit thalamis, nullum uinxisse cubile
H oc sine, nec primas fas est attollere thedas
Conspicitur tādē, platano, nāq; ille sub alta
Fusus inæquales cera texebat auenas.
Mænaliosq; modos & pastoralia labris
M urmura temptabat relegens, orisq; recursu
D issimili tenuem uariabat harundine uentum.
R estitit ut uidit uenerem, digitisq; remissis
A d terram tacito defluxit fistula lapsu,
D ulce micant oculi, niueas infecerat igni
S olq; pudorq; genas, dubiam lanuginis umbram
C æsaries intonsa tegit, prior ipsa silentem
C ompellat, nunq̄ ne puer dilecta relinques
C armina? maternis nunq̄ saciabere donis?
D edite musarum studio, nimiumq; parentis
Æ mule? quid medio tecum modularis in æstu?
I am ne tibi sordent cytharæ, iam lustra lycæi
A tq; pecus cordi, redituraq;, rupibus echo.
H uc ades, & tantæ nobis edissere causas
L æticiæ, quæ pompa toro tam clara resultet,
Quæ noua dotetur uirgo, patriamq; genusq;
P ande, quibus terris, orti, quo semine ducti,
H aud ignarus enim, nec te connubia fallunt

Vlla, tuo primæ libantur fœdere noctes.
I lle refert equidem dudum te diua morantem
M irabar, q adhuc tanti secura maneres
C oniugij, non parua tibi mandatur origo.
F ascibus insignes, & legum culmine fulctæ
C onuenere domus, & qui lætissimus urbi
S anguis erat, rubris quæ flatibus insula latrat,
Quis locus Æthiopum, quæ sic imperuia famæ
S uccessit regio? quo non rumore secundo,
P alladij penetrauit amor? mentisq; benigna
T emperies, doctiq; sales? & grata senectus?
P er cunctos ijt ille gradus, aulæq; labores
E mensus tenuis, summæ fastigia sedis
E oum stabili moderatus iure senatum.
H ic splendor iuuenum, cunabula prima puellæ
D anubius, ueteresq; Thomi, mauortia matris
N obilitas, spolijs armisq; exultat auitis,
I mmensamq; trahit celerini robore lucem,
Qui quondam mœroen iussus Nilumq; tueri,
C um sibi post domitos, & parthica fulmina claros
S ceptra daret miles, rebusq; imponere uellet
D espexit fremitus, & prætulit ocia regno.
R espuit incestum, quod ui, quod poscere ferro
P osthabita pietate solent, non purpura primum
I nferior uirtute fuit, metuitq; repulsam
O buia maiestas, doluit fortuna minorem
S e confessa uiro magnum delecta potestas
M aiorem concæpta probat, cognomina sumpsit
P lena ducum genitor, paulatim uectus ad altum
P rinceps militiæ, quo non illustrior extat,

Alter cunctorum tabulas assignat honorum.
Regnorum tractat numeros, cuneosq; recenset.
Sparsas imperij uires constringit in unum,
Depositum, quæ sarmaticis custodia ripis,
Quæ sæuis obiecta rethis, quæ saxona frenat
Vel scotum regio, quantum cinxere cohortes
Oceanum, quantum pacatur milite rhenus,
Casta domus, sincera fides, industria solers,
Elegit Stilico, nihil ultra laudibus addi
Iudicioue potest, tali nubente puella,
Nonne tibi cessare nephas? duc protinus omnes
Duc age marcentes cupio quassare coronas.
Et uibrare faces, & noctem ducere ludo.
Hæc quoq; non uilem mihi fistula cōmodat usum,
Responsura choris, uix hæc hymenæus, at illa,
Fontibus abluitur gelidis, legemq; capillo
Reddit, & ornatum formæ populisq; solutæ
Mira dioneæ sumit uelamina telæ,
Floribus extruitur currus, iuga floribus halant
Florea purpureas adnectunt frena columbas.
Vndiq; concurrunt uolucres, quæcunq; frementem
Permulcent Athesim, cantu, quos larius audit,
Quos Benacus alit, quos excipit amne quieto
Mincius ereptis obmutuit unda querelis.
Eridani ripas, & raucæ stagna padusæ
Diffugiens mutauit olor, lætantur amores.
Frenatisq; truces auibus per nubila uecti,
Ostentant se quisq; deæ, magnoq; tumultu
Confligunt, proniq; manus in uerbera tendunt.
Consequitur uinctiq; suos auriga iugales.
Atq; impune cadunt, lapsu meliore uolantes.

Vt thalami tetigere fores, tum uete rubentes
Desuper inuertunt calathos, largosq; rosarum
Imbres, & uiolas plenis sparsere pharetris,
Collectas ueneris prato, quibus ipse pepercit
Syrius, & teneras clementi sydere fouit.
Gemmatis alij per totum balsama tectum
Effudere cadis. duro, quæ saucius ungue
Niliacus pingui desudat uulnere cortex.
Aggreditur cytherea uirum, flentemq; cupido
Detraxit matris gremio, matura tumescit
Virginitas; superatq; niues, ac lilia candor.
Et patrium flauis testatur crinibus Istrum.
Tum dextram complexa uiri, dextramq; puellæ
Tradit, & his ultro sancit connubia dictis.
Viuite concordes, & nostrum discite munus,
Oscula mille sonent, liuescant brachia nexu,
Labra ligent animos, nec tu uirtute paterna
Confidas iuuenis, non est terrore domanda,
Sed precibus placanda tibi, concede marito
Tu quoq; nec scythicas infensis unguibus iras
Exercere uelis, uinci patiare rogamus.
Si uxor sic mater eris, quid lumina tingis?
Virgo crede mihi, quem nunc horrescis, amabis.
Dixit, & aligera geminos arcuq; manuq;
Præstantes è plebe uocat, puer ilicet ethon.
Et pirois, rutilas dispersi murice plumas
Prosiliunt, puroq; imbutis melle sagittis,
Hic nuptam petit, ille uirum, sonuere reducta
Cornua, certa notos pariter sulcauit harundo,
Et pariter fixis hæserunt tela medullis.

CL. CLAVDIANI PRÆFATIO IN RAPTVM, PROSERPINAE.

i *Nuenta ſecuit primus qui naue profundum,*
Et rudibus remis ſollicitauit aquas.
Qui dubijs auſus committere flatibus alnum
Quas natura negat, præbuit arte uias.
Tranquillis primum trepidus ſe credidit undis,
Littora ſecuro tramite ſumma legens.
Mox longos tentare ſinus, & linquere terras
Et leni cœpit pandere uela noto.
Aſt ubi paulatim præceps audacia creuit,
Cordaq; languentem dedidicere metum.
Iam uagus irrupit pelago, cœlumq; ſecutus
Aegeas hyemes, ioniumq; domat.

CLAV. CLAVDIANI DE RAPTV Proſerpinæ. Liber primus incipit.

i *Nferni raptoris eq̃s afflataq; curru*
Sydera tænario, caligantesque profundæ
Iunonis thalamos audaci promere cantu
Mens congeſta iubet, greſſus remouete prophani.
Iam furor humanos noſtro de pectore ſenſus
Expulit, & totum ſpirant præcordia Phœbum.
Iam mihi cernuntur trepidis delubra moueri

Sedibus, & claram dispergere lumine lucem
Aduentum testata dei, iam magnus ab imis
Auditur fremitus terris, templumq; renugit,
Cecropidum, sanctasq; faces extollit eleusis.
Angues triptolemi strident, & squamea curuis
Colla leuant astricta iugis, lapsuq; sereno
Erecti roseas tendunt ad carmina cristas.
Ecce procul ternis hecate uariata figuris.
Exoritur, lætusq; simul procedit Iacchus
Crinali florens hedera, quem parthica tigris
Velat, & auratos in nodum colligit ungues.
Ebria mæonijs figit uestigia thyrsis.
Dij, quibus in numerum uacui famulantur auerni,
Vulgus iners, opibus quorum donatur auaris
Quicquid in orbe petit, quos styx liuentibus ambit
Interfusa uadis, & quos fumantia torquens
Aequora, gurgitibus phlegeton perlustrat anhelis,
Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum,
Et uestri secreta poli, qua lampade ditem
Flexit amor; quo ducta ferox proserpina raptu
Possedit dotale chaos, quantasq; per oras
Sollicito genitrix errauerit anxia cursu.
Vnde datæ fruges populis, & glande relicta
Cesserit inuentis dodonia quercus aristis.
Dux herebi quondam tumidas exarsit in iras
Prælia moturus superis, quod solus egeret
Connubijs, sterilesq; diu consumeret annos,
Impaciens, nescire torum nullasq; mariti
Illecebras, nec dulce patris cognoscere nomen.
Iam quæcunq; latent ferali monstra barathro,

In turmas aciemq; ruunt, contraq; tonantem
Coniurant furiæ, crinitaq; sontibus hydris
Tisiphone quatiens infausto lumine pinum
Armatos ad castra mouet pallentia manes.
Pene reluctatis iterum pugnantia rebus
Rupissent elementa fidem, penitusq; reuulso
Carcere laxatis pubes titania uinclis
Vidisset cœleste iubar, rursusq; cruentus
Aegæon positis arcto de corpore nodis
Obuia centeno uexasset fulmina motu.
Sed parcæ uetuere minas, orbiq; timentes
Ante pedes soliumq; ducis fudere seueram
Caniciem genibusq; suas cum supplice fletu
Admouere manus, quarum sub iure tenentur
Omnia, quæ seriem fatorum pollice ducunt
Longaq; ferratis euoluunt sæcula pensis.
Prima fero Lachesis clamabat talia regi
Incultas dispersa comas, o maxime noctis
Arbiter, umbrarumq; potens, cui nostra laborat
Stamina, qui finem cunctis & semina præbes,
Nascendiq; uices alterna morte rependis.
Qui uitam lætumq; regis, nam quicqd ubiq;
Gignit materies, hoc te donante creatur,
Debeturq; tibi certisq; ambagibus æui,
Rursus corporeos animæ mutantur in artus.
Ne pete firmatas pacis dissoluere leges,
Quas dedimus, neuitq; colus, neu fœdera fratrum
Ciuili conuerte tuba, cur impia tollis
Signa? quid incestis aperis titanibus auras?
Posce Iouem dabitur coniunx, uix ille pepercit.

E rubuitq; preces animusq; relanguit atrox.
Quãuis indocilis flecti, ceu turbine rauco.
C um grauis armatur boreas glacieq; niuali
H iſpidus, & gelida concretus grandine pẽnas
F lare cupit pelagus, ſyluas campoſq; ſonoro
F lamine rapturus, ſi forte aduerſus ahenos
A eolus obiecit poſtes, uaneſcit inanis
I mpetus, & fractæ redeunt in clauſtra procellæ.
T um Maia genitum, qui feruida dicta reportet,
I mperat acciri, Cyllenius aſtitit ales
S omniferam quatiens uirgã, tectusq; galero.
I pſe rudi ſilio fultus nigraq; uerendus
M aieſtate ſedet, ſqualent immania fœdo
S ceptra ſitu, ſublime caput mœſtiſſima nubes
A ſperat, & diræ riget inclementia formæ.
T errorem dolor augebat, tunc talia celſo
O re tonat, tremefacta ſilent dicente tyrãno
A tria, latratum triplicem compeſcuit ingens
I anitor, & preſſo lachrymarum fonte reſedit
C ocytus, tacitis acheron obmutuit undis,
E t Phlegethontææ requierũt murmura ripæ,
A tlantis tegeæ nepos, cõmune profundis
E t ſuperis numen, qui fas per limen utrunq;
S olus habes, geminoq; facis cõmertia mundo,
I celer, & proſcinde notos, & iuſſa ſuperbo
R edde Ioui, tantum ne tibi ſæuiſſime fratrum
I n me iuris habes? ſi nobis noxia uires
C um cœlo fortuna tulit, non robur & arma
P erdidimus ſi rapta dies, an forte iacentes
I gnauoſq; putas? quod non cyclopeia tela

Stringimus, aut uanas tonitru deludimus auras.
Nonne satis uisum est grati, quod luminis expers
Tertia supremæ patior dispendia sortis?
Informesq; plagas? cum te lætissimus ornet
Signifer, & uario cingant splendore triones.
Sed thalamos etiam prohibes, nereia glauco
Neptunum gremio complectitur amphitryte.
Te consanguineo recipit post fulmina fessum
Iuno sinu, quid enim narrem latitantia furta?
Quid cererem? magnāq; themin? tibi tanta creādi
Copia te fœlix natorum turba coronat.
Ast ego deserta mœrens inglorius aula
Implacidas nullo solabor pignore curas.
Non adeo toleranda quies, primordia testor
Noctis, & horrendæ stagna intemerata paludis.
Si dicto parere negas patefacta ciebo
Tartara, saturni ueteres laxabo cathenas.
Obductam tenebris lucem compage soluta
Lucidus umbroso miscebitur axis auerno.
Vix ea fatus erat, iam nuncius astra tenebat,
Audierat mandata pater, secumq; uolutat
Diuersos ducens animos, quæ tale sequatur
Coniugium, stigiosq; uelit pro sole recessus.
Certa requirenti tandem sententia sedit.
Ætnææ cereri proles optata uirebat
Vnica, nec tribuit sobolem lucina secundam.
Fessaq; post primos hæserunt uiscera partus,
Infœcunda quidem, sed cunctis altior extat
Matribus, & numeri damnū proserpina pensat.
Hanc fouet, hāc sequitur, uitulā non blādius ambit

Toruæ parens,pedibus quæ nondũ proterit arua,
Nec noua lunatæ curuauit germina frontis.
Iam uicina thoro plenis adoleuerit annis
Virginitas tenerum iam pronuba flãma pudorẽ
Solicitat,mixtaq; tremit formidine uotum.
Personat aula procis,pariter pro uirgine certant.
Mars clypeo melior,Phœbus præstantior arcu.
Mars donat rodopẽ,Phœbus largitur amyclas
Et delon,clariosq; lares,hinc æmula Iuno,
Hinc poscit latona nurum,despexit utrunq;
Flaua ceres,raptusq; timens(heu cæca futuri)
Commendat siculis furtim sua pignora terris,
Insidiis natam laribus commisit alendam.
Aethera deseruit,siculasq; relegat in oras
Ingenio confisa loci,trinacria quondam
Italiæ pars una fuit,sed pontus & æstus
Mutauere situm,rupit confinia nereus
Victor,& abscissos interluit æquore montes,
Paruaq; cognatas prohibent discrimina terras.
Nunc illam sociæ raptam tellure trisulca
Opponit natura mari,caput inde pachyni
Respicit Ionias protentis rupibus iras.
Hinc latrat getula thetis,lilybæaq; pulsat
Bracchia consurgens,hinc dedignata teneri
Concutit obiectum rabies tyrrhena pelorum.
In medio scopulis se porrigit ætna perustis
Aetna gigantæos nunq̃ tacitura triumphos,
Encheladi bustum,q̃ saucia membra reuinctus
Spirat in exhaustum flagranti pectore sulfur,
Et quoties detrectat onus ceruice rebelli

In dextrum læuumq; latus, tunc insula fundo
Vellitur, & dubiæ nutant cum mœnibus urbes
Aetnæos apices solo cognoscere uisu,
Non aditu tentare licet, pars cætera frondet
Arboribus, teritur nullo cultore cacumen.
Nūc mouet indigenas nymbos, piceaq; grauatum
Fœdat nube diem, nunc motibus astra lacessit
Terriferis, damnisq; suis incendia nutrit.
Sed quāuis nimio feruens exuberet æstu.
Scit niuibus seruare fidem, pariterq; fauillis
Durescit glacies tanti secura uaporis.
Arcano defensa gelu fumoq; fideli,
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.
Quæ scopulos tormenta rotent, q̄ tanta cauernas
Vis glomeret, quo fonte ruat uulcanius ignis.
Siue ꝓ obicibus discurrens uentus opertis
Offenso per saxa furit rimosa meatu,
Dum scrutatur iter libertatemq; reposcens
Putrida multiuagis populatur flatibus antra.
Sed mare sulfurei ductum per uiscera montis
Oppressis ignescit aquis, & pondera librat.
Hic ubi seruandum mater fidissima pignus
Abdidit, ad phrygios tendit secura penates,
Turrigeramq; petit cybelē, sinuosa draconum
Membra regens; uolucriq; p auia nubila tractu
Signant, & placidis humectant frena uenenis.
Frontem crista tegit, pingunt maculosa uirentes
Terga notæ, rutilum squāmis intermicat aurum
Nunc spiris zephyros tranant nūc arua uolatu
Inferiore secant, cano rota puluere labens

Sulcatam fœcundat humum flauesc&t aristis
Orbita, surgentes scindunt uestigia fruges.
Vestit iter comitata seges, iam linquitur ætna,
Totaq; decrescit refugo trinacria uisu.
Heu quoties præsaga mali uiolauit oborto
Rore genas, quoties oculos ad tecta retorsit
Talia uoce mouens. salue gratissima tellus,
Quam nos prætulimus cœlo, tibi gaudia nostri
Sanguinis, & charos uteri cõmendo labores,
Præmia digna manent, nullos patiere ligones,
Et nullo rigidi uersabere uomeris ictu.
Sponte tuus florebit ager cessante iuuenco.
Ditior oblatas mirabitur incola messes.
Sic ait, & fuluis serpentibus attigit idam.
Hic sedes angusta deæ, templiq; colendi
Relligiosa silex, densis quam pinus obumbrat
Frondibus, & nulla lucos agitante procella
Stridula coniferis modulantur carmina ramis.
Terribiles intus thyasi, uesanaq; mixto
Concentu delubra gemunt, ululatibus idæ
Bacchatur, timidas inclinant gargara syluas.
Postq̃ uisa ceres, mugitum tympana frenant.
Conticuere chori, corybas non impulit enses,
Non buxus, non æra sonant, blandiq; leones
Summisere iubas, adytis gauisa cybelle
Exilit, & pronas intendit ad oscula turres.
Viderat hæc dudum summa speculatus ab arce
Iuppiter, & Veneri mentis penetralia nudat.
Curarum secreta tibi cytherea fatebor
Candida tartareo nuptum Proserpina regi

I amdudum decreta dari,sic atropos urget.
S ic cecinit longæua themis,nunc matre remota
R em peragi tempus,fines inuade sicanos
E t cereris prolem patulis illudere campis,
C rastina puniceos cum lux detexerit ortus,
C oge tuis armata dolis,quibus urere cuncta
M e quoq; sæpe soles,cur ultima regna quiescunt?
N ulla sit immunis regio,nullumq; sub umbris,
P ectus inaccessum ueneri,iam tristis erynnis
S entiat ardores acheron,ditisq; seueri
F errea lasciuis mollescant corda sagittis.
A ccelerat præcæpta uenus,iussuq; parentis
P allas,& inflexo quæ terret menala cornu
A ddunt se comites,diuino semita gressu
C laruit, augurium qualis laturus in orbem
P ræceps sanguineo delabitur igne cometes
P rodigiale rubens,non illum nauita tuto,
N on impune uident populi,sed crine minaci
N unciat,aut ratibus uentos,aut urbibus hostes.
D euenere locum,cereris quæ tecta nitebant
C yclopum firmata manu,stant ardua ferro
M œnia ferrati postes,immensaq; nectit,
C laustra calybs,nullū tanto sudore pyracmon.
N ec steropes construxit opus,nec talibus unq̄
S pirauere notis animæ,nec flumine tanto
I ncoctum manduit lassa ceruice metallum.
A tria cingit ebur,trabibus solidatur ahenis
C ulmen,& in celsas surgunt electra columnas.
I psa domum mulcens tenero proserpina cantu,
I rrita texebat rediture munera matri.

Hic elementorum series, sedesq; paternas
Insignibat acu, ueterem qua lege tumultum,
Discreuit natura parens, & semina iustis
Discessere locis, quicqd leue fertur in altum;
In medium grauiora cadunt, incanduit æther,
Egit flamma polum, fluxit mare, terra pependit
Non color unus inest, stellas accendit in auro,
Ostro fundit aquas, attollit littora gemmis,
Filaq; mentitos subter celantia fluctus,
Arte tument, credas illidi cautibus algam.
Et raucum bibulis inserpere murmur arenis,
Addit qnq; plagas, mediam subtegmine rubro
Obsessam feruore notat, squalebat adustus
Limes, & assiduo sitiebant stamina sole.
Vitales utrinq; duas, quas mitis oberrat
Temperies habitanda uiris, cum fine supremo
Torpentes traxit geminas, brumaq; perenni
Fœdat, & æterno constringit frigore telas.
Necnon & patrui pingit sacraria ditis,
Fatalesq; sibi manes, nec defuit omen.
Præscia nam subitis maduerunt fletibus ora.
Cœperat & uitreis summo iam margine textū
Oceanum sinuare uadis, sed cardine uerso
Sensit adesse deas, imperfectumq; laborem
Deserit, & niueos infecit purpura uultus,
Per liquidas succensa genas, castiq; pudoris,
Illuxere faces, non sic decus ardet eburnum
Lydia sidonio quod fœmina tinxerit ostro.
Merserat unda diem, sparso nox humida somno
Languida ceruleis inuexerat ocia bigis,

Iamq; uiam Pluto siculas molitur ad arces
Germani monitu, toruos inuisa iugales
A lecto temone ligat, qui pascua mandunt
Cocyti pratisq; herebi nigrantibus errant,
Stagnaq; tranquillæ potantes marcida lethes
Ægra soporatis spumant obliuia linguis.
Orphneus crudele micans, Ethonq; sagitta
Ocyor, & stygij sublimis gloria nycteus
Armenti, Ditisq; nota signatus Alastor
Stabant ante fores iuncti, sæuumq; fremebant
Crastina uenturæ spectantes gaudia prædæ.

PRÆFATIO SECVNDI LIBRI.

Cia scopitis ageret cũ cãtibus Orpheus
Neglectũq; diu deposuisset opus.
Lugebant erepta sibi solatia nymphæ
Lugebãt dulces flumina mœsta modos.
Sæua feris natura redit, metuensq; leonem
Implorat cytharæ uacca tacentis opem.
Illius, & duri fleuere silentia montes
Syluaq; bistoniam sæpe secuta lyram.
Sed postq̃ inachijs alcides missus ab argis
Thracia pacifero contigit arua pede,
Diraq; sanguinei uertit præsepia regis,
Et diomedeos gramine pauit equos,
Tum patriæ festo lætatus tempore uates
Desuetæ repetit fila canora lyræ.
Et tresides leni modulatus pectine neruos
Pollice festiuo nobile duxit ebur.

Vix auditus erat, uenti sternuntur, & undæ.
Pigrior astrictis torpuit hebrus aquis.
Porrexit rhodope sistentes carmina montes.
Excussit gelidas pronior ossa niues.
Ardua nudato descendit populus emo,
Et comitem quercum pinus amica trahit.
Cyrrhæasq; dei quamuis despexerit artes.
Orpheis laurus uocibus apta uenit.
Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumq; lupo præbuit agna latus.
Concordes uaria ludunt cum tigride damæ
Massylam cerui non timuere iubam.
Ille nouercales stimulos actusq; canebat
Herculis, & forti monstra subacta manu.
Qui timidæ matri pressos ostenderit angues
Intrepidusq; fero riserit ore puer.
Te neq; dictæas quatiens mugitibus urbes
Taurus, non stygij terruit ira canis.
Non leo sydereos cœli rediturus ad axes
Non erymanthæi gloria montis aper.
Solus Amazonio cinctus stymphalidas arcu
Appetis, occiduo ducis ab orbe greges.
Tergeminiq; ducis numerosos deijcis artus.
Et toties uno uictor ab hoste redis.
Non candere antæo, non crescere profuit hydræ
Non ceruam uolucres eripuere pedes.
Caci flamma perit, rubuit busiride Nilus,
Prostratis rubuit nubigenis pholoæ
Te libici timuere sinus, te maximus atlas
Horruit, imposito cum premerere polo.

F irmior herculea mundus ceruice pependit,
L ustrarunt humeros phœbus & astra tuos.
T hracius hæc uates, sed tu tyrhintius alter
F lorentine mihi, nam mea plectra moues.
A ntraq; musarum longo torpentia somno
E xcutis, & placidos ducis ab ore sonos.

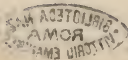
LIBER SECVNDVS INCIPIT.

I Mpulit ionios pmisso lumie fluctus
Nondum pura dies, tremulis uibra
tur in undis,
Ardor & errantes ludunt per cæ-
rula flammæ
I am audax animi, fidaq; oblita parentis
F raude dionæa riguos proserpina saltus
(S ic parcæ iussere) petit, ter cardine uerso
P ræsagæ cecinere fores, ter conscia fati
F lebile terrificis gemuit mugitibus ætna.
N ullis illa tamen monstris nulloq; mouetur
P rodigio, comites gressum iunxere sorores.
P rima dolo gaudens, & tanti conscia furti
I t uenus, & raptus metitur corde futuros.
I am durum flexura chaos, iam dite subacto,
I ngenti famulos manes ductura triumpho,
I lli multiplices crinis sinuatur in orbes
I dalia diuisus acu, sudata marito
F ibula, purpureos gemma suspendit amictus.
C andida parrhasii post hanc regina lycæi,
E t pandionias quæ cuspide protegit arces,
Vtraq;

V traq; uirgo ruunt, hæc tristibus asperda bellis
H æc metuenda feris, tritonia casside fulua
C elatum typhona gerit, qui summa peremptus
I ma parte uiget, moriens & parte superstes,
H astaq; terribili surgens per nubila gyro
I nstar habet syluæ, tantum stridentia colla
G orgonis obtectu pallæ fulgentis obumbrat.
A t triuiæ lenis species, & multus in ore
F rater erat, Phœbiq; genas, & lumina phœbi
E sse putes, solusq; dabat discrimina sexus,
B rachia nuda nitet, leuibus proiecerat auris
I ndociles errare comas, arcuq; remisso
O cia neruus agit, pendent post terga sagittæ,
C rispatur gemino uestis corinthia cinctu
P oplite fusa tenus, motuq; in stamine delos
E rrat, & aurato trahitur circunflua ponto.
Quas inter cereris proles nunc gloria matris,
M ox dolor, æquali tendit per gramina passu,
N ec membris nec honore minor, potuitq; uideri
P allas, si clypeum ferret, si spicula, phœbe,
C ollectæ tereti nodantur iaspide uestes,
P ectinis ingenio nunquam fœlicior arti
C ontigit euentus, nulli sic consona telæ
F ila, nec in tantum ueri duxere figuram.
H ic hyperionio solem de semine nasci
F ecerat, & pariter lunam sed dispare forma
A uroræ noctisq; duces, cunabula thetys
P ræbet, & infantes gremio solatur anhelos,
C œruleusq; sinus roseis radiatur alumnis.
I nualidum dextro portat titana lacerto

Nondum luce grauem, nec pubescentibus alte
Cristatum radijs, primo clementior æuo
Fingitur, & tenerum uagitu despuit ignem.
Læua parte soror uitrei libamina potat
Vberis & paruo signantur tempora cornu.
Tali luxuriat cultu, comitantur euntem
Naiades, & socia stipant utrinq; corona.
Quæ fontes Crimnise tuos, & saxa rotantem,
Pantagiam, nomenq; gelan qui præbuit urbi.
Concelebrant, quas pigra uado camarina palustri,
Quas Arethusæi latices; quas aduena nutrit
Alphæus cyane totum supereminet agmen.
Qualis Amazonidum peltis exultat ademptis
Pulchra choors, quoties arcton populata uirago
Hippolyte, niueas ducit post prælia turmas,
Seu flauos strauere getas, seu forte rigentem
Termodoontiaca tanaim fregere securi,
Aut quales referunt Baccho solennia nymphæ
Mæoniæ quas hermus alit, ripasq; paternas
Percurrunt auro madidæ, lætatur in antro
Amnis, & undantem declinat prodigus urnam
Viderat herboso sacrum de uertice uulgus
Aetna parens florum, curuáq; in ualle sedentem
Compellat Zephyrum, pater o gratissime ueris,
Qui mea lasciuo regnas per prata uolatu,
Semper, & assiduis irroras flatibus annum,
Respice nympharum cœtus, & celsa tonantis
Germina per nostros dignantia ludere campos.
Nunc adsis faueasq; precor, nunc omnia fœtu
Pubescant uirgulta uelis, ut fertilis hybla.

Inuideat, uinciq; suos non abnuat hortos,
Quicquid thurferis spirat panchaia syluis,
Quicquid odoratus longe blanditur hidaspes,
Quicquid ab externis ales longæua colonis
Colligit, optatũ referens exordia sæcli,
In uenas disperge meas, & flamine largo
Rura foue, ut merear diuino pollice carpi,
Et nostris cupiant ornari numina sertis.
Dixerat, ille nouo madidantes nectare pennas
Concutit, & glebas fœcundo rore maritat,
Quaq; uolat, uernus sequitur color, omnis in herbas
Turget humus, medioq; patent conuexa sereno,
Sanguineo splendore rosas, uacinia nigro
Induit, & dulci uiolas ferrugine pingit,
Parthica quæ tantis uariantur cingula gemmis
Regales iunctura sinus? quæ uellera tantum
Ditibus assyrij spumis fuscantur aheni?
Non tales uolucris pandit iunonia pennas,
Nec sic innumeros arcu mutante colores
Incipiens redimitur hyems, cum tramite flexo
Semita discretis interuiret humida nimbis.
Forma loci superat flores, curuata tumore
Paruo planicies, & mollibus edita cliuis
Creuerat in collem, niueo de pumice fontes
Roscida mobilibus lambebant gramina riuis,
Syluaq; torrentes, ramorum frigore soles
Temperat, & modico brumam sibi uendicat æstu.
Apta fretis abies, bellis accommoda cornus,
Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupressus,
Ilex plena fauis, uenturi præscia laurus.

F luctuat, hic denso crispata cacumine buxus
H ic hederæ serpunt, hic pampinus induit ulmos.
H aud procul inde lacus (pergum dixere sicani)
P anditur, & nemorum frondoso margine cinctus
V icinis pallescit aquis; admittit in altum
C ernentes oculos, & late peruius humor
D ucit inoffensos liquido sub gurgite uisus,
I maq; perspicui prodit secreta profundi.
H uc elapsa cohors gaudet, per florea rura,
H ortatur cythærea legant, nunc ite sorores
D um matutinis præsudat solibus aer,
D um meus humectat flauentes lucifer agros,
R oranti prouectus equo: sic fata doloris
C arpit signa sui, uarios tunc cætera saltus
I nuasere cohors, credas examina fundi
Hyblæum raptura thymum, cum cærea reges
C astra mouent, fagiq; cauo demissus ab aluo
M ellifer electis exercitus obstrepit herbis,
P ratorum spoliatur honos, hæc lilia fuscis
I ntexit uiolis, hanc mollis amaracus ornat,
H æc graditur stellata rosis, hæc alba ligustris.
T e quoq; flebilibus mœrens Iacynthe figuris,
N arcissumq; metunt, nunc inclyta gramina ueris,
P ræstantes olim pueros, tu natus amiclys
H unc elicon genuit, te disci perculit error,
H unc fontis decæpit amor, te fronte retusa
D elius, hunc fracta Cephisus arundine luget.
Æ stuat ante alias auido feruore legendi
F rugiferæ spes una deæ, nunc uimine textos
R identes calathos folijs agrestibus implet,

N unc ſociat flores, ſeſeq; ignara coronat,
A ugurium fatale tori, quippe ipſa tubarum,
A rmorumq; potens, dextram qua fortia turbat,
A gmina, qua ſtabiles portas & mœnia uellit
I am leuibus laxat ſtudijs, haſtamq; reponit,
I nſolitiſq; docet galeam mitescere ſertis,
F erratus laſciuit apex, horrorq; receſſit
M artius, & criſtæ placato fulgure uernant.
N ec quæ parthenium canibus ſcrutatur odoris
A ſpernata toros, libertatemq; comarum
I niecta uoluit tandem frenare corona.
T alia uirgineo paſſim dum more geruntur,
E cce repens mugire fragor, confligere turres
P ronaq; uibratis radicibus oppida uerti.
C auſa latet, dubios agnouit ſola tumultus
D iua paphi, mixtoq; metu perterrita gaudet.
I amq; per anfractus animarum rector opacos
S ub terris quærebat iter, grauibusq; gementem,
E ncheladum calcabat equis, immania findunt
M embra rotæ, preſſaq; graui ceruice laborat
S icaniam cum dite ferens, tentatq; moueri
D ebilis, & feſſis ſerpentibus impedit axem,
F umida ſulfureo prolabitur orbita dorſo.
A c uelut occultus ſecurum prodit in hoſtem
M iles, & effoſſi ſubter fundamina campi,
T ranſilit incluſos arcano limite muros,
T urbaq; decaptas uictrix erumpit in arces,
T errigenas imitata uiros, ſic tertius hæres
S aturni tenebroſa uagis rimatur habenis
D euia, fraternum cupiens exire ſub orbem.

Ianua nulla patet, prohibebant undiq; rupes
Oppositæ, duraq; deum compage tenebant.
Non tulit ille moras, indignatusq; trabali
Saxa ferit sceptro, siculæ sonuere cauernæ,
Turbantur liparis, stupuit fornace relicta
Mulciber, & trepidus deiecit fulmina cyclops.
Audiuit, & si quem glacies alpina cohercet,
Et qui te latis nondum præcincte trophæis
Tybri natat, missumq; pado qui remigat alnum.
Sic cum thessaliam scopulis inclusa teneret
Peneo stagnante palus, & mersa negaret
Arua coli, trifida neptunus cuspide montes
Impulit aduersos, tum forti saucius ictu
Dissiluit gelido uertex ossæus olympo.
Carceribus laxantur aquæ, fractoq; meatu.
Redduntur fluuijq; mari, tellusq; colonis.
Postq̃ uicta manu duros trinacria nexus
Soluit, & immenso late discessit hiatu,
Apparet subitus cœlo timor, astra uiarum
Mutauere fidem, uetito se proluit arctos
Aequore precipitat pigrum formido bootem,
Horruit orion, audito palluit atlas,
Hinnitu, rutilos obscurat anhelitus axes
Discolor, & longa solitos caligine pasci
Terruit orbis equos, pressis hæsere lupatis
Attoniti meliore polo, rursusq; uerendum
In chaos obliquo pugnant temone reuerti.
Mox ubi pulsato senserunt uerbera tergo,
Et solem didicere pati, torrentius amne
Hyberno, tortaq; ruunt pernicius hasta.

Quantum non iaculum parthi, nõ impetus austri
Non leue sollicitæ mentis discurrit acumen;
Sanguine frena calent, corrũpit spiritus auras
Letifer, infectæ spumis uitantur harena,
Diffugiunt nymphæ, rapitur Proserpina curru.
Imploratq; deas, iam gorgonis ora reuelat
Pallas & intento festinat delia cornu,
Nec patruo cedunt, stimulat cõmunis in arma
Virginitas, crinemq; feri raptoris acerbat.
Ille uelut stabuli decus, armentiq; iuuencam
Cum leo possedit, nudataq; pectora fodit
Vnguibus, & rabiem totos exegit in armos,
Stat crassa turpis sanie, nodosq; iubarum
Excutit, & uiles pastorum despicit iras,
I graui domitor mundi, teterrime fratrum,
Pallas ait, quæ te stimulis facibusq; prophanis
Eumenides mouere tuæ, cur sede relicta
Audes tartareis mundum incestare quadrigis?
Sunt tibi deformes diræ, sunt altera lethes
Flumina, sunt tristes furiæ te coniuge dignæ,
Fratris linque domos, alienam desere sortem,
Nocte tua contentus abi, quid uiua sepultis
Admisces? nostrum qd proteris aduena mundum?
Talia uociferãs auidos transire minaci,
Cornipides umbone ferit, clypeiq; retardat
Obice gorgoneisq; premens assibilat hydris,
Pratentasq; aperit christas, libratur in ictum
Fraxinus, & nigros illuminat obuia currus.
Missaq; penè foret, ni Iuppiter æthere summo
Pacificas rubri torsisset luminis alas,

Confessus genitum nimbis hymenaeus hyulcis
Intonat; & testes firmant connubia flammae.
Inuitae cessere deae; compescuit arcum
Cum gemitu, talesq; dedit latonia uoces.
Sis memor, ò longumq; uale, reuerentia patris
Obstitit auxilio, nec nos defendere contra
Possumus, imperio uinci maiore fatemur.
In te coniurat genitor, populoq; silenti,
Traderis, heu cupidas non aspectura sorores.
Aequalesq; choros, quae te fortuna supernis
Abstulit, & tanto damnauit sydera luctu?
Iam neq; parthenijs innectere retia lustris,
Nec pharetram gestare libet, securus ubiq;
Spumet aper, saeuiq; fremant impune leones.
Te iuga taygeti, posito te menala flebunt
Venatu, moestoq; diu lugebere cintho.
Delphica quinetiam fratris delubra tacebunt.
Interea uolucri fertur Proserpina curru
Caesariem diffusa noto, planctuq; lacertos
Verberat, & questus ad nubila fundit inanes.
Cur non torsisti manibus fabricata cyclopum
In nos tela pater? sic me crudelibus umbris
Tradere? sic toto placuit depellere mundo?
Nulla ne te flectit pietas? nullumne paternae
Mentis inest? tantas quo crimine mouimus iras?
Non ego cũ rapido saeuiret phlegra tumultu
Signa deis aduersa tuli, non robore nostro
Ossa pruinosum uexit glacialis olympum.
Quod conata nefas, aut cuius conscia culpae.
Exul ad immanes herebi detrudor hiatus?

O fortunatas, alij quascunq; tulere
Raptores, saltem communi luce fruuntur.
Sed mihi uirginitas, pariter cœlumq; negatur,
Eripitur cum sole pudor, terrisq; relictis
Infœlix stygio ducor captiua tyranno.
O male dilecti flores despectaq; matris
Consilia, ô ueneris deprensæ serius artes.
Mater io, seu te phrygijs in uallibus idæ
Migdonio buxus circũsonat horrida cantu.
Seu tu sanguineis ululantia dindima gallis
Incolis & strictos curetum despicis enses,
Exitio succurre meo. compesce furentem,
Comprime ferales torui prædonis habenas.
Talibus ille ferox dictis, fletuq; decoro
Vincitur, & primi suspiria sentit amoris.
Tunc ferrugineo lachrymas detexit amictu,
Et placida mœstum solatur uoce dolorem.
Desine funestis animum Proserpina curis,
Et uano uexare metu, maiora dabuntur
Sceptra, nec indigni thedas patiere mariti.
Ille ego saturni proles, cui machina rerum
Seruit, & immensum tendit per inane potestas.
Amissum ne crede diem. sunt altera nobis
Sydera sunt orbes alij, lumenq; uidebis
Purius, elysiosq; magis mirabere campos,
Cultoresq; pios, illic preciosior ætas,
Aurea progenies habitat, semperq; tenemus,
Quod superi meruere semel, nec mollia desunt
Prata tibi, Zephiris illic melioribus halant
Perpetui flores, quos nec tua protulit ætna.

E st etiam lucis arbor prædiues opacis
F ulgentes uiridi ramo curuata metallo.
H æc tibi sacra datur, fortunatumq; tenebis
A utumnum, & fuluis semper ditabere pomis.
P arua loquor, quicquid liquidus cōplectitur aer
Quicqd alit tellus, quicquid maris æquora uerrunt,
Quod fluuij uoluunt, quod nutriuere paludes
C uncta tuis pariter cedent animalia regnis,
L unari subiecta globo, qui septimus auras
A mbit, & æternis mortalia separat astris.
S ub tua purpurei uenient uestigia reges
D eposito luxu, turba cum paupere mixti.
O mnia mors æquat, tu damnatura nocentes,
T u requiem latura pijs, te iudice sontes
I mproba cogentur uitæ commissa fateri.
A ccipe lethæo famulas cum gurgite parcas.
S ic fatum quodcunq; uelis. hæc fatus ouantes
E xhortatur equos, & tartara mitior intrat.
C onueniunt animæ quantas truculentior auster
D ecutit arboribus frondes, aut nubibus hymbres
C olligit, aut frangit fluctus aut torquet harenas,
C unctaq; præcipiti stipantur tartara cursu
I nsignem uisura nurum, mox ipse serenus
I ngreditur facili passus mollescere risu.
D issimilisq; sui dominis intrantibus ingens
A ssurgit phlegeton, flagrantibus hispida riuis
B arba madet, totoq; fluunt incendia uultu.
O ccurrunt propere lecta de plebe ministri,
P ars altos reuocant currus, frenisq; solutis
V ertunt emeritos ad pascua nota iugales.

P ars aulea tenent, alij prætexere ramis
L imina, & in thalamis cultas extollere uestes.
R eginam casto cinxerunt agmine matres
E lysiæ, tenerosq; leuant sermone dolores,
E t sparsos religant crines, & uultibus addunt
F lammea sollicitum præuelatura pudorem
P allida lætatur regio, gentesq; sepultæ
L uxuriant, epulisq; uacant genialibus umbræ.
G rata coronati peragunt conuiuia manes,
R umpunt insoliti tenebrosa silentia cantus.
S edantur gemitus herebi, se sponte relaxat
S qualor, & æternam patitur rarescere noctem.
V rna nec incertas uersat minoia sortes.
V erbera nulla sonant, nulloq; frementia luctu
I mpia dilatis respirant tartara pœnis.
N on rota suspensum præceps ixiona torquet.
N on aqua tantalicis subducitur inuida labris.
S oluitur ixion inuenit tantalus undas.
E t tityus tandem spaciosos erigit artus.
S qualentisq; nouem detexit iugera campi.
T antus erat, laterisq; piger sulcator opaci,
I nuitus trahitur lasso de pectore uultur.
A breptasq; dolet iam non sibi crescere fibras.
O blitæ scelerum, formidatiq; furoris
E umenides, cratera parant, & uina feroci
C rine bibunt, flexisq; minis iam lene canentes
E xtendunt socios ad pocula plena cerastas.
A c festas alio succendunt lumine thedas.
T unc & pestiferi pacatum limen auerni
I nnocuæ transistis aues, flatumq; repressit

A n xantus, tacuit fixo torrente uorago,
T unc acherontæos mutato gurgite fontes
L acte nouo tumuisse ferunt, hederisq; uirentem
C ocyton dulci perhibent stagnasse lyæo.
S tamina non rupit lachesis, nec turbida sacris
O bstrepitant lamēta choris, mors nulla uagatur
I n terris, nulliq; rogum planxere parentes.
N auita non moritur fluctu, non cuspide miles,
O ppida funerei pollent immunia leti.
I mpexosq; senex uelauit arundine crines
P ortitor. & uacuos egit cum carmine remos.
I am suus inferno processerat hesperus orbi.
D ucitur in thalamum uirgo, stat pronuba iuxta
S tellantes nox picta sinus, tangensq; cubile
O mnia perpetuo genitalia fœdere sanxit.
E xultant cum uoce pij, Ditisq; sub aula
T alia peruigili sumunt exordia plausu.
N ostra parens Iuno, tuq; ò germane tonantis
E t gener unanimis consortia ducite somni.
M utuaq; alternis innectite colla lacertis.
I am fœlix oritur proles, iam læta futuros
E xpectat natura deos, noua numina rebus
A ddite, & optatos cereri proferte nepotes.

Omnia quæ sensu uoluuntur uota diurno.
Tēpore nocturno reddit amica qes
Venator defessa toro cum mem/bra reponit,
Mens tamen ad syluas & sua lustra redit.
Iudicibus lites, aurigæ somnia currus
Vanaq; nocturnis meta cauetur equis.
Gaudet amans furto, permutat nauita merces
Et uigil elapsas quærit auarus opes.
Blandaq; largitur frustra sitientibus ægris
Irriguus gelido pocula fonte sopor.
Me quoq; musarum studium sub nocte silenti
Artibus assiduis sollicitare solet.
Namq; poli media stellantis in arce uidebar
Ante pedes summi carmina ferre Iouis.
Vtq; fauet somnus, plaudebant numina dictis.
Et circunfusi sacra corona chori.
Encheladus nubi carmen erat, uictusq; typhœus
Hūc premit inarime, hūc grauis ætna domat.
Quam lætus post bella Iouem susceperit æther
Phlegreæ referens premia militiæ.
Additur ecce fides, nec me mea lusit imago,
Irrita nec falsum somnia misit ebur.
En princeps, en orbis apex, æquatur olympo,
En quales memini turba uerenda deos.
Fingere nil maius potuit sopor, altaq; menti
Conuentum cœlo præbuit aula parem.

LIBER TERTIVS INCIPIT.

Vppiter interea cinctam thaumantida nymbis
Ire iubet, totoq; deos accersere mundo.
Illa colorato Zephyros transgressa (uolatu
Numia uolamat pelagi, nĩphasq; morãtes
Increpat, & fluuios humentibus euocat antris,
Ancipites trepidiq; ruunt, quæ causa quietos
Excierit, tanto quæ res agitanda tumultu,
Vt patuit stellata domus, considere iussi.
Non confusus honor, cœlestibus ordine sedes
Prima datur, tractum proceres tenuere secundum
Aequorei, placidus nereus, reuerendaq; phorci
Canicies, glaucum series extrema biformem
Accipit, & certo mansurum prothea uultu.
Necnon & senibus fluuijs concessa sedendi
Gloria, plebeio stat cætera more iuuentus.
Mille amnes liquidis incumbunt patribus, udæ
Naiades, & placidi mirantur numina fauni,
Tum grauis ex alto genitor sic orsus olympo.
Abduxere meas iterum mortalia curas
Iam pridem, neglecta mihi, saturnia postq̃
Ocia, & ignaui senium cognouimus aui,
Sopitosq; diu populos torpore paterno
Sollicitæ placuit stimulos impellere uitæ,
Incultis ne sponte seges grandesceret aruis,
Vndaret neu sylua fauis, neu uina tumerent
Fontibus, & totæ fremerent in pocula ripæ.

Haud equidem inuideo (nec enim liuescere fas est
Vel nocuisse deos) sed quod dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes
Prouocet, ut segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa uias paulatim exploret egestas,
Vtq; artes pariat solertia, nutriat usus,
Nunc mihi cum magnis instat natura querelis
Humanum releuare genus, dirumq; tyrannum,
Immitemq; uocat, regnataq; sæcula patri
Commemorat, parcumq; Iouem se diuite clamat.
Cur campos horrere situ, dumisq; repleri
Rura uelim, nullis exornem fructibus annum?
Seiam quæ nutrix mortalibus ante fuisset
In diræ subito mores transisse nouercæ,
Quid mentem traxisse polo? quid profuit altum
Erexisse caput? pecudum si more pererrant
Auia? si frangunt communia pabula glandes?
Hæccine uita iuuat syluestribus abdita lustris
Indiscreta feris? tales cum sæpe parentis
Perculerim questus, tandem clementior orbi
Chaonio statui gentes auertere uictu,
Atq; adeo cererem, quæ nunc ignara malorum
Verberat idæos torua cum matre leones,
Per mare, per terras auido discurrere luctu
Decretum donec natæ lætata repertæ
Indicio tribuat fruges, currusq; feratur
Nubibus, ignotas populis sparsurus aristas.
Et iuga cærulei subeant actæa dracones.
Quod si quis cereri raptorem prodere diuum
Audeat, imperij nolem pacemq; profundam

O bteſtor rerum, natus licet ille, ſororue,
V el coniux fuerit, natarumue agminis una,
S cilicet illa meo conceptam uertice iactet,
S entiet iratum procul ægida, ſentiet ictum
F ulminis, & genitum diuina ſorte pigebit,
O ptabitq; mori tunc uulnere languidus ipſi
T radetur genero paſſurus prodita regna,
E t ſciet an propriæ conſpirent tartara cauſæ,
H oc ſanctum, manſura fluant bocordine fata.
D ixit, & horrendo concuſſit ſydera motu.
A t procul armiſoni cererem ſub rupibus antri
S ecuram placidamq; diu iam certa peracti
T errebant ſimulachra mali; noctesq; timor ens
I ngeminant, quum iq; perit Proſerpina ſomno.
N amq; modo immiſſis inuadi uiſcera telis,
N unc ſibi mutatas horret nigreſcere ueſtes,
N unc ſteriles medijs frondere penatibus ornos.
S tabat præterea luco dilectior omni
L aurus, uirgineos quæ quondam fronde pudica
V mbrabat thalamos, hanc imo ſtipite cæſam
V idit, & in comptos fœdari puluere ramos,
Quæſiuitq; nephas, driades dixere gementes
T artarea furias debellauiſſe bipenni,
Sed tunc ipſa ſui, iam non ambagibus ullis
N uncia materno facies inſerta ſopori.
N amq; uidebatur tenebroſo obtecta receſſu
C arceris, & ſæuis Proſerpina uincta cathenis.
N on qualem ſiculis olim mandauerat aruis,
N ec qualem roſeis nuper conuallibus ætnæ
S uſpexere deæ, ſqualebat pulchrior auro

Cæſaries,

Caesaries, & nox oculorum inferat ignes.
Exhaustusq; gelu pallet rubor, ille superbi
Flammeus oris honos, & non cessura pruinis
Membra colorantur picei caligine regni.
Ergo hanc ut dubio uix tandem agnoscere uultu
Eualuit, cuius tot poenae criminis inquit?
Vnde haec informis macies? cui tanta potestas
In me saeuitiae est? rigidi cur uincula ferri
Vix aptanda feris molles meruere lacerti?
Tu mea tu proles? an uana fallimur umbra?
Illa refert, heu dira parens, nataeq; peremptae
Immemor, heu fuluas animo transgressa leaenas.
Tanta ne te nostri tenuere obliuia? tantum
Vnica despicior? certe Proserpina nomen
Dulce tibi, tali quae nunc, ut cernis, hiatu
Supplicijs inclusa feror, tu saeua choreis
Indulges, phrygiasq; etiamnum interstrepis urbes.
Quod si non omnem pepulisti pectore matrem,
Si tu sancta ceres, & te non caspia tigris
Edidit, his oro miseram defende cathenis.
Inq; superna refer, prohibent si fata reuerti,
Vel saltem uisura ueni. sic fata trementes
Tendere conatur palmas, uis improba ferri
Impedit, & motae somnum excussere cathenae.
Obriguit uisis, gaudet non uera fuisse,
Complexu caruisse dolet, penetralibus amens
Prosilit, & tali compellat uoce cybellem.
Iam non ulterius phrygia tellure morabor
Sancta parens, reuocat tandem custodia chari

Pignoris, & cunctis obiecti fraudibus anni.
Non mihi Cyclopum quamuis extructa caminis,
Culmina fida satis, timeo ne fama latebras
Prodiderit, leuiusq; meum trinacria celet
Depositum, terret nimium uulgata locorum
Nobilitas, alijs sedes obscurior oris,
Exquirenda mihi, gemitu flammisq; propinquis
Encheladi nequeunt umbracula nostra taceri.
Somnia quinetiam uarijs infausta figuris
Sæpe monent, nullusq; dies non triste minatur
Augurium, quoties flauentia serta comarum
Sponte cadunt, quoties exudat ab ubere sanguis,
Larga uel inuito prorumpunt flumina uultu,
Iniussæq; manus mirantia pectora tundunt:
Si buxos inflare uelim, ferale gemiscunt
Tympana, si quatiã, planctũ mihi tympana reddũt
Abhorreo ne quid portendant omina ueri.
Heu longa nocuere mora, procul irrita uenti
Dicta ferant, subijcit cybele, non tanta tonanti,
Segnicies, ut non pro pignore fulmina mittat,
I tamen, & nullo turbata reuertere casu.
Hæc ubi, digreditur templis, sed nulla ruenti
Mobilitas tardos queritur non ire iugales:
Immeritasq; mouens alterno uerbere pœnas.
Sicaniam quærit cum nec dum ascenderit idam,
Cuncta pauet, sperat q; nihil, sic æstuat ales,
Quæ teneros humili fœtus commiserit orno
Allatura cibos, & plurima cogitat absens.
Ne gracilem uentus discusserit arbore nidum.

Ne furtum pateant homini, neu præda colubris.
Vt domus excubijs incustodita remotis
Et resupinati neglecto cardine postes
Flebilis & tacitæ species apparuit aulæ,
Non expectato respectu cladis amictus
Conscidit, & fractas cum crine auellit aristas,
Hæserunt lachrymæ, nec uox aut spiritus oris
Redditur, atq; imis uibrat tremor ossa medullis.
Succidui titubant gressus, foribusq; reclusis,
Dum uacuas sedes, & desolata pererrat.
Atria, semirutas confuso stamine telas,
Atq; interceptas agnoscit pectinis artes.
Diuinus perit ille labor, spaciumq; relictum,
Audax sacrilego supplebat aranea textu,
Nec deflet, plangitq; malum, tamen oscula telæ
Figit, & abrumpit mutas in fila querelas,
Attritosq; manu radios, proiectaq; pensa,
Cunctaq; uirgineo sparsa oblectamina ludo,
Ceu natam pressat gremio, castumq; cubile
Desertosq; toros, & sicubi sederat olim.
Perlegit, attonitus stabulo ceu pastor inani,
Quem lupus aut rabies pœnorum inopina leonum,
Aut populatrices infestauere cateruæ.
Serus at ille redit, uastataq; pascua lustrans
Non responsuros ciet, imploratq; iuuencos.
Atq; ibi secreta tectorum in parte iacentem
Aspicit electram, natæ quæ sedula nutrix
Oceani priscas inter notissima nymphas
Par cereri pietas, hæc post cunabula dulci

Ferre sinu, summoq; Ioui deducere paruam
Sueuerat, & genibus ludentem aptare paternis,
Hæc comes, hæc custos, hæc proxia mater haberi.
Tum laceras effusa comas, & puluere canos
Sordida sydereæ raptus lugebat alumnæ.
Hanc agressa ceres postq̃ suspiria tandem
Laxauit frenosq; dolor, quod cernimus inquit
Excidium? cui præda feror? regnat ne maritus?
An cœlum titanes habent? quæ talia uiuo
Ausa tonante manus? rupit ne tiphoea ceruix
Inarimen? fracta ne iugi compage Vesæui
Alcyones per stagna pedes tyrrhena cucurrit?
An uicina mihi quassatis faucibus ætna
Protulit Encheladum? nostros an forte penates
Appetijt centum briareia turba lacertis?
Heu ubi nunc est nata mihi? quo mille ministræ?
Quo Cyane? uolucres quæ uis sirenas abegit?
Hæccine uestra fides? sic fas aliena tueri
Pignora? contremuit nutrix, mœrorq; timori
Cessit, & aspectus miseræ non ferre parentis,
Emptum morte uelit, longumq; immota moratur
Auctorem dubium, certumq; expromere funus.
Vix tamen hæc acies utinam uesana gigantum
Hanc dederit cladem, leuius communia tangunt,
Sed diuæ, multoq; minus quod rere sorores
In nostras nimium coniurauere ruinas.
Insidias superum, cognataq; uulnera cernis
Inuidiæ phlegra nobis incensior æther,
Florebat tranquilla domus, nec limina uirgo

L inquere, nec uirides audebat uisere saltus
P ræceptis obstricta tuis, tela labor illi
S yrenes requies, sermonum gratia mecum,
M ecum somnus erat, castiq; per atria ludi.
C um subito (quonam dubiū monstrare tenebras
P ræscierit) cytherea uenit, suspectaq; nobis
N e foret, hinc phœben comites, hinc pallada iūxit,
P rotinus effuso lætam se fingere risu,
N ec semel amplecti, nomenq; iterare sororis,
E t dura de matre queri, quæ tale recessu
M aluerit damnare decus, uetitamq; dearum
C olloquio, patrijs procul absentauerit astris
N ostra rudis gaudere malis, & nectare largo
I nstaurare dapes, nunc arma habitumq; Dianæ
I nduitur, digitisq; attentat mollibus arcum.
N unc crinita iubis galeam laudante Minerua
I mplet, & ingentem clypeum gestare laborat,
P rima uenus campos ætnæaq; rura maligno
I ngerit affatu, uicinos callida flores
I ngeminat, meritumq; loci uelut inscia quærit,
N ec credit, q̃ bruma rosas innoxia seruet,
Quod gelidi rubeant alieno gramine menses.
V erna nec iratum timeant uirgulta bootem.
D um loca miratur, studio dum flagrat eundi,
P ersuadet teneris heu lubrica moribus ætas.
Quos ego nec quicquā planctus? quas irrita fudi
O re preces, ruit illa tamen confisa sororum
P ræsidio, famulæ longo post ordine nymphæ.
I tur in æterno uestitos gramine campos.

E t prima ſub luce legunt, cum rore ſerenus
A lget ager, ſparſosq; bibunt uiolaria ſuccos,
S ed poſtq̃ medio ſol altior aſtitit orbe,
E cce polum nox alta rapit, tremefactaq; nutat
I nſula cornipedum ſtrepitu, curſuq; rotarum,
N oſſe nec aurigam licuit, ſeu mortifer ille,
S eu mors ipſa fuit, Lutor permanſit in herbis,
D eficiunt riui, ſqualent rubigine prata,
E t nihil afflatum uiuit, pallere liguſtra,
E xpirare roſas, decreſcere lilia uidi.
V t reduces rauco tractu detorſit habenas,
N ox ſua proſequitur currum, lux redditur orbi,
P erſephone nulla eſt, uoto rediere peracto
N ec manſere deæ, medijs inuenimus aruis
E xanimem Cyanen, ceruix redimita iacebat,
Et caligantes marcebant fronte coronæ.
A ggredimur ſubito, caſus ſcitamur heriles,
(Nam propior cladi ſteterat) qs uultus equorum?
Quis regat? illa nihil tacito, ſed lapſa ueneno
S oluitur in laticem, ſubrepit crinibus humor,
L iquntur in roremq; pedes, & brachia manant,
N oſtraq; mox lambit ueſtigia perſpicuus fons.
D iſcedunt aliæ rapidis acheloides alis
S ublatæ, ſiculi latus obſedere pelori.
A ccenſæq; malo iam non impune canoras
I n peſtem uertere lyras, uox blanda carinas
A lligat, audito frenantur carmine remi.
S ola domi luctu ſenium tractura relinquor.
H æret adhuc ſuſpenſa ceres, & ſingula demens,

Ceu nondũ transacta timet, mox lumina torquens
Vultu ad cœlicolas furiato pectore fertur.
Arduus hyrcana quatitur sic matre Niphates,
Cuius achemenio regi ludibria natos
Auexit tremebundus eques, fremit illa marito
Mobilior Zephiro, totamq; uirentibus iram
Dispersit maculis, nimiumq; haustura profundo
Ore uirum uitreæ tardatur imagine formæ.
Haud aliter genitrix toto bacchatur olympo,
Reddite uociferans, non me uagus edidit amnis
Non driadum de plebe sumus, turrita Cybelle
Me quoq; saturno genuit, quo iura deorum?
Quo leges cecidere poli? quid uiuere recte
Proderit? en audet non cytherea pudoris
Ostentare suos post lentnia uincula uultus.
Hos animos bonus ille sopor? castumq; cubile
Præbuit? amplexus hoc promeruere pudici?
Nec mirum, si turpe nihil post talia ducit,
Quid uos expertes thalami? tantum ne relictus?
Virginitatis honos? tantum mutata uoluntas?
Iam Veneri, & socijs iuncta raptoribus itis?
O templis scythiæ, atq; hominem sitientibus aris
Vtraq; digna coli, tanti quæ causa furoris?
Quam mea uel dicto tenui Proserpina læsit.
Scilicet hæc charis pepulit te delia syluis,
Aut tibi commissas rapuit tritonia pugnas.
An grauis allo quio, uestros an forte petebat
Importuna choros? atqui trinacria longe
Esset ne uobis oneri deserta colebat.

Quid latuisse iuuat? rabiem liuoris acerbi
Nulla potest placare dies, his increpat omnes
Vocibus, ast illæ (probibet reuerentia patris)
Aut reticent aut nosse negant, responsaq; matri,
Dant lachrymas, quid agat rursus se uicta remittit
Inq; humiles demissa preces, ignoscite siquid
Imminuit pietas? siquid flagrantius actum est
Quàm decuit miserá, supplex miserandaq; uestris
Aduoluor genibus, liceat cognoscere sortem,
Hoc tantum, liceat certos habuisse furores,
Scire peto quæ forma mali, quācunq; dedistis
Fortunam, sit rapta feram, fatumq; putabo;
Non scelus, aspectum precor indulgete parenti.
Non repetam quæsita manu securus habeto
Quisquis es, affirmo prædam desiste uereri.
Quod si uos aliquo præuenit munere raptor.
Tu certe latona refer confessa diana,
Forte tibi, nosti quid sit lucina timorq;
Progenitis & quantus amor, partusq; tulisti,
Tu geminos hæc una mihi, sic crine fruaris
Semper apollineo, sic me fœlicior æuum
Mater agas, largis tūc hymbribus ora madescunt.
Quid tantum dignum fieri dignumq; taceri?
Hei mihi, discedunt omnes, quid uana moraris
Vlterius? non bella palàm cœlestia sentis
Quin potius natam pelago terrisq; requiris?
Accingar lustrare diem per deuia rerum
Indefessa ferar, nulla cessabitur hora:
Non reges, nō somnus erit, dum pignus ademptū

I nueniam, gremio quis mergatur iberæ
T hetyos. & rubro iaceat uelata profundo.
N on rheni glacies, non me ryphæa tenebunt
F rigora, non dubio syrtis cunctabitur æstu.
S tat fines penetrare noti, boreæq; niualem
V estigare domum, primo calcabitur atlas
O ccasu, facibusq; meis lucebit hidaspes,
I mpius errantem uideat per rura per urbes
I uppiter, extincta facietur pellice Iuno.
I nsultate mihi, cœlo regnate superbi.
D ucite præclarum cereris de stirpe triumphum,
S ic fatur. notaq; iugis illabitur ætnæ
N octiuago thedas inflammatura labori.
L ucus erat prope flumen acym, qđ cãdida profert
S æpe mari, pulchroq; secat galatea natatu.
D ensus, & immexis ætnæa cacumina ramis,
Qualibet usq; tegens, illic posuisse cruentam
A egida, captiuamq; pater post prælia prædam
A duexisse datur, phlegræis sylua superbit
E xuuijs, totumq; nemus uictoria uestit,
H ic patuli rictus, hic prodigiosa gigantum
T ergora dependent, & adhuc crudele minantur
A ffixæ facies truncis, immaniaq; ossa
S erpentum passim tumulis exanguibus albent.
E t rigidæ multo suspirant fulmine pelles.
N ullaq; non magni iactat se nominis arbor.
H æc centum geminis strictos ægaeonis enses
C uruata uix fronte leuat, liuentibus illa
E xultat Zancli spolijs, hæc arma minantis

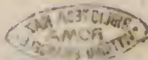
Sustinet, hos onerat ramos exutus Ophion
Altior & cunctis abies umbrosaq; late
Ipsius encheladi fumantia gestat opima
Summi terrigenum regis, caderetq; grauata,
Pondere, ni lapsum fulciret proxima quercus.
Inde timor numenq; loco, nemorisq; senectæ
Parcitur, æthereisq; nefas nocuisse trophæis
Pascere nullus oues, nec robora lædere cyclops
Aut, & ipse fugit sacra Polyphemus ab umbra.
Non tamen hoc tardata ceres, accenditur ultro
Relligione loci, uibratq; incerta securim.
Ipsum etiam petitura Iouem, succidere pinus.
Et magis enodes properat prosternere cedros.
Exploratq; abies, truncos, rectiq; tenorem
Stipitis, & certo prætentat brachia nixu.
Sic qui uecturus longinqua per æquora merces
Molitur tellure ratem, uitamq; procellis
Obiectare parat, fagos metitur, & alnos,
Et uarium rudibus syluis accommodat usum.
Quæ longa est tumidis præbebit cornua uelis,
Quæ fortis, clauo potior, quæ lenta, fauebit
Remigio, stagni patiens aptanda carinæ.
Tollebant geminæ capita inuiolata cupressus
Cespite uicino, quales non rupibus idæ
Miratur symois, quales non diuite ripa
Lambit apollinei nemoris nutritor Orontes,
Germanas adeo credas, sic frondibus æquis
Astant, & socio despectant uertice lucum,
Hæ placuere faces, pernix inuadit utranq;

C incta sinus, exerta manus, armata bipenni,
A lternasq; ferit, totis obnixa trementes
V iribus impellit, pariter traxere ruinam,
E t pariter posuere comas, campoq; recumbunt
F aunorum driadumq; dolor, cōplectitur ambas.
S icut erat, alteq; leuat, retroq; solutis
C rinibus ascendit fastigia montis unbeli.
E xuperatq; æstus, & nulli peruia saxa,
A tq; indignantes uestigia calcat harenas.
Qualis pestiferas animare ad crimina taxos
T orua megera ruit, cadmi seu mœnia poscat,
S iue thyestæis properet sæuire mycenis.
D ant tenebræ manesq; locum, plantisq; resultant
T artara ferratis, donec phlegetontis in unda
C onstitit, & plenos accæpit lampade fluctus.
P ostq̃ est peruentum scopuli flagrantis in ora.
P rotinus arsuras auersa fronte cupressus
F aucibus iniecit medijs lateq; cauernas
T exit; & undantem flammarū obstruxit hiatum.
C ompresso mons igne tonat, claususq; laborat
M ulciber, obducti nequeunt ex re uapores,
C orniferi micuere apices, creuitq; fauillis
A etna nouis, strident admisso sulfure rami.
T um ne deficerent tantis erroribus ignes
S emper inocciduos insopitosq; manere
I ussit, & arcano perfudit robora succo.
Quo phaethon irrorat equos, quo luna iuuencos
I amq; soporiferas nocturna silentia terris

E xplicuere uices, laniato pectore longas
I nchoat illa uias, & sic ingressa profatur.
N on tales gestare tibi Proserpina thedas
S perabam, sed uota mihi communia matrum,
E t thalami, festæq; faces, cœloq; canendus
A nte oculos hymenæus erat, sic numina fatis
V oluimur & Lachesis nullo discrimine sæuit.
Quàm nuper sublimis eram, quantisq; procorum
C ingebar studijs? q̄ non mihi pignus ob unum.
C edebat numerosa parens, tu prima uoluptas;
T u postrema mihi, per te fœcunda uidebar:
O' decus ò requies, ò grata superbia matris.
Qua gessi florente deam, qua sospite nunq̄
I nferior Iunone fui, nunc squalida, uilis.
H oc placitum patri, cur autem ascribimus illum
H is lachrymis, ego te fateor crudelis ademi.
Quæ te deserui solam, quæ instantibus ultro
H ostibus exposui, raucis secura fruebar
N imirum thiasis & læta sonantibus armis
I ungebam phrygios, cum tu raperere leones,
A ccipe quas merui pœnas, en ora fatiscunt
V ulneribus, grandesq; rubent in pectore sulci.
I mmemor en uterus crebro contunditur ictu.
Qua te parte poli, quo te sub cardine quæram?
Quis monstrator erit? quæ me uestigia ducent?
Quis currus? seruis ille qs est terrane? marisne?
I ncola? q̄ uolucrum deprendam signa rotarum?
I bo ibo quocunq; pedes, quocunq; iubebit
C asus, sic Venerem quærat deserta Dione.

Efficiet ne labor rursus te nata licebit
Amplecti, manet ille decor, manet ille genarum
Fulgor, an infœlix talem fortasse uidebo,
Qualis nocte uenis, qualem per somnia uidi.
Sic ait, & prima gressus molitur ab ætna,
Exitijq; reos flores ipsumq; rapinæ
Detestata locum, sequitur dispersa uiarum
Indicia, & pleno rimatur lumine campos.
Inclinatq; faces, omnis madet orbita fletu,
Omnibus adnuugit, q̃cunq; it in æquora fuluis
Annatat umbrata fretis, extremaq; lucis imago
Italiam libyamq; ferit, clarescit hetruscum
Littus, & accenso resplendent æquore firtis,
Antra procul scyllae petit, canibusq; reductis
Pars stupefacta silet, pars nondũ exterrita latrat.

FINIS

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N
o p q r s t u x y

Omnes sunt quaterni.

*Florentiæ per hæredes Philippi Iuntæ
Florentini.* M.D.XIX. *Leone
decimo Pontifice.*

